

MINDENKI ISKOLÁJA

Simon Katalin, Koós Ildikó, Molnár Béla

„Tedd meg, amit megtehetsz!”

Készült az EFOP-3.1.2-16-2016-00001
A köznevelés módszertani megújítása a végzettség nélküli
iskolaelhagyás csökkentése céljából

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Simon Katalin, Koós Ildikó, Molnár Béla

„Tedd meg, amit megtehetsz!”

A kezdeményezőkéesség és vállalkozókéesség mint transzverzális kompetencia alapjainak kialakítása és fejlesztése 1–4. iskolai osztályos tanulók számára
a korai iskolaelhagyás megelőzése – különös tekintettel az egyéni boldogulás és a társadalmi felelősségvállalás, valamint a fenntarthatóságért cselekvő magatartás kialakítása – érdekében.

Szerzők:

Simon Katalin, Koós Ildikó, Molnár Béla

Sorozatszerkesztők:

Szivák Judit, Csányi Kinga

Szerkesztő: Simon Katalin

Lektor: Lénárd Sándor

Illusztrációk: Kátai Anna, Kégl Márton

ISSN 2676-9174

ISBN 978-963-489-135-2 (print)

ISBN 978-963-489-137-6 (pdf)

Kiadó:

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Budapest, 2019

„Tedd meg, amit megtehetsz!”

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés	7
2.	A téma elméleti alapvetése a kezdeményezőkéesség és vállalkozókéesség mint transzverzális kompetencia alapjainak kialakításához	8
2.1.	A korai iskolaelhagyás problematikája.	8
2.2.	Kezdeményezőkéesség és vállalkozókéesség hozzájárulása a korai iskolaelhagyás megelőzéséhez	9
3.	Az útmutató koncepciója.	11
3.1.	Fejlesztendő kompetenciaterületek	11
3.2.	Tevékenységeret	13
3.3.	Módszertan	16
3.3.1.	Módszertani kártyák.	17
3.3.2.	Tevékenységtáblázatok	21
3.3.3.	Értékelőlapok.	22
3.3.4.	Kompetenciakártyák.	23
3.3.5.	Erősségem! kártyák.	24
3.4.	Várható hatások, eredmények	28
4.	Teendők rengetege – módszertani kártyák	30
4.1.	A Teendők rengetege helyszínei	30
I.	Helyszín: Keletre a Naptól – Nyugatra a Holdtól!	32
II.	Helyszín: Bajusztanya	40
III.	Helyszín: Jótét manók erdeje.	47
IV.	Helyszín: Kicsi kincsek műhelye.	61
V.	Helyszín: Szorgos kezek városa	73
VI.	Helyszín: Zöld lovag országa	81
VII.	Helyszín: Káosz kapitány tanyája	104
VIII.	Helyszín: Tündérkert	112
IX.	Helyszín: Boldog herceg szigete	122
X.	Helyszín: Idővándor messzelátójánál	132
4.2.	Mi minden történt velünk a Teendők rengetegében?	140
5.	A módszer továbbfejlesztésének lehetőségei.	143

6.	Szerzők	144
7.	Irodalom	145
	Ábra- és képjegyzék	150
8.	Mellékletek	152
8.1.	Melléklet: Kompetenciaterületek	152
8.2.	Melléklet: Teendők rengetege térkép	155
8.3.	Melléklet: Ganésa-színező	156
8.4.	Melléklet: Tevékenységtáblázatok	157
8.5.	Melléklet: Értékelőlapok	170
8.6.	Melléklet: Kompetenciakártyák	180
8.7.	Melléklet: Erősségem! kártyák	204
8.8.	Melléklet: Segédanyagok	224

1. Bevezetés

Magyarország az Európa 2020 Stratégia keretében vállalta, hogy 2020-ig 10% alá csökkenti a végzettség nélküli iskolaelhagyók arányát. Az EFOP-3.1.2-16-2016-00001 azonosítószámú, „A köznevelés módszertani megújítása a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése céljából” kiemelt projekt megvalósításával közvetlenül a köznevelési intézmények szintjén van lehetőség beavatkozni a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentésébe, helyi szintű, az igényeknek megfelelő programok kidolgozásával és a végrehajtás támogatásával. A projekt a pedagógiai **kultúraváltáshoz** járul hozzá a pedagógusok módszertani megerősítése, továbbképzése révén.

Az ELTE a projekt célkitűzéseivel összhangban a **Mindenki iskolája** képzéseivel és módszertani útmutatóival olyan támogató fejlesztést vállalt, ami hatékonyan járul hozzá a végzettség nélküli iskolaelhagyás prevenciójához, a pedagógusok adaptív pedagógiai szemléletének formálásához, minden tanuló esélyeinek növelését szolgáló méltányos iskolai tanulási környezet fejlesztéséhez. A problémák felismeréséhez, a válaszok megtalálásához, a megfelelő tanulási környezet kialakításához szeretnénk hasznosítható, aktuális, friss, praktikus és a mindennapokban használható és alkalmazható tudást adni. A Mindenki iskolája módszertani útmutatók segítenek a pedagógusoknak osztálytermi, illetve saját iskolájuk problémáihoz releváns, hiteles válaszokat kapni, amelyek izgalmas, újszerű és használható eszközrendszert kínálnak és amelyek megismerése kipróbálásra készteti a kollégákat. Ez a Mindenki iskolája.

Célunk olyan módszerek, eszközök használatának bemutatása, amelyek tudatos, adaptív alkalmazása az egyénre szabott tanulást, a fejlődést hatékonyan támogatja.

Egy könyv legjobb használatát mindig az olvasó fogja saját igényei, céljai alapján felfedezni saját maga számára. A könyvben szereplő módszereket, feladatokat birtokba kell venni, kiemelni a könyv lapjairól és beemelni a tanórai munkába, mert érdemes kipróbálni, alkotó módon alakítani azokat, figyelni az alkalmazás sikereit és nehézségeit, s majd a tanulságok alapján újraalkotni a tanulási helyzeteket.

2. A téma elméleti alapvetése a kezdeményezőkészség és vállalkozókészség mint transzverzális kompetencia alapjainak kialakításához

.....

2.1. A korai iskolaelhagyás problematikája

Az óvodás gyermek boldogan és pozitív várakozással telve újságolja mindenkinek, hogy szeptembertől végre ő is iskolás lehet. Ez a kezdeti lelkesedés azonban hamar alább-hagyhat, ha nem tartja elég érdekesnek a tanórákat, az iskolai foglalkozásokat, elég kedvesnek a tanítót; nehezebb esik az elvárásoknak megfelelően viselkedni; nem tudja a követelményekhez igazított színvonalon megoldani a feladatokat, vagy nem tud baráti kapcsolatokat kialakítani az osztályban.

Az iskolához, iskolába járáshoz való viszonyulás és a tanulási tevékenység végzésének kedvelése között szoros kölcsönhatás van. A pozitív attitűdöt alsó tagozatban kell megerősíteni úgy, hogy ne csak a délelőtti tanórákon vegyen részt szívesen a kisdíák, hanem legyen kedve a különböző délutáni foglalkozásokon is ottmaradni és bekapcsolódni azokba. Így növelhető a valószínűsége annak, hogy a későbbiekben sem fog eltávolodni az iskolától, megtapasztalva annak rá nézve gyakorolt pozitív hatásait. Nagyobb valószínűséggel marad a rendszerben és később felnőttként is jobban boldogul a munkaerőpiacon.

Fehérvári Anikó¹ írásából tudjuk, hogy a „korai iskolaelhagyás/végzettség nélküliség” rátája az Európai Unióban hivatalosan használt definíció szerint azon 18–24 évesek arányát méri, akiknek nincsen középfokú (ISCED 3 szintű, szakmunkás vagy érettségi típusú) végzettsége, és nem is vesznek részt oktatásban vagy képzésben. Ez a mutató az oktatási eredményességet méri, kimenet-alapú indikátor, a vizsgált korosztály már túl van a tankötelezettségen, a közoktatáson.”

¹ Fehérvári Anikó (é.n.): *Végzettség nélküli iskolaelhagyás. Fogalmak, okok, ajánlások, beavatkozások.*
<https://bit.ly/2KkDiCx>

Az Unió a társadalmi integráció elősegítése érdekében csökkenteni szeretné a korai iskolaelhagyók arányát, ennek eléréséhez egy célértéket határozott meg. Ezt a célértéket (10%) 2010-re sem az Unió országok, sem Magyarország nem érte el. 2020-ig a célérték változatlanul a 10%-os arány elérése. (Fehérvári, 2015)

Hazai kutatások megállapították, hogy „a lemorzsolódó fiatalok legfontosabb egyéni és családi jellemzői a következők: alacsonyan iskolázott szülők, nagycsalád, roma származás, iskolai kudarcok (rossz bizonyítvány, bukás stb.), hiányzás, az átlagos tanuló-nál negatívabb kép az iskoláról, az átlagos tanulóhoz képest negatívabb hozzáállás a tanuláshoz, pályaválasztási kényszer (nem szakiskolába jelentkezett vagy más szakmát szeretett volna tanulni). Emellett az alacsony tanulói motiváció, a hiányzás és a gyenge felkészültség komoly kockázati tényezőt jelent a lemorzsolódásban.” (Fehérvári, 2015)

A hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikertelenségét több okra is visszavezethetjük; többen a közoktatás rugalmatlanságában találják meg ennek a kiváltó tényezőjét, s felhívják a figyelmet arra is, hogy a sikertelenséget az eltérő sajátosságokat kezelni nem képes technikák alkalmazása felerősíti. A sikertelenségek leküzdéséhez a diákok sajátosságaihoz illeszkedő és alkalmazkodó iskolai környezetet, módszertani kultúrát kell kialakítani; „... elfogadható az a pedagógiai alapállás, amely arra törekszik, hogy minden egyes gyereket a maga egyediségében ismerjen meg és fejlesszen. Célja, hogy sikerélményeken keresztül hozza felszínre a meglévő tudásukat és gyarapítsa azokat tovább; hogy olyan tanítási-tanulási folyamatot biztosítson, amelyben a kognitív és az érzelmi intelligencia egyaránt fontos szerepet játszik, amelyben a csoport bizalommal teli légkörében együtt és egymástól is tudjanak tanulni, ahol nemcsak a tananyag kerül előtérbe, hanem a különböző készségek, képességek fejlesztése, a szociális viselkedés, a mások elfogadása, megértése is. Tehát a gyerekek személyes megszólítására, az egyéni bánásmódra törekszünk úgy, hogy ez a megközelítés a hátrányos helyzetet kezelni tudja.” (Baksay, Horváth H. & Schmehl, 2006)

2.2. Kezdeményezőkétség és vállalkozókészség hozzájárulása a korai iskolaelhagyás megelőzéséhez

„A „kezdeményezőkétség és vállalkozói kompetencia” az Európai Unió által meghatározott, egész életen át tartó tanuláshoz szükséges nyolc kulcskompetencia közül az egyik. Ez a kompetencia az egyénnek azt a képességét foglalja magában, hogy felismerjék és kihasználják a lehetőségeket, ötleteiket a gyakorlatban is megvalósítsák, és hogy

meghatározott célok elérése érdekében folyamatokat tervezzenek meg és hajtsanak végre. ... Az „EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework” (2016) azaz a vállalkozói kompetencia keretrendszere által meghatározott definíció szerint a vállalkozói kompetencia „egy transzverzális kompetencia, amely az élet minden területén érvényesül: a személyes fejlődés előmozdításától, az aktív társadalmi szerepvállaláson és a munkaerőpiacra való belépésen keresztül a vállalkozások indításáig.”²

A vállalkozói készség oktatás során történő fejlesztése „a formális struktúrában végbemenő, irányított folyamatot jelenti, a kötelező oktatás időszakát is beleértve, míg az elsajátítás az informális és a nem formális keretek között megvalósuló tapasztalati tanulást – vagy a tevékenység gyakorlása közbeni ismeretszerzést – foglalja magában. Az így értelmezett vállalkozói kompetencia az egész életen át tartó tanulás szerves részét képezi, amelyhez elengedhetetlen a tanulás tanulásától elválaszthatatlan motiváció.”³

„A vállalkozói készségek fejlesztésére nemcsak későbbi vállalkozóknak, profitorientált tevékenységeket végzőknek van szükségük, hanem az ide sorolható kompetenciák fejlesztése jelentős szerepet játszhat többek között a társadalmilag is felelős gondolkodás, a fenntarthatóságért való cselekvő magatartás kialakításában, éppen ezért kell az oktatás szerves részévé tenni.” (Balla, 2016)

² Vállalkozói készségek – a fiatalok kezdeményezőképességének és kreativitásának megerősítése. <https://bit.ly/2MU0QjI>

³ Oktatás és képzés 2010 munkaprogram végrehajtása. B munkacsoport: Kulcskompetenciák. Európai Tanács, 2004. november. (Implementation of “Education and Training 2010” Work Programme. Working group B “Key Competences”. Entrepreneurship Education and learning. November, 2004.) <http://ofi.hu/tudastar/nemzetkozi-kitekintes/vallalkozoi-keszseg>

3. Az útmutató koncepciója

3.1. Fejlesztendő kompetenciaterületek

A transzverzális kompetenciák közül a kezdeményező- és vállalkozókészség fejlesztése, bár nem kifejezetten az alsó tagozat feladata, számos lehetőséget rejt, amivel az iskolai élet változatosabbá, élhetőbbé és élvezhetőbbé tehető.

Kiindulópontunk a kezdeményező- és vállalkozókészség európai keretrendszere, mely három fő-, s ezekhez kapcsolva összesen 16 részkompetencia-területet azonosít (Réti, 2016). A Módszertani útmutatóban szereplő témakörök keretében mindhárom fő terület fejlesztésére sor kerül, ezeken belül azonban csak arra a 10 részkompetenciára⁴ fókuszálunk, amelyek alapul szolgálhatnak a felső tagozatban a kulcskompetenciaterülettel való mélyebb és részletesebb foglalkozáshoz (8.1. Melléklet).

A Módszertani útmutató keretében a **kezdeményező- és vállalkozókészség** fejlesztésére irányuló kompetenciaterületek az alábbiak:

A) Különböző problémák megoldásához vezető „**Ötletek és lehetőségek**” elnevezésű fő kompetenciaterületen belül:

1. kreativitás részkompetencia:

- bármilyen témához kapcsoltan jelen Módszertani útmutatóban azt a tanulóval szembeni elvárást foglalja magában, hogy legyenek saját ötletei, újszerű elgondolásai egy feladathelyzet megoldásával kapcsolatban – színe: kék;

2. ötletek értékelése részkompetencia:

- a tanuló az ötleteket legyen képes mérlegelni egyrészt abból a szempontból, hogy azok mennyire adekvátak az adott problémához, megvalósításuk jár-e

⁴ Az egyes részkompetenciákat 1-10-ig mindig ugyanazzal az arab sorszámmal különböztetjük meg: elé római számmal az adott téma-helyszín azonosítóját feltüntetve. A könnyebb nyomonkövethetőséget továbbá – általunk meghatározott – színek is segítik a Módszertani útmutatóban.

pozitív hozadékkal; másrészt mennyire kivitelezhetők a saját lehetőségek és korlátok mentén – színe: lila;

3. etikus és fenntartható gondolkodás részkompetencia:

- a tanuló számba tudja venni ötletei – rövid és hosszabb távú – következményeit, cselekedete hatásait; képes felelős cselekvésre – színe: szürke.

B) Különböző problémák megoldásához szükséges „Források” elnevezésű fő kompetenciaterületen belül:

4. motiváció részkompetencia:

- a tanuló minél többféle tevékenységben való részvételre vállalkozzon úgy, hogy abban a tőle elvárható színvonalon teljesíteni is tudjon; tegyen erőfeszítéseket a cél elérése érdekében – színe: sárga;

5. öntudatosság és énhatékonyság részkompetencia:

- a tanuló akarja megtanulni, begyakorolni a vállalt tevékenységeket; bízjon abban, hogy teljesítménye révén képes az események befolyásolására – színe: narancssárga;

6. források mozgósítása részkompetencia:

- a tanuló legyen képes az ötletek cselekvésbe fordításához szükséges anyagok, eszközök számbavételére és annak meghatározására, hogy milyen módon lehet ezeket biztosítani – színe: piros;

7. mások mozgósítása részkompetencia:

- a tanuló szükség esetén tudjon más személyeket meggyőzni arról, hogy különböző jellegű támogatásukkal járuljanak hozzá vállalaása sikeres teljesítéséhez – színe: bordó.

C) A különböző problémák megoldásához vezető „Cselekvési szándék” elnevezésű fő kompetenciaterületen belül:

8. tervezés és menedzsment részkompetencia:

- a tanuló legyen képes megtervezni a kivitelezés menetét, tudjon előre felkészülni a váratlan helyzetekre – színe: türkiz;

9. kitartás részkompetencia:

- a tanuló törekedjen arra, hogy amit vállal, azt teljesítse is; sikertelenség esetén próbálkozzon újra, ne hagyja magát mások által elterelni a feladatmegoldásról – színe: zöld;

10. együttműködés részkompetencia:

- a tanuló legyen képes a társaival együttműködni az ötletek kidolgozásában és megvalósításában – színe: barna.

3.2. Tevékenységkeret

A tevékenységközpontú pedagógia a cselekvéses tanulás középpontba helyezésével a befo-gadói helyzet helyett aktív résztvevői szerepet kínál a diákok számára, ezzel jóval nagyobb jelentősége lesz az egyéni tapasztalásnak, másfelől megjelenik a tanuló saját felelőssége is a tanulás-tanítás folyamatában. „Fontos a cselekvéses tanulás alkalmazása azért is, mert a diákok aktivitása jóval nagyobb teret kínál a csoporthatások, a szociális tanulás szá-mára. Arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy a tanulók különböző munkaritmussal, koncentrálási készséggel, tanulási stílussal stb. rendelkeznek. A cselekvéses tanulás során alkalom nyílik arra, hogy a jelzett különbségeket kellőképpen figyelembe vegyük és érvé-nyesítsük a tanítás-tanulás folyamatában. Ehhez megfelelő tanulásszervezési, módszerta-ni eljárásokra van szükség. Differenciált cél-, idő- és feladatkezelés szükséges ahhoz, hogy a diákok hatékonyan, a saját készségeiknek és képességeiknek, illetve tempójuknak meg-felelően haladhassanak. A cselekvéses tanulás lehetőséget kínál ahhoz, hogy a különböző tanulási stílusok egyaránt érvényesülhessenek, nemcsak a vizuális, auditív, hanem a moz-gásos vagy a reflektív stílus is. Tapasztalati tény, hogy a hátrányos helyzetű tanulók több-nyire valamilyen kommunikációs probléma következtében maradnak el társaiktól. Ezért esetükben különösen fontos, hogy a mozgásos, tapasztalati tanulás nagyobb teret kapjon iskolai munkájukban. Ugyanakkor a cselekvéses tanuláshoz kapcsolódó eljárások, mód-szerek lehetővé teszik a tananyag kognitív megközelítését is, módot adnak a hagyományos iskolai működésre is. Elengedhetetlen a tanár részéről, hogy feltérképezze a rábízott diá-kok tanulási stílusát, tudásstruktúráját, kapcsolati helyzetét a csoportban, hogy ez alapján tudjon segítséget adni egyéni tanulási út, egyéni képességfejlesztés, személyiségformálás kialakításához. Mindeközben helyzetbe hozva, fejlesztve a diákok döntési képességét, ön-állóságát; tudatosítva bennük egyéni felelősségüket a saját tanulási folyamatukban, fejlő-désükben.” (Baksay, Horváth H. & Schmehl, 2006)

A kezdeményező- és vállalkozókészség fejlesztéséhez jelen esetben az adja a keretet, hogy a rutinteendők mellett sok olyan tennivaló van a mindennapi életben, aminek elvégzése már az alsó tagozatos tanuló feladatkörébe beletartozhat. Hónapról hónapra játékos for-mában ezekre a feladatokra történik a felkészítése, miközben megtapasztalhatja, hogy az iskolában sok-sok hasznos dolgot tanulhat meg, melyek segítségével könnyebb lesz

eligazodnia, boldogulnia a felnőttek világában. „Tedd meg, amit megtehetsz!” – ez jelen Módszertani útmutató szlogenje, utalva arra, hogy a diák kezdeményezőkézségén és vállalkozóképességén múlik, milyen mértékben kíván bekapcsolódni olyan tevékenységekbe, amelyeket el tud végezni egyedül vagy másokkal együttműködve.

A programban résztvevő tanulók és a tanító képzeletben belépnek a „*Teendők rengetegé*”-be⁵ (8.2. Melléklet), ahol a tanulók szűkebb- és tágabb természeti- és társadalmi környezetének modelljével találkoznak egy kivetített fantáziatérképen. A fantázia és a kreativitás fejlesztéséhez 6-10 éves korú tanulók esetén szükségesnek véljük, hogy a tanító e térképpel jelezhesse a foglalkozáskeretet, egyértelműen megadhasa a feladatkeretet; a tanuló a térképen vizuálisan is nyomon követhesse saját haladását. Valamennyi foglalkozáson egy konkrét helyszín kerül kiválasztásra (az egyes helyszínek sorrendjére a Módszertani útmutató javaslatokat fogalmaz meg). Minden helyszínhez különböző valóság-hű, életszerű feladatok tartoznak, amelyek megvalósítása értékteremtéssel/másoknak való örömszerzéssel jár (1-2. Táblázat).

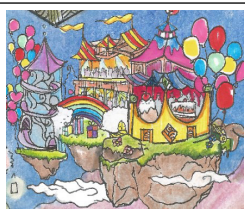
1. Táblázat: *Teendők rengetege helyszínei – őszi félév*

Hónap	A helyszín			Téma
	Szám	Neve	A térképen	
szeptember	I.	Van térkép, iránytű, óra a hátizsákomban. - Gyere velem vándorútra Keletre a Naptól - Nyugatra a Holdtól!		Tájékozódás térben és időben
október	II.	Kisállat a láthatáron! - Gondoskodjunk róla Bajusztanyán!		Felelősségvállalás az állatokért: felkészülés a kisállatok gondozására
november	III.	Jó tett helyébe jót várj! - Mindenki segíthet valakinek Jótét manók erdejében!		Az önzetlen segítségnyújtás örömeinek megtapasztalása

⁵ Az Útmutatóban Hivatkozások segítik az oldalak közötti navigációt. Az előző pontra az Alt < billentyűkombinációval lehet visszaugrani.

december	IV.	Örül, aki kapja, boldog, aki adja. - Alkossunk ajándékokat Kicsi kincsek műhelyében!		Az ajándékozás örömeinek meg tapasztalása saját készítésű (DIY) ajándékokkal
január	V.	Elromlott, eltörött, elszakadt. - Javítsuk meg Szorgos kezek városában!		Ismerkedés kézműves mesterségekkel: egyszerűbb hibák javítása

2. Táblázat: Teendők rengetege helyszínei – tavaszi félév

Hónap	A helyszín			Téma
	Szám	Neve	A térképen	
február	VI.	Csodálatos a Föld, és itt a mi otthonunk. - Segítsünk megmenteni Zöld lovag országát!		A környezetvédelem lehetőségeinek megismerése különböző területeken
március	VII.	Fut a lakás. - Rakjunk rendet Káosz kapitány tanyáján!		Rend és tisztaság szeretete: házimunkák végzése
április	VIII.	Szeretjük a növényeket. - Vállaljunk kertészkedést Tündérkertben!		Felelősségvállalás a növényekért: ismerkedés a növénygondozással
május	IX.	Legyen e nap csupa móka! - Készüljünk az ünneplésre Boldog herceg szigetén!		Belekóstolás egy gyermekzsúr szervezésébe

június	X.	Mennyi dolgunk van még! Mit hoz a jövő? - Készítsünk időkapszulát Idővándor messzelátójánál!		Közép- és hosszútávú életterv kitalálása
--------	----	---	---	--

A Módszertani útmutató 8.4. Mellékletében található *Tevékenységtáblázatok* segítségével a tanító áttekintheti az egyes helyszínekhez kapcsolódó feladatokat, a rájuk fordítandó időkeretet, valamint a középpontukban álló részkompetencia-területet.

Az egyes témák olyan részkompetencia-területek kialakítására és fejlesztésére adnak lehetőséget, amelyek révén a tanuló felismeri a saját erősségeit, és azokra mind jobban építve egyre aktívabban élni tud a kínálkozó életlehetőségekkel a tanulásban és annak folyamán a későbbiekben a munka világában. Emellett fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy a feladatok azt a szemléletet közvetítik, aminek belsővé tételével ösztönözzük a tanulókat, hogy megszerzett erősségeiket ne csak egyéni törekvéseikben jelenítsék meg, hanem szűkebb és tágabb szociális - valamint természeti környezetük számára is legyen akaratauk érvényesíteni azokat.

A Módszertani útmutató feladatai iskolaotthonos vagy napközi otthonos szervezeti keretek között, az 1-4. osztályok mindegyikében megoldható délutáni – de egyes részeit tekintve akár délelőtti – foglalkozásokként, függetlenül attól, hogy homogén vagy heterogén csoportok vannak. A fenti célok mind hatékonyabb elérése érdekében javasoljuk, hogy a tanulóknak havonta legyen lehetőségük más-más témakörben részt venni, a tanév során összesen tízben. A hétköznapi teendőkhöz kapcsolódó feladatok sajátossága, hogy nem osztályfokhoz, és nem tantárgyhoz kötöttek. Ugyanakkor hasonlóak a délelőtti tanórákon végzettekhez, de elsődleges céljuk a vállalkozói tudás, készség és attitűd fejlesztése.

3.3. Módszertan

Minden helyszínhez/témához tartozik egy *Módszertani kártya*, egy *Tevékenységtáblázat*, egy *Értékelőlap*, tíz *Kompetenciakártya*, tíz *Erősségem! kártya*, valamint *Segédanyag-gyűjtemény*⁶.

⁶ Ezek között egyaránt vannak tanítói és tanulói segédletek. Egy részüket javasoljuk a foglalkozásokon kivetíteni, többségében azonban a foglalkozásokhoz célszerű ezeket előre kinyomtatni. A Módszertani útmutató 7.8. Mellékletében piktogramok (□: kivetítés; 🖨: nyomtatás; ✂: kivágás; ✍: írásos feladat) jelzik a felhasználásukra tett javaslatot.

3.1.1. Módszertani kártyák

Az adott helyszínekhez kapcsolódó témák feldolgozásához *Módszertani kártyák* készültek a tanító számára, melyek segítségül szolgálnak az egyes foglalkozások előkészítéséhez és megtartásához (1. Ábra).

Módszertani kártya...	
HELYSZÍN:	
Mottó:	
Célkitűzés:	
Időkeret:	
RÁHANGOLÓDÁS	
Időpontja:	
Időkeret:	
Eszközök:	
Munkaformák és módszerek:	
Lépések:	
Értékelés:	
JELENTÉSTEREMTÉS	
Időpontja:	
Időkeret:	
Eszközök:	
Munkaformák és módszerek:	
Lépések:	
Értékelés:	
REFLEKTÁLÁS	
Időpontja:	
Időkeret:	
Eszközök:	
Munkaformák és módszerek:	
Lépések:	
Értékelés:	

1. Ábra: Módszertani kártya sablon

Mind a tíz kártya azonos módon épül fel. A helyszín megnevezése és az ahhoz kapcsolódó tevékenységeket előrevetítő mottó után az adott téma célkitűzésével kezdődik a leírás. Mivel a fejlesztendő részkompetencia-területek ugyanazok és az *Értékelőlapon*, a *Kompetenciakártyákon*, valamint az *Erősségem! kártyákon* egyaránt megtalálhatók, ezért itt ezek többszöri megismétlésétől eltekintettünk. A témához kapcsolódó elsajátítandó ismeretek, fejlesztendő készségek és kialakítandó attitűdök megadását ugyanakkor szükségesnek tartottuk.

Valamennyi téma feldolgozására egy-egy hónapnyi időkeretet határoztunk meg, a konkrét hónapra is javaslatot téve. Az egyes témák azonban felcserélhetők, változtatható a sorrendjük, mivel önmagukban teljes egységet alkotnak. Ami összeköti őket, az a *Teendők rengetege* helyszíneihez kapcsolódó kezdeményező- és vállalkozókészség meg-
alapozása.

Az egy hónapos időintervallumot három nagyobb szakaszra osztottuk. Mindegyik szakasznál javaslatot tettünk az időpontra, és tájékoztató jelleggel jeleztük a – résztvevők számától és osztályfokától függő – várható időkeretet. Az, hogy egy-egy téma feldolgozására sok vagy kevés-e négy hét, attól függ, hogy a tanító milyen gyakorisággal tudja beépíteni ezeket a foglalkozásokat a délutáni menetrendbe.

A tanító számára készített *Módszertani kártyák* konstruktivista szemléletű tanulási- és tanulástámogatási modellben (RJR-modellben) készültek – ez adja a szakaszolás alapját –, ami segíti a kritikai gondolkodás fejlődését, élményszerű tanulási folyamatot tesz lehetővé, serkenti a kreatív-produktív teremtő energiák fejlődését és kibontakozását. Ez a modell alárendelt módszertani útmutatónk fő céljának: a kisiskolás tanulók kapjanak számos lehetőséget arra, hogy minél több és minél változatosabb valódi élethelyzet átélésével, a megismerési folyamat során gyűjtött és rendszerezett személyes tapasztalataikon keresztül maguk konstruálhassák a tudást (Csapó, 2004). Döntő fontosságú a tanítás életszerűsége, mert a korábban szerzett, tapasztalás alapú mindennapi élethez szervesen kötődő új ismeretek könnyebben, mégis erősebben tapadnak, és hosszabb távon raktározódnak a gyermek meglévő kognitív struktúráihoz (Nahalka, 1997). Mindez előmozdítja egy erős belső motiváció kialakulását is az ismeretszerzésre, kíváncsiságot ébreszt az iskolai tevékenységek iránt, annak érdekében, hogy a tanulás folyamata életprogrammá válhasson.

Az RJR-modell elemei a következők (Bárdossy, Dudás, Pethőné Nagy & Priskinné Rizner, 2002):

R – A ráhangolódás fázis: A modellben ennek a lépésnek hangsúlyát az adja, hogy a tanulóknak meg kell vizsgálniuk, mi(k) az(ok) a már meglévő ismeret(ek), ami(ke)t az adott témáról maradandóan tudnak. Kiemelt, hogy kontextusba ágyazottan dolgozzon a tanító ezzel az ismeretegyüttessel, mert csak úgy van esély arra, hogy a tanuló ehhez tapassza az új tartalmakat. Ezért a foglalkozásra szánt feladattípusok ebben a fázisban analitikusak.

J – A jelentésteremtés fázis: Ebben a fázisban az új ismereteket, tapasztalatokat olyan, tanulói aktivitást és konstruktivitást váró feladatokon, eseményeken keresztül adjuk, amelyek szüntelenül arra készítetik a tanulókat, hogy kísérjék végig, azaz monitorozzák saját élményeiket, megértési részfolyamataikat. Ezzel az információkat aktívan saját gondolkodásmódjukhoz illesztik. A meglévő és az új ismeretek összekapcsolódnak. A foglalkozások jelentésteremtés szakaszának feladatai ebben a híd szerepét töltik be a már meglévő és az új ismeretek kommunikációja érdekében.

R – A reflektálás fázis: A tanulók ebben a szakaszban szilárdítják meg a foglalkozásokon szerzett új ismereteiket; vannak le tanulságokat az átélt események, egyéni tanulási utak és társas élmények, tapasztalatok alapján. Fontos cél, hogy a tanulók ebben a fázisban eljussanak oda, hogy saját nyelvükön fogalmazzák meg az új gondolatokat és információkat. A reflektálás fázis *ön- és társreflexiókat* is magában foglal. Mindezek segítik a tanulót abban, hogy legyen képes saját és környezete álláspontját folyamatosan tárgyilagosan és kritikusan szemlélni, elindítják őt a rugalmasabb gondolkodásmód kialakulása felé.

A *Módszertani kártyák*on az egyes feladatok végrehajtásához szükséges anyagok és eszközök listáját is megadtuk szakaszonként összesítve. Törekedtünk arra, hogy lehetőleg a mindennapi tanítási gyakorlatban előfordulókat kelljen használni többségében. A listákban szerepelnek továbbá olyan tételek, amelyek a Módszertani útmutató segítségével kivethetők, illetve kinyomtathatók. A tanítónak fel kell azonban arra is készülnie, hogy néhány esetben nem tipikus iskolai anyagra, eszközre is szükség lesz egy-egy feladat megoldásához.

Javasoljuk, hogy a ***Teendők rengetege*** foglalkozássorozatba bekapcsolódó tanulóknak legyen egy A/4-es méretű, 32 db rajzlapból álló füzetük, amibe olyan íróeszközökkel írhatnak, rajzolhatnak, amikkel már megismerkedtek írástanulmányaik alatt. Ugyanakkor a tanító – a szülőkkel közösen – dönthet más megoldás mellett is, pl. kapcsos irattartót is használhatnak, amiben a tanulók lefűzhető genotherm-ekben gyűjthetik a

különböző írásos/rajzos produktumaikat vagy ún. – zsebes regisztereket is tartalmazó – projektfüzet vezetése is megfelel a célnak.

A Módszertani útmutatóhoz nem készült füzet-prototípus, aminek fő indoka az, hogy ez tanulócsoporthoz és tanulócsoporthoz belül is eltérő lehet, attól függően, hogy az egyes témák milyen sorrendben kerülnek feldolgozásra, és melyik diák melyik feladat(ok)ban fog részt venni. Bár az egyes feladatoknál jelölve van, hogy mikor célszerű a füzet használata, a tanító más esetekben is dönthet arról, hogy ebbe a füzetbe írat, rajzoltat, ragasztat a diákokkal.

Amit szeretnénk, hogy mindenképpen bekerüljön ebbe a füzetbe, az a *Teendők rengetege térkép* (8.2. Melléklet), az egyes feladatokhoz kapcsolódó *Vállalás- és Támogató kártyák* (8.8. Melléklet), a teljesítést igazoló *Erősségem! kártyák* (8.7. Melléklet), valamint a *Ganésa-színező* (8.3. Melléklet). Továbbá, az egyes foglalkozásokon olyan feladatokat kapnak időnként a tanulók, amiket szintén ebben a füzetben célszerű megoldaniuk. Amennyiben a sima lapon az írás gondot okozna a diákoknak, javasoljuk, hogy segítségképpen az osztályfoknak megfelelő vonalazású, dupla A/5-ös méretű lap kerüljön beragasztásra a *Teendők rengetege füzetbe*.

Ez a füzet felfogható folyamat portfólióként (Lénárd & Rapos, 2006), hiszen a tíz részkompetenciaterület fejlődési folyamatának prezentációjául szolgál. Segítségével mind a tanító, mind a tanuló, mind pedig a szülő könnyebben nyomon tudja követni azt a kezdeményező- és vállalkozókészség megalapozását elősegítő utat, amit a diák a tíz felkínált témakörben bejár.

A *Módszertani kártyák*on a javasolt munkaformákat és módszereket is jelöltük. Ezt követően az egyes foglalkozások lehetséges menetét olyan részletességgel írtuk le, hogy az a tanító is eligazodjon a feladatokban, aki csak egy-egy témát szeretne feldolgozni a tanulókkal.

Minden – egy vagy több foglalkozásból álló – szakasz végére terveztünk értékelést, megadva a hozzá kapcsolódó kompetenciaterületeket.

A módszereknél elsősorban különféle kooperatív technikákat javaslunk kipróbálni, egyrészt azért, mert az „Együttműködés” az egyik fejlesztendő részkompetencia. Másrészt pedig azért, mert bár a tanulók különböző szituációkban társaikkal együtt dolgozhatnak, egyéni teljesítményük is mérhető. A *Módszertani kártyák*on minden esetben pontosan megadjuk – az eredeti forrás megjelölése mellett – ezeknek a technikáknak az adott feladatra adaptált változatát és a megvalósítás módját. (A Módszertani útmutató-

ban az alkalmazott módszerek megnevezését szövegtől eltérő színnel jelöltük.)

A kooperatív tanulás olyan kiscsoportos tevékenység, ami a tagok együttműködésén alapul az alábbi négy alapelvet (Kagan, 2004) érvényesítve. Biztosítani kell, hogy egyszerre minél több diák működjön közre aktívan a tanulás folyamatában (párhuzamos interakció). A feladatokat csak közösen lehessen megoldani, a csoport sikeressége az egyén sikerességén múljon (építő egymásra utaltság). A közös cél eléréseért mindenki egyéni felelősséggel tartozzon (egyéni felelősség). A tudáshoz mindenki egyenlően hozzáférhessen és hozzájáruljon (egyenlő részvétel).

Többféle csoportalakítási módszer is használható kooperatív tanulásszervezés esetében (Hanák, 2007; Lénárd, é.n.). A *Módszertani kártya* általában jelzi a tanítónak, hogy hány fős és milyen összetételű csoportok kialakítása a célszerű. Az adott tanulócsoport jellemzőit, sajátosságait ismerve a tanító más módszert is alkalmazhat. Javasoljuk azonban, törekedjen arra – a feladatok vonzóvá tételével –, hogy a tanulók bármelyik társukkal együtt tudjanak dolgozni és szívesen is társuljanak bármelyik csoporthoz.

A kooperatív technikák alkalmazásakor a rendelkezésre álló helyiséget/tantermet célszerű az egyes feladatokhoz igazítani (Hanák, 2007). A tanító erre vonatkozóan is találhat javaslatokat a *Módszertani kártyák*on.

3.3.2. Tevékenységtáblázatok

Mivel tíz témakörben tíz helyszínen tízféle részkompetencia-terület fejlesztése történik, ezért szükségesnek ítéltünk olyan – táblázatos formában megjelenített – rendszerezőket készíteni, amelyek átláthatóbbá és nyomon követhetőbbé teszik a tanító számára, hogy az egy hónapos időintervallumban:

- hány alkalommal és milyen időtartamban szükséges az adott témához kapcsoltan foglalkozásokat tartani;
- az egyes foglalkozásokon milyen tevékenységekre kell felkészülni;
- az egyes feladatok melyik – színkódolt – részkompetenciaterülethez kapcsolódnak (3. Táblázat).

3. Táblázat: Tevékenységtáblázat sablon

RJR SZAKASZ	FOGLALKOZÁS SZÁMA	IDŐKERET	TEVÉKENYSÉGEK	KOMPETENCIÁK									
				1. Ötletek, lehetőségek			2. Források				3. Cselekvési szándék		
				Kreativitás	Ötletek értékelése	Etikus, fenntartható gondolkodás	Motiváció	Öntudatosság és énhatékonyság	Források mozgósítása	Mások mozgósítása	Tervezés és menedzsment	Kitartás	Együttműködés
				1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Ráhan- golódás													
Jelentés- teremtés													
Reflek- tálás													

Ezáltal hatékonyabban meg tudja tervezni és előkészíteni a munkáját. Ezek a táblázatok azt is segíthetik, hogy a tanító eltérjen a javasolt ütemezéstől és az éves munkatervhez igazítva határozzon a helyszínek/témák sorrendiségéről.

Ha a tanító úgy dönt, hogy a teljes program helyett annak csak egy-egy témáját, részletét ragadja ki és valósítja meg, ezek a táblázatok ebben is a segítségére lehetnek.

A [Tevékenységtáblázatok](#) a 8.4. Mellékletben találhatók meg.

3.3.3. Értékelőlapok

Az egyes témákhoz kapcsolódó feladatok teljesítésének nyomon követését táblázatos formátumú – téma szerint római számmal sorszámozott – *Értékelőlapok* segítik (4. Táblázat). A fejlécen szerepel a *Teendők rengetege térkép* helyszíne a könnyebb beazonosíthatóság és a témákban való részvételi aktivitás megállapíthatósága érdekében.

Ez alatt található – egyes szakaszokra: Ráhangolódás, Jelentésteremtés, Reflektálás osztva – a tíz fejlesztendő részkompetenciaterület oszlopa, amik a különböző témákban más-más sorrendben követik egymást. (A megnevezés mellett a sorszámok és az al-

kalmazott színek is segítik az eligazodást.) Majd – a tanítónak támpontot adva – az egyes oszlopokban a teljesítés kritériumfeltétele is megtalálható.

A táblázat egy-egy sorában a tanulói teljesítés jelölhető, az egyéni értékelés ez alapján történhet. A *Módszertani kártyák*on a tanító mindig talál instrukciót arra vonatkozóan, hogy melyik feladatrésznél mikor és hányadik oszlopo(ka)t célszerű kitölteni.

Az egyes témákhoz tartozó *Értékelőlapok* a 8.5. Mellékletben találhatók. Javasoljuk, hogy ezeket a tanító nyomtassa ki, és mindig vigye magával a foglalkozásokra.

Emellett olyan táblázatot is készíthet a tanító tanulónként egyesével, amiben a tíz különböző helyszínen nyújtott teljesítményt egy lapon rögzíti.

4. Táblázat: Értékelőlap sablon

... Értékelőlap: Teendők rengetege aktuális helyszíne										
szakasz	ráhangolódás				jelentésteremtés				reflektálás	
oszlop	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
részkompetencia sorszámával, színkóddal	.../1.	.../2.	.../3.	.../4.	.../5.	.../6.	.../7.	.../8.	.../9.	.../10.
értékelési szempont										
1. tanuló										
2. tanuló										
... tanuló										

3.3.4. Kompetenciakártyák

Mind a tíz *Teendők rengetege* helyszínen a kezdeményezőkéesség és a vállalkozókéesség fejlesztése tíz részkompetencia-területre irányulva történik. Az egyes témákhoz tartozó *Kompetenciakártyák* – a jelen dokumentumban egységes sorszámozást és színkódolást követve – mindig tartalmazzák az adott részkompetencia-terület megnevezése mellett azt a fejlettségi szintet, aminek elérését várjuk a tanulóktól. Emellett a tanító egyértelmű útmutatást olvashat a kártyákban a teljesítés elfogadhatóságának kritériumairól (2. Ábra).

II/3. etikus és fenntartható gondolkodás részkompetencia – A tanuló képes felelősen gondolkodni a kisállat tartásának következményeiről.

→ A Teendők rengetege füzetbe írt, illetve a helyszínen feltett kérdések bizonyítják, hogy a tanuló komolyan veszi a kisállattartást – a teljesítéshez elég, ha a füzetbe írt egy kérdést, vagy utólag szóban kérdezett a szakembertől (II. Értékelőlap – 4. oszlop).

2. Ábra: Kompetenciakártyák közül egy kiválasztott példa

A *Kompetenciakártyák* szervesen összekapcsolódnak az *Értékelőlapokkal*, ezért arra vonatkozó utalás is található rajtuk, hogy melyik részkompetencia értékelése az *Értékelőlap* melyik oszlopában történik. Ezt azért tartjuk szükséges információnak, mert amíg – a különböző helyszínekhez/témákhoz kapcsolódó – *Kompetenciakártyák*on a részkompetencia-területek mindig ugyanabban a sorrendben követik egymást, az *Értékelőlapokon* attól függően, hogy ezeknek a fejlesztése az RJR modell melyik szakaszában történik, változó a sorrendiségük.

Az egyes témákhoz tartozó *Kompetenciakártyák* a 8.6. Mellékletben találhatók meg. Javasoljuk, hogy ezeket a tanító minden foglalkozás előtt tanulmányozza annak érdekében, hogy fel tudjon készülni a tanulók értékelésére.

3.3.5. Erősségem! kártyák

Minden témakörben mindhárom kompetenciaterület, és hozzájuk kapcsolódó, kiválasztott tíz részkompetenciaterület fejlesztésére sor kerül.

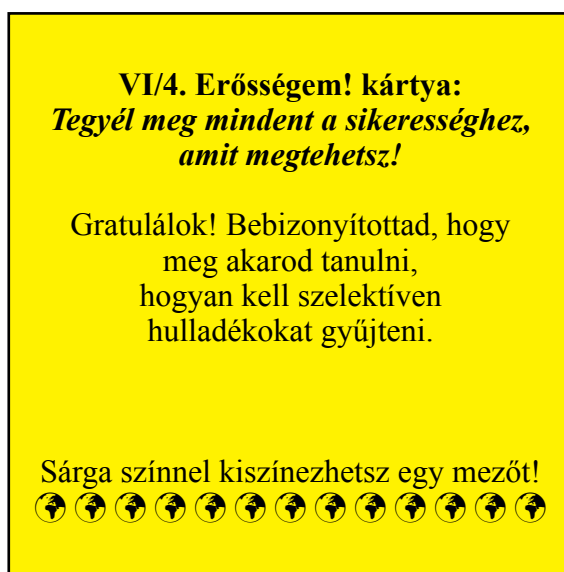
Az egyes témakörök során azonos értékelési rendszert javasolunk, amely a tevékenység különböző fázisaihoz, illetve különböző részkompetencia-területekhez kapcsolódik. Minden szempontot külön veszünk figyelembe, egyik teljesülése nem vonja automatikusan maga után egy másik teljesülését is, illetve ez a nem teljesülés esetén hasonlóan igaz.

Az alkalmazott értékelési módok a fejlesztő értékelés szemléletén alapulnak, melynek célja „a folyamat támogatása, a tanulói fejlődés ütemének megismerése, elemzése. Mindezek alapján a pedagógus nem minősíteni akar, hanem tanulási utat tervez; megerősíti, esetleg újra értelmezi a kitűzött célokat és az elérésükhöz vezető feladatokat. Mindezt azért teszi a tanulóval közösen, mert a fejlődési folyamat tudatosítása, a tanulás tanulása is fontos.” (Lénárd & Rapos, 2006)

A részkompetencia-területek értékelését a tanító végzi, de az adott témakör lezárásakor érdemes ön- és társértékelést beiktatni, az ezt segítő kérdéseket az adott témához igazítva.

Amint a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát, tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét, *Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege* füzetébe beragaszthat (3. Ábra).

Az *Erősségem! kártyák* a 8.7. Mellékletben találhatók. A részkompetenciák megkülönböztetésére használt színeknek megfelelő színű a hátterük. Egy tanáccsal, javaslattal kezdődnek, ami kapcsolódik a kompetenciaterülethez. Majd tartalmazzák rövid leírását annak a teljesítménynek, amivel a tanuló kiérdemelte a birtoklásukat. A kártya alján egy sordisz található, ami segíti a későbbiekben a *Teendők rengetege* aktuális helyszínének felidézését.

3. Ábra: *Erősségem! kártyák* közül egy kiválasztott példa

Ha a tanulónak nem sikerül teljesítenie egy-egy részterületet, nem kap semmilyen negatív értékelést, egy másik témakörben lehetősége lesz bizonyításra. Az egyes feladatok teljesítésével alsó tagozatban nem az a cél, hogy mind a tíz részkompetencia-területen a legmagasabb szintet érje el valamennyi tanuló. Az *Erősségem! kártyák* gyűjtésével ugyanakkor kideríthető, hogy egy-egy diáknak mik az erősségei, mely részterületre fókuszabb. Ez később a pályaaorientációnál is hasznos információként szolgálhat. Minél

több ilyen kártyával rendelkezik egy-egy területen a diák, annál inkább megnő az önbi-zalma, és más részkompetencia-területeken is szívesebben kipróbálja magát. Javasoljuk, hogy a tanító mindig olvassa fel a tanulóknak a kártyákon lévő szöveget, és beszélje meg velük közösen annak tartalmát.

A programban a fenti értékelés mellett egy olyan értékelő rendszert is alkalmazunk, amelyik segítségével szemléletesebben nyomon követhető az egyéni fejlődés. Minden tanuló kap egy *Ganésa-színezőt* (8.3. Melléklet), ami sok, különböző alakú és területű részre van tagolva. Ganésa a kezdetek és jó törekvések segítője; az akadályok átlépésé-nek és megoldásának segítője; a bőség és bölcsesség felügyelője⁷ (1. Kép). Azért javasol-juk ezt a figurát az értékeléshez, mert egyrészt üzenete összhangban van a Módszertani útmutató céljával, másrészt ábrázolása meseszerű, ezért közel áll az alsó tagozatos kor-osztályhoz, harmadrészt színessége lehetővé teszi az egyes részkompetenciaterületek-hez rendelt színszimbolika vizuális megjelenítését.

A tanuló akkor színezheti ki ennek egyes részleteit, amikor megszerzett egy újabb *Erős-ségem! kártyát*. Az egyes *Erősségem! kártyákhoz* – részkompetenciákkal megfeleltetve azokat – más-más színeket (összesen 10-félét) társítottunk (lásd fenn). Emellett a kár-tyák alján olvasható instrukció is jelzi, hogy milyen szint használhat színezéshez a tanu-ló. Így a *Ganésa-színező* segítségével az alábbi információk birtokába juthat nem csak ő, hanem a tanító és a szülő is:

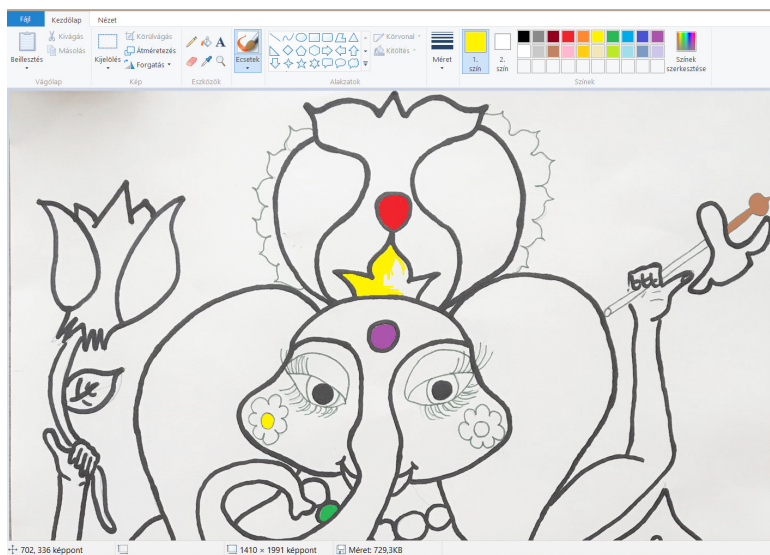
- *Teendők rengetege* helyszínenként a kiszínezett részek száma jelzi, hogy aktuálisan hány részkompetencia-területen fejlődött a tanuló (helyszínenként maximum 10 rész színezhető);
- a színezéshez aktuálisan használható színek pedig – az alkalmazott színkódok alap-ján – az(oka)t a részkompetenciaterülete(ke)t mutatják, ahol a fejlődés bizonyítha-tóan megtörtént;
- a program folyamatában a fejlődésben bekövetkezett változást a kiszínezett részek mennyiségének a növekedése önmagában is bizonyítja, a színek arányából pedig az is megállapítható, hogy a tanulónak milyen erősségei vannak, és milyen területeken kell/lehet még fejlődnie.

⁷ Ganésa az akadályok elhárítója. <http://hinduizmus.hu/hindu-istenek/ganesa>

1. Kép: Ganésa festmény (Kátai Anna alkotása)

A Ganésa-színezőket a tanító kinyomtathatja és a diákok beragaszthatják a *Teendők rengete* füzetükbe, vagy közös fájl mappában számítógépen is tárolható (ez utóbbi esetében a színezés is itt történik – ami önmagában is motiváló lehet a kisdíákoknak (2. Kép)).

2. Kép: Ganésa színezés Paint programmal

Javasoljuk, hogy a tanító beszélje meg a diákokkal, hogy az egyes feladatok teljesítéséért vagy nem teljesítéséért nem fognak semmilyen osztályzatot kapni. Továbbá, nem is az a döntő, hogy a tanév végén kinek hány *Erősségem! kártyája* lesz, vagy ki tudta minél nagyobb felületen kiszínezni a Ganását. Sokkal fontosabb az egymással való versengés helyett az, hogy a kártyákon lévő jó tanácsokból minél többet megfogadjanak; amiket a foglalkozásokon megtanultak, begyakoroltak, azokról ne feledkezzenek meg, a továbbiakban is tudják hasznosítani a mindennapi életükben.

3.4. Várható hatások, eredmények

Az útmutatóban foglaltak lehetőséget teremtenek a tanítóknak arra, hogy egy gazdag tevékenységrendszer kínálatából válogatva sokszínű és változatos cselekvéseket biztosítsanak tanulóik számára. E cselekvések megélése és az egyes megoldások sikeressége felett érzett örömelmény hatására az iskola olyan helyé válhat az egyes témákban részt vevő tanulók számára, ami erősíti a tanuláshoz és az iskola intézményéhez kapcsolódó pozitív attitűdöket, megalapozza az egyéni boldogulás és a tanulás összekapcsolásába vetett bizalmat, lerakja a társadalmi felelősségvállalás magatartásbeli alapjait. Ezek következtében várható, hogy a későbbi életszakaszban kisebb arányban jelentkezik az iskola szakképzettség nélküli befejezése vagy a tanulmányok megszakítása.

Amennyiben a kisdíák bekapcsolódik a Módszertani útmutatóban ajánlott feladatok végzésébe, a kezdeményező- és vállalkozókészséget alkotó kompetenciákkal iskolai környezetben – mégis olyan mindennapi élethelyzetekkel – találkozik, amelyekre nézve feltételezéseink szerint már rendelkezik bizonyos mélységű élettapasztalatokkal. Ennek várható eredményei többsíkúak. Ez egyfelől eredményezi azt a gyermeki tapasztalást, hogy az iskolában sok-sok olyan hasznos és praktikus dolgot meg lehet tanulni, aminek birtokában a gyermeknek nő a komfortérzete az őt körülvevő szociális térben, mert ahhoz rugalmasabban tud alkalmazkodni; aminek birtokában jobban tud eligazodni, boldogulni a felnőttek világában is. Másfelől eredményezi azt a konstruktív tanulási tapasztalatot, hogy az előzetes ismeretekre és már kiépült tudástartalmakra kognitív sémaként lehet (sőt kell!) támaszkodni egy-egy élethelyzetben, azok értékesek, újragondolhatók és folyamatosan felülírhatók az új tudásfragmentum beépítésekor. Mindez azt indukálja a tanulóban, hogy a tanulás saját tanulás, mindenkinben önálló folyamat, állandóan zajlik, és ebben ő maga aktív és interaktív résztvevő. A kiépült tudástartalmakat az egyén

szintjén társas környezetben hasznosíthatja, átélheti azt az élményt, hogy egy csapat tagjaként tudott tenni a közös sikerekért. Ezzel növekszik az önbecsülése, növekszik a pozitív belső tanulási motivációja, valamint nő a tanulás fontosságába és hasznosságába vetett hit kialakulásának esélye. Társadalmi, azaz rendszer szinten a tanulóban a kritikai gondolkodás szemléletének kialakítása és az iránta való igény kiművelése egyik garanciája lesz a kezdeményezőkézség és vállalkozókézség kialakulásának is, ezzel markánsan hozzájárul a képzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzéséhez. Az egyes témák olyan részkompetenciaterületek kialakítására és fejlesztésére adnak lehetőséget, amelyek révén a tanuló felismeri a saját erősségeit, és azokra mind jobban építve egyre aktívabban élni tud a kínáló életlehetőségekkel a tanulásban és annak folyamán a későbbiekben a munka világában.

A tanítási folyamatban RJR-modellt használunk, ami középpontba helyezi a változásokhoz, ismeretlen helyzetekhez, megoldandó problémákhoz való rugalmas alkalmazkodás igényét. Amennyiben sikerül elérni, hogy ezek a transzverzális attitűdök, készségek, tudástartalmak a tanulóban már az iskola első négy évfolyamán megjelenjenek, nő a tanuló kreativitása, innovatív kezdeményezőkézsége. A felső tagozatos évek alatt az itt megjelenő kompetenciák további fejlesztése szükséges. Várható, hogy ezek birtokában a gyermekből vállalkozóbb szellemű felnőtt, a környezet változásaihoz rugalmasabban alkalmazkodni tudó munkaerő válik. Emellett fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy a feladatok azt a szemléletet közvetítik, minek belsővé tételével ösztönözzük a tanulókat, hogy megszerzett erősségeiket ne csak egyéni törekvéseikben jelenítsék meg, hanem szűkebb és tágabb szociális - valamint természeti környezetük számára is legyen akaratuk érvényesíteni azokat.

4. Teendők rengetege – Módszertani kártyák

.....

4.1. A Teendők rengetege helyszínei

A tanév 10 hónapjában más-más képzeletbeli helyszíneken zajlanak a foglalkozások. Egy-egy helyszínhez egy-egy Módszertani kártya kapcsolódik. Minden egyes Módszertani kártyán minden olyan instrukciót és tudnivalót megtalálhat a tanító, amire szükség lehet a megvalósításhoz.

Javasoljuk, hogy valamennyi helyszín esetében a tanító a Teendők rengetege térkép tanulmányozásával indítson. Ennek előnye, hogy a térkép sok olyan – meseszerű – vizuális elemet tartalmaz, ami nem csak motiváló, hanem erősen utal arra a hétköznapi tevékenységináltra, amit meg akarunk valósítani, ki akarunk próbáltatni a tanulókkal a „Tedd meg, amit megtehetsz!” fő cél elérésének szellemében.

A 10 helyszín és a hozzá kapcsolódó témák a következők:

- I. Keletre a Naptól – Nyugatra a Holdtól! – eltévedt vándor pihenőhelye: térbeli tájékozódás különböző lehetőségeinek megtapasztalása;
- II. Bajusztanya – olyan hely, ahol örökbefogadóra váró kisállatok tanyáznak: felkészülés kisállat gondozására;
- III. Jótét manók erdeje – olyan manók lakhelye, akik karitatív tevékenységet végeznek: önzetlen segítségnyújtás örömeinek átélése;
- IV. Kicsi kincsek műhelye – különböző kézműves tevékenységet végző manók telephelye: felkészülés arra, hogyan okozhatunk örömteli meglepetést másoknak;
- V. Szorgos kezek városa – település, ahol bármit megjavítani tudó emberek élnek: felkészülés elromlott, eltörött, elszakadt tárgyak javítására;
- VI. Zöld lovag országa – a természetes élőhelyek védelméért kiálló lovag birodalma: környezetvédelmi területek, teendők megismerése;

- VII. Káoszkapitány tanyája – haszontalan dolgok felhalmozására hajlamos, takarítani nem szerető kapitány lakóhelye: egyszerűbb házimunkák végzésére való felkészülés;
- VIII. Tündérkert – mesebeli tündér kertje tele árnyat adó fákkal, virágzó bokrokkal, illatozó virágokkal: a növénygondozás alapjainak elsajátítása;
- IX. Boldog herceg szigete – olyan hely, ahol minden csupa derű, móka, kacagás, mindenki boldog és elégedett: belekóstolás egy gyermekzsúr szervezési teendőibe;
- X. Idővándor messzelátójánál – a jövő történeteit kémlelő vándor megfigyelő állomása: jövőbeli tervek szövögetése.

Módszertani kártya I.

I. Helyszín: *Keletre a Naptól – Nyugatra a Holdtól!*

Mottó: „Van térkép, iránytű, óra a hátizsákomban. – Gyere velem vándorútra *Keletre a Naptól – Nyugatra a Holdtól!*”

Célkitűzés:

- Ismeret: A tanulók ismerjék a térben való tájékozódás legalapvetőbb eszközeit.
- Készség: Legyenek képesek térben tájékozódni az életkoruknak megfelelő módon.
- Attitűd: Törekedjenek az önálló tájékozódásra az iskola szűkebb és tágabb környezetében.

Időkeret: egy hónap – javasolt hónap: *szeptember* (tanévkezdés: iskola környezetéhez való alkalmazkodás)

Felépítés: *I. Tevékenységtáblázat* (8.4. Melléklet)

RÁHANGOLÓDÁS szakasz:

Időpontja: adott hónap második hetének egyik napja

Időkeret: 1x40-45 perc

Eszközök: *Teendők rengetege térkép* – diákok számának megfelelő példányban színesben kinyomtatva (8.2. Melléklet); *Teendők rengetege füzet*; laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; hangszóró; 6 db A/3-as lap, mindegyik közepén valamilyen, tájékozódást segítő kellék képe (8.8. Melléklet: I/1. *Segédanyag*) található; íróeszközök; kamera; A/4-es rajzlap – annyi db, ahány 3-5 fős csoport kialakítható; színes ceruzák/színes filctollak; gombostűk; kalapács; *I. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *I. Kompetenciakártyák* (I/2.; I/4.; I/6.) (8.6. Melléklet); *I. Erősségem! kártyák* (I/2.; I/4.; I/6.)/tanuló (8.7. Melléklet); *Ganésa-színező* – diákok számának megfelelő példányban kinyomtatva (8.3. Melléklet); ragasztó

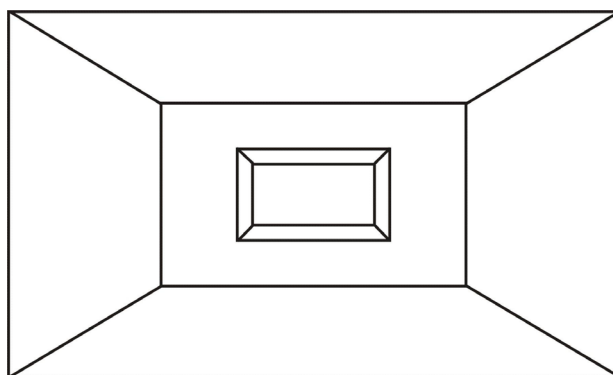
Munkaformák és módszerek: frontális munka, csoportmunka – kooperatív technikák; egyéni munka

Lépései:

Javasoljuk, hogy a tanító a foglalkozást először a *Teendők rengetege* foglalkozássorozat ismertetésével kezdje, kitérve annak céljára, a benne való részvétel módjára és a teljesítés értékelésére.

Mindjárt az első alkalommal el is kezdhető az első témakör annak érdekében, hogy a diákok ne csak hallják, hogy mi mindennel ismerkedhetnek meg, milyen területeken próbálhatják ki magukat a tanév során, hanem egyből saját élményt is szerezhessenek. A tanulók nyissák ki a *Teendők rengetege füzetüket* és ragasszák bele a kinyomtatott *Teendők rengetege térképét*. A tanító először a kivetített térképen a diákokkal közösen keresse meg a **Keletre a Naptól – Nyugatra a Holdtól** lévő helyet, majd mindenki a saját füzetében is. Beszéljék meg közösen, hogy honnan kaphatta a nevét ez a hely. A tanító jelezze, hogy ebben a hónapban a térben való tájékozódást segítő feladatokba lehet bekapcsolódni. Próbáljon meg minél több diákot bevonni ebbe.

A tanító a témakör feldolgozását egy olyan rajzfilm közös megnézésével és megbeszélésével indítsa, amelyikben valaki eltéved⁸. Térjen ki arra, hogy milyen veszélyei lehetnek annak, ha nem tudjuk, hol vagyunk. Mondja el, hogy az emberek régóta az égtájak segítségével próbálnak tájékozódni. Majd alakítson ki 6 db, 3-5 fős, képesség/életkor szerint heterogén csoportot. Minden csoport kapjon egy A/3-as lapot, – a közepén lévő téglalapban – más-más tájékozódást segítő eszköz ábrájával/fotójával. Az **Ablak módszert** használva (Nagy & Zágón, 2008) a helyszínen a tanító annyi cikkelyre ossza a középső rész körülötti területet, ahány főből áll egy-egy csoport (4. Ábra):

4. Ábra: Ablak-módszer

Javasoljuk, hogy a tanító táblai rajz segítségével magyarázza el az „Ablak” kitöltésének módját.

Ezt követően a diákok ülnek körbe a lapot, ha szükséges, ehhez a tanító velük közösen rendezze át gyorsan a padokat. Mindenki válasszon egy cikkelyt és annak aljára először

⁸ Bori barátnőm – 24 – Bori eltéved. <https://www.youtube.com/watch?v=Uui0LEY868>
Fekete Vince: Négy nyulak (rajzfilm gyerekeknek – Húsvéti mese).
<https://www.youtube.com/watch?v=6JgTKcxi4JA>

írja fel a monogramját. Majd egyéni munka keretében minden tanuló a saját részébe írja be, hogy szerinté az adott kellék hogyan használható az égtájak meghatározására és ezen kívül milyen más eszközt/módszert ismer. Végül a középső téglalapba azok a válaszok kerüljenek, amelyekbe közösen meg tudnak egyezni. A képhez tartozó égtáj-meghatározási módot a **Csoportszóforgó módszerével** (Nagy & Zágon, 2008) a tanító által megnevezett diák magyarázza el a többi csoportnak. Ezt követően pedig figyelje, hogy a többi csoport által ismertetett kellékeket felírták-e a közös részbe. A végén kérdezzen rá a tanító, hogy van-e olyan ötlet, ami nem hangzott el.

A feladat végzése közben a tanító az *I. Értékelőlap*on rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét (10. oszlop).

A tanító beszélje meg a diákokkal, hogy a fenti eszközök sajnos nem mindig állnak rendelkezésre, ezért más módon is kell tudni tájékozódni ahhoz, hogy ne tévedjünk el. Akik szeretnének csatlakozni, azokkal menjen el egy iskola-túrára, járják körbe az iskolaépület belsejét, és az iskolaudvart is. A tanító hívja fel a figyelmet arra, hogy a legkönnyebben jellegzetes tereptárgyak/tereppontok segítségével lehet tájékozódni és kérje a tanulókat, hogy menet közben (oda és visszafelé is) nevezzék meg azokat, amik mellett elhaladnak. Javasoljuk, hogy a tanító a bejárásról készítsen videót. Visszatérve a terembe, alakítson ki fiúkból és lányokból álló, 3-5 fős vegyes csoportokat. Minden csoportnak osszon ki egy A/4-es rajzlapot, aminek a tetejére fel van írva egy-egy célpont (pl. mosdó, könyvtár, ebédlő, tornaterem, udvar stb.). Majd kérje meg a tanulókat arra – miután odaírták a monogramjukat a lap aljára –, a teremből kiindulva rajzolják le, hogyan tudnak eljutni az adott helyhez/helyiséghez, közben milyen tereptárgyak mellett kell elmenniük. Legalább annyi tereptárgyat fel kell tüntetniük a rajzon, ahány főből áll a csoport. Ha szükséges, a tanító a videófelvétel visszajátszásával adjon segítséget a csoportoknak.

A feladat végzése közben az *I. Értékelőlap*on rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét (10. oszlop).

Az elkészült rajzokat gombostű segítségével tegye fel a terem falára, és **Tárlatlátogatás módszerével** (Nagy & Zágon, 2008) adjon lehetőséget arra, hogy a csoportok megnézhessék egymás megoldását. Javasoljuk, hogy ezek a rajzok év végéig maradjanak kitéve, ezzel is segítve azt, hogy az útvonalak jól rögzüljenek a diákok memóriájában.

A diákok házi feladatként kaphatják, hogy a *Teendők rengetege* füzetükbe következő napra rajzolják le az otthonuktól az iskolához vezető utat úgy, hogy jelölik azokat a

jellegzetes támpontokat/tereptárgyakat, amikre menet közben fel szoktak figyelni. A tanító jelezze, hogy ezt használni fogják tudni a következő foglalkozáson.

Értékelés:

A *Ráhangolódás* szakaszhoz tartozó foglalkozás utáni napon, vagy a *Jelentésteremtés* szakasz első foglalkozásának az elején a tanító kerítsen sort az első részértékelésre. Ehhez előtte szedje össze a csoportok által kitöltött „Ablak”-okat, valamint a *Teendők rengetege füzeteket* és töltsse ki az *I. Értékelőlap* ide vonatkozó, még hiányzó részeit (1. oszlop: égtáj meghatározáshoz saját ötlet írása; 2. oszlop: útvonal ábrán feltüntetett tereptárgyak száma/csoportlétszám; 3. oszlop: otthon-iskola útvonalról készített rajz).

Értékelendő kompetenciák: I/2.; I/4.; I/6. (*I. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (I/2.; I/4.; I/6.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *I. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Az első ilyen alkalommal a tanító adjon a tanulónak egy *Ganésa-színezőt* is, amit szintén beragasztva a füzetébe tárolhat a továbbiakban. Javasoljuk, hogy a tanító ne feledkezzen meg a színező céljának és pontos használatának elmagyarázásáról.

JELENTÉSTEREMTÉS szakasz:

Időpontja: adott hónap második-harmadik hete

Időkeret: egy-egy alkalommal 40-45 perc, legalább két alkalom szükséges hozzá

Eszközök:

- *első foglalkozáshoz:* *Teendők rengetege füzet*; *I. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; hangszóró; A/4-es rajzlap – annyi db, ahány tájékoztató tábla készülhet; olló; színes filctollak; tixo; gombostű; kalapács; színes szigetelőszalagok;
- *második foglalkozáshoz:* laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; A/4-es méretű felülnézeti utcakép az iskoláról – annyi db, ahány 4-5 fős csoport alakítható a tanulóközösségből; A/4-es rajzlapok a Kincskereső térképekhez – annyi db, ahány 4-5 fős csoport alakítható a tanulóközösségből; színes ceruzák/színes filctollak; *I. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *I. Kompetenciakártyák* (I/1.; I/3.; I/5.; I/8.) (8.6. Melléklet); *I. Erősségem! kártyák* (I/1.; I/3.; I/5.; I/8.)/tanuló (8.7. Melléklet); *Teendők rengetege füzet*; ragasztó

Munkaformák és módszerek: frontális munka, páros munka, csoportmunka – kooperatív technikák; egyéni munka

Lépései:

Első foglalkozás:

Javasoljuk, hogy az első foglalkozás témája a tájékoztatás, útbaigazítás legyen. Először az utóbbival kezdjenek. A tanító beszéljen a diákoknak arról, ha nem vagyunk biztosak abban, hol vagyunk, merre menjünk, célszerű megkérdezni valakit. Az útbaigazítást párbeszéd segítségével gyakoroltassa úgy, hogy az egyik diák hívja meg a társát az otthonába játszani. Annak érdekében, hogy odataláljon, kérdezze meg tőle, hol lakik és próbálja meg elmagyarázni neki, onnan hogyan lehet eljutni hozzájuk. Ha ezt nem tudná, akkor az iskolától is megadhatja az útvonalat. (Ha készített erről ábrát a *Teendők rengetege füzetében*, segítségül használhatja.) A meghívott is meghívhat valakit, most már az ő otthonukba. A feladat addig folytatódik, amíg van rá önként vállalkozó, vagy amíg mindenki sorra nem került. Mindenki csak egyszer lehet meghívó, illetve meghívott. A feladat végzése közben a tanító az *I. Értékelőlap*on rögzítse az útbaigazításban való részvétel tényét (4. oszlop).

Majd a tanító hívja fel a figyelmet arra, hogy sajnos nincs mindig a közelben valaki, aki tudna segíteni a tájékozódásban, ezért vannak sok helyen kitéve különböző információs táblák. Nézzen meg a diákokkal közösen egy közlekedési táblákról készült rajzos videót⁹. Jelezze, hogy ezek közül a tájékoztató táblákkal fognak foglalkozni. Utaljon arra, hogy az első foglalkozáson megbeszélték, hogyan tudnak eligazodni az iskolában, és kérje őket arra, hogy ebben legyenek mások segítségére is. Gyűjtsék össze közösen, hogy hova, milyen (pl. a bejáratától/lépcsőtől jobbra/balra elhelyezkedő helyiségeket; az épület szintjét; az adott helyiség funkcióját; csengetési rendet stb. jelző), tájékoztató táblákat lenne célszerű kitenni az iskola épületében; illetve mely helyiségekhez vezető úton lenne érdemes padlójelölő csíkokat használni. Javasoljuk, hogy az elhangzott ötleteket a tanító írja fel a táblára és ha szükségesnek ítéli, a végén indoklással egészítse ki a listát. Ezt követően a táblák elkészítésére és kitételére, valamint a padlójelölő csíkok felragasztására kérjen vállalkozó tanuló párokat.

A feladat végzése közben az *I. Értékelőlap*on rögzítse egyrészt a páros munkában (10. oszlop), másrészt az útbaigazító jelek készítésében/kihelyezésében (5. oszlop) való részvétel tényét.

⁹ Buborék együttes – Közlekedési jelzőtáblák. (Hivatalos videóklip) 2017. <https://www.youtube.com/watch?v=Gr58o6mL3Dw>

Második foglalkozás:

A második foglalkozás témája a térképen való tájékozódás legyen. A tanító beszéljen arról, hogy az emberek régen, azért, hogy megvédjék kincseiket a rablók ellen, elrejtették azokat; és ez ma sincsen másképpen. A rejtekhelyet megjelölték egy térképen, hogy később visszatálhassanak oda. Meséljen a geocaching kincsvadászatról¹⁰, és kérdezze meg a diákokat, hogy kinek lenne kedve részt venni ilyenben. A vállalkozó diákok szimpátia alapján 4-5 fős csoportokat alkossanak.

Javasoljuk, hogy a tanító a Google Térkép¹¹ segítségével vetítse ki az iskola településének térképrészletét, amin közösen keressék meg az iskola épületének elhelyezkedését. Ezt követően a tanító állítson be ezen a felületen egy felülnézeti utcaképet, amit – előre ki-nyomtatva – oda is ad a csoportoknak. Hívja fel a figyelmet arra, hogy a tájékozódásnál fontos tudni azt, hogy egy térkép mikor készült. Majd menjenek ki közösen az iskolaudvarra, és minden csoport ellenőrizze, hogy a térkép mindenben megfelel-e a jelenlegi valóságnak. Ha kell, a változásokat jelöljék be a papírjukon. Visszamenve a terembe ennek segítségével rajzolják meg a térképet A/4-es rajzlapon, de úgy, hogy a valóságos tereptárgyakat helyettesítsék mesékben szereplőkkel¹². Nevet is adhatnak egy-egy helynek. A térkép hátuljára írják fel a monogramjukat.

A feladat végzése közben a tanító az *I. Értékelőlap*on rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét (10. oszlop).

A csoportok házi feladatként kapják, hogy állítsanak össze egy geoládát olyan kis kincsekkel, amik valamilyen módon kapcsolódnak a tájékozódáshoz (pl. lehet ez egy mini földgömb, égtájakról szóló vers, iránytű ábrázolása stb.), és amik a megtalálóké lesznek jutalmul. Gondoskodjanak továbbá olyan apró egyéb kedves ajándékokról, amiket ők tesznek a megtalált ládába, cserébe az abban lévő kincsekért. A tanító egyezzen meg a diákokkal a kis kincsek számában, valamint a kincskereső vadászat napjában, és ez utóbbit íratassa be velük a *Teendők rengetege* füzetükbe.

Értékelés:

A *Jelentésteremtés* szakaszhoz tartozó utolsó foglalkozás végén a tanító kerítsen sort a második részértékelésre. Ehhez töltsse ki az *I. Értékelőlap* ide vonatkozó, még hiányzó részeit (6. oszlop: részvétel valós tereptárgyak mesebelivé alakításában; 7. oszlop: részvétel térkép rajzolásában).

10 A Magyar Geocaching Közhasznú Egyesület hivatalos honlapja. <http://www.geocaching.hu/>

11 Google Térkép. <https://www.google.com/maps>

12 Ötlet forrása: Debrecenimami (2015): Kincskeresés a szabadban. <https://bit.ly/2RdtIBM>

Értékelendő kompetenciák: I/1.; I/3.; I/5.; I/8. (*I. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (I/1.; I/3.; I/5; I/8.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *I. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

REFLEKTÁLÁS szakasz:

Időpontja: adott hónap utolsó hete

Időkeret: 1x40-45 perc

Eszközök: csoportok által rajzolt kincskereső térképek; geoládák; csere-ajándékok; *I. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *I. Kompetenciakártyák* (I/7.; I/9.; I/10.) (8.6. Melléklet); *I. Erősségem! kártyák* (I/7.; I/9.; I/10.)/tanuló (8.7. Melléklet); *Teendők rengetege füzet*; színes ceruzák; ragasztó

Munkaformák és módszerek: frontális munka, csoportmunka; egyéni munka

Lépései:

A Keletre a Naptól – Nyugatra a Holdtól! helyszínhez kapcsolódó utolsó foglalkozáson játékos forma – kincsvadászat – keretében történik a téma feldolgozása során szerzett ismeretek megszilárdítása, a közös élményszerzés tapasztalatainak összegzése.

A kincskeresés napján a tanító kérje egy másik pedagógus segítségét a lebonyolításhoz; amíg ő a teremben marad, addig a segítő az iskola udvarán irányítsa és felügyelje az aktuálisan kint lévő csoportot.

A kincsvadászathoz az alábbi menetet javasoljuk. A csoportok először egyenként menjenek ki az udvarra, rejtsek el a geoládájukat és jelöljék meg a rejtekhelyet a térképükön. (Az őket fogadó pedagógus segítségével elkerülhető, hogy két csoport egymáshoz nagyon közeli rejtekhelyet válasszon.) Eközben a teremben maradó diákokkal beszélgeszen a tanító arról, hogy:

- Ki az, aki otthon kipróbálta valamelyik módszert az északi irány meghatározására?
- Ki az, aki mostanában bárkinek segítséget nyújtott a tájékozódásban?
- Ki az, aki egyedül is megpróbálna eljönni az iskolába/hazamenni onnan?

Ha mindenki végzett a geoládája elrejtésével, a teremben lévő pedagógus szedje össze a – most már a rejtekhelyet is jelölő – térképeket és minden csoporttal húzasson egyet közülük. Ügyeljen arra, hogy senkihez se kerüljön vissza a sajátja.

Ezt követően minden csoport egyesével mehet a kincsvadászatra. Ha megtalálják a geoládát, kivehetik belőle a kincseket és beletehetik a cserébe hozott ajándékokat. Utána az adott hely közelében el kell dugniuk újra a geoládát. A kincsvadászattól visszatérő csoportot kérdezze meg a tanító:

- Mennyire tetszett nekik a kihúzott térkép? Miért? Mit rajzoltak/jelöltek volna más-képpen rajta?
- A térkép egyes részei mennyire voltak felismerhetők, beazonosíthatók az iskolaudvaron?
- Mennyire volt egyértelmű a kincs helye?
- Mi mindent találtak a ládában? Hogyan kapcsolódnak ezek a tájékozódáshoz?

Ha minden csoport végzett a kincsvadászattal, mindenki kijöhet az udvarra és megke-resheti a saját ládáját.

A feladat végzése közben a tanító az *I. Értékelőlap*on egyrészt rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét (10. oszlop). Másrészt pedig azt, hogy az adott csoport által rajzolt térképen el tud-e igazodni a másik csoport (8. oszlop). Az utóbbi esetében a tanító figyeljen arra, hogy ki kinek a térképét használja a kincsvadászat során.

Értékelés:

A kincsvadászat végén a tanító értékelje a tanulók teljesítményét. Ehhez töltsse ki az *I. Értékelőlap* még hiányzó részét (9. oszlop: csoportjával közösen megtalálja előbb a másik csoport -, majd a saját geoládáját).

Értékelendő kompetenciák: I/7.; I/9.; I/10. (*I. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (I/7.; I/9.; I/10.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *I. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

II. Helyszín: *Bajusztanya*

Mottó: „Kisállat a láthatáron. – Gondoskodjunk róla *Bajusztanyán!*”

Célkitűzés:

- Ismeret: A tanulók ismerjék a ház körül és a házban élő kisállatok körét.
- Készség: Legyenek képesek kisállatok gondoskodásával kapcsolatos teendők ellátására.
- Attitűd: Tudjanak felelősséget vállalni a rájuk bízott kisállat(ok)ért.

Időkeret: egy hónap – javasolt hónap: *október* (10.04. Állatok Világnapja)

Felépítés: *II. Tevékenységtáblázat* (8.4. Melléklet)

RÁHANGOLÓDÁS szakasz:

Időpontja: adott hónap első hetének egyik napja

Időkeret: 1x40-45 perc

Eszközök: *Teendők rengetege térkép* (8.2. Melléklet); *Teendők rengetege füzet*; laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; hangszóró; A/5-ös vonalas füzetlapok – csoportonként 1-1 db; színes ceruzák; beszélőkorongok – tanulónként 3-3 db, mindegyiken szerepeljen a diák monogramja; tárolódoboz a korongoknak; A/4-es sima lap/tanulónként 1-1 db; színes filctollak; *II. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *II. Kompetenciakártyák* (II/2.; II/4.; II/5.) (8.6. Melléklet); *II. Erősségem! kártyák* (II/2.; II/4.; II/5.)/tanuló (8.7. Melléklet); ragasztó

Munkaformák és módszerek: frontális munka, csoportmunka – kooperatív technikák; egyéni munka

Lépései:

Javasoljuk, hogy a tanító a foglalkozást valamilyen kisállatról szóló dal¹³ meghallgatásával kezdje. Majd a *Teendők rengetege térkép*en a diákokkal közösen keresse meg *Bajusztanyát*. A térképet a tanító vetítse ki, a tanulók pedig nyissák ki a megfelelő helyen a *Teendők rengetege füzet*üket. Beszélje meg velük, hogy honnan kaphatta a nevét a tanya, kik élhetnek ott (gazdira váró kisállatok). Jelezze, hogy jó gazdik lehessenek, ebben a hónapban kisállatok gondozásával kapcsolatos feladatokba kapcsolódhatnak be. Próbáljon meg minél több diákot bevonni ebbe a témába.

¹³ Kerekmesé – Kutya dal. <https://kerekmesese.hu/video/kutya-dal/>
Gryllus Vilmos. Kutját kérek! <https://www.youtube.com/watch?v=xvik7EZfebW>

Nézzenek meg közösen egy videót¹⁴ valamelyik kisállatbörzéről. Ezt követően a tanító kérdezze meg a diákokat, hogy kinek van már otthon valamilyen kisállata. Majd adjon lehetőséget mindenkinek, hogy aki szeretne kisállatot, vagy aki a meglévő mellé szeretne más fajtát is, azt jelezhesse. Javasoljuk, hogy a tanító mondjon egymás után kisállatokat és a diákok kézfeltartással jelezzék a szándékukat. A tanító hívja fel a diákok figyelmét arra, hogy mindenki csak egyféle kisállatot választhat és csak olyat, ami nincs az otthonukban.

Azok a diákok, akik szeretnének ezzel a témával foglalkozni, alkossanak csoportokat aszerint, hogy milyen kisállat gondozását vállalnák a leginkább. (Javasolt a 3-5 fős csoport.) A tanító minden csoportnak adjon egy A/5-ös vonalas füzetlapot úgy, hogy közben a tetejére felírja a választott kisállatot, bal oldalára egy „-”, a jobb oldalára pedig egy „+” jelet. Kérje arra a tanulókat, hogy **Kerekasztal módszerével** (Nagy & Zágon, 2008) gyűjtsék össze, hogy számukra milyen előnyei és mások számára milyen hátrányai lehetnek az adott kisállat tartásának. Adják körbe a lapot, amire minden csoporttag más színnel írhatja fel az érveit. Ugyanazzal a színnel a monogramja is kerüljön fel a lap aljára. A feladat végzése közben a tanító a *II. Értékelőlap*on rögzítse egyrészt a csoportmunkában való részvétel (8. oszlop), másrészt a kisállat melletti elköteleződés (1. oszlop) tényét.

A következő lépésben a csoportvélemények megosztására kerüljön sor a **Csoportszóforgó módszerével** (Nagy & Zágon, 2008), melynek lényege, hogy az azonos kisállatot választó csoportokból – az óramutató járásával egyező irányban haladva – két-két, a csoport által kijelölt Szóvivő ismertesse egymás közt elosztva a kisállattartás előnyeit és hátrányait.

Ezt követően a **Beszélőkorongok módszerével** (Kagan, 2004) a tanító kérje meg a diákokat arra, hogy mondják el, mi mindent ígérnének meg a szüleiknek cserébe annak érdekében, hogy megengedjék nekik a vágyott kisállat otthoni tartását. Minden diák három korongot kapjon a monogramjával. Ezeket a tanító az előző feladat végzése közben kioszthatja előre. Aki maga tud valamilyen ígéretet mondani, pl. ő fogja etetni a kisállatot, kérés nélkül időben lefekszik, kevesebbet játszik a tableten stb., vagy kézfeltartással csatlakozik a társa által mondott ígérethez, egy korongot bele kell, hogy tegyen a tárolódobozba. Javasoljuk, hogy a tanító menet közben a *II. Értékelőlap*on rögzítse a hozzászólás, illetve a hozzászólás támogatásának tényét (3. oszlop).

¹⁴ Monori kisállatvásár 2012.04.15. https://www.youtube.com/watch?v=Bqs79hB_RBQ
Monori Kisállatbörze 2017.09.10. <https://www.youtube.com/watch?v=dWegxaFcOuU>

Értékelés:

A Ráhangolódás szakaszhoz tartozó foglalkozás végén a tanító kerítsen sort az első részértékelésre. Ehhez szedje össze a csoportok által kitöltött füzetlapokat, és töltsse ki a *II. Értékelőlap* ide vonatkozó, még hiányzó részét (2. oszlop: érv és ellenérv írása kisállat tartásának vállalásához). Amíg ezt végzi, a tanulókat megkérheti arra, hogy egy A/4-es sima lapon próbálják meg lerajzolni a vágyott kisállatot színes ceruzával vagy színes filctollal. Az elkészült alkotások a téma végéig kinn maradhatnak a faliújságon. Utána a diákok beragaszthatják a *Teendők rengetege* füzetükbe.

Értékelendő kompetenciák: II/2.; II/4.; II/5. (*II. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (II/2.; II/4.; II/5.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *II. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege* füzetébe beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

Végül a tanító jelezze, hogy a következő alkalommal kisállatokkal foglalkozó szakember jön hozzájuk vendégségbe, ezért házi feladatként, aki szeretne tőle bármit megtudni, a kérdéseit írja be a *Teendők rengetege* füzetébe.

JELENTÉSTEREMTÉS szakasz:

Időpontja: adott hónap első-harmadik hete

Időkeret: egy-egy alkalommal 30-45 perc, legalább három alkalom szükséges hozzá

Eszközök:

- *első foglalkozáshoz:* *Teendők rengetege* füzet; *II. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); A/3-as lapok vagy csomagolópapírok – annyi db, ahány 3-5 fős csoportot tudunk létrehozni a választott kisállat-fajták számától függően; színes ceruzák és színes filctollak; 2 db laptop Internet-hozzáféréssel; gyurmaragasztó; *Segítségkérő kártyák* – annyi db, várhatóan ahány 3-5 fős csoport alakítható ki (8.8. Melléklet: II.1. *Segédanyag*);
- *második foglalkozáshoz:* felírotábla – annyi db, várhatóan ahány 3-5 fős csoport alakítható ki; üres *Megfigyelési lap* – annyi db, várhatóan ahány 3-5 fős csoport alakítható ki (8.8. Melléklet: II.2. *Segédanyag*); írószerek; *II. Értékelőlap* (8.5. Melléklet);
- *harmadik foglalkozáshoz:* kitöltött *Megfigyelési lap* – annyi db, ahány elkészült a második foglalkozáson; írószerek; *II. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *II. Kompetenciakártyák* (II/3.; II/6.; II/7.; II/9.; II/10.) (8.6. Melléklet); *II. Erősségem! kártyák* (II/3.; II/6.; II/7.; II/9.; II/10.)/tanuló (8.7. Melléklet); *Teendők rengetege* füzet, ragasztó; színes ceruzák

Munkaformák és módszerek: frontális munka, csoportmunka – kooperatív technikák; egyéni munka

Lépései:

Első foglalkozás:

Ezt megelőzően a tanító szedje össze a *Teendők rengetege* füzeteket, és nézze át, ki és milyen kérdéseket írt a szakemberhez. A *II. Értékelő* lapon jelölje a kérdés tényét a tanulók nevénél (4. oszlop).

A tanító a *Jelentésteremtés* szakasz első foglalkozására hívjon meg egy kisállat-kereskedőt/állatorvost/állatmenhelyen dolgozó személyt, akinek a tanulók feltehetik az otthon összeírt, vagy a menet közben megfogalmazódott kérdéseiket. A tanító a *II. Értékelő* lapon jelölje a kérdés tényét azoknál a tanulóknál is, akik előzetesen nem írták le, hogy mire szeretnének választ kapni (4. oszlop).

Amikor a vendég minden kérdésre válaszolt, a tanító jelezze, hogy továbbra is velük marad és lesz még lehetőség segítséget kérni tőle.

Ezt követően azok a diákok, akik ugyanolyan típusú kisállatot vállalnának otthonra a legszívesebben, alkossanak csoportot. Javasolt a 3-5 fős csoport. Ezen a ponton a tanító adjon lehetőséget csatlakozásra azoknak is, akik múlt alkalommal nem voltak jelen, vagy még nem éreztek elég kedvet a témához. A csoportok készítsenek A/3-as lapon/csomagolópapíron **Plakátot** (H. Molnár, 2012) arról, hogy az általuk választott kisállat gondozásához milyen anyagokra (pl. alom) és eszközökre (pl. alomtálca) van szükség. Javasoljuk, hogy a feladat megértéséhez mondjon példát a tanító olyan kisállatokhoz, amikkel nem fognak foglalkozni. Minden csoporttag más színű ceruzát/filctollat használjon és a monogramját is ugyanezzel a színnel írja fel a plakát aljára. A tanító hívja fel a figyelmet arra, hogy mindenki egyformán vegyen részt a plakát készítésében. A feladat végzése közben adja meg a lehetőségét minden csoportnak az alábbi három segítséggel való élésre:

- odahívhatják a vendéget 2 percre, akitől bármit kérdezhetnek (az időt a vendég figyelje);
- használhatják az Internet keresőprogramját 5 percig (az időt a tanító figyelje);
- egyik társuk odamehet egy másik csoporthoz, és feltehet nekik egy eldöntendő kérdést („Szerintetek szükség van ...?”).

Ehhez a csoportok előre kinyomtatott *Segítségkérő kártyákat* kapnak, melyek hátuljára a tanító a kiosztáskor ráírja a csoporttagok monogramját. A kártyákat a segítség felhasználása esetén oda kell adni a tanítónak.

A tanító a *II. Értékelőlap*on menet közben jelezze egyrészt a csoportmunkában való részvétel (8. oszlop), másrészt a segítségkérés (5. oszlop) igénybevételének tényét a tanulók nevével.

A következő lépésben a plakátok bemutatására kerüljön sor a **Csoportszóforgó módszerével** (Nagy & Zágon, 2008), melynek lényege, hogy az azonos kisállatot választott csoportokból – az óramutató járásával egyező irányban haladva – egy-egy, a csoport által kijelölt Szóvivő ismertesse a kisállat gondozásához szükséges anyagokat és eszközöket. A tanító a soron következő plakátot gyurmaragasztóval rögzítse a táblán vagy a falon. Kérje meg a vendéget, ha szükséges, pontosítsa a listákat.

A foglalkozás végén a tanító szedje be a plakátokat és ezek alapján a *II. Értékelőlap*on rögzítse, hogy melyik diákok írtak/rajzoltak valamilyen anyagot vagy eszközt (6. oszlop).

Második foglalkozás:

Ezen az alkalmon a tanító vigye el a tanulókat olyan helyre, ahol előben láthatnak kisállatokat, akiket meg is simogathatnak, meg is etethetnek. Lehet ez Állatkert, Vadaspark, Állatmenhely, Állatkereskedés, de akár valamilyik tanulónak a rokona, aki többféle állatot is tart. Az is elképzelhető, hogy azok a diákok, akinek van otthon kisállata, a szülei segítségével hozzák azokat az iskolába. A tanulók rokonszerző alapon alkossanak 3-5 fős csoportokat. A tanító minden csoportnak adjon egy-egy, felíró táblára rögzített *Megfigyelési lapot*, aminek fejlécébe beírja a csoporttagok monogramját. Hívja fel a figyelmet arra, hogy ahány fős a csoport, annyiféle állatra vonatkozóan kell a megadott szempontok alapján megfigyeléseket végezni és azok eredményét a helyszínen rögzíteni. A foglalkozás végén szedje össze a felíró táblákat és a Megfigyelési lapokat. A *II. Értékelőlap*on rögzítse a csoportmunkában való részvétel (8. oszlop) és a megfigyelési feladat teljesítésének (7. oszlop) tényét. Javasoljuk, hogy a következő foglalkozáshoz gyűjtse ki a megfigyelt állatok típusát.

Harmadik foglalkozás:

A tanító először adja vissza a csoportoknak a *Megfigyelési lap*jukat.

Majd állatról állatra haladva minden érintett csoportból mindig más tanuló mondja el a megfigyelteket. Ha szükséges, a tanító pontosítsa vagy egészítse ki az elmondottakat.

Értékelés:

A *Jelentésteremtés* szakaszhoz tartozó utolsó foglalkozás végén a tanító kerítsen sort a második részértékelésre. Ehhez a *II. Értékelőlap* – korábban kitöltött – ide vonatkozó részeit (4-8. oszlop) vegye alapul.

Értékelendő kompetenciák II/3.; II/6.; II/7.; II/9.; II/10. (*II. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (II/3.; II/6.; II/7.; II/9.; II/10.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *II. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege* füzetébe beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulóknak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

REFLEKTÁLÁS szakasz:

Időpontja: adott hónap utolsó hete

Időkeret: 1x 25-30 perc

Eszközök: *Teendők rengetege* füzet; íróeszközök; színes ceruzák/színes filctollak; *II. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *II. Kompetenciakártyák* (II/1.; II/8.) (8.6. Melléklet); *II. Erősségem! kártyák* (II/1.; II/8.)/tanuló (8.7. Melléklet); ragasztó

Munkaformák és módszerek: frontális munka, egyéni munka

Lépései:

Kérdezze meg a tanító, hogy ki szeretné továbbra is, ha lenne (új) saját kisállata. Akik jelzik az elköteleződésüket, a *Teendők rengetege* füzetükbe először saját napirendjükbe iktassák be a gondozással járó teendőket. Javasoljuk, hogy a tanító segítségképpen ezeket a diákok bevonásával elevenítse fel. A feladat végén hallgasson meg néhány tanulót. Majd kérje meg őket, hogy szintén a füzetben tervezzék meg színes ceruzával vagy színes filctollakkal a kisállat lakhelyét a saját otthonukban, a lap tetejére felírva az általuk kitalált állatnevet is.

Ezt követően nézzék meg közösen a rajzokat – rögtönzött kiállítást rendezve a padokon –, és a tanító beszélje meg a tanulókkal, hogy mennyire sikerült felkészülniük kisállat fogadására.

Majd értékelje a tanulók egyéni teljesítményét. Javasoljuk, hogy ehhez előbb szedje össze a *Teendők rengetege* füzeteket és az alapján töltsse ki a *II. Értékelőlap* még hiányzó részeit (9. oszlop: gondozási teendők napirendbe iktatása; 10. oszlop: kreatív ötlet a névadásra és a lakhelyre).

Értékelés:

A téma végén a tanító foglalja össze a kisállattartásra való felkészülés menetét és a *II. Értékelőlap* alapján értékelje a tanulók egyéni teljesítményét (9-10. oszlop).

Értékelendő kompetenciák: II/1.; II/8. (*II. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (II/1.; II/8.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *II. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

III. Helyszín: *Jótét manók erdeje*

Mottó: „Jótett helyébe jót várj! – Mindenki segíthet valakinek a *Jótét manók erdejében!*”

Célkitűzés:

- Ismeret: A tanulók életkoruktól elvárt mélységben ismerjék az empátia, önzetlenség, segítség, jócselekedet fogalmát.
- Készség: Legyenek képesek tevőleges szeretetre: más emberek iránti tudatos törődésre, segítség érdekében a teendők felismerésére és ellátására.
- Attitűd: Tudjanak felelősséget vállalni embertársaikért, mások érdekében akarjanak jót cselekedni. Alakuljon ki bennük a segítő attitűd.

Időkeret: egy hónap – javasolt hónap: *november* (11.03. A szociális munka napja)

Felépítés: *III. Tevékenységtáblázat* (8.4. Melléklet)

RÁHANGOLÓDÁS szakasz:

Időpontja: adott hónap első hetének két napja

Időkeret: 2x45 perc

Eszközök:

- *első foglalkozáshoz:* laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; hangszóró; 6-7 db, minél nagyobb újságpapír; *III. Értékelőlap* (8.5. Melléklet);
- *második foglalkozáshoz:* *Teendők rengetege füzet*; íróeszközök; Méhkirálynő mese; tarisznya; 3x annyi gyöngyszem, mint ahány diák van; felezett közmondások – annyi db, ahány diák van (8.8. Melléklet: *III/1. Segédanyag*); *Teendők rengetege térkép* (8.2. Melléklet); laptop, projektor; *III. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *III. Kompetenciakártyák* (III/6.) (8.6. Melléklet); *III. Erősségem! kártyák* (III/6.)/tanuló (8.7. Melléklet); ragasztó; színes ceruzák

Munkaformák és módszerek: frontális munka, csoportmunka – kooperatív technikák

Lépései:

Első foglalkozás:

A foglalkozáson a tanító három, csoportépítő (egymásra utaltság érzését, társak iránti

bizalmat, csoporttudatot erősítő) drámajátékot játszik a tanulókkal. A játékokhoz térre lesz szükség, ezért nagyobb teremben vagy a tanterem bútorait szélre tolva tudja a foglalkozást megvalósítani. Javasoljuk, hogy a játékok sorrendjét ne változtassa meg, mert azok fokozatosan és egyre mélyebben igénylik az egymásba vetett bizalmat. A tanító nem vesz részt a játékokban, moderátor szerepben marad (kivéve a **Hullámváz** játékot (Tóth & Kádár, 2009 alapján), abban az esetben, ha a csoport létszáma páratlan).

a) **Szigetek játék** (Tóth & Kádár, 2009): A tanító helyezzen el a földön 6-7 szétterített újságpapírt, és játsszon be dallamos zenét. A tanulók feladata, hogy mindenki mozogjon, táncoljon a papírok között, de azokra lépni egyelőre nem szabad. A tanító kérje a diákokat, hogy amikor leáll a zene, mindenki lépjen az újságpapír szigetre (félábon is lehet állni!). Aki nem tud a papíron állni, kiesik a játékból. A tanító biztassa a diákokat, hogy legyenek önzetlenek és segítőkészek, ezért úgy álljanak az újságokon, hogy lehetőleg minél több társuk felférjen arra. Eggyel kevesebb papír maradjon a földön, és a tanító engedje tovább a zenét, majd ismét csend. Újból ugrás a papírra. Addig folyik a játék, míg csak egy papír marad.

A játék befejezése után azt még kétszer megismételheti a csoport. Maximum három játék után beszéljék meg közösen a tanulók: Milyen érzés volt, amikor jutott hely a lapon? Milyen érzések tolultak fel a papírra felengedett diákokban akkor, amikor feljöhettek a szigetre. Illetve: Milyen érzés öntötte el a tanulót a társai iránt akkor, amikor ő már nem fért fel a szigetre?

b) **Zsák búza játék** (Tóth & Kádár, 2009): A tanító állítsa karnyújtásnyi távolságra körbe a tanulókat, és kérje őket, hogy nyújtsák-feszítsék a testüket azt játszva, hogy ők olyanok, mint egy-egy búzával tömött zsák. Majd képzeljék el, hogy egy kisegér rágja az oldalukat, és elkezd kifolyni belőlük a búza. Ahogy ürül ki a zsák, úgy lazulnak el. Ez nagyon-nagyon lassan történik meg, mert a magok lassan peregnek kifelé. Végül a zsák ott marad üresen, a földön heverve. A tanító előtte állapodjon meg a diákokkal, hogy fontos a lassúság, valamint lehetőleg egyszerre ürüljön ki a búza minden zsákból, és az üres zsák legyen nagyon laza, tónustalan. Amikor a zsákok a földre rognak, a tanító ellenőrizheti a diákok végtagjainak lazaságát. (Nem kell megbeszélni az érzéseket, gondolatokat.) A játék még egyszer ismételhető a foglalkozáson.

c) **Hullámváz játék** (Tóth & Kádár, 2009 alapján): A tanító kérje a tanulókat, hogy fogják meg egymás kezét, és alkossanak egy kört. Számolják körbe a tagokat: páros/páratlan jelzővel illetve. (Megjegyzés: a játékhoz páros számú játékosnak kell lennie, ezért pá-

ratlan tanulólétszám esetén a tanító is vegyen részt a játékban). A tanító kérjen csendet a játék egésze alatt; kérje, hogy a játék során lassan, és óvatosan mozogjon mindenki, mert egymásra nagyon kell figyelni, egymást kell tartani. Kérje, hogy a lábfeje mindenkinek végig maradjon ugyanott a talajon, tehát ne lépjen ki senki. „MOST!” vezényszóra lassan és óvatosan a páros számúak dőljenek előre, a páratlan számúak hátra, amennyire csak lehet, és amennyire bírnak. Természetesen nagyon figyelve a másokra, hiszen egymást kell tartaniuk. Amikor kész, akkor „VISSZA!” vezényszóra fordított irányba dőljenek a játékosok. Ha a tanulók szeretnék tovább folytatni, lehet újra cserélni, majd fejeződjön be a játék. Fontos a csend és a nyugalom, hogy igazán figyelni lehessen egymásra. Cél, hogy a diákok éljenek át jó élményt elsősorban abból adódóan, hogy együtt tudtak mozdulni, a közös ritmikus mozgásuk (előre- és hátra dőlésük) harmonikus és egyenletes tempóban történő változása alapján; egymásra voltak utalva és tartották egymást, mindenki maximálisan a csoport részévé vált. Játék után beszéljék meg közösen a tanulók: Milyen érzés volt együtt mozdulni? Milyen érzések tolultak fel akkor, amikor hátra kellett dőlni? Biztos volt-e mindenki abban, hogy a szomszédjai fogják a kezét, tartják, és ez végig így is marad?

A tanító menet közben jelezze a *III. Értékelő* lapon (10. oszlop), ha egy diák részt vett valamelyik drámajátékban.

Második foglalkozás:

A tanító írjon fel a táblára a VIP szavakat¹⁵, és kérje a tanulókat, hogy **VIP technikával** (Bárdossy, Dudás, Pethőné Nagy & Priskinné Rizner, 2002) találjanak ki egy-egy mesét, amiben ezek a szavak mind szerepelnek. Adjanak címet a mesének! A tanulók nyissák ki a *Teendők rengetege* füzetüket, és abba írják le a saját meséjüket vagy ha elegendőnek tartanak rögzítésként egy vázlatot, akkor azt készítsék el. A munka befejeztével alkotósanak 4-6 fős csoportokat, és **Szóforgó módszerrel** (Nagy & Zágon, 2008), mutassák be egymásnak a meséiket. A 4-6 mese közül a csoporttagok válasszanak ki egy mesét (amit különösen szépnek, izgalmasnak, fordulatosnak találtak), amit **Csoportszóforgó módszerrel** (Nagy & Zágon, 2008), mutassanak be a többi csoportnak.

A tanító olvassa fel *A Méhkirálynő* című mesét Grimm testvérek (1954) gyűjtéséből. Előzőleg mondja el, hogy ebben a mesében is szerepelnek ugyanazok a VIP szavak, amikkel a diákok is dolgoztak. Hallgassa meg a tanulók spontán reakcióit, majd minden tanulónak adjon a tenyeréből (vagy egy vándortarisznyából, amit mindaddig magán

¹⁵ VIP szavak: hangyaboly, varázslat, összegyűjtötte, hápogtak, királyfi, méz

viselt) három gyöngyszemet. Kérje a tanulókat, hogy őrizzék meg a gyöngyszemeket és mindig tartsák maguknál, mert a hónap többi foglalkozásán szükségük lesz még azokra. Ezt követően a tanító adjon mindent diáknak egy-egy felezett közmondást, és kérje őket, hogy olvassák el azt, majd keressék meg a párjukat annak alapján, hogy kinek-kinek ki-nél van a közmondása másik fele. A tanító kérje, hogy álljanak fel azok a diákok, akiknél olyan közmondás van, aminek tanulsága illik *A Méhkirálynő* című mesére. (Jótett helyében jót várj!) Kérdezze meg a tanulókat: Mit jelent ez a közmondás? Mit gondolnak, a mesében miért segítettek az állatok a kicsi királyfinak? Tudnak-e olyan esetet mondani a saját életükből, amikor segítséget kértek és segítséget kaptak? És ők maguk kiknek és mi mindent szoktak segíteni? Ha van kedvük hozzá, meséljék is el!

A tanító kérje a diákokat, hogy a *Teendők rengetege térképen* keressék meg **Jótét manók erdejét**. A térképet a tanító vetítse ki, a tanulók pedig nyissák ki a megfelelő helyen a *Teendők rengetege füzetüket*. A tanító mondja el, hogy ebben a hónapban a foglalkozásokon a Jótét manókat látogatják meg közösen, és velük együtt megpróbálnak minél több jócselekedetet végrehajtani. Beszélgessenek arról: Milyen tulajdonságai lehetnek azoknak a manóknak, akik ebben az erdőben élnek.

Értékelés:

A Ráhangolás szakasz végén a tanító végezzen részértékelést. Szedje össze a tanulók *Teendők rengetege füzeit*. Ellenőrizze, hogy a tanuló VIP szavakból írt-e mesét vagy mesevázlatot. Ennek alapján a *III. Értékelőlap* megfelelő helyén (1. oszlop) tanulónként rögzítse a források mozgósításának tényét.

Értékelendő kompetencia: III/6. (*III. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokolja az adott részkompetenciát (III/6.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelményt: *III. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

JELENTÉSTEREMTÉS szakasz:

Időpontja: adott hónap második, harmadik, negyedik hete

Időkeret: 3 foglalkozás; 45 perc/foglalkozás

Eszközök:

- *első foglalkozáshoz: Teendők rengetege füzet; királyfi séma/tanuló (8.8. Melléklet: III/2. [Segédanyag](#)); tarisznya; ragasztó; gyertya és gyufa; TTM-tábla/tanuló (8.8. Melléklet: III/3. [Segédanyag](#)); írószerek; [III. Értékelőlap](#) (8.5. Melléklet); [III. Kompetenciakártyák](#) (III/1.; III/4.) (8.6. Melléklet); [III. Erősségem! kártyák](#) (III/1.; III/4.)/tanuló (8.7. Melléklet); színes ceruzák;*
- *második foglalkozáshoz: Teendők rengetege füzet; mosolygós fej ábra/tanuló (8.8. Melléklet: III/4. [Segédanyag](#)); írószerek; ragasztó; vastagabb fonalból álló gombolyag; írólap/tanuló; színes ceruzák; gyöngyszem/tanulónként 1-1 db; [III. Értékelőlap](#) (8.5. Melléklet); [III. Kompetenciakártyák](#) (III/7.; III/8.) (8.6. Melléklet); [III. Erősségem! kártyák](#) (III/7.; III/8.)/tanuló (8.7. Melléklet)*
- *harmadik foglalkozás: Teendők rengetege füzet; írószerek; vastagabb fonalból álló gombolyag; gyöngyszem/tanulónként 1-1 db; írószerek; 6-8 db kisebb labda vagy üres műanyag palack; [III. Értékelőlap](#) (8.5. Melléklet); [III. Kompetenciakártyák](#) (III/2.; III/3.) (8.6. Melléklet); [III. Erősségem! kártyák](#) (III/2.; III/3.)/tanuló (8.7. Melléklet); ragasztó; színes ceruzák*

Munkaformák és módszerek: csoportmunka, egyéni munka, páros munka

Lépései:

Első foglalkozás:

A foglalkozást a tanító egy, csoportépítő (egymásra utaltság érzését, társak iránti bizalmat, csoporttudatot erősítő) drámajátékkal indítsa! A játékhoz térre lesz szükség, ezért nagyobb teremben vagy a tanterem bútorait szélre tolva tudja a játékot megvalósítani. A tanító nem vesz részt a játékokban, moderátor szerepben marad.

d) **Marionett játék** (Gabnai, 1993): A tanulók **Állj párba! technikával** (Pethőné Nagy, 2008) párokba rendeződnek, majd a pár egyik tagja hanyatt fekvé ellazulva pihen. A másik diák mellé áll, és mint egy marionettfigurát, képzelt zsinórokkal mozgatja a társát. A cél az, hogy végül álló helyzetbe kerüljön a „marionettfigura”. A játékot ismételjük meg szerepcserével. A tanító menet közben jelezze a [III. Értékelőlap](#)on (10. oszlop), ha egy diák részt vett a drámajátékban.

A tanító adjon minden tanulónak egy-egy királyfi sémát. Mondja el, hogy most mindenki képzelje el, hogy ő az a legkisebb királyfi a Méhkirálynő című Grimm testvérek meséből, aki segített az állatoknak, ezért a „Jótett helyében jót várj!” közmondás szerint,

biztosan neki is segítenek majd akkor, ha szüksége lesz rá az elkövetkező hetekben egy-egy nehezebb helyzet megoldásakor.

A tanító adjon lehetőséget azoknak a tanulóknak is bekapcsolódni a **Jótét manók erdejé** helyszín feladataiba, akik eddig nem vettek részt a foglalkozásokon.

A tanító magyarázza el a feladatot (Tóth & Kádár, 2009 alapján): Minden embernek jól esik, ha segíti és támogatja valaki, ha a gondjaival és nehéz feladataival nem egyedül kell megküzdenie. **Jótét manók erdejében** mindenki segít másoknak. Ezért mostantól két héten keresztül itt a csoporton belül is mindenki egy „királyfinak”, azaz csoporttársnak a jótét manója lesz. Annak, akinek majd a nevét húzza. A következő heti foglalkozásig folyamatosan vigyázzon a „védencére”, segítse a tanulásban és minden más tevékenységében, védelmezze, ha kell! Különös gondoskodással törődjön vele!

A tanító kérje, hogy mindenki, aki szeretné, hogy neki jótettekkel segítsen valaki és ő maga is ugyanígy szeretne is jótettekkel segíteni valaki mást, írja fel a nevét a királyfi sémára, majd négy részben összehajtva a lapot, dobja be azt a tanító tarisznyájába. Ezt követően húzzon minden tanuló egy nevet a tarisznyából. Fontos, hogy a nevet nem árulhatja el senkinek sem. A cédulát mindenki ragassza be a *Teendők rengetege füzetébe*, de ott az legyen összehajtogatva. Ezt követően a tanító egyesével gyertyaviaszt csepegtetve az összehajtogatott királyfi séma szélére, zárja le a sémát, hogy a nevet csak az így kapott pecsét feltörésével lehessen megnézni. (Javasoljuk, hogy amennyiben a tanító a következő napokban szeretné megfigyelőként követni az eseményeket (ki kinek segít majd), akkor a pecsételés előtt nézze meg és írja fel, hogy melyik tanuló kinek lesz a segítő párja.)

(Megjegyzés: A feladatban minden tanuló kettős szerepben van: egyrészt segíti azt, akinek a nevét húzta, másrészt segítséget kap attól, aki az ő nevét húzta.)

A tanító ossza ki a tanulóknak a TTM-táblákat. Kérje a tanulókat, hogy a táblázatot ragasszák be a *Teendők rengetege füzetükbe*. Azt követően gondoljanak erősen arra a „kis királyfira”, akinek a nevét húzták, azaz akinek a kedvéért jótetteket cselekednek majd! Gondolatban idézzék fel! Milyen ő? Milyen belső tulajdonságai vannak? Milyen szokásai vannak? Mi az, amiben ügyes és kevésbé ügyes? A megválaszolt gondolataik alapján töltsék ki a TTM-tábla első oszlopát „*Tudom róla*”, majd minden egyes bejegyzésük mellé, a táblázat középső oszlopába a „*Tenni szeretném érte*” felirat alá, jegyezzék fel elképzeléseiket, terveiket a célként kitűzött jótetteikről. A harmadik oszlopot („*Megtettem érte*”) egyelőre hagyják üresen.

Értékelés:

A foglalkozás végén a tanító végezzen részértékelést. Szedje össze a tanulók *Teendők rengetege* füzetét. Ellenőrizze, hogy a tanuló ragasztott-e be királyfi sémát és TTM-táblát. Ennek alapján a *III. Értékelőlap*on tanulónként rögzítse a motiváció (2. oszlop), valamint az ötletek, vállalatok megfogalmazni tudásának (3. oszlop) tényét.

Értékelendő kompetenciák: III/1.; III/4. (*III. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokolja az adott részkompetenciákat (III/1.; III/4.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *III. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege* füzetébe beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

Második foglalkozás (Javasoljuk, hogy legalább egy teljes hét teljen el az előző foglalkozás óta!)

A tanító kérje a tanulókat, hogy a *Teendők rengetege* füzetüket nyissák ki a TTM-táblánál. Mindenki tekintsen rá a tábla harmadik oszlopára „*Megtettem érte*”, és sorolja fel egymás alá mindazokat a jótetteket, amiket az elmúlt héten a védelmezett/támogatott „kicsi királyfiért”, azaz csoporttársért ő megtett. A tanító mondja el, hogy ez az oszlop két részre lett osztva. A *szív jel* alá írja fel mindenki azokat a jótetteket, amiket szívesen, örömmel, jó érzésekkel tudott megtenni társa érdekében; míg a *súlyemelő jel* alá azokat a jótetteket írja fel, amiket nehezebbre esett megtenni, ő maga nem szívesen segített azokban...de társa kedvéért mégis megtette. A tanító hívja fel a tanulók figyelmét arra, hogy mindkét oszlopba felkerült cselekedetek nagyon értékesek.

Ezek után a tanító adjon egy-egy *mosolygós fej ábrát* a tanulóknak, kérje, hogy azt is ragasszák be a *Teendők rengetege* füzetükbe. Kérje, hogy most mindenki gondoljon arra, milyen jócselekedetet kapott ő maga az elmúlt héten. A *mosolygós fej ábrára* azokat írja fel, amik neki nagyon-nagyon jólestek, jókor jöttek, kedvesek voltak számára. A tanító tegye fel a kérdést: Mit gondolsz, ki segített neked? Ki a te „jótét manód? Írd fel a nevét a *mosolygós fej ábra* alá!

Azt követően a tanulók álljanak körbe, egymástól olyan távolságban, ahonnan még ügyesen tudnak dobni egymásnak.

A foglalkozást a tanító egy, csoportépítő (egymásra utaltság érzését, társak iránti bizalmat, csoporttudatot erősítő) drámajátékkal folytassa. A játék célja egyrészt, hogy minden tanuló megtudja, valójában ki az ő „jótét manója”/segítője; másrészt, hogy a tanulók

ne csak átéljék, hanem vizuálisan is érzékeljék azt, hogy a csoporton belül senki nincs magára hagyva, mindenki számíthat a teendői elvégzésében valaki másra. A játékhoz térre lesz szükség, ezért nagyobb teremben vagy a tanterem bútorait szélre tolva tudják a játékot megvalósítani. A tanító is vegyen részt a játékban!

e) *Gombolyagdobálós játék* (Tóth & Kádár, 2009 alapján): A tanító tekerjen le valamennyit egy gombolyag végéből, fogja meg a letekert részt, majd a gombolyagot dobja oda valamelyik diáknak. Mondja el, hogy a játékban mindenki, akihez a gombolyag kerül, annak dobja tovább, akinek az elmúlt héten segített, akinek a kedvéért jótetteket tett. Mondja is ki – a segített társ, azaz a védelmezett „kis királyfi” – nevét akkor, amikor dobja neki a gombolyagot. Ő elkapja, megfogja a fonalat, és a kezében tartja, majd leteker belőle valamennyit és eldobja a következőnek. Így jól látni, hogy ki kapott már „segítséget”, ki tartja a segítség fonalát a kezében. Fokozatosan kialakul egy háló, amiben mindenki dobott gombolyagot valakihez, tehát jótettet adott valakinek, és mindenki tart a kezében egy fonalrészletet, azaz kapott segítséget valakitől. Mikor vége a játéknak, látszik, hogy mindenki össze van kötve legalább egy valakivel, tehát a csoportban a diákok kölcsönösen segítik egymást jótetteikkel. A tanító kérdezze meg, kik tippelték meg jól, hogy ki lehetett a segítőjük. Van esetleg, aki más segítőre gondolt? Ha igen, akkor a játék után a *mosolygós fej ábra* aljára írja fel a valódi segítő nevét is. Ezt követően a gombolyagot vissza is kell tekerni. Ennek folyamata: az utolsó tanuló (aki tartja éppen a gombolyagot) dobja vissza azt annak, akitől kapta, és mondja is ki annak a nevét: „X.Y. az én jótét manóm”, és így tovább, amíg a gombolyag vissza nem tekeredik. A tanító menet közben jelezze a *III. Értékelőlap*on (10. oszlop), ha egy diák részt vett a drámajátékban. Most, hogy már mindenki megismerte, ki az ő segítője, a tanító kérje meg a diákokat, hogy minden segítő adjon egy-egy gyöngyszemet annak, akinek segített – ahogy *A Méhkirálynő* című mesében is odaadták a hangyák a kis királyfinak a fűben talált gyöngyszemeket.

A tanító mondja el a diákoknak, hogy egymás segítése a következő héten is folytatódik. Mindenki megismerte/kitalálta, ki az ő „jótét manója”, akitől ő jócselekedeteket kapott, pedig nem is kérte azt. A következő héten mindenki kérhet is az ő segítőjétől még két kívánságot, olyan jócselekedeteket, amiket a „jótét manó” meg tud tenni (amiben ügyes, ami a „jótét manó” jó tulajdonsága, erőssége). Kérje a tanító, hogy a tanulók gondolkodjanak azon, mi lenne ez a két kívánság. A két kívánságot ki-ki írja fel egy írólapra, a saját monogramját is írja rá a lapra, és a lapot adja oda a „jótét manójának”. A megkapott

kéréseket minden „jótét manó” ragassza be a *Teendők rengetege füzetébe*. A tanító biztassa a diákokat, hogy egyrészt hasznosat, fontosat kívánjanak; másrészt jegyezzék meg, milyen kívánságokat kért tőlük a másik, és igyekezzenek azokat majd teljesíteni.

A tanító hangsúlyozza, hogy minden tanuló segített is valakinek, nemcsak segítséget kapott másától. Segített annak a „kis királyfinak”, akinek a neve a *Teendők rengetege füzetbe* ragasztott királyfi ábrán látható. (Aki szeretné, most feltörheti a királyfi ábrája viaszpecsétjét.) A tanító kérje, hogy most a diákok gondoljanak erősen arra, akinek segítettek. Olvassák el a TTM-táblájuk TT oszlopai alá írt bejegyzéseiket! Azt követően a „*Tenni szeretném érte*” oszlopba színes ceruzával írjon mindenki még egy jócselekedetet, amire szerinte a „kis királyfinak” még nagy szüksége lenne a jövő héten, amit érte még mindenképpen meg kell tenni. A tanító emlékeztesse a tanulókat, hogy a következő héten tehát 3 jócselekedetet kell tenniük: egyet mindenki maga írt fel a „*Tenni szeretném érte*” oszlopba, kettőt pedig a „kis királyfi” írt fel, és adott oda a „jótét manójának” egy lapon.

Értékelés:

A foglalkozás végén a tanító végezzen részértékelést. Szedje össze a tanulók *Teendők rengetege füzeit*. Ezek alapján töltsse ki a *III. Értékelőlap* ide vonatkozó részeit. Ellenőrizze, hogy a tanuló a TTM-ábra „*Megtettem érte*” oszlop *szív jele* (8. oszlop), valamint *súlyemelő jele* (9. oszlop) alá írt-e megvalósult jócselekedeteket; a „*Tenni szeretném érte*” oszlop alá színes ceruzával írt-e szükségesnek gondolt, ezért megvalósítandó jócselekedetet (4. oszlop); megfogalmazott-e írólapon a saját segítője számára további két, a segítőtől várandó jócselekedetet (megjegyzés: a tanító ezt a segítő *Teendők rengetege füzetében* találja meg, a minősítés alatt álló tanuló monogramja alapján) (5. oszlop); a *mosolygós fejre* történt-e kapott jótett felírása (6. oszlop).

Értékelendő kompetenciák: III/7.; III/8. (*III. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (III/7.; III/8.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *III. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

Harmadik foglalkozás: (Javasoljuk, hogy legalább egy teljes hét teljen el az előző foglalkozás óta!)

A tanító kérje a tanulókat, hogy a *Teendők rengetege füzetüket* nyissák ki a TTM-táblánál. Mindenki tekintsen rá a tábla harmadik oszlopára „*Megtettem érte*”, és sorolja fel

egymás alá mindazokat a jótetteket, amiket az elmúlt héten a védelmezett/támogatott „kicsi királyfiért”, azaz csoporttársért ő megtett. A tanító ismételve meg az előző foglalkozás alapján, hogy ez az oszlop két részre lett osztva. Emlékeztesse a tanulókat, hogy az előző héten legalább 3 jócselekedetet kellett tennie mindenkinek: egyet mindenki maga írt fel a „*Tenni szeretném érte*” oszlopba, kettőt pedig a „kis királyfi” írt fel, és adott oda a „jótét manójának” egy lapon.

Ezek után a tanító kérje, hogy ki-ki a *mosolygós fej ábrát* vegye maga elé. Kérje, hogy most mindenki gondoljon arra, milyen jócselekedetet kapott ő maga az elmúlt héten. A *mosolygós fej ábrára* azokat írja fel, amik neki nagyon-nagyon jólestek, jókor jöttek, kedvesek voltak számára.

Azt követően a tanító ismételve meg a tanulókkal az előző foglalkozáson játszott *Gombolyagdobálás játékot* (Tóth & Kádár, 2009 alapján). A tanító menet közben jelezze a *III. Értékelőlapon* (10. oszlop), ha egy diák részt vett a drámajátékban.

A játék után a tanító kérje meg a diákokat, hogy minden segítő adjon egy-egy gyöngyszemet annak, akinek segített – ahogy a *Méhkirálynő* című mesében is odaadták a hangyák a kis királyfinak a fűben talált gyöngyszemeket.

A tanító emlékeztesse a diákokat, hogy mindenki az ő „jótét manójától” legalább két olyan jócselekedetet kapott, amiket ő maga kért, amiket a „jótét manó” meg tudott tenni (mert ügyes, figyelmes, segítőkész). A tanító hangsúlyozza, hogy minden tanuló segített is valakinek, nemcsak segítséget kapott mástól. Segített annak a „kis királyfinak”, akinek a neve a *Teendők rengetege füzetbe* ragasztott királyfi ábrán látható. (Aki szeretné, és eddig még nem tette meg, most feltörheti a királyfi ábrája viaszpecsétjét.)

A tanító mondja el a diákoknak, hogy egymás segítése még egész héten folytatódik. Mindenki otthon, a családjában legyen „jótét manó”.

Kérje a tanulókat, hogy a *Teendők rengetege füzetük* TTM-táblájának „*Tudom róla*” oszlopába írják fel annak a családtagjuknak a nevét, akinek a következő héten segíteni szeretnének. Gondoljanak erősen erre a családtagjukra: Milyen napi teendői vannak? Milyen nehézségei vannak? Mi az a napi tevékenység, amit nem szívesen csinál meg? Ezeket jegyezzék fel róla ebbe az oszlopba! Ezt követően – az eddigi jótettek véghezvitelekor szerzett tapasztalatai alapján – mindenki írjon a „*Tenni szeretném érte*” oszlopba legalább 3 tervezett jótettet, amit a családtagja felé szeretne megtenni a következő héten. A tanító hívja fel a tanulók figyelmét arra, hogy terveikben igyekezzenek támaszkodni az eddigi jótettek véghezvitelekor szerzett tapasztalataikra: Mik azok a cselekedetek,

amiket a csoporttársuk örömmel fogadott? Mik azok a cselekedetek, amikre minden nap szükség van? stb.

A tanító emlékeztesse a tanulókat, hogy a következő három napban tehát legalább 3 jótettet kell otthon megtenniük a megnevezett a családtagjuk felé.

A foglalkozást a tanító két, az egymásra utaltság érzését, társak iránti bizalmat erősítő játékkal zárja! A játékhoz térre lesz szükség, ezért nagyobb teremben vagy a tanterem bútorait szélre tolva tudja a játékot megvalósítani. A tanító nem vesz részt a játékokban, moderátor szerepben marad. A játék után nincs szükség annak megbeszélésére, ha mégis szükségesnek ítéli meg azt a tanító, akkor a vezetni, és vezetettnek lenni élményt, valamint a közös mozgás sikerét lehet előhívni.

f) **Együtt vinni játék** (Tóth & Kádár, 2009 alapján): Két-két tanuló (az elmúlt hetek jótét manó – kis királyfi párban) szorítson az arca közé egy nem törékeny és sérülést nem okozó tárgyat (kisebb labdát, üres műanyag palackot, tolltartót) és közösen mozogjanak azzal a teremben székek között spirálisan.

g) **Háttal-vezetés játék** (Tóth & Kádár, 2009 alapján): Két-két tanuló (az elmúlt hetek jótét manó – kis királyfi párban) álljon úgy, hogy szorosan érintse egymás testét. Mozogjanak minél nagyobb szinkront teremtve egymással a közös mozgásban váltakozó irányítással leguggolva és felállva; hajladozva jobbra és balra, előre és hátra. Ha ez már jól megy, oldalazó mozgással haladjanak a terem egyik végétől a másikig.

A tanító menet közben jelezze a *III. Értékelőlap*on (10. oszlop), ha egy diák részt vett valamelyik drámajátékban.

Értékelés:

A foglalkozás végén a tanító végezzen részértékelést! Szedje össze *Teendők rengetege* füzeteket! Ellenőrizze, hogy a tanuló a TTM-ábra „Megtettem érte” oszlop *szív jele* (8. oszlop), valamint *súlyemelő jele* (9. oszlop) alá írt-e további megvalósult jócselekedetet; a *mosolygós fej ábrába* írt-e további olyan jócselekedetet, amik neki kedvesek voltak, valóban segítségére lettek, jókor jöttek attól, akitől azokat kapta (a tanuló az ábrára felírta, hogy szerinte ki az ő „jótét manója”, annak a tanulónak adja a tanító a feladatért járó *III. Erősségem! kártyát*, akinek a neve itt szerepel) (6. oszlop); a „*Tudom róla*” és a „*Tenni szeretném érte*” oszlopok alatt szerepel a tanuló egy családtagjának neve, valamint legalább 3 olyan jótett terv, amit a tanuló otthoni segítségként vállalt (7. oszlop). A tanító ezek alapján töltsse ki a *III. Értékelőlap* ide vonatkozó részeit.

Értékelendő kompetenciák: III/2.; III/3. (*III. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (III/2.; III/3.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *III. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragasztthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

REFLEKTÁLÁS szakasz:

Időpontja: adott hónap negyedik hete

Időkeret: 45 perc

Eszközök: *Teendők rengetege füzetek*; íróeszközök; csengettyű; gyöngyszem/tanulónként 1-1 db; vastagabb fonalból álló gombolyag; [*III. Értékelőlap*](#) (8.5. Melléklet); [*III. Kompetenciakártyák*](#) (III/5.; III/9.; III/10.) (8.6. Melléklet); [*III. Erősségem! kártyák*](#) (III/5.; III/9.; III/10.)/tanuló (8.7. Melléklet); ragasztó; színes ceruzák

Munkaformák és módszerek: frontális munka, egyéni munka; csoportmunka

Lépései:

(Javasoljuk, hogy legalább 3 nap teljen el az előző foglalkozás óta!)

A tanító kérje a tanulókat, hogy a *Teendők rengetege füzetüket* nyissák ki a TTM-táblánál. Mindenki tekintsen rá a tábla harmadik oszlopára „*Megtettem érte*”, és sorolja fel egymás alá mindazokat a jótetteket, amiket az elmúlt három napon otthon, a választott családtagja segítése érdekében megtett. A tanító újra mondja el, hogy ez az oszlop két részre lett osztva. A *szív jel* alá írja fel mindenki azokat a jótetteket, amiket szívesen, örömmel, jó érzésekkel tudott megtenni családtagja érdekében; míg a *súlyemelő jel* alá azokat a jótetteket írja fel, amiket nehezebbre esett megtenni, ő maga nem szívesen segített azokban ..., de választott családtagja kedvéért mégis megtette. A tanító hívja fel a diákok figyelmét arra, hogy mindkét oszlopba felkerült cselekedetek nagyon értékesek. Kérje őket, hogy mikor hazaérnek, adják át a náluk lévő harmadik gyöngyszemet annak a családtagjuknak, akinek ezt a sok segítséget, jótettet az elmúlt napokban megtették.

A foglalkozást a tanító két, csoportépítő (egymásra utaltság érzését, társak iránti bizalmat, csoporttudatot erősítő) drámajátékkal zárja le. A játék célja, hogy a tanulóknál erősödjön meg az az élmény, hogy a csoporton belül senki nincs magára hagyva, mindenki számíthat a társaira. Mind együtt vagyunk, és így alkotunk egészet. A játékhoz térre lesz szükség, ezért nagyobb teremben vagy a tanterem bútorait szélre tolva tudják a játékot megvalósítani. A tanító is vegyen részt a játékokban!

H) **Liftezés játék** (Tóth & Kádár, 2009): A tanító először mondja el a játék teljes menetét, aztán kérdezze meg, ki vállalja, hogy beszáll a liftbe, azaz lefekszik a földre. A részvétel nem szabad erőltetni! A játék menete: Egy csoporttag feküdjön a földre, kinyújtott testtel, hanyatt, karjait tegye a combja mellé, szeme legyen csukva. Egyik társa álljon a fejéhez, a többiek kétoldalt, a vállától a lábfejéig. Mindenki guggoljon le, és mindkét kezét rakja a fekvő alá, hogy annak teste a társak tenyerén nyugodjon. A tanító jelezzen egy kis csengettyűvel a csoporttagoknak, hogy „Indulhat a lift.”, és a diákok nagyon lassan, együtt mozdulva kezdjék emelni a fekvőt, olyan magasra, amilyenre biztonságosan tudják. Majd szintén csengettyűhangra indítsák el lefelé. Középmagasságban álljanak meg, és előre-hátra ringassák óvatosan. Végül lassan megint eresszék vissza a földre oly módon, hogy teljesen puhán érjen földet. A csoporttagoknak hívjuk fel a figyelmét, hogy a cél: öröm okozása a liftezőnek. Ezután a liftező helyet cserél valakivel, aki szeretne liftezni, és a gyakorlat így folytatódik tovább.

I) **Jókívánság játék** (Tóth & Kádár, 2009): A tanító mondja el, hogy eljött az ideje annak, hogy elbúcsúzzanak a gyerekek **Jótét manók erdejétől**. Mivel itt sok jótettet kaptak a saját „jótét manójuktól”, búcsúzásként most ők adjanak a „jótét manónak” valami kedveset. Legyen ez egy őszinte jókívánság. A tanító ennek értelmében kérje a tanulókat, hogy a *Teendők rengetege* füzetbe mindenki írjon fel egy őszinte jókívánságot a *mosolygós fej ábrára* írt név mellé. Ez lesz az a jókívánság, amivel a saját „Jótét manójától” elköszön, amit búcsúajándékként neki ad. Miután mindenki elkészítette a saját jókívánságát, majd egyenként olvassák fel azt a tanulók a – korábban már megismert és játszott – **Gombolyagdobálás játék** (Tóth & Kádár, 2009) keretében. Mikor mindenki össze van kötve legalább egy valakivel, a gombolyagot vissza is kell tekerni. Ennek során hangzanak majd el a búcsúajándékként adott jókívánságok. Ennek folyamata: az utolsó tanuló (aki tartja éppen a gombolyagot) dobja vissza azt annak, akitől kapta, és mondja is ki annak a nevét: „X.Y. az én jótét manóm, azt kívánom: itt következik a jókívánság”, és így tovább, amíg a gombolyag vissza nem tekeredik.

A tanító menet közben jelezze a *III. Értékelő* lapon (10. oszlop), ha egy diák részt vett valamelyik drámajátékban.

Értékelés:

A foglalkozás végén a tanító végezzen részértékelést! Szedje össze a tanulók *Teendők rengetege* füzetét. Ellenőrizze, hogy a tanuló a TTM-ábra „*Megtettem érte*” oszlop szív

jele (8. oszlop), valamint *súlyemelő jele* (9. oszlop) alá írt-e összesen legalább 4 megvalósult jócselekedetet (ezek között kell lennie legalább egy jótettnek a súlyemelő ábra alatt is). Minden tanuló, aki a hónap foglalkozásai során játszott drámajátékok közül legalább egyben részt vett, bizonyította, hogy társaival tud együttműködni egy cél megvalósítása érdekében (10. oszlop). Mindezek alapján a tanító töltse ki a *III. Értékelőlap* ide vonatkozó részeit.

Értékelendő kompetenciák: III/5.; III/9.; III/10. (*III. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (III/5.; III/9.; III/10.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *III. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

IV. Helyszín: *Kicsi kincsek műhelye*

Mottó: „Örül, aki kapja, boldog, aki adja. – Alkossunk ajándékokat a *Kicsi kincsek műhelyében!*”

Célkitűzés:

- Ismeret: A tanulók ismerjék a karácsonyi műsorkészítés lépéseit, az ajándékkészítéshez kapcsolódó anyagok jellemzőit.
- Készség: Legyenek képesek ajándéktárgyak elkészítésére, karácsonyi ünnepség megszervezésével kapcsolatos tevékenységek ellátására.
- Attitűd: Szeressenek másoknak örömet okozni ajándékozással, örömteli élményeket biztosítani műsorszámok bemutatásával, előadásával.

Időkeret: egy hónap – javasolt hónap: *december* (december 24., 25-26. karácsony)

Felépítés: *IV. Tevékenységtáblázat* (8.4. Melléklet)

RÁHANGOLÓDÁS szakasz:

Időpontja: november vége, az adott hónap első napjainak egyike

Időkeret: 1x45 perc

Eszközök: laptop, projektor, hangszóró; *Teendők rengetege térkép*, *Teendők rengetege füzet*, a tanulók létszámával megegyező fenyőfa alakú papírlapok¹⁶; „*Találj valakit*” táblázatok (8.8. Melléklet: IV/1. *Segédanyag*) létszám szerint; csomagolópapírok; hiányos határidőket tartalmazó táblázat (*Karácsonyi készülődés teendőinek ütemezése táblázat*) és kivágott teendőket tartalmazó papírcsíkok – csoportok számának megfelelő mennyiségben, + egy-egy tanári példányban (8.8. Melléklet: IV/2. *Segédanyag*); írószerek; gyurma; ragasztó; ragasztó; zöld-sárga-piros papírkorongok hurkapálcákra ragasztva – mindegyikből annyi, ahány diákból áll az adott tanulóközösség; tanulóközösség névsorát tartalmazó lap; Tájékoztató füzetek; A/4-es sima lapok – annyi db, ahány tanuló van; színesceruzák; *IV. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *IV. Kompetenciakártyák* (IV/2.; IV/5; IV/8.) (8.6. Melléklet); *IV. Erősségem! kártyák* (IV/2.; IV/5; IV/8.)/tanuló (8.7. Melléklet)

Munkaformák és módszerek: frontális munka, csoportmunka – kooperatív technikák; egyéni munka

¹⁶ Fenyőfa sablon. <https://bit.ly/2ZqMxnZ>

Lépései:

Tanácsoljuk, hogy a tanító a foglalkozást egy, „Oscar Wilde: A boldog herceg”-ről szóló részlet¹⁷ meghallgatásával kezdje. Beszélje meg a diákokkal, hogy a herceg odaadta az egyik drágakövét egy beteg gyermekéért aggódó édesanyának. Nem csak kapni jó, hanem adni, ajándékozni is. Egy hosszabb változatot¹⁸ egy későbbi időpontban, egy másik óra/foglalkozás keretében meg is lehet hallgatni.

Ezután a diákokkal közösen keresse meg a *Teendők rengetege térképen* a **Kicsi kincsek műhelyét**. A térképet a tanító vetítse ki, a tanulók pedig nyissák ki a megfelelő helyen a *Teendők rengetege füzetüket*. Beszélje meg velük, hogy miket láthatnak a műhelyben, miért lehetnek ezek a tárgyak kincsek. Kerüljön szóba, hogy az ott lakó manók talán ajándékkészítéssel foglalkoznak, olyan manók, akik kincseket alkotnak. A gyerekek által készített ajándék a szüleik számára igazi kincs lesz. Emlékeztesse a diákokat a tanító, hogy biztosan őrzik a szüleik azokat az óvodai, korábbi iskolai rendezvényeken saját kezűleg készített ajándékaikat, amelyeket tőlük kaptak az anyukáik, apukáik. A tanító jelezze, hogy ebben a hónapban karácsonyi ajándékokat készítenek és a karácsonyi műsorral kapcsolatos feladatokba lehet bekapcsolódni. Igyekezzen minél több tanulót bevonni ezekbe a teendőkbe.

A következő szakaszban **Véleményvonalak módszer** segítségével (BacsKay, Lénárd, Rápos & L. Ritók, 2008) a tanító mérje fel a diákok véleményét az ajándékozással kapcsolatosan. Legjobban az értékítéleteket tartalmazó kijelentések véleményezésekor használható a módszer. A véleményvonal vizuálisan is segít annak a megítélésében, hogy ki hol helyezkedik el a véleményével a csoporton belül. A tanító húzzon egy egyenes vonalat az osztályterem padlójára, melynek egyik vége a teljes elutasítást, másik vége a teljes elfogadást jelenti! A diákok a vonalra helyezett jelükkel – egy fenyőfa alakú papírlap, rajta a tanuló nevével – jelzik, hogy milyen álláspontot képviselnek. A tanító kérje a diákoktól, hogy a vonalnak a jobb végén helyezték el a lapjukat azok, akik szeretnek ajándékot kapni, a bal oldalon azok, akik nem kedvelik, ha megajándékozzák őket – ide vélhetően senki nem helyez semmit. Véleményüket kikérve tudakolja meg, hogy mit éreznek, ha ajándékot vehetnek át valakitől. Miután mindenki állást foglalt, meghallgatják egymás indoklását. Ezt követően a tanító kérje, hogy jobbra azok tegyék le a kártyájukat, akik nagyon szeretnek másokat megajándékozni, a vonal másik végén pedig azok helyezték el a lapocskájukat, akik nem szeretnek ajándékot adni másnak. Kérdezze meg a tanuló-

¹⁷ Wilde, Oscar. *A boldog herceg* – hangos könyv. <https://www.youtube.com/watch?v=F2mx2Z6DEPc>

¹⁸ *A boldog herceg*. <https://www.youtube.com/watch?v=gN2sNT1BIII>

kat, hogy milyen érzés másnak ajándékot adni, kiknek, mikor szoktak meglepetést adni, s mivel szoktak meglepni másokat.

A következő lépésben a **Találj valakit módszert** (BacsKay et al., 2008) alkalmazza a tanító abból a célból, hogy információkat tudjon gyűjteni a hasonlóan - és másképp gondolkodó tanulókról. Töltesse ki egyénileg a „Találj valakit” táblázatot, majd keressenek a tanulók valakit a teremben, aki ugyanazt gondolja, mint ők, és írassák alá vele a sorokat! A feladat témája bármi lehet. Ezzel a célunk az, hogy a diákok közti kapcsolatok erősödjenek, valamint használhatjuk azért is, hogy a karácsonyi műsor megszervezését, az ajándékkészítés folyamatát meg tudjuk tervezni.

Azok, akik „találtak valakit”, egy-egy feladat megoldására alkossanak csoportokat:

1. csoport: meghívó készítése;
2. csoport: ajándék készítése;
3. csoport: énekek a műsorban;
4. csoport: versek a műsorban.

Ezt követően beszéljenek a csoporttagok arról, hogy az ünnepi ajándékkészítést, egy sikeres karácsonyi műsort hogyan lehet eredményesen előkészíteni, megszervezni, hogy annak mindenki örüljön, azon mindenki jól érezze magát, ünnepi hangulatba kerüljön. Kérje meg a tanító a diákokat arra, hogy legyenek a jól átgondolt előkészítő munkában a **Kicsi kincsek műhelyében** a manók segítői. Javasolt, hogy a tanulók 4-5 fős csoportokban dolgozzanak. A tanító adjon csomagolópapírokat és a *Karácsonyi készülődés teendőinek ütemezése* táblázatot minden csoportnak, amiből előzetesen kivágja a piros színnel jelölt részeket. Ezeket ossza ki a csoport tagjai között úgy, hogy mindenkinek jusson legalább egy darab. A papírcsíkok jobb alsó sarkába a tanulók írják fel a monogramjukat. A feladat az egyes teendők határidőkhöz rendelése, a kivágott részek helyének a megtalálása. A tanulók tegyék az adott határidő mellé az aktuálisnak vélt teendőket, a papírcsíkokat ragasszák fel a csomagolópapírjukra. A feladat közben a tanító a *IV. Értékelő* lapon rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét (1. oszlop).

A végeredmény megbeszélése során a tanító teendőnként külön-külön kérdezzen meg minden csoportot, hogy milyen határidőhöz rendelték azt. Kérje, hogy a döntésüket indokolják is. Ha szükség van korrekcióra, magyarázza el, hogy miért célszerűbb a korábbi/későbbi időbesorolás. A helyes megoldásokat¹⁹ egymás után ragassza fel a saját, táblára gyurmaragasztóval rögzített csomagolópapírjára. Ha minden teendőt besorol-

¹⁹ A helyes megoldás a 7.8. Melléklet: IV/3. Segédanyagon látható.

tak, a *Karácsonyi készülődés teendőinek ütemezése* a tábláról kerüljön át a téma végéig a faliújságra, hogy a diákok láthassák a soron következő feladatokat. Javasoljuk, hogy az aktuális hétre eső tennivalókat írják mindig be a *Teendők rengetege* füzetükbe, hogy a listát később, más programok szervezésénél is használni tudják.

Ezen a foglalkozáson a tanító készítse elő a karácsonyi ajándékkészítést és műsort a diákokkal. A **Gondolkozz, beszélj meg! – Kupaktanács – Ötletelő módszert** (BacsKay et al., 2008) az előző feladatban összeállt csoportokban alkalmazhatja. Először mindenki egyénileg gondolkodjon el azon, hogy milyen ötletei lennének a karácsonyi műsor témájára. Majd beszéljék meg ketten-hárman az elképzelésüket, végül közösen hozzanak döntést. Minden csoport legfeljebb két témában egyezzen meg. A feladat közben a tanító a *IV. Értékelőlapon* rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét (1. oszlop).

A következő lépésben a csoportjavaslatok megosztására kerüljön sor a **Csoportszóforgó módszerével** (Nagy & Zágon, 2008), melynek lényege, hogy minden csoportból egy-egy, a csoport által kijelölt Szóvivő ismertesse a karácsonyi műsor témájára vonatkozó ötleteket. Közben a tanító a táblára rögzítse az elhangzottakat. Az ötletek összegyűjtése után szavaztassa meg azokat a tanulókkal. A szavazásban azok is részt vehetnek, akik a csoportmunkába nem kapcsolódtak be. A tárcsák kiosztásában kérje a diákok segítségét. Ezt követően kérje meg őket arra, hogy ezek felmutatásával jelezzék, hogy szerintük a **Kicsi kincsek műhelyében** a manók és a karácsonyi műsorra meghívottak tetszését mennyire nyerheti el az adott ötlet:

- szerintem sokaknak tetszene ez a karácsonyi téma;
- nem tudom eldönteni, biztosan van olyan, akinek tetszene, meg olyan is, akinek nem tetszene ez a karácsonyi téma;
- szerintem sokaknak nem tetszene ez a karácsonyi téma.

A tanító figyelmeztesse a tanulókat, hogy a saját csoport által javasolt témára zölddel szavazzanak, mivel azt már elfogadták egyszer.

A tanító a táblára írja fel a szavazás eredményét (5. Táblázat) és közben egy névsort tartalmazó külön papíron rögzítse, hogy melyik témánál ki nem szavazott. A tanító beszélje meg a diákokkal, hogy azt a témát fogják választani a megszervezendő karácsonyi programhoz, amelyik a legkevesebb piros szavazatot kapta; szavazategyezőség esetén pedig azt, amelyik a több zöld szavazatot kapta.

5. Táblázat: Tábla képe

Karácsonyi téma	zöld	sárga	piros

Mindezek után a tanító a meghívottak körét egyeztesse a diákokkal. Az **Állj fel, ha van ötleted!** módszert (Orbán, 2011) alkalmazva a tanító kérje meg a diákokat, hogy álljanak fel azok, akiknek van javaslata arra, ki(ke)t kellene meghívni. Majd kérjen meg – tetszőlegesen kiválasztva – egy tanulót, hogy ossza meg az ötletét a többiekkel. Ezt követően ő leülhet azokkal a társaival együtt, akik ugyanarra/ugyanazokra a személy(ek)re gondoltak. A tanító addig szólítson fel új és újabb tanulókat, amíg vannak állva maradtak. A javaslatokat menet közben célszerű felírni a táblára. A tanító ne feledkezzen meg a *IV. Értékelőlap* megfelelő részének kitöltéséről sem (4. oszlop); jelölje, kik álltak fel. Javasoljuk, hogy a végleges vendéglistában a tanító döntsön, döntését indokolva a diákoknak.

Ezt követően a tanító jelölje ki a karácsonyi műsor időpontját, a tanulókkal íratassa be a *Teendők rengetege füzetbe*. Javasoljuk, hogy a Tájékoztató füzetben keresztül értesítse a szülőket a szervezendő műsorról.

Értékelés:

A Ráhangolódás szakaszhoz tartozó foglalkozás végén a tanító végezze el az első rész-értékelést, töltsse ki a *IV. Értékelőlap* még hiányzó részét az elkészült időütemezések ellenőrzésével (2. oszlop), továbbá a témáról való szavazás mennyiségének figyelembevételével (3. oszlop).

Értékelendő kompetenciák IV/2.; IV/5.; IV/8. (*IV. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (IV/2.; IV/5.; IV/8.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *IV. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetbe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

JELENTÉSTEREMTÉS szakasz:

Időpontja: adott hónap első-második hete

Időkeret: egy-egy alkalommal 40-45 perc, legalább négy alkalom szükséges hozzá

Eszközök:

- *első foglalkozáshoz: Karácsonyi készülődés teendőinek ütemezése a faliújságon; Teen-dők rengetege füzet; íróeszközök; 4 db A/5-ös vonalas füzetlap; színes ceruzák; [IV. Értékelőlap](#) (8.5. Melléklet);*
- *második foglalkozáshoz: Karácsonyi készülődés teendőinek ütemezése a faliújságon; Teendők rengetege füzet; beszélőkorongok – tanulónként 3-3 db, mindegyiken szerepeljen a diák monogramja; tárolódoboz a korongoknak; csomagolópapír a *Kel-léklistának*; gyurmaragasztó; 4 db A/5-ös vonalas füzetlap; színes ceruzák; műszaki rajzlap a meghívóhoz – ebből annyi lap, amennyi tanuló van; színes fonalak; színes filctollak; vonalzó; ollók; ragasztók; fénymásoló; [IV. Értékelőlap](#) (8.5. Melléklet);*
- *harmadik foglalkozáshoz: Karácsonyi készülődés teendőinek ütemezése a faliújságon; Teendők rengetege füzet; A/3-as lapok vagy csomagolópapírok – annyi példányban, ahány 4-5 fős csoport kialakítására van lehetőség; versek, énekek listái; beszélőkorongok – tanulónként 3-3 db, mindegyiken szerepeljen a diák monogramja; tárolódoboz a korongoknak; [IV. Értékelőlap](#) (8.5. Melléklet);*
- *negyedik foglalkozáshoz: Karácsonyi készülődés teendőinek ütemezése a faliújságon; Teendők rengetege füzet; beszélőkorongok – tanulónként 3-3 db, mindegyiken szerepeljen a diák monogramja; tárolódoboz a korongoknak; A/3-as lapok vagy csomagolópapírok – annyi példányban, ahány 4-5 fős csoport kialakítására van lehetőség; tanulónként az ajándékok elkészítéséhez szükséges anyagok: 50-60 cm hosszú szalag, vastag fonal, fűzhető nagyobb méretű gyöngyök, különböző méretben, gomb, tű; Támogató kártyák – tanulóközösség létszámának háromszoros mennyiségben (8.8. Melléklet: [IV/3. Segédanyag](#)); [IV. Értékelőlap](#) (8.5. Melléklet); [IV. Kompetenciakártyák](#) (IV/1.; IV/3.; IV/6.; IV/7.) (8.6. Melléklet); [IV. Erősségem! kártyák](#) (IV/1.; IV/3.; IV/6.; IV/7.)/tanuló (8.7. Melléklet); ragasztó; színes ceruzák*

Munkaformák és módszerek: frontális munka, csoportmunka – kooperatív technikák; egyéni munka

Lépései:

Első foglalkozás:

Először a diákok a tanítóval közösen nézzék meg a faliújságon kifüggesztett *Karácsonyi készülődés teendőinek ütemezését*, hogy melyek a soron következő feladatok (a karácsonyi műsor előtt három héttel). Javasoljuk, hogy ezeket írják is be a *Teendők rengetege* füzetükbe. A tanító kérdezze meg, hogy kik szeretnének a soron lévő feladatokban részt venni. A jelentkezők közülük az előző foglalkozáson a **Találj valakit módszer** (BacsKay et al., 2008) segítségével kialakított csoportokat hozzuk létre (1. csoport: meghívó készítése; 2. csoport: ajándék készítése; 3. csoport: énekek a műsorban; 4. csoport: versek a műsorban), majd válasszon ki a tanító négy csapatkapitányt.

A csoport minden tagja válasszon magának egy szint, amit a feladatok megoldásakor használ. Az A/5-ös vonalas füzetlapokra, melyekre a tanító előzetesen felírta a feladatokat:

- Meghívók tervezése, anyagszükséglete – Milyen szöveget írjunk a meghívóra, hogyan helyezzük el a meghívó oldalain? Milyen anyagokra, eszközökre lesz szükségünk a meghívó elkészítéséhez?
- Ajándékok tervezése, anyagszükséglete – Milyen anyagokra, eszközökre lesz szükségünk az ajándékok elkészítéséhez?
- Énekek kiválasztásának elindítása – Melyek legyenek azok az énekek, amiket szeretnénk a műsorban elénekelni?
- Versek kiválasztásának elindítása – Melyek legyenek azok a versek, amiket szeretnénk a műsorban szavalni?

Először a tagok monogramja kerüljön a jobb alsó sarokba, majd a csoportok kezdetben a választott témájukon dolgozzanak úgy, hogy akinek ötlete van, az a saját színével írja fel a lapra. A **Csoportszóforgó módszerével** (Nagy & Zágon, 2008), egy-egy, a csoport által kijelölt Szóvivő ismertesse a végeredményt, és a tanítóval közösen egyezzenek meg abban, hogy mit tartsanak meg a listából. Ha kell, a tanító egészítse ki vagy módosítsa a listát indoklással.

A feladat közben a tanító a *IV. Értékelő* lapon rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét (1. oszlop).

Második foglalkozás:

A tanító kérje meg a tanulókat arra, hogy először közösen nézzék meg a faliújságon kifüggesztett *Karácsonyi készülődés teendőinek ütemezését*, melyek a soron következő feladatok (a karácsonyi műsor előtt három héttel). Javasoljuk, hogy ezeket írják is be a *Teendők rengetege* füzetükbe.

Először a Kelléklista összeállítására kerüljön sor. A tanító beszélje meg a tanulókkal, hogy mindaz, amit múlt alkalommal elterveztek, csak akkor valósulhat meg, akkor élvezhetik a meghívottak, ha elkészítik a karácsonyi műsorra a meghívót és kézbesítik mindazoknak, akiket szeretnének a műsoron vendégül látni. Ehhez először nézzék meg, hogy az előző foglalkozáson az a csoport, amelyik a meghívó anyagszükségletével és megformálásával foglalkozott, mit rögzített.

A csoport által összeállított kellékek és eszközök megszavazásához a tanító három korongot a monogramjával osszon ki minden diáknak. A táblán gyurmaragasztóval rögzített csomagolópapíron írja a szavazás eredményét. Amikor összeállt a Kelléklista, a csoportok minden tagja válasszon magának egy színt, amit a következő feladat megoldásakor használ. Az A/5-ös vonalas füzetlapokra, melyekre a tanító előzetesen felírta a feladatot (A meghívó elkészítésének folyamata.), először a tagok monogramja kerüljön a jobb alsó sarokba, majd, akinek ötlete van, az a saját színével írja fel a lapra. A **Csoportszóforgó módszerével** (Nagy & Zágon), egy-egy, a csoport által kijelölt Szóvivő ismertesse a végeredményt, és a tanítóval közösen egyezzenek meg abban, hogy mi a helyes sorrendje a meghívó elkészítésének. Ha kell, a tanító egészítse ki vagy módosítsa a műveletsorrendet indoklással.

A foglalkozás további részében a tanulók készítsék el a meghívójukat²⁰. Menet közben a tanító a *IV. Értékelőlap*on rögzítse a kézműves munkában való csoportos részvétel megtörténtét (1. oszlop). Az elkészített meghívókat értékeltezzük a tanulókkal, miként sikerült azt kivitelezni.

A foglalkozás után *IV. Értékelőlap*on a tanító rögzítse a hozzászólás vagy a hozzászólás támogatásának tényét (7. oszlop); a munkafolyamat sorrendjére tett tanulói javaslatokat (5. oszlop); valamint a meghívó ötletességét, eredetiségét (6. oszlop).

A tanító szükséges példányban sokszorosítsa a meghívókat és a foglalkozást követő másnapon kérje meg a tanulók segítségét azok meghívottakhoz való eljuttatásában.

²⁰ 35 meseszép kézzel elkészíthető karácsonyi képeslap. <https://www.erdekesseg.hu/diy-karacsonyi-kepeslapok/>

Harmadik foglalkozás:

A következő foglalkozás elején először közösen nézzék meg a faliújságon kifüggesztett *Karácsonyi készülődés teendőinek ütemezését*, melyek a soron következő feladatok (a karácsonyi műsor előtt három héttel: összegyűjtött versek válogatása; összegyűjtött énekek válogatása). Javasoljuk, hogy ezeket írják is be a *Teendők rengetege* füzetükbe.

A tanító beszélje meg a tanulókkal, hogy mindaz, amit múlt alkalommal elterveztek, csak akkor valósulhat meg, akkor élvezhetik a meghívottak, ha elkészítik a karácsonyi műsor forgatókönyvét. Ehhez először nézzék meg, hogy az előző foglalkozáson azok a csoportok, amelyek az énekekkel és versekkel foglalkoztak, mit rögzítettek, az osztály milyen kiegészítéseket tett.

A **Gondolkozz, beszélj meg! – Kupaktanács – Ötletelő módszer**t (BacsKay et al., 2008) az előző feladatban összeállt csoportokban használjuk fel. Először mindenki egyénileg gondolkodjon el a kiosztott műsorelemek sorrendjén. Majd beszéljék meg ketten-hárman az elképzelésüket, végül közösen hozzanak döntést. A feladat közben a tanító a *IV. Értékelő* lapon rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét (1. oszlop).

A következő lépésben a csoportjavaslatok megosztására kerüljön sor a **Csoportszóforgó módszer**ével (Nagy & Zágon, 2008), a csoportból egy-egy kijelölt Szóvivő ismertesse az általuk kialakított műsor sorrendjét. Közben a tanító a táblára rögzítse az elhangzottakat, majd az ötletek összegyűjtése után szavaztassa meg azokat a tanulókkal. A tárcsák felmutatásával jelezzék, hogy szerintük a kézműves manók és a meghívottak tetszését az egyes csoportok műsorterve mennyire nyerné el:

- szerintem sokaknak tetszene ez a műsorterv;
- nem tudom eldönteni, biztosan van olyan, akinek tetszene, meg olyan is, akinek nem tetszene ez a műsorterv;
- szerintem sokaknak nem tetszene ez a műsorterv.

A tanító figyelmeztesse a tanulókat, hogy a saját csoport által javasolt témá(k)ra zölddel szavazzanak, mivel az(oka)t már elfogadták egyszer. A tanító a táblára írja fel a szavazás eredményét (6. Táblázat) és közben egy névsort tartalmazó külön papíron rögzítse, hogy melyik témánál ki nem szavazott. A tanító beszélje meg a diákokkal, hogy azt a műsortervet fogják választani a megrendezendő műsorhoz, amelyik a legkevesebb piros szavazatot kapta; szavazategyezőség esetén pedig azt, amelyik több zöld szavazatot kapott.

6. Táblázat: Tábla képe

Műsorterv	zöld	sárga	piros
1. csoport műsorterve			
2. csoport műsorterve			
3. csoport műsorterve			
4. csoport műsorterve			

A feladat közben a tanító a *IV. Értékelőlap*on rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét (1. oszlop), továbbá a tanító ne feledkezzen meg a *IV. Értékelőlap* további megfelelő részének kitöltéséről sem (7. oszlop); jelölje, kik álltak fel.

Negyedik foglalkozás:

A tanító most is kérje a tanulókat arra, hogy először közösen nézzék meg a faliújságon kifüggesztett *Karácsonyi készülődés teendőinek ütemezését*, melyek a soron következő feladatok (a karácsonyi műsor előtt egy héttel: az ajándék elkészítése, versek, énekek tanulása). Javasoljuk, hogy ezeket írják is be a *Teendők rengetege* füzetükbe.

A tanító mondja el, hogy itt az ideje az ajándékok elkészítésének²¹. A második foglalkozáson – amikor elkészítették a meghívót – alkalmazott munkamenetet követve készítsék el az ajándék elkészítésének folyamattervét. A kiosztott eszközök segítségével az anyagokból készítsék el a tárgyakat. Munka közben a tanító a *IV. Értékelőlap*on rögzítse a kézműves munkában való részvétel tényét (1. oszlop). Az elkészített ajándéktárgyat értékeltesük a tanulókkal, miként sikerült azt kivitelezni.

A **Beszélőkorongok módszer** (Nagy & Zágon, 2008) segítségével kérje a tanító a diákokat arra, hogy jelezzék, ha tudják, hogy mi mindenre van szükség a tanterem dekorálásához, ünnepi díszbe öltöztetéséhez. Aki maga tud valamilyen dekorációt mondani, vagy kézfeltartással csatlakozik a társa által mondott(ak)hoz, egy korongot bele kell, hogy tegyen a tárolódobozba. Ha elfogy mindhárom korongja, addig nem szólhat hozzá, amíg másnak még van lehetősége. A tanító a táblára vagy a falra gyurmaragasztóval rögzített csomagolópapírra írja fel az elhangzott és valóban szükséges dekorációs lehetőségeket. A Beszélőkorongok átnézésével a tanító rögzítse a *IV. Értékelőlap*on a hozzászólás, illetve a hozzászólás támogatásának tényét (7. oszlop). Ossa ki a tanulóknak az előre kinyomtatott *Támogató kártyákat*; mindenkinek, aki kér, hármat-hármat.

21 Büki Rozi (2015). A legcukibb karácsonyfadíszek, amiket a gyerekekkel is elkészíthetsz. <https://bit.ly/2Ks5uDB>

A *Kelléktáblázat* alapján külön-külön *Támogató kártyát* töltsön ki minden tanuló olyan dekorációs eszközökre, tárgyakra vonatkozóan, amiknek beszerzésében/elkészítésében/kölcsönadásában szülei/nagyszülei tudnának segíteni. A tanító figyeljen arra, hogy egyik kellékből se legyen több vagy kevesebb vállalás a kelletténél. A tanulók a kártyákat ragasszák be a *Teendők rengetege füzetükbe*. Házi feladatként ezeket a kártyákat alá kell írattatniuk és másnap bemutatniuk.

A foglalkozás után a *IV. Értékelőlap*on a tanító rögzítse a munkafolyamat sorrendjére tett tanulói javaslatokat (5. oszlop), a hozzászólás támogatásának tényét (7. oszlop), az ajándék ötletességét, eredetiségét (6. oszlop), valamint másnap a *Teendők rengetege füzet* alapján a támogatók felkérésének megtörténtét (8. oszlop).

A karácsonyi műsor begyakorlására további foglalkozások tarthatók szükség és lehetőség szerint.

Értékelés:

A Jelentésteremtés szakaszhoz tartozó utolsó foglalkozás végén a tanító végezze el a második részértékelést, amihez a *IV. Értékelőlap* – korábban kitöltött – ide vonatkozó részeit (5-8. oszlop) vegye alapul.

Értékelendő kompetenciák IV/1.; IV/3.; IV/6., IV/7. (*IV. Kompetenciatáblázatok*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (IV/1.; IV/3.; IV/6.; IV/7.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *IV. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

REFLEKTÁLÁS szakasz:

Időpontja: a karácsonyi műsor utáni napok egyike, esetleg a téli szünet utáni első tanítási nap

Időkeret: 1x 25-30 perc

Eszközök: *Teendők rengetege füzet*; *IV. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *IV. Kompetencia-kártyák* (IV/4.; IV/9.; IV/10.) (8.6. Melléklet); *IV. Erősségem! kártyák* (IV/4.; IV/9.; IV/10.)/tanuló (8.7. Melléklet); színes ceruzák; ragasztó

Munkaformák és módszerek: frontális munka, egyéni munka

Lépései:

A tanító a karácsonyi műsor időpontjában a *IV. Értékelő* lapon rögzítse a dekorálásban (9. oszlop) és a helyszín rendbetételében (10. oszlop) való részvétel tényét.

Az ünnepi műsor után beszélje meg a tanulókkal, hogy:

- hogyan érezték magukat;
- mi volt a legszebb;
- mit csinálnának másképp legközelebb;
- szerintük boldog volt-e a szerettük, akinek ajándékot adtak,
- elnyerte-e a meghívottak tetszését a műsor.

Értékelés:

Majd értékelje a tanulók karácsonyi örömszerzés témakörében nyújtott egyéni teljesítményét.

Értékelendő kompetenciák IV/4.; IV/9.; IV/10. (*IV. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (IV/4.; IV/9.; IV/10.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *IV. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

Módszertani kártya V.

V. Helyszín: Szorgos kezek városa

Mottó: „Elromlott, eltörött, elszakadt. – Javítsuk meg a *Szorgos kezek városában!*”

Célkitűzés:

- Ismeret: A tanulók ismerjék a különböző javítómunkákat, amelyek segítségével tárgyainkat továbbra is használhatjuk.
- Készség: Legyenek képesek különböző javítómunkákat elvégezni.
- Attitűd: Önként vállaljanak különböző javításokban rendszeres közreműködést. A témakör kapcsán beláttatjuk a tanulókkal azt, hogy hogyan lehet a tárgyakat megjavítani és így megelőzni a hulladék keletkezését. A témakör szakértők bevonásával kerül megrendezésre, akik megtanítják a tanulóknak az egyszerűbb hétköznapi tárgyak (bútorok, játékok stb.) megjavítását, hogy azok még tovább használhatók legyenek.

Időkeret: egy hónap – javasolt hónap: *január* (újévi fogadalmakhoz köthető)

Felépítés: *IV. Tevékenységtáblázat* (8.4. Melléklet)

RÁHANGOLÓDÁS szakasz:

Időpontja: adott hónap első hetének egyik napja

Időkeret: 1x40-45 perc

Eszközök: *Teendők rengetege térkép*; *Teendők rengetege füzet*; A/3-as lapok vagy csomagolópapírok – annyi db, ahány csoportot szeretnénk létrehozni; íróeszközök; laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; hurkapálcára felragasztott zöld-sárga-piros papírkorongok – mindegyikből annyi, ahány diákból áll az adott tanulóközösség; *Vállaláskártyák* – tanulónként 3-3 db (8.8. Melléklet: V/1. *Segédanyag*); ragasztó; színes ceruzák; *V. Kompetenciakártyák* (V/1.; V/2.; V/3.; V/4.) (8.6. Melléklet); *V. Erősségem! kártyák* (V/1.; V/2.; V/3.; V/4.)/ tanuló (8.7. Melléklet); Tájékoztató füzetek; *V. Értékelőlap* (8.5. Melléklet)

Munkaformák és módszerek: csoportmunka – kooperatív technika; frontális munka; egyéni munka

Lépései:

A *Teendők rengetege térképen* a tanító a diákokkal közösen keresse meg **Szorgos kezek városát**. A térképet a tanító vetítse ki, a tanulók pedig nyissák ki a megfelelő helyen a *Teendők rengetege füzetüket*. Beszélje meg velük, hogy honnan kaphatta a nevét a város, miért kaphatta ezt a nevet, mit csinálhatnak az ott lakó manók. Majd meséljen nekik arról, hogy **Szorgos kezek városába** be lehet költözni, várják azoknak a lakóknak a betelepülését, akik szeretik a régi tárgyaikat megjavítani, hogy azokat ne kelljen idő előtt kidobni, s ezáltal is kevesebb hulladék keletkezzen. A témakör kapcsán a város várja az érdeklődő tanulókat, a szorgos kezeket. A tanító biztassa őket, hogy sok új javítási ötletet lehet majd megtanulni, kipróbálni. A tanító próbáljon meg minél több diákot bevonni ebbe.

Ablak-módszer (Nagy & Zágon, 2008) használatával a tanító kérjen ötleteket a feladatra vállalkozó tanulóktól ahhoz, hogyan tudnának segíteni **Szorgos kezek városában** lakó manóknak, hogy az elromlott, viseltes, sérült, esetleg törött tárgyaikat továbbra is használhassák.

A/3-as lap közepére előre meg lehet rajzolni egy téglalapot, majd a helyszínen a tanító annyi cikkelyre ossza a körülötte lévő részt, ahány fős csoportokat szeretne létrehozni (javasolt a 3-5 fős csoport véletlenszerű csoportalakítással).

Javasoljuk, hogy a tanító táblai rajz segítségével magyarázza el az „Ablak” kitöltésének módját.

Ezt követően a diákok üljen körbe a lapot, ha szükséges. Mindenki válasszon egy cikkelyt és annak aláírja először írja fel a monogramját. Majd egyéni munka keretében minden tanuló a saját részére írja össze azokat a javítási munkákat, amelyeket egy sérült tárgyon el lehetne végezni meghatározott időkereten (csoport életkorához igazítva) belül, pl. ruhákból a foltok eltávolítása; megsárgult fehér ruha fehérítése; játékok, könyvek ragasztása, varrása; gomb felvarrása; stb.

Miután mindenki leírta az ötleteit, a középső téglalapba konszenzussal azokat a javítási teendőket írják be a tanulók, amelyek elvégzését szívesen bevállalnák és meg is tudnák csinálni saját otthonukban, annak érdekében, hogy náluk se kelljen kidobni a kedvenc tárgyakat. A tanító ösztönözze a tanulókat arra, hogy próbálják meggyőzni a társaikat, hogy az általuk írt teendők bekerüljenek a közös listába.

A következő lépésben a csoportjavaslatok megosztására kerüljön sor a **Csoportszóforgó módszerével** (Nagy & Zágon, 2008), melynek lényege, hogy az óramutató járásával

egyező irányban haladva ismertesse minden csoportból egy-egy, a csoport által kijelölt Szóvivő az „Ablak” közepébe került javítómunkákat (csak azokat sorolja fel, amelyeket másik Szóvivő még nem mondott). Közben a tanító a táblára rögzítse az elhangzottakat. Az ötletek összegyűjtése után először beszélje meg a tanulókkal, hogy a legjobb az volna, ha egyedül is tudnának javításokat végezni. A tárcsák kiosztásában kérje a diákok segítségét. Ezt követően kérje meg őket arra, hogy ezek felmutatásával jelezzék, hogy erre mennyire érzik magukat alkalmasnak:

- egyedül is jól tudnám elvégezni az adott javítómunkát;
- az adott javítómunkának csak egy részét tudnám egyedül elvégezni;
- az adott javítómunka elvégzéséhez végig felnőtt segítségére lenne szükségem.

A tanító a táblára írja fel a szavazás eredményét (7. Táblázat). Majd jelölje be azokat a javítómunkákat, amelyeknél a zöld szavazatok száma a legtöbb.

7. Táblázat: Tábla képe

Javítómunka	zöld	sárga	piros

A tanító ossza ki a tanulóknak a *Vállaláskártyákat* (ezeket előre nyomtassa ki 3x annyi példányban, ahány főből áll a tanulóközösség), mindenkinek, aki kér, hármat (annak is biztosítson lehetőséget a csatlakozásra, aki eddig nem vett részt a feladatban). Ezt követően a táblán bejelölt javítómunkákból (amit a többség önállóan elvégezhetőnek ítélt) minden tanuló, aki szeretne ebben a témakörben részt venni, hármat kell, hogy válasszon és ezeket külön-külön a *Vállaláskártyákon* rögzítse is. (A határidőt most még nem kell beírni.) Majd a kártyákat ragassza be a *Teendők rengetege* füzetébe. A tanító itt jelezze, hogy a vállalás igazolásához a kártyákra felírt javítómunkákat legalább egyszer otthon mindenkinek egyedül meg is kell csinálnia, de előtte lehetőséget kap arra, hogy ezeket az iskolában begyakorolhassa. Javasoljuk, hogy a Tájékoztató füzetten keresztül a tanító informálja a szülőket a feladról és kérje meg őket gyermekük támogatásában. Amíg a tanulók a *Vállaláskártyákat* töltik ki, addig a tanító szedje össze az „Ablak”-okat és ezek alapján az *V. Értékelőlap*on (10. oszlop) rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét.

Értékelés:

A Ráhangolódás szakaszhoz tartozó foglalkozás végén a tanító kerítsen sort az első részértékelésre. Ehhez szedje össze a *Teendők rengetege füzeteket*, és ezek, valamint az „Ablak”-ok és a táblára felírt szavazás eredménye alapján töltsse ki az *V. Értékelőlap* ide vonatkozó részeit (1. oszlop: saját ötletek javítómunkákra; 2. oszlop: csoport által elfogadott saját javítási ötletek; 3. oszlop: egyedül elvégezhető javítási munkára tett javaslat; 4. oszlop: javítómunkák vállalása).

Értékelendő kompetenciák: V/1.; V/2.; V/3.; V/4. (*V. Kompetenciakártyák*).

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (V/1.; V/2.; V/3.; V/4.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *V. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

JELENTÉSTEREMTÉS szakasz:

Időpontja: adott hónap első-második hete

Időkeret: egy-egy alkalommal 40-45 perc, legalább három alkalom szükséges hozzá

Eszközök:

- *első foglalkozáshoz:* *Teendők rengetege füzet*; üres *Vállaláskártyák* – amennyi megmaradt az előző szakaszban; ragasztó; A/5-ös vonalas füzetlapok – tanulókörösség létszámának megfelelő mennyiségben; íróeszközök; *Kelléktáblázatok* – annyi db, ahány csoport hozható létre a vállalt javítómunkák alapján (8.8. Melléklet: V/2. *Segédanyag*); *Támogató kártyák* – tanulónként 3-3 db kinyomtatva (8.8. Melléklet: V/3. *Segédanyag*); gyurmaragasztó; *V. Értékelőlap* (8.5. Melléklet);
- *második foglalkozáshoz:* laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; hangszóró; olyan anyagok, eszközök, melyek az akadálypálya egyes állomásaihoz szükségesek; *V. Értékelőlap* (8.5. Melléklet);
- *harmadik foglalkozáshoz:* *V. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *Teendők rengetege füzet*; *Vállaláskártyák* – amennyi megmaradt az előző szakaszban; megmaradt *Támogató kártyák*; ragasztó; *V. Kompetenciakártyák* (V/5.; V/6.; V/8.) (8.6. Melléklet); *V. Erősségem! kártyák* (V/5.; V/6.; V/8.)/tanuló (8.7. Melléklet); színes ceruzák; *V. Értékelőlap* (8.5. Melléklet);

Munkaformák és módszerek: csoportmunka – kooperatív technika; frontális munka; egyéni munka, játékos akadályverseny

Lépései:

Első foglalkozás:

Javasoljuk, hogy a tanító először adjon lehetőséget a témához kapcsolódásra azoknak a diákoknak, akik az előző alkalommal nem voltak jelen, vagy csak mostanra gondolták meg magukat. Ha vannak új vállalkozók javítómunka végzésére, kapjanak üres *Vállalás-kártyákat*, amiket tanítói segítséggel töltsenek ki, és ragasszanak be a *Teendők rengetege* füzetükbe.

A tanító beszéljen a tanulóknak arról, hogy a kedvenc tárgyak megjavításához speciális kellékekre van szükség. A **Gondolkozz! Beszélj meg! módszer** (Kagan, 2004) felhasználásával arra kérjen minden vállalkozó diákot, hogy nyissa ki a füzetét a *Vállalás-kártyák*-nál és egy kiosztott vonalas füzetlapra, amire a tanító előre felírta a nevét, egyénileg írja össze, hogy az általa vállalt javítómunkák teljesítéséhez milyen kellékekre: anyagokra pl. természetes tisztítószer és eszközökre pl. tű lenne szüksége. Javasoljuk, hogy a feladat megértéséhez mondjon példát a tanító olyan javításokra, amelyekkel nem fognak foglalkozni.

Ezt követően minden diák – a tanító irányításával – keresse meg azokat a társait, akik ugyanazokat a javítómunkákat vállalták, mint ő és alkosson velük egy csoportot. Javasoljuk, hogy a tanító előre írja össze a tanulói vállalásokat a *Teendők rengetege* füzetek segítségével, hogy láthassa, hányféle és hány db csoport alakítására lesz szükség. 6 főnél több ne kerüljön egy csoportba. Mivel egy diák több csoport tagja is lehet, ezért ütemezni kell, hogy mikor melyik csoportok dolgozzanak. Ha előfordulna az az eset, hogy egy időben nem mindenkit lehet besorolni valamelyik csoportba, akkor a kimaradottnak felajánlható a Támogató szerep: bármelyik javítómunkához csatlakozhatnak és segíthetnek a csoporttagoknak.

A csoportoknak az lesz a feladata, hogy a *Kelléktáblázatokat* kitöltsék közös konszenzus alapján. Ezeket a tanító előre nyomtassa ki annyi példányban, ahány csoport hozható létre a vállalt javítómunkák alapján és a fejlécekbe írja be a konkrét javítómunkát. A *Kelléktáblázatok* aljára kerüljön fel a kitöltő tanulók monogramja. Egy mintatáblázatot érdemes kivetíteni a tanulóknak, és annak segítségével megbeszélni a kitöltés módját. (Például: a folttisztításhoz kell tisztítószer, ez van otthon, nincs szükség segítségre.)

Amíg a tanulók a *Kelléktáblázatokat* töltik ki, addig a tanító az *V. Értékelőlap*on (10. oszlop) rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét; mindannyiszor, ahányszor ez megtörténik.

Az elkészült táblázatokat gyurmaragasztó segítségével a tanító tegye fel a táblára vagy a terem falára, és **Képtárlátogatás módszerével** (Kagan, 2004) adjon lehetőséget arra, hogy azok a diákok, akik nem vettek részt valamelyik csoport munkájában, kiegészíthessék a listát. Ha szükséges, a végén a tanító egészítse ki a listákat.

A tanító ossza ki a tanulóknak az előre kinyomtatott *Támogató kártyákat*, mindenkinek hármat-hármat, aki rendelkezik *Vállaláskártyákkal*. A kiegészített *Kelléktáblázatok* alapján a tanuló mindegyik vállalásához külön *Támogató kártyát* töltsön ki azokhoz az anyagokhoz, eszközökhöz, amik otthon nem állnak rendelkezésre. Közben, ha szükséges, odamehet a kifüggesztett táblázatokhoz, újra megnézni azokat segítségül. A kártyákat ragassza be a *Teendők rengetege füzetébe*. Házi feladatként ezeket a kártyákat alá kell íratatnia azokkal a személyekkel, akinek a segítségét szeretné kéri az anyag-, illetve eszköz beszerzéséhez, biztosításához.

Amíg a tanulók kitöltik a *Támogató kártyáikat*, a tanító szedje össze az egyénileg írt listákat és ezek alapján töltsse ki az *V. Értékelőlap* ide vonatkozó részét (5. oszlop: eszköz- és anyagjavaslat mindhárom vállaláshoz).

Második foglalkozás:

Javasoljuk, hogy ezen a foglalkozáson a tanító rövid videófelvevételekkel²² először szemléltesse az egyes javítómunkákat/ vagy hívhat vendégeket (kisiparosokat vagy arra vállalkozó szülőket, nagyszülőket), akik bemutatják az egyes munkafolyamatokat. Ezt követően beszéljék meg közösen az ezzel kapcsolatos teendőket.

Majd a tanító tegye lehetővé, hogy a tanulók ki is próbálhassák az ezzel járó feladatok végrehajtását, például forgószínpados megoldással a különböző helyszíneken hajtsanak végre egyszerű javításokat, ahol zoknikat kell stoppolni, foltot távolítanak el, egyszerű törött tárgyat megragasztanak stb. (Annyi állomás legyen, ahányféle javítómunkát vállaltak összesen a tanulók. Javasoljuk, hogy ezeket bontsa ketté a tanító és a másik felére a következő foglalkozáson kerüljön sor.) A tanító törekedjen arra, hogy ebbe a részbe azok a tanulók is bekapcsolódjanak, akik nem vállalkoztak az adott javítómunkára. A tanító menet közben az *V. Értékelőlapon* (6. oszlop) jelölje a résztvevőket.

²² Folttisztítás – Babafalva.hu. <https://www.youtube.com/watch?V=wwwc2pbqlty>

Gomb felvarrása. <https://www.youtube.com/watch?V=u0nfbzzqvam>

Zokni stoppolás műsor. <https://www.youtube.com/watch?V=ofagfjidak>

Vasalható matrica sötét és színes anyagra. <https://www.youtube.com/watch?V=vkpzkdej4s>

Így tisztítsd ki Ultra Boost cipőd! https://www.youtube.com/watch?V=o9a9ynl_iqy

Ragasztás pillanatragasztóval/Eltört kulcstartó ragasztása. <https://www.youtube.com/watch?V=DQN53tNj0jk>

Harmadik foglalkozás:

Folytatódjon a forgószínpad újabb helyszínekkal az előző foglalkozás menetrendje szerint. A tanító menet közben az *V. Értékelőlap*on (6. oszlop) jelölje a résztvevőket.

Majd a tanító adja feladatul azoknak a tanulóknak, akik rendelkeznek *Vállaláskártyák*-kal, hogy a *Teendők rengetege* füzetükbe a kártyákra írják rá vállalásaik teljesítésének saját időütemezését. A végső határidőt maga a tanító adja meg. Ennél a pontnál utoljára kaphasson lehetőséget az a diák, aki eddig még nem jelezte részvételi szándékát. Ehhez tanítói segítséggel először *Vállaláskártyákat* és *Támogató kártyákat* kell kitöltenie, majd beragasztania a *Teendők rengetege* füzetébe.

A tanító a *Teendők rengetege* füzetek ellenőrzésével töltse ki az *V. Értékelőlap* megfelelő oszlopait (7. oszlop: vállalások időütemezése; 8. oszlop: 3 aláírt *Támogató kártya*).

Értékelés:

A Jelentésteremtés szakaszhoz tartozó utolsó foglalkozás végén a tanító kerítsen sort a második részértékelésre. Ehhez az *V. Értékelőlap* – korábban kitöltött – ide vonatkozó részeit (5-7. oszlop) vegye alapul.

Értékelendő kompetenciák: V/5.; V/6.; V/8. (*V. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (V/5.; V/6.; V/8.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *V. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege* füzetébe beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

REFLEKTÁLÁS szakasz:

Időpontja: adott hónap utolsó hete

Időkeret: 1x20-25 perc

Eszközök: *Teendők rengetege* füzet; ragasztó; színes ceruzák; *V. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *V. Kompetenciakártyák* (V/7.; V/9.; V/10.) (8.6. Melléklet); *V. Erősségem! kártyák* (V/7.; V/9.; V/10.)/tanuló (8.7. Melléklet)

Munkaformák és módszerek: frontális munka; egyéni munka

Lépései:

Először a tanító beszélje meg közösen a tanulókkal, hogy mennyire sikerült felkészülniük a kedvenc tárgyaik megjavítására. Kérdezze meg a diákoktól:

- Örülsz-e annak, hogy vállalkoztál különböző javítások elvégzésére?
- Melyik javítást élvezted a leginkább?
- Melyik volt a legnehezebb, legmegegyőzőbb a számodra?
- Miben érzed úgy, hogy fejlődöttél a feladatok révén?
- Mit csinálnál a legközelebb másképpen?
- Vállalnál-e hasonló javítómunkákat otthon máskor is?

Majd kérje meg a többieket, hogy mondják el, milyennek látták a társaik részvételét a javítómunka-témakörben:

- Voltak-e a társaitoknak hasznos ötletei, javaslatai?
- Mennyire tudtak velük együttműködni a közös feladatmegoldásokban?
- Meg tudták-e vele beszélni, hogy ők hogyan teljesítették otthon a vállalt javítómunkákat? Adtak-e nektek ehhez kapcsolódóan tanácsot?

Értékelés:

A tanító értékelje a tanulók egyéni teljesítményét. Javasoljuk, hogy ehhez előző nap szedje össze a *Teendők rengetege füzeteket* és ezek alapján töltsse ki az *V. Értékelőlap* még hiányzó részeit (9. oszlop: 3 igazolt *Vállaláskártya*; 10. oszlop: csoportmunkában való részvétel).

Értékelendő kompetenciák: V/7.; V/9.; V/10. (*V. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (V/7.; V/9.; V/10.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *V. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

VI. Helyszín: Zöld lovag országa

Mottó: „Csodálatos a Föld, és itt a mi otthonunk. – Segítsünk megmenteni **Zöld lovag országát!**”

Célkitűzés:

- Ismeret: A tanulók életkoruktól elvárt mélységben ismerjék a környezetvédelem részterületeit: közlekedés; energiagazdálkodás; háztartás (hulladék, víz, fűtés, világítás); újrahasznosítás; élő környezet védelme.
- Készség: Legyenek képesek épített és természetes környezetünk megóvása érdekében teendők felismerésére és ellátására.
- Attitűd: Tudjanak felelősséget vállalni épített és természetes környezetünkért.

Időkeret: egy hónap – javasolt hónap: *február* (03.01. Újrapapír napja)

Felépítés: *VI. Tevékenységtáblázat* (8.4. Melléklet)

RÁHANGOLÓDÁS szakasz:

Időpontja: adott hónap első hetének két napja

Időkeret: plusz foglalkozás (elhagyható) 2x45 perc, 1x45 perc és 1x45 perc

Eszközök:

- *első foglalkozáshoz:* laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; hangszóró; *Teendők rengetege térkép* (8.2. Melléklet); *Teendők rengetege füzet*; Föld ábra (8.8. Melléklet: VI/1. *Segédanyag*); gombostűk; kalapács; ökológiai-lábnym forma/tanulónként egy-egy (8.8. Melléklet: VI/2. *Segédanyag*); névre szóló borítékok, bennük 15 db kerekded alakú lapocska: a lapok egyik felén halványzöld az alapszín; míg a másik felén fehér alapon fekete színnel olvashatóak lyukas mondatok a környezetszennyezésről, valamint szódoboz: lyukas mondatok kiegészítéséhez használható szavakkal (8.8. Melléklet: VI/3. *Segédanyag*); ollók; gyurmaragasztó; színes ceruzák és filctollak; 15 db tanítói környezetvédelmi ötlet (8.8. Melléklet: VI/4. *Segédanyag*); *VI. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *VI. Kompetenciakártyák* (VI/1.) (8.6. Melléklet); *VI. Erősségem! kártyák* (VI/1.)/tanuló (8.7. Melléklet); ragasztó;
- *második foglalkozáshoz:* névre szóló borítékok, bennük 15 db kerekded alakú lapocska: a lapok egyik felén halványzöld az alapszín; míg a másik felén fehér alapon fekete

színnel olvashatóak lyukas mondatok a környezetszennyezésről (8.8. Melléklet: VI/3. *Segédanyag*); laptop; projektor; tanítói környezetvédelmi ötletek 5 csoportra osztva (8.8. Melléklet: VI/5. *Segédanyag*); Vállaláskártyák csoportlétszám/5 db kinyomtatva (8.8. Melléklet: VI/6. *Segédanyag*); íróeszközök; ragasztó; *VI. Értékelőlap* (7.5. Melléklet); *VI. Kompetenciakártyák* (VI/2.; VI/5.; VI/8.) (8.6. Melléklet); *VI. Erősségem! kártyák* (VI/2.; VI/5.; VI/8.)/tanuló (8.7. Melléklet); színes ceruzák

Lépései:

Plusz foglalkozás (elhagyható) Javasoljuk, hogy a tanító a témakört a *Lorax* című mesefilm²³ megtekintésével indítsa.

Első foglalkozás:

A foglalkozás kezdetén nézzék meg közösen *Bakó Krisztina: A föld dala* című videóklipet²⁴. Beszéljék meg közösen: Milyen természeti képeket láttak a videóklipben? Mire figyelmezteti ez a dal az embereket?

A tanító a *Teendők rengetege térképen* a diákokkal kerestesse meg **Zöld lovag országát**. A térképet a tanító vetítse ki, a tanulók pedig nyissák ki a megfelelő helyen a *Teendők rengetege füzetüket*! Beszélgessenek arról: Honnan kaphatta a nevét ez az ország? Milyen tulajdonságai vannak a lovagoknak általában? Miért lehetnek zöldek az itt élő lovagok (kikre mondjuk napjainkban, hogy „zöldek”)? Milyen területekre terjedhet ki vajon a zöld lovagok óvó-védő gondoskodása? Rakjon fel a tanító a teremben egy Föld ábrát tetszőleges nagyítással olyan magasságban, ahol a diákok felérik azt! Jelezze, hogy ebben a hónapban környezetvédelem lesz a téma, élő és épített környezetünk óvásával kapcsolatos feladatokba lehet bekapcsolódni! Próbáljon meg minél több diákot bevonni ebbe a témába.

A tanító adjon minden – a témába bekapcsolódni vágyó – tanulónak egy-egy lábnyom formát, valamint egy-egy, a tanuló nevére felcímkézett borítékot, amiben 15 db kerekded lapocska és egy szódoboz van! (Javasoljuk, hogy a zöld oldal alapszíne ne erős zöld legyen, mert arra a tanulóknak a későbbiekben írniuk kell, aminek folyamatát a sötét háttér 6-10 éves korban még erősen nehezítené.) A tanító kérje a tanulóktól, hogy fehér oldalukkal felfelé fordítva tegyék a lapokat maguk elé. Pótolják minden mondat hiányzó szavát egy oda illő szóval! A megoldáshoz használják a szódoboz szavait!

²³ *Lorax* online mesefilm. <http://mesekincstar.tv/lorax-online-mesefilm/>

²⁴ *Bakó Krisztina – A Föld dala* (Official videó). <https://www.youtube.com/watch?v=yMPpJR1h0eU>

Beszélgék meg közösen a megoldások tartalmát. A tanító hívja fel a tanulók figyelmét arra, hogy ezeket a környezetszennyező tevékenységeket sajnos nap mint nap elkövetjük, és ekkor nem vigyázunk kellően Földünkre. (Plusz feladat lehetőség: A tanító mutasson rá, hogy a kerekded lapocskák között kettőn nincs egyelőre mondat. Kérje a tanulókat, hogy akinek van további ötlete vagy tapasztalata arra, milyen környezetszennyező tevékenységet tud még, akkor azt írja az üres lapocskára. A tanulók osszák meg egymással a saját maguk írt mondataikat a környezetszennyezésről. A többiek értékeljék, hogy szerintük is környezetszennyezést fogalmazott-e meg a társuk.)

A tanító kérje meg a diákokat, hogy írják fel a nevüket a lábnyom kontúrra. Ezt követően tegyék a kerekded lapocskákat a lábnyom kontúrra úgy, hogy azok lábfej formát adjanak. Látni fogják, hogy a lapocskák befedik a lábnyomot. Ezt nevezzük a személyes ökológiai lábnyom ábrának.

A tanító kérje meg a tanulókat, mindenki gondolja végig, van-e a saját ökológiai-lábnyomán olyan állítás, ami őrá nem igaz, amit ő nem tesz. Indokolja is meg a többiek előtt, miért gondolja úgy, hogy az állítás őrá nem igaz. Ha talál ilyet, akkor azt az állítást leveheti, és az ő ökológiai-lábnyoma máris kisebb lesz. Vágjon is le tehát a lábnyom formájú lapból egy kis darabot.

Ezt követően a tanító kérje meg a tanulókat, hogy ragasszák fel a falon lévő Föld ábrára (**Zöld lovag országára**) a lábnyomaikat gyurmaragasztó segítségével. Azt tapasztalhatják, hogy a lábnyomok elborítják a Földet. A Föld nem kap oxigént, fényt, nem látszik zöldnek stb. (Tanácsoljuk, hogy az egyes lábnyom kontúrok akkorára legyenek nagyítva, hogy azok együttesen valóban letakarják a kirakott Föld ábrát. Környezettudatos megoldás, ha a Föld ábrát és a lábnyomokkal betakart Föld ábrát csak virtuálisan mutatjuk be, nem nyomtatjuk ki a kontúrrajzot.)

A tanulók rendeződjenek 4-5 fős csoportokba. Kérje a tanító, hogy minden csoporttag tegye maga elé a lábfej formára rendezett kerekded lapocskáit egyelőre még fehér felükkel felfelé. Tegyük fel a kérdést: Mit tehetsz te, gyermekként, hogy csökkenjen a saját ökológiai-lábnyomod? Az ökológiai-lábnyom minden egyes kerekded formára írt állításán haladjanak végig a csoporttagok közösen gondolkodva. Egy-egy környezetszennyező állítás elolvasása után fordítsák meg az adott kerekded lapocskát úgy, hogy most zöld oldala legyen felül, és **Kerekasztal-körforgó módszerrel** (Pethőné Nagy, 2008) ki-ki próbáljon színes filctollal ötletet felírni a feltett kérdésre válaszolva a saját lapocskájára. (Pl. „A sokat autózunk” állítást megfordítva, annak a zöld oldalára írva lehet az

az ötlete a tanulónak, hogy „*Gyalog jövök az iskolába.*” „*Használok a helyijáratos buszt holnaptól.*” stb.) A tanító közben biztassa a csoporttagokat, hogy mindenki legalább 3 lapocskára írjon fel ötletet, és tudatosítsa, hogy ebben a hónapban lesz lehetőség a felírt vagy ahhoz hasonló környezetvédelmi ötletek megvalósítására, ezért kéri, hogy ezt vegyék figyelembe ötleteik megfogalmazásánál a tanulók. Fontos, hogy színes filccel dolgozzanak, mert a részértékelésnél ez alapján tud a tanító értékelni.

Végezetül a csoportok szóvivői **Csoportszóforgó** módszerrel (Nagy & Zágon, 2018) ismertessék a lapokra írt gondolatokat a többi csoport tagjaival. Biztassuk a tanulókat, hogy reflektáljanak egymás ötleteinek realitására, megvalósíthatóságára nézve.

A tanító most vetítse ki projektorral a saját olyan környezetvédelmi ötleteit, amikkel ő maga készült, amiket a tanulókkal megvalósíthatónak tart ebben a hónapban akkor, ha a tanulók közül többen is választják majd azt az ötletet. Természetesen a tanító ötletei is ugyanazokra a környezetszennyező tevékenységekre adott válaszok, mint a tanulók ötletei.

A tanító kérje, hogy továbbra is az eddigi csoportokban dolgozzanak a tanulók. Kérje őket, hogy csoportban vitassák meg, melyik tanítói ötlet melyik saját tanulói ötlet párja (melyikhez hasonló vagy melyikkel azonos). A tanító erősítse a tanulóknak azt a tudatot, hogy a saját, felírt ötletük éppen olyan hasznos és fontos, mint a tanítói ötlet.

Ha elkészültek a párosítással, grafitceruzát és színes filctollat készítsenek maguk elé. Ismét fehér felükkel felfelé fordítsák a lapocskákat, és a tanító ismételten tegye fel a kérdést: Mit tehetsz te, gyermekként, hogy csökkenjen a saját ökológiai-lábnymod? Az ökológiai-lábnymod minden egyes kerekded formára írt állításán ismét haladjanak végig a csoporttagok közösen gondolkodva. Egy-egy környezetszennyező állítás elolvasása után ismét **Kerekasztal-körforgó módszerrel** (Pethőné Nagy, 2008) haladva mindig egy-egy tanuló keresheti ki és írhatja fel filctollal az adott állítást tartalmazó saját lapocskája zöld oldalára az oda illő tanítói környezetvédelmi ötletet. (Például a „*Feleslegesen sok áramot fogyasztunk.*” állításhoz illő tanítói javaslat: „*Készíts 3 db „Kapcsold le a villanyt a helyiségekben!” feliratot, és helyezd el az iskolában!*”). A többi csoporttag ugyanarra az állításra válaszolva most ceruzával írhatja fel az állítást tartalmazó saját lapocskája zöld oldalára az oda illő tanítói környezetvédelmi ötletet. A **Kerekasztal-körforgót** (Pethőné Nagy, 2008) mindaddig ismételjék, amíg az összes lapocska zöld oldalára felkerül egy-egy környezetvédelmi javaslat.

Végezetül frontális munkával beszéljék meg, melyik tanítói környezetvédelmi ötlet melyik környezetszennyező cselekedet párja.

A tanulók tegyék vissza a saját feliratozott lapocskáikat a saját, nevükkel ellátott borítékba.

Értékelés:

A foglalkozás végén a tanító végezzen részértékelést. Ehhez szedje össze a tanulók borítékait, majd ellenőrizze a feladatok elkészültét. A tanuló saját megoldásai/ötletei filctollal írva, a közös megoldások ceruzával írva jelennek meg. Az értékelésnél a filctollal írt, azaz saját ötleteket/megoldásokat (minimum 3 saját és 2 tanítói környezetvédelmi ötlet felírását a lapocskák zöld oldalaira) vegye figyelembe a tanító. Ezek alapján töltsse ki a VI. *Értékelőlap* ide vonatkozó részét (1. oszlop).

Értékelendő kompetenciák: VI/1. (VI. *Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokolja az adott részkompetenciát (VI/1.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelményt: VI. *Erősségem! kártyát* kap, melyet a *Teendők rengetege* füzetébe beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

Második foglalkozás:

A tanító ossza ki a névre szóló borítékokat, és kérje a tanulókat, hogy tegyék maguk elé a kerekded lapocskákat zöld oldalukkal felfelé. Azt követően kérje a tanulókat, hogy egyéni munkával rangsorolják az ötleteiket egymás alá a padon: felülre kerüljön az, amit mindenképpen szeretnének ebben a hónapban megvalósítani, mert nagyon fontosnak tartják a környezetvédelem szempontjából; alá a második legfontosabb terv, és így tovább.

A tanító minden tanuló rangsorát tekintse át, beszélje meg a tanulóval az egyes tervek nehézségi fokát, munkaigényét stb., és jelezze a tanuló neve mellett a borítékon „RANGSOR” szóval, hogy a rangsort a tanuló elkészítette.

A tanító a táblán jelenítse meg 5 csoportra tagolva a saját környezetvédelmi javaslatai közül azokat, amiket csoportmunkával szeretne megvalósítani a tanulókkal a Jelentésteremtés szakaszban. (Megjegyzések: A szakaszon belül a *Módszertani kártyán* 5 foglalkozásra osztjuk a témakört (vö. Jelentésteremtés szakasz leírásával). Amennyiben a tanító ezt túl nagy kínálatnak tartja, az 5 foglalkozás szűkíthető, mert azok mindegyike külön-külön is értelmezhető almodul. Továbbá a Jelentésteremtés szakasz egy-egy foglalkozásán megvalósítandó tárgyak száma is csökkenthető.) Az 5 csoport mindegyikénél jelenjen meg a feladatok tervezett megvalósítási dátuma is.

A tanító kérje a tanulókat, hogy egyéni munkával mindenki válasszon legalább három és legfeljebb öt környezetvédelmi ötletet tartalmazó zöld lapocskát, azokat, amiknek a megvalósítására vállalkozik. A többi, kiválasztásra nem került zöld lapocskát pedig választása után tegye vissza a borítékba. A tanító jelezze, hogy ezeknek a választott ötleteknek a megvalósítási szándékát a tanulónak vállalnia is kell a társai előtt. A tanító mondja el, hogy itt az iskolában csoportmunkával dolgoznak majd, ezért elsősorban azoknak a javaslatoknak a kivitelezésére lesz lehetőség a foglalkozásokon közösen, amiket most a táblára kivetítve látnak, tehát amik a tanító javaslatai között szerepeltek. Ennek az az oka, hogy azok megvalósításához vannak az iskolában alapanyagok, források. Kérje a tanulókat, hogy először ezek közül a környezetvédelmi javaslatok közül válasszanak a saját listájukba annyit, amennyit szeretnének (1-5 között), de van két kikötés: a „*Gyűjtjük elkülönítve a hulladékot az osztályban!*” javaslatot mindenkinek ki kell választania, mert ez lesz a legfontosabb teendő annak érdekében, hogy tegyenek **Zöld Lovag országáért** – a Föld megmentéséért, ezért ezt együttes erővel, közös munkával valósítják meg. További kikötés, hogy minden csoportból csak egy-egy ötletet választhat a tanuló. Kis gondolkodási idő után a tanító kérje a tanulókat, hogy tegyék maguk elé azokat a zöld lapocskákat, amiken a táblán látható javaslatok közül választottak.

Kérje a tanulókat, hogy minden olyan kiválasztott lapocskán, ahol két ötlet szerepel (egy saját tanulói ötlet és egy tanítói javaslat), a táblán látott ötletet karikázzák be, mert azt fogják a társaikkal közösen megvalósítani. A tanító erősítse a tanulóknak azt a tudatot, hogy a saját, felírt ötletük is éppen olyan hasznos és fontos, mint a tanítói ötlet.

A tanító mondja el, hogy a táblán azok a javaslatok szerepelnek, amiket csoportmunkával itt az iskolai foglalkozásokon közösen fognak megvalósítani. Ezek mellett vannak a zöld lapocskákon olyan ötletek és tanítói javaslatok is, amiket mindenki egyéni munkával tud megvalósítani. Ezek közül is lehet választani minden tanulónak a saját maximum 5 vállalása közé annyit, amennyi üres lehetősége még van. A tanító most vegye el a táblán megjelenített 5 csoportot. Ismételten jelezze, a feladat az, hogy egyéni munkával mindenki válasszon legalább három és legfeljebb öt környezetvédelmi ötletet tartalmazó zöld lapocskát a feliratozott lapocskáik közül, azokat, amiknek a megvalósítására vállalkozik. Kérje a tanulókat, hogy újra olvassák át a lapocskákon lévő ötleteket, és a már kiválasztott tevékenységek mellé válasszanak továbbiakat úgy, hogy összesen legalább 3, legfeljebb 5 vállalásuk legyen.

Mondja el, hogy amennyiben valaki mindenképpen szeretne olyan ötletet is választani, ami nem a tanító javaslata volt, hanem a saját ötletei közül való, választhat saját ötletet is. Ha a társak a tanítóval közösen a vállalatok bemutatásnál úgy ítélik meg, hogy az az egyéni ötlet kivitelezhető az adott környezeti körülmények között, akkor azt is megvalósíthatja a vállalkozó.

Az asztalon maradó, tehát kiválasztott ötletek zöld lapocskáit mindenki számozza meg egytől háromig, illetve egytől ötig. Kérje, hogy fontolják meg mindannyian a vállalkozásokat, mert azok teljesítése munkát, kitartást és rendszeres odafigyelést kíván tőlük egész hónapban.

Biztassa a tanulókat, hogy ha sikerül teljesíteniük a hónap során a vállalkozásokat, akkor a lapocskák nem fog visszakerülni a borítékba, ezért a tanulók ökológiai-lábnyomai kisebbek lesznek. Minél több vállalkozást teljesítenek majd, a lábnyomok annál kisebbek lesznek – így sokat tudnak tenni azért, hogy **Zöld lovag országa** sokkal szebb, egészségesebb és élhetőbb legyen.

Ezt követően minden vállalkozó tanulónak **Letettük a garast módszerrel** (Pethőné Nagy, 2008) minimum három és maximum öt környezetvédelmi ötlet mellett kell „letennie a garasát”, ezt a társai előtt vállalnia kell szóban. Ezen a ponton a tanító adjon lehetőséget azoknak a tanulóknak is csatlakozni a foglalkozáshoz, és vállalkozásokat tenni, akik eddig még nem vettek részt a **Zöld lovag országának** megmentésében.

A tanító kérje a tanulókat, hogy reflektáljanak azokra az ötletekre, amik a társaik egyéni ötletei: mérlegeljék azok kivitelezhetőségét az adott közösségen, iskolán, helységeken belül. Amennyiben az osztály úgy ítéli meg, hogy az ötlet megvalósítható, az maradhat a bemutató diák vállalkozásai között.

A tanító a táblán ismét jelenítse meg 5 csoportra tagolva a saját környezetvédelmi javaslatai közül azokat, amiket csoportmunkával szeretne megvalósítani a tanulókkal. Az 5 csoport mindegyikénél jelenjen meg a feladatok tervezett megvalósítási dátuma is.

A tanító ekkor annyi *Vállaláskártyát* adjon át minden tanulónak, amennyi vállalkozást a tanuló tett. Kérje a tanulókat, hogy a kapott kártyákra írják fel a nevüket, azt követően egy-egy vállalkozást leíró kerekded lapocskát ragasszanak fel egy-egy *Vállaláskártyára*.

Végül a tanulók írják fel a megvalósítás tervezett kezdő dátumát és befejezésének tervezett időpontját is minden *Vállaláskártyára*. A tanító jelezze a tanulóknak, hogy a táblán látható 5 csoportból választott tevékenységek esetén azok *Vállaláskártyáira* a táblán hozzárendelt dátumok kerüljenek.

Végül minden tanuló tegye a saját, névre szóló borítékjába a *Vállaláskártyáit* annak érdekében, hogy a tanító később ellenőrizni tudja, ki mennyi ötletet fogalmazott meg; milyen vállalatokat ragasztott a neve mellé a *Vállaláskártyáira*; rendelt-e a vállalásaihoz ütemtervet.

Értékelés:

A *Ráhangolás* szakasz végén a tanító végezzen részértékelést. Ennek megfelelően töltsse ki a VI. *Értékelőlap* ide vonatkozó részeit. Ehhez szedje össze a tanulók borítékait, majd ellenőrizze a feladatok elkészültét (a rangsor feliratot (2. oszlop); a 3-5 vállalat felragasztását a *Vállaláskártyákra*; azt, hogy a vállalatok között található-e vállalat a tanítói javaslatok közül is (3. oszlop); a vállalatok kezdő és befejező dátumának jelölését a *Vállaláskártyákon* (4. oszlop)).

Értékelendő kompetenciák: VI/2.; VI/5.; VI/8. (VI. *Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (VI/2.; VI/5.; VI/8.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: VI. *Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

JELENTÉSTEREMTÉS szakasz:

Időpontja: adott hónap második, harmadik, negyedik hete

Időkeret: 5 foglalkozás; 45 perc/foglalkozás

Eszközök:

- *első foglalkozáshoz:* *Teendők rengetege füzet*; ragasztó; színes filctollak; laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; névre szóló borítékok, bennük kerekded lapocskák fehér-zöld oldallal; *Vállaláskártyák* (8.8. Melléklet: VI/6. *Segédanyag*); nagy nejlon vagy mosható lepedő; zsák: 15-20 db különböző anyagú, a gyerekek által is nap mint nap termelt hulladékkal (pl. nejlonzacskó, PET-palack, tejfölös doboz, papírgalacsin, almacsutka, tejes/kakaósdoboz, üdítőüveg, szalvéta, narancshéj, konzervdoboz, újságlap stb.); 6 nagyobb méretű műanyag vagy papírdoboz: üveg, fém, színes-üveg, papír, műanyag, kommunális hulladék felirattal; írószerek 1 db nagy boríték/csoport, benne 32 db szókártya+6 db üres kártya (8.8. Melléklet: VI/7. *Segédanyag*); 5 db színes hulladéktároló rajz/csoport, 1 háztartási szeméttároló rajz/csoport (8.8. Melléklet: VI/8. *Segédanyag*); VI. *Értékelőlap* (8.5. Melléklet);

- *második foglalkozáshoz: Teendők rengetege füzet; ragasztó; színes filctollak; laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; ollók; tempera festékek ecsetekkel és víztartó tálcákkal; rajztáblák; színes, képes újságlapok használt újságokból; munkafolyamat leírás/csoport (8.8. Melléklet: VI/9. [Segédanyag](#)); Asztalterítő ábra/csoport; alapanyagok a tárgyak elkészítéséhez: 1,5 l-es PET-palackok kupakokkal (legalább 12-15 db); 3-4 erősebb és kb. 30 cm hosszú bot vagy főzőkanál; erősebb drót; madáreleség; színes/virágos ruhaanyag-darabok legalább 30 cm hosszúsággal; nagyobb kartondoboz; használt újságpapír (lehetőleg fekete-fehér nyomott); 2-5 befőttes üveg; vízforraló; kukoricaliszt; alufólia; [VI. Értékelőlap](#) (8.5. Melléklet);*
- *harmadik foglalkozáshoz: Teendők rengetege füzet; ragasztó; gyurmaragasztó; színes filctollak; laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; mikrohullámú sütő/tűzhely; edény a melegítéshez; ollók; színesceruzák, zsírkréták és írólapok; gyurmaragasztó; munkafolyamat leírás/csoport (8.8. Melléklet: VI/9. [Segédanyag](#)); Asztalterítő ábra/csoport; alapanyagok a tárgyak elkészítéséhez: 3 marék széna/szalma/rafia; madzag; 6-8 db 3-15 mm átmérőjű és kb. 20 cm hosszú faág, üreges nád- vagy bambusz darabok; 4-6 db lucfenyő toboz; hajlítható drótszalak; tálakban köles és dió és napraforgómag és mogoró (sótlan!); 0,5 kg marhafaggyú/sertésszír; 2 db fém konzervdoboz/szilikon muffin sütőforma; vágódeszka; kés; rajzlaptartók; [VI. Értékelőlap](#) (8.5. Melléklet);*
- *negyedik foglalkozáshoz: Teendők rengetege füzet; ragasztó; gyurmaragasztó; színes filctollak; zsírkréták; laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; 2 db újrahasznosított alapanyagból készített üres papírlap és 6 db 2-2-2cm távolságban hármas vonalakra megvonalazott újrahasznosított alapanyagból készített papírlap (lásd 2. hét/2.); A/4-es rajzlapok; 6 db papírszelet: a levél 6 darabra vágott szövegvázával (8.8. Melléklet: VI/10. [Segédanyag](#)); 2 db csomagolópapír; Asztalterítő ábra/csoport; [VI. Értékelőlap](#) (8.4. Melléklet);*
- *ötödik foglalkozáshoz: Teendők rengetege füzet; laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; munkafolyamat leírás/csoport (8.8. Melléklet: VI/9. [Segédanyag](#)); alapanyagok a tárgyak elkészítéséhez: 8 db díszes edényke műanyag palackok aljából készítve (lásd 2. hét/2.) / 8 műanyag vizespalack; 2,5 liter virágföld; olló; nejlondarab; magok (kamilla, körömvirág, petrezselyem, bazsalikom); öntözőkanna; 3 db 1 literes befőttesüveg; 10 dkg szárított körömvirág; vízforraló vagy 1 liter felfogott esővíz; teaszűrő; tölcser; 2 db szórófejes flakon; színes filctollak; zsírkréták; Asztalterítő ábra/csoport; [VI. Értékelőlap](#) (8.5. Melléklet); [VI. Kompetenciakártyák](#) (VI/4.; VI/6.; VI/7.;*

VI/10.) (8.6. Melléklet); *VI. Erősségem! kártyák* (VI/4.; VI/6.; VI/7.; VI/10.)/tanuló (8.7. Melléklet)

Munkaformák és módszerek: frontális munka, csoportmunka; kooperatív technikák; egyéni munka

Lépései:

Első foglalkozás:

A tanító adjon lehetőséget azoknak a tanulóknak is bekapcsolódni **Zöld Lovag országá-**nak megmentésébe, akik eddig nem vettek részt a foglalkozásokon.

A tanító ossza ki a tanulók nevére szóló borítékokat! A tanulók tegyék maguk elé a *Vállaláskártyáikat*! A tanító kérje, hogy mindenki rendezze a saját kártyáit két nagy csoportba: piros pöttyöt rajzoljon a kártya jobb felső sarkába, ha úgy ítéli meg, hogy a rajta lévő vállalat egyénileg lehet megvalósítani; kék pöttyöt rajzoljon a kártya jobb felső sarkába, ha úgy véli, hogy a kártyán lévő vállalat a társaival közösen, csoportmunkával lehet megvalósítani! (Pl. *Gyalog, biciklivel jövök iskolába*. Vállaláskártyájára piros pötty kerül, mert ez egyéni vállalat. *Készítsünk rovarhotelt!* Vállaláskártyára kék pötty kerül, mert ez csoportos vállalat.) A tanító a táblán is jelezze a két halmazt megfelelő pöttyökkel! Frontális munkával ellenőrizték a halmazalkotás eredményét!

A tanító kérje a tanulókat, hogy az egyéni vállalatok halmazba került kártyákat rendezzék az időütemezésnek megfelelő sorrendbe egymás mellé balról jobbra. Azzal az egyéni vállalással kezdődjék a sor, amelyiket a legközelebbi időpontban vállalt teljesíteni a tanuló. Természetesen, ha egy vállalatot egész hónapban folyamatosan kell teljesíteni, az kerüljön a sor elejére. A tanító ellenőrizze a sorrend helyességét, majd kérje meg a tanulókat, hogy ugyanebben a sorrendben ragasszák be a *Teendők rengetege* füzetükbe a *Vállaláskártyákat*. A tanító itt jelezze, hogy a vállalat igazolásához a kártyára felírt környezetvédelmi teendőt ebben a hónapban mindenkinek egyedül meg is kell tennie. Ha a tanuló megtette a vállalt tevékenységet, akkor kérje meg egyik szülőjét, hogy írja alá a *Vállaláskártyán* a feladat teljesülését. Ezzel a szülő jelzi, hogy a gyermek tett a feladat elvégzésével a környezet védelme érdekében, azaz „**Zöld Lovag országának** megmentése” érdekében. Javasoljuk, hogy a Tájékoztató füzetben keresztül a tanító informálja a szülőket a feladatról, és kérje a segítségüket gyermekük támogatásában.

A tanító kérje a tanulókat, hogy a csoportos vállalatok halmazba került kártyákat rendezzék az időütemezésnek megfelelő sorrendbe egymás mellé balról jobbra. Mivel min-

denkinél szerepel a *Gyűjtsük külön a hulladékfajtákat az osztályban!* Vállaláskártya, és ezt a vállalásunkat egész hónapban (sőt mostantól végig a tanévben(!)) teljesítenünk kell a környezet védelme érdekében, ezért az kerüljön a sor elejére. A többi csoportos vállalást dátum szerint növekvő sorrendbe kell rendeznie a tanulónak. A tanító ellenőrizzé a sorrend helyességét, majd kérje meg a tanulókat, hogy ugyanebben a sorrendben ragasszák be a *Teendők rengetege* füzetükbe a *Vállaláskártyáikat*. A tanító itt jelezze, hogy a vállalat igazolásához a kártyákra felírt környezetvédelmi teendőt ebben a hónapban a tanulónak a szintén arra vállalkozó társaival közösen meg is kell tennie. Ha a tanuló megtette a vállalt tevékenységet, akkor a *Vállaláskártyájára* egy zöld színű levélkét rajzol majd a tanító. Ez jelzi, hogy a környezet védelme, azaz „**Zöld Lovag országának** megmentése” érdekében megtette az adott vállalat a tanuló. (Megjegyzés: a zöld levélke helyett a tanító adhat matricát, játékpecsétet stb. is.)

A tanító emlékeztesse a tanulókat, hogy mindenkinél a sor elején, első csoportos *Vállaláskártya* a *Gyűjtsük külön a hulladékfajtákat az osztályban!* kártya, mert ez lesz a legfontosabb teendő annak érdekében, hogy tegyünk **Zöld Lovag országáért** – a Föld megmentéséért. Ezért ezt a vállalat együttes erővel, közös munkával valósítják meg.

Javasoljuk, hogy hallgassák meg a *Fülemüle zenekar Szelektív dalát*²⁵.

A tanító most öntsön ki az osztály padlójára egy nejlonra vagy mosható lepedőre(!) egy zsák hulladékot! A zsákban legalább 15-20 db különböző anyagú, a gyerekek által is nap mint nap termelt hulladék legyen (pl. nejlonzacskó, PET-palack, tejfölös doboz, papírgalacsin, almacsutka, tejes/kakaósdoboz, üdítőszüveg, szalvéta, narancshéj, konzervdoboz, újságlap stb.). Mondja el a diákoknak, annak érdekében, hogy szelektíven tudják majd gyűjteni a hulladékokat, és a szemeteskukába pedig csak azokat a tárgyakat tegyék, amiket valóban nem lehet elkülönítve gyűjteni, a mai foglalkozáson begyakorolják közösen, mit hová lehet eldobni. Ezért képzeljék el azt, mintha a zsákból kikerült hulladékok egy igazi osztály szemeteséből kerültek volna ide. Egyesével emelje fel a tanító a tárgyakat, beszélje meg a tanulókkal, melyik miből készült. Minden azonos alapanyagú tárgyat tegyenek külön-külön kupacokba. Ügyeljen a tanító arra is, hogy a diákok megtanulják, a PET-palackokat, flakonokat, tejesdobozt stb. kidobás előtt laposra kell formálni, hogy minél több férjen belőlük a megfelelő szelektív tárolóba.

A tanító tegyen ki 6 nagyobb méretű műanyag vagy papírdobozt az alábbi feliratokkal: üveg, fém, színesüveg, papír, műanyag, kommunális hulladék. Beszéljék meg közösen,

25 Szelektív dal – Ésszel szelektíven – Fülemüle zenekar 2016 szelektív hulladékgyűjtés – gyerekeknek. <https://bit.ly/2XSr9Yr>

mit jelent a kommunális hulladék fogalom. A kupacokba rakott hulladékokat a tanulók tegyék a megfelelő dobozokba.

Ezt követően a tanító vetítsen ki a táblára képeket különböző formájú szelektív hulladéktárolókról. A tanulók feladata: figyeljék meg, melyik alapanyagú hulladék tárolója milyen színű. Az osztályba hozott dobozokat most jelöljék meg olyan színnel, amilyen a hulladéktartalmuknak megfelelő (fehér üveg=fehér tároló; színes üveg=zöld tároló; papír=kék tároló; műanyag=sárga tároló; fém=szürke tároló). Beszéljék meg, hogy csak az előzőekhez nem sorolható háztartási szemetet kell az általános szeméttárolóba dobni. (Plusz lehetőség: A tanító térjen ki a veszélyes hulladékok és az e-hulladékok fogalmára és szelektív gyűjtésére/visszaszolgáltatási lehetőségeire. Ha úgy ítéli meg, hogy a tanuló-csoport számára ez már túl sokféle új információ lenne, egyelőre ezt a lehetőségben ne vigye be a foglalkozásra.)

A tanító kérje a tanulókat, hogy alakítsanak 4-5 fős csoportokat. Minden csoport kap egy-egy nagy borítékot, benne 32 db szóképpel, 5 db színes hulladéktároló, valamint 1 db háztartási szeméttároló rajzzal. A képeken egy-egy hulladék neve olvasható. Fordítsák le a lapokat, a 6 hulladéktároló rajzot tegyék egymás mellé középre, majd **Csoportszóforgó módszerrel** (Pethőné Nagy, 2008) haladva mindenki felfordíthat egy-egy képet, és megmondhatja, melyik színű hulladékgyűjtőbe való az adott tárgy. Tegye is az adott szóképet az adott tároló rajza alá. A tanító kérje a tanulókat, hogy az adott hulladékképre mindig írja fel az a tanuló a neve kezdőbetűit, aki a hulladékot valamelyik tároló képe alá elhelyezte. A felíráshoz mindenki más-más színű filctollat használjon. (A tanító ez alapján könnyen el tudja majd végezni a részértékelést.)

A feladat elvégzése után a tanító kérje a csoportok tagjait, hogy **Vándorkiállítás módszerrel** (Pethőné Nagy, 2008) tekintsék meg a többi csoport megoldásait. Előtte minden csoportnak adjon +6 üres képpel, és kérje a csoporttagokat, hogy egy színes filctollal is vigyenek magukkal, és minden tárgycsoport kiállított megoldásához írjanak +1 tárgyat, amit helyezzenek is el az adott csoport kiállításán valamelyik tárolóba. De vigyázat! Tegyék rossz hulladéktárolóba a +1 tárgyat.

Ha mindenki visszatért a helyére, az a csoportok feladata, hogy a többiek által rossz helyre „dobott” tárgyakat át kell tenniük a megfelelő színű hulladéktárolóba. Végül minden csoport szóvivője ismertesse a megoldásokat a többi csoporttal. A tanító kérje a tanulókat, hogy reflektáljanak egymás munkájára, majd ő is ellenőrizze, hogy minden szóképpel a megfelelő hulladéktárolóba került-e, és ha szükséges, korrigáljon. A tanulók tegyék vissza a szóképeket, hulladéktároló rajzokat a borítékokba.

Értékelés:

A tanító fogalmazza meg, hogy a *Mentsük meg Zöld Lovag országát!* mai foglalkozáson részt vett tanulók mindannyian tettek erőfeszítéseket azért, hogy megtanulják, milyen szabályai vannak a szelektív hulladékgyűjtésnek. Tapasztalható, hogy ez nem is annyira nehéz vállalkozás, azonban odafigyelést igényel. Kérje a tanulókat, hogy ettől fogva az osztályban elhelyezett szelektív hulladéktárolókba gyűjtsék a hulladékokat úgy, ahogy azt ma begyakorolták. Kérje a tanulókat, hogy mindig segítsék azt a társukat, aki elbizonytalanodik, mit hová kell elhelyezni.

A tanító szedje össze a csoportok borítékait, és a tanulók *Teendők rengetege füzet*eit. Ellenőrizze, hogy a tanuló a 32 hulladékkártya közül legalább 5 db kártya elhelyezésével foglalkozott-e. Ennek alapján a VI. *Értékelőlap* megfelelő helyén tanulónként (5. oszlop) rögzítse a cselekvésre való elkötelezettség tényét.

Ha a tanuló megtette az aznapi dátummal vállalt tevékenységet, akkor annak tanítói igazolására a csoportos *Vállaláskártyájára* egy zöld színű levélkét rajzoljon a tanító. (Megjegyzés: a zöld levélke helyett a tanító adhat matricát, játékcsemetét stb. is.)

Végül a tanító jelezze a tanulóknak, hogy a *Teendők rengetege füzet*be ragasztott piros pöttyökkel jelölt *Vállaláskártyákon* szereplő cselekedeteket minden tanulónak egyedül, otthon, saját lakókörnyezetében vagy itt az iskolában a hónap során el kell végeznie ahhoz, hogy teljesítse az adott vállalást. Biztassa a tanulókat, hogy a vállalások megtételével sorban balról jobbra haladjanak; a folyamatosságot kívánó cselekedeteket pedig rendszeresen végezzék.

Második (2.hét/2.), harmadik (3.hét/1.), negyedik (3.hét/2.) ötödik (4.hét/1.) foglalkozás:

A tanító minden alkalommal adjon lehetőséget azoknak a tanulóknak is bekapcsolódni **Zöld lovag országának** megmentésébe, akik eddig nem vettek részt a foglalkozásokon.

(2.hét/2.): A tanító mutasson képeket hulladékokból készült tárgyakról, műalkotásokról²⁶. Beszélje meg a diákokkal ennek a cselekedetnek a hasznosságát a környezetvédelem szempontjából. Kérje őket, hogy mondják el a véleményüket az újrahasznosításról a látott képek alapján: Mennyire tetszenek az ilyen tárgyak? Készítettek-e már hasonlót, és ha igen, milyen alapanyagokból? Van-e hasonló tárgyuk? A tanító nevezze meg a mai foglalkozás céljait!

(3.hét/1.): A tanító kérje meg a diákokat, hogy hajtsák le a padra a fejüket, csukják be a

²⁶ Hulladékokból készített termékek. <http://diak.hulladekboltermek.hu/>

szemeiket. Mondja el, hogy madárcsicsergést²⁷ fogunk hallgatni közösen. Kérje a tanulókat, hogy hallgatás közben képzeljenek el egy helyet, ahol ezeket a hangokat hallják. Próbálják összeszámlálni, hányféle madarat hallottak a felvételen. A felvétel meghallgatása után kérdezze meg tőlük: Hol jártak gondolatban? Milyen az a hely, milyen madarak és esetleg másféle állatok élnek vajon ott? Hányféle madárhangot számláltak meg? Miért fontosak az állatok az életünkben? Hogyan gondoskodhatunk az állatokról?

A tanító olvassa fel Tamkó Sirató Károly: Darázs-garázs című versét! Kérdezze meg a diákokat: Miért fontosak az állatok között a rovarok a természetben? Mit csinálnak például a méhek? Hol laknak a rovarok? Kell-e gondoskodnia az embereknek a méhekről és más rovarokról és hogyan tehetjük ezt meg?

(3.hét/2.): Nézzék meg közösen Gryllus Vilmos: Hallgatag erdő című művének videóklipjét²⁸! Beszéljék meg közösen, miért fontos, hogy sok növény vegyen körül bennünket? Milyen veszélyek fenyegetik napjainkban az erdőségeket? Hogyan tudnak a gyerekek tenni a természet megóvásáért a növényekért?

(4.hét/1.): Nézzenek meg közösen egy – a megunt tárgyak feleslegességét és újbóli hasznosságát bemutató – jellemző részletet a Toy Story című filmből²⁹! A tanító kérje meg a diákokat, hogy most mindenki gondoljon arra a régi játékára, amit valamikor nagyon szeretett, de mostanában már nem játszik vele. Azután gondoljon mindenki arra a kedvenc ruhájára, amit már sajnos kinőtt. Hol van most az a játék és az a ruhadarab? Mi történik vele? Mit lehetne tenni azért, hogy újra játszhasson vele valaki, újra hordhassa valaki?

A tanító ismertesse a foglalkozás célját a tanulókkal!

A tanító kérje a tanulókat, hogy nyissák ki a *Teendők rengetege füzetet* a kék pöttyökkel jelölt, csoportos vállalkások időpont szerinti sorrendjénél. Azok a tanulók, akik vállaltak a mai dátummal jelzett csoportos foglalkozások közül egyet-egyét, vállalkásuk szerint rendeződjenek csoportba. Csoportalkotási lehetőségek:

(2.hét/2.): *Készítsünk új tárgyat hulladékból! – Papírkészítés / Készítsünk új tárgyat hulladékból! – Madáretető készítés / Készítsünk új tárgyat hulladékból! – Irattartó készítés*

(3.hét/1.): *Készítsünk rovarhotelt! / Készítsünk madárkalácsot!*

(3.hét/2.): *Vessünk fűszer- és gyógynövény magvakat! / Készítsünk bio-növényvédőszert és bio-tisztítószert!*

²⁷ Kertünk madarai és hangjai 12. <https://www.youtube.com/watch?v=JdKK1b5tUVQ>

²⁸ Gryllus Vilmos. Hallgatag erdő. <https://bit.ly/2XQOv0D>

²⁹ Toy Story 1995 teljes film. <https://bit.ly/2FbHXm0>

(4.hét/1.): Írjunk levelet az igazgatónak Cserebere délután játékokkal, könyvekkel, ruhákkal! támogatására! / Takarékoskodjunk az iskolában az árammal és vízzel! – Feliratok készítése, kihelyezése vállalások alapján.

Azokat a tanulókat, akiknek csoportos vállalásai egyik témához sem tartoznak, kérje meg a tanító, hogy a foglalkozás további részében:

(2.hét/2.): Díszítsenek ki egy-egy műanyag palack levágott alját. A levágott aljakat a Készítsünk új tárgyat hulladékból! – irattartó vállaláson dolgozó társaiktól kapják. A díszítéshez használjanak temperát, használt színes papírlapokból tépett darabkákat vagy kivágott képeket. Találják ki, hogy ezeket a díszes tálkákat mi mindenre lehet majd használni!

(3.hét/1.): Készítsenek ceruza- vagy zsírkrétarajzot írólapra a madarak és/vagy a rovarok életéről. Az elkészült alkotásokat tegyék fel a faliújságra a Föld ábra köré!

(3.hét/2.): Vágjanak ki rajzlapból egy-egy virág formát, formázzanak használt papírokból színes papírgalacsinokat, ragasszák a galacsinokat a virág formára! Az elkészült virág alakú kollázsokat gyurmaragasztóval tegyék a faliújságon látható Föld ábra köré!

(4. hét/1.): Rajzoljanak közösen egy nagy csomagolópapírra filctollakkal és zsírkrétákkal egy óriásplakátot a környezetvédelemmel kapcsolatban, írjanak fel rá egy fontos környezetvédelmi gondolatot is! Tegyék ki a plakátot az iskola egyik közösségi terének faliújságjára!

(2.hét/2.), (3. hét/1.), (3.hét/2.): A tanító pontokba szedve kiosztja a csoportoknak a vállalt tárgy elkészítésének lépéseit, és kéri a csoportokat, hogy **Tollak közepén, letettük a garast módszerrel** (Pethőné Nagy, 2008) a csoporttagok egymás között döntsék el, ki melyik munkafolyamatot fogja végezni. Ügyeljenek arra, hogy minden csoporttag egyenlő mértékben kapjon feladatot a tárgy elkészítésében. Döntéseik alapján minden munkafolyamat mellé az a tanuló írja fel a monogramját, aki az adott munkafázis elvégzését vállalja.

A tanító egy nagy asztalon helyezze el a csoportok munkájához szükséges eszközöket. A csoportok tagjai **Asztalterítő módszerrel** (Pethőné Nagy, 2008) írják le, mi mindenre lesz szükségük a tárgy megalkotásához. A tanító biztassa a tanulókat, hogy mindenki legalább 3-3 szükséges eszközt soroljon fel. Mindenki írja fel a saját **Asztalterítő** részére a monogramját is, hogy a tanító a feladat ellenőrzésénél figyelembe tudja venni, kinek,

milyen ötletei voltak a szükséges alapanyagok terén. A terítő közepére került (konszenzussal elfogadott) alapanyagokat a csoport 2 tagja hozza a tanári asztaltól a munkasztalhoz. Ezekkel az alapanyagokkal dolgozzanak.

A munkafolyamat leírását követve lássanak munkához a tanulók! (Megjegyzés: A munkafolyamat leírása a tárgy elkészültéig a csoportoknál az asztalon marad.) A tanító biztassa a csoportok tagjait, hogy pontosan kövessék a leírt utasításokat, és lépésről-lépésre haladjanak! Amint a csoport azon tagja – aki monogramja felírásával vállalta, hogy megcsinálja az adott munkafázist – elkészül, kapjon a folyamatleíráson a monogramja mellett egy ☺ jelet a csoport többi tagjától. Ez jelzi majd a tanítónak, hogy a tanuló a munkát elvégezte. A tanító a foglalkozás alatt folyamatosan jelezze a tanulóknak, hogy legyenek tekintettel egymásra, bátorítsák egymást az adott munkafázis végzése során, várják meg türelemmel, amíg a társuk az adott munkafázist elvégzi!

(4.hét/1.): Az *Írjunk levelet az igazgatónak: Cserebere délután játékokkal, könyvekkel, ruhákkal!* ötlethez a csoport tagjai kapnak a tanítótól 2 újrahasznosított alapanyagból készített papírlapot vagy A/4 méretű lapot, valamint 6 papírszeletet, amiken egy levél 6 darabra vágott lecsupaszított szövege olvasható a levélformula alkotóelemeit (címezett, megszólítás, tárgy, köszöneti formula, dátum, aláírás) beleértve. Jó, ha a tanító felhívja a foglalkozás minden résztvevőjének figyelmét arra, hogy a levélíráshoz olyan papírt fognak használni, amit a társaik papírhulladékokból készítettek el az előző hetek foglalkozásainak egyikén. A csoporttagok feladata, hogy **Összekevert sorrend módszerrel** (Pethőné Nagy, 2008) rakják sorrendbe a papírszeleteket úgy, hogy számukra elfogadható levélszöveget kapjanak. Ezt a szöveget ragasszák fel egy nagy csomagolópapírra úgy, hogy minden mondat előtt és után is több sornyi üres helyet hagynak annak érdekében, hogy tovább tudjanak azzal dolgozni.

A továbbiakban ezt a kezdetleges, lecsupaszított szöveget kell a levél kiindulásának tekinteniük. **Fagocitátum technikával** (Pethőné Nagy, 2008) kell a csoport minden tagjának, az óramutató járásával egyező irányban haladva következve, a kiindulási szöveg egy-egy általa választott mondatához további mondatot írni eléje és/vagy utána is. A következő csoporttag ezt tekinti kiindulásnak, és sorban egymás után következve leírja ennek egy mondatát, így tovább mindaddig, amíg a csoportkör körbeér. A kör szükség szerint ismételhető.

A tanulók ezt követően az így elkészült levélpiszkozatot **Írószeminárium** (Pethőné Nagy, 2008) módszerrel igényes írássá formálják. Ennek lépései: szövegkritika – kor-

rekció (helyesírás és stílus javítása önértékeléssel és társértékeléssel) a csomagolópapíron – tisztázat készítése újrahasznosított alapanyagú papírlapon. (Megjegyzés: A tanító csak a legszükségesebb mértékben segítse a tanulókat, különösen akkor vegyen részt a munkában, ha a tanulók azt kimondottan kérik. Ugyanakkor folyamatosan biztassa a tanulókat arra, hogy az esetleges sikertelen lépéseket ismételjék meg, törekedjenek a lehető legjobb, nekik tetsző és a témának megfelelő levél elérésére.)

A tisztázat elkészítését a csoport tagjai – egy másik csoport munkájával az előző hetekben alkotott – újrahasznosított alapanyagú papírra készítsék el.

Fontos, hogy a levél tisztázatának elkészítése is közös munka legyen: minden mondatot más-más tanuló írjon **Szóforgó módszerrel** (Nagy & Zágon, 2008). (Megjegyzés: a levelet a tanulók saját rajzaikkal ki is díszíthetik.)

A Takarékoskodjunk az iskolában az árammal és vízzel! – Feliratok és plakátok készítése, kihelyezése vállalatot tett csoport tagjai szintén a tanítótól kapnak újrahasznosított alapanyagból készített és a tanító által legalább 2-2-2 cm távolságban hármass vonalközökre megvonalazott lapokat. Jó, ha a tanító felhívja a foglalkozás minden résztvevőjének figyelmét arra, hogy a levélíráshoz olyan papírt fognak használni, amit a társaik papír-hulladékokból készítettek el az előző hetek foglalkozásainak egyikén annak érdekében, hogy **Zöld lovag országában** csökkenjen a kidobott papír mennyisége. Ezzel a társaik segítettek csökkenteni a környezetszennyezést. Ha ezeket a papírokat használják fel a feliratok, felhívások készítéséhez, ennek a csoportnak a tanulói is ugyancsak a környezetet védik. (Abban az esetben, ha nem készült annyi újrahasznosított anyagú papírlap, hogy ez a csoport is használhasson belőle, természetesen bármilyen A/4 méretű lap megfelelő. Ez esetben a tanító törekedjen arra, hogy olyan lapokat adjon a tanulóknak, amiknek egyik oldala már használt, viszont a másik oldaluk még üres. Hívja is fel a tanulók figyelmét e lehetőség esetén is az újbóli felhasználás tényére!)

A tanító adjon a csoportnak egy csomagolópapírt, és kérje, hogy a csoport tagjai adjanak ötleteket az alábbi 2 kifejezéssel kapcsolatban: *víztakarékosság az iskolában*, illetve *energiatakarékosság az iskolában*. Gondolataikat rendezzék csomagolópapíron **Pókhálóábrába** (Pethőné Nagy, 2008)! Fontos, hogy minden tanuló egy-egy választott színnel írjon az ábrára (és a lap sarkán azzal a színnel írja fel a monogramját is)! A tanító a későbbiekben ennek alapján tudja elvégezni a feladat értékelését.

A pókhálóábra elkészítése után a tanító kérje a csoport tagjait, hogy gondolják tovább az ábrát, és adjanak ötleteket az egyes gondolatokhoz kapcsolható lehetséges iskolai, di-

áktársaiknak szóló feliratok mondataira. Ezeket a **Pókhálóábrának Fürtábrává** (Pethőné Nagy, 2008) egészítésével írják fel! (Továbbra is mindenki a saját színével dolgozzon!) A tanító biztassa a tanulókat, hogy legyenek figyelemmel egymásra, mindenki ötleteljen és ötletelhessen is; türelmesen várják meg egymás gondolatait!

A tanulók ezt követően az így elkészült **Fürtábrára** felírt gondolatokat **Írószeminárium** (Pethőné Nagy, 2008) módszerrel formálják igényes és hatásos feliratokká, felhívásokká. Ennek lépései: szövegkritika – korrekció (helyesírás és stílus javítása önértékeléssel és társértékeléssel a csomagolópapíron) – tisztázatok készítése a megvonlazott lapokon. (Megjegyzés: A tanító csak a legszükségesebb mértékben segítse a tanulókat, különösen akkor vegyen részt a munkában, ha a tanulók azt kimondottan kérik. Ugyanakkor folyamatosan biztassa a tanulókat arra, hogy az esetleges sikertelen lépéseket ismételjék meg, törekedjenek a lehető legjobb, nekik tetsző és a témának megfelelő feliratok készítésére.) A tisztázat elkészítését a csoport tagjai az újrahasznosított alapanyagú papírra készítik el. (Javasoljuk, hogy a tanító állapodjon meg a tanulókkal arról, összesen mennyi feliratot írjanak. Ez az iskola méretétől, a helyiségek számától és a csoport létszámától is függhet.) Fontos azonban, hogy legalább 3 víztakarékossággal és 3 energiatakarékossággal kapcsolatos felirat jusson végül minden tanulónak. Fontos továbbá, hogy a végleges feliratok tisztázatának elkészítése közös munka legyen: minden mondatot, feliratot más-más tanuló írjon **Szóforgó módszerrel** (Nagy & Zágón, 2008). A tanító hívja fel a tanulók figyelmét arra, hogy az írásórán tanult hármass vonalközös betűmagasságok tartásával kerüljenek a papírokra a feliratok annak érdekében, hogy a betűk jól olvashatóak és megfelelő nagyságúak, tehát messzebből is jól láthatók legyenek. (Megjegyzés: a feliratokat a tanulók rajzokkal is díszíthetik.)

A feliratok elkészültével **Asztalterítő módszerrel** (Pethőné Nagy, 2008) a tanulók írják le, véleményük szerint az iskolában milyen helyiségekben és hol kellene kiragasztani az elkészült feliratokat. A tanító biztassa a tanulókat, hogy mindenki legalább 3-3 iskolai konkrét helyszínt soroljon fel. Mindenki írja fel a saját **Asztalterítő** részére a monogramját is, hogy a tanító a feladat ellenőrzésénél figyelembe tudja venni, kinek, milyen ötletei voltak a szükséges helyszínek terén. A terítő közepére kerüljenek (konszenzussal kialakítva) azok az iskolai helyszínek, ahová a feliratokat ki kell ragasztaniuk a csoport tagjainak. A csoporttagok állapodjanak meg abban, ki, melyik (legalább 3) helyszínekre viszi el és ragasztja fel az elkészített feliratokat.

(2.hét/2.), (3.hét/1.), (3.hét/2.): A munka végeztével **Jóslás módszerrel** (Pethőné Nagy, 2008) haladva minden csoport tanulói és a nem csoportosan dolgozó tanulók is mondják el, szerintük mi lesz az elkészült tárgy vagy termék sorsa. (Kik és mi mindenre használhatják azt? Milyen érveket mondana azoknak az embereknek, hogy ezt a tárgyat használják, akik még nem biztosak a dolgukban?) A tanító kérje a tanulókat, hogy mindenki egy-egy jóslatot tegyen és egy-egy érvet mondjon a tárgy sorsával kapcsolatban. Közben készítsen jegyzetet arról, hogy minden csoporttag részt vett-e a *Jóslásban*.

(2.hét/2.), (3.hét/1.), (3.hét/2.): A csoportok az *Asztalterítőket* és a munkafolyamat leírásaikat csoportonként adják át a tanítónak. (4. hét/1.) A csoportok a **Fagocitátum** és **Írószeminárium** technikákkal (Pethőné Nagy, 2008) készített levélszöveget; az **Írószeminárium** módszerrel kiegészített *Fürtábrát/ Pókhálóábrát* és *Asztalterítő ábrát* (Pethőné Nagy, 2008) adják át a tanítónak. A tanító ezek alapján végzi a munkafolyamat értékelését.

A foglalkozás végén:

(2.hét/2.): helyezték megfelelő helyre a teremben száradásig a papírokat és díszes tálkákat; (2.hét/2.) és (3. hét/2.): helyezték megfelelő helyre a teremben az irattartókat, a veteményes tartóedényeket és a bio-növényvédőszert, tisztítószert;

(2.hét/2.) és (3.hét/1.): helyezték el a természetben az iskola közelében egy-egy megfelelő helyre a magokkal megtöltött madáretetőket, a rovarszállást és a madárkalácsokat; (4. hét/1.): tanítójuk vezetésével közösen vigyék el az iskola igazgatójához a levelet; minden csoporttag vegyen magához legalább 3 víztakarékosságról szóló és 3 energiatakarékosságról szóló feliratot, és a tanítótól kapott gyurma ragasztó segítségével ragassza azokat ki az iskolában a társaival megállapodott helyiségek falára.

(Javasoljuk, hogy a tanító kérje a tanulókat, a későbbiekben tartsák szemmel, hogy mi történik az elkészült papírlapokkal/ a madáretetőkkel/ irattartókkal/ madárkaláccsal/ mi történik a rovarszálláson. Vajon beigazolódik a jóslatuk? Hangsúlyozza a diákok felé egyrészt, hogy a későbbiekben az ő dolguk lesz rendszeresen öntözni is az elvetett magvakat, másrészt, amikor tisztítószere vagy növényvédőszerre lesz majd szükség, akkor ajánlják a most készítetteket.)

Értékelés:

A tanító fogalmazza meg, hogy a foglalkozáson részt vett tanulók mindannyian tettek erőfeszítéseket *Zöld Lovag országának megmentéséért* azzal, hogy:

(2.hét/2.) használt, feleslegessé vált tárgyak újbóli felhasználásával tartós tárgyakat teremtetek. Így kevesebb hulladék kerül eldobásra, nem szennyezi a természeti környezetünket. Tapasztalható, hogy ez nem is annyira nehéz vállalkozás, azonban odafigyelést igényel. Kérje a tanulókat, hogy ettől fogva mindig gondolják végig, hogy az egyes kidobásra szánt tárgyaikat valóban el kell-e dobni, vagy – úgy, ahogy azt ma is tették – készíthető belőlük valami más hasznos/használható dolog. Ha készíthető, akkor azt a jövőben is készítsék el;

(3. hét/1.) a körülöttünk élő madaraknak készítettek élelmet a téli napokra vagy a virágokat, gyümölcsfák virágait beporzó méheknek és más rovaroknak készítettek bújóhegyet/szállást. Ezzel támogatják, hogy az itt telelő madarak télen táplálékhoz juthassanak; hogy a rovarok életben maradjanak, és elvégezhesék a virágok porzását;

(3. hét/2.) maguk szaporítottak növényeket, készítettek a növények számára azok fejlődését segítő szert, és készítettek tisztítószert is úgy, hogy ezek nem szennyezik majd a környezetet, mert természetes alapanyagokból készültek;

(4. hét/1.) levélben kérték az iskola igazgatóját, szervezzen az iskolában Cserebere délutánt játékok, könyvek és ruhák továbbadására; vagy azzal, hogy az energiatakarékosságra és a víztakarékosságra felhívták társaik figyelmét feliratok készítésével, óriásplakát készítésével és kihelyezésével. Ezzel szorgalmazzák, hogy kevesebb legyen a használaton kívüli tárgy körülöttünk (ami másoknak lehet akár vágyott vagy hasznos is); illetve, hogy kevesebb energiát pazaroljunk el és takarékosan használjuk a vízkészletünket.

A tanító szedje össze a tanulók *Teendők rengetege füzet*eit, és ezek alapján töltsse ki a VI. *Értékelőlap* megfelelő oszlopait. Ellenőrizze, hogy: (2.hét/2.) (3. hét/1.) (3. hét/2.) a tanuló monogramja legalább egyszer szerepel-e a munkafolyamat leírás egyik pontjánál, és azt a munkadarab készítése során valóban az adott tanuló végezte-e, azaz szerepel-e mellette a társaktól kapott ☺ jel (8. oszlop); az *Asztalterítő*nek az adott tanulóra eső térfelén szerepel-e legalább 3-3, a munkadarab elkészítéséhez szükséges eszköz neve (6. oszlop); minden csoporttag részt vett-e a *Jóslásban* (7. oszlop); (4. hét/1.) a csoport *Fagocitátum technikával*, valamint *Írószeminárium technikával* képes volt-e közös munkával nyelvileg korlátozott forrást használva grammatikailag és szemantikailag elfogadható levelet alkotni (6. oszlop); a *Fürtábrára* írt gondolatokat/mondatokat mint korlátozott nyelvi forrást képesek voltak-e *Írószeminárium technikával* megfelelő helyesírással közvetített igényes mondatokká alakítani (6. oszlop); a Fagocitátum technikával készített levél és az igazgatónak készített végleges tisztázat illetve a készített feliratok/felhívások

közös munka eredményei-e (Szóforgó módszerrel készül-e a Fagocitátum, a tisztázott feliratok, és több kéz írta-e a levelet.) (8. oszlop); eljuttatták-e az iskola igazgatójának a levelet (7. oszlop); az *Asztalterítő* rájuk eső részén feljegyezték-e legalább 3-3 helyszínt, ahová a feliratokat szerintük ki kellene ragasztani (7. oszlop); minden csoporttag részt vett-e az ötletelésben, tehát a *Pókhálóábrának Fürtábrává* alakított változatán szerepel-e minden csoporttag monogramja (8. oszlop).

(2.hét/2.) (3. hét/1.) (3. hét/2.)

Ha a tanuló megtette az aznapi dátummal vállalt tevékenységet, akkor annak tanítói igazolására a csoportos *Vállaláskártyájára* egy zöld színű levélkét rajzoljon a tanító. (Megjegyzés: a zöld levélke helyett a tanító adhat matricát, játékpecsétet stb. is.)

Értékelendő kompetenciák: VI/4.; VI/6.; VI/7.; VI/10. (*VI. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (VI/4.; VI/6.; VI/7.; VI/10), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *VI. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

REFLEKTÁLÁS szakasz:

Időpontja: adott hónap negyedik hete

Időkeret: 1x45 perc

Eszközök: *Teendők rengetege füzetek*; ollók, ragasztó; gyurmaragasztó; névre szóló borítékok, bennük kerekded alakú lapocskákkal; Föld ábra kinagyítva; ökológiai-lábnyom forma (tanulónként egy-egy); *VI. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *VI. Kompetenciakártyák* (VI/3.; VI/9.) (8.6. Melléklet); *VI. Erősségem! kártyák* (VI/3.; VI/9.)/tanuló (8.7. Melléklet)

Munkaformák és módszerek: frontális munka, egyéni munka; páros munka

Lépései:

A tanító beszélje meg a tanulókkal:

- Hogyan érezték magukat?
- Mi volt a legjobb, és mit csinálnának másképp legközelebb?
- Milyen tapasztalatokat gyűjtöttek Zöld lovag országának nehézségeiről?
- Mit gondolnak, mi mindenben tudtak Zöld lovag országának lovagjai mellé állni annak érdekében, hogy megmentsek azt az országot; segítsenek védeni Földünk környezetét?

A tanító kérje a tanulókat, hogy a *Teendők rengetege* füzetükkel a kezükben **Állj párba!** megbeszéléstechnikával (Pethőné Nagy, 2008) dolgozzanak. Ennek lényege, hogy a tanulók szabadon sétálnak a teremben. Amikor a tanító azt mondja „Állj!”, meg kell állni. A „Párba!” utasításra pedig a hozzá közelebb állóval párt kell alkotni. A párok tetszőleges helyre üljenek le a teremben, és a pár két tagja cserélje ki egymással a *Teendők rengetege* füzetét. Ezt követően mindketten számolják meg, hogy a társuk mennyi teljesített *Vállaláskártyá*val rendelkezik. Majd mindketten vitassák meg egymással az alábbi kérdést a teljesített vállalások alapján: Milyen területeken és milyen mértékben segített Zöld lovag országának megmentésében a párjuk? Milyen területeken tett a Föld védelméért? A tanító közben hallgasson bele a beszélgetésekbe, a reflexiókról készítsen jegyzeteket, amiket az értékeléshez használjon fel!

A tanító hívja fel a tanulók figyelmét arra, hogy pár héttel ezelőtt még az ökológiai-lábnyomaink teljesen elborították a Föld ábrájukat a faliújságon. A hónap elején megállapodtak, hogy cselekedeteikkel mindannyian megpróbálnak csökkenteni saját ökológiai lábnyomukon annak érdekében, hogy a Föld terhei csökkenjenek. Frontálisan kérdezze meg a tanulókat, hogy saját *Vállaláskártyáik* teljesítése és párjuk *Vállaláskártyájának* megismerése után szerintük sikerült-e ebben a hónapban csökkenteni ökológiai lábnyomukat. Ha igen a válaszuk, akkor mi mindennel tudják bizonyítani, hogy sikerülhetett. Hallgassanak meg minél több érvelést!

A tanító a Föld ábrára ragasztott lábnyomokat vegye le és adja oda minden tanulónak a sajátját. A tanító ossza ki az 1. hét/1. foglalkozáson használt névre szóló borítékokat a kerekded lapocskákkal. Kérje meg a tanulókat, hogy mindenki rendezze el a lábnyom kontúron a lapocskákat. Emlékeztesse a tanulókat, hogy a kiválasztott, és megvalósítandó környezetvédelmi ötleteiket kivették a lapocskák közül, és azokat a *Vállaláskártyáikra* ragasztották. Ezért kérje a tanulókat, hogy nézzék meg, minden *Vállaláskártya* teljesült-e. Ha igen, akkor az oda ragasztott lapocska már nem kerül vissza a lábnyom kontúrra, ha valamelyik vállalat esetleg nem teljesült, annak a lapocskáját vissza kell tenni a lábnyom kontúr még szabadon maradt helyére. Ha mindenki elkészült, a tanító kérje a tanulókat, hogy vágják le a saját lábnyom kontúr rajzukról mindazt a részt, amin nincs kerekded lapocska. Ki milyen nagy részt tudott levágni, akkora mértékben tett ebben a hónapban **Zöld Lovag országának** megmentéséért, azért, hogy a Föld több oxigént, fényt kapjon, kevesebb ember adta terhet kelljen elviselnie. Hívja fel a tanulók figyelmét arra, hogy mindenki, aki egy kicsit is le tudott vágni a lábnyomból, már sikeresen tett a közös célért.

A tanító kérje a tanulókat, hogy a kisebbé vált ökológiai lábnyomaikat újra ragasszák fel a faliújságon látható Föld ábrára. Figyeljék meg, jobban látszik-e a Föld ábra? Miért? Végezetül a tanító hívja fel a figyelmet, hogy a csoportban több olyan vállalás is megvalósult, aminek a teljesítését a további hónapokban is folyamatosan tenni kell. (Pl. Gyűjtjük szelektíven a hulladékot az osztályban! Tegyük esélyt a hulladékból készített és kihelyezett madáretetőkre! Takarékoskodjunk az árammal, vízzel! Öntözzük az elvetett növényi magvakat!) Hívja fel a tanulók figyelmét arra is, hogy számos megvalósult vállalás eredményeit pedig a későbbi hónapokban bizonyára tudja a csoport hasznosítani. (Pl. a kikelt palántákat ki lehet ültetni; a hulladékból készült irattartót, a bio-tisztítószert és -növényvédőszert fel lehet használni stb.).

Értékelés:

A Reflektálás szakasz végén a tanító végezzen részértékelést. Ehhez szedje össze a tanulók borítékait és *Teendők rengetege füzet*eit. Ellenőrizze a *Vállaláskártyák*on szereplő csoportos és egyéni vállalások teljesülését a szülő aláírása vagy a tanítótól kapott zöld levélkéék száma alapján (10. oszlop). Nézze át a tanulók reflexióiról készített jegyzeteit, és nézze meg, hogy a tanuló levágott-e kisebb-nagyobb darabot a saját ökológiai lábnyomából (9. oszlop). Ezek alapján töltsse ki a VI. *Értékelőlap* ide vonatkozó részeit.

Értékelendő kompetenciák: VI/3.; VI/9. (VI. *Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (VI/3.; VI/9.); tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: VI. *Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzet*ébe beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

VII. Helyszín: *Káosz kapitány tanyája*

Mottó: „Fut a lakás. – Rakjunk rendet *Káosz kapitány tanyáján!*”

Célkitűzés:

- Ismeret: A tanulók ismerjék a különböző házimunkákat.
- Készség: Legyenek képesek különböző házimunkák elvégzésére.
- Attitűd: Önként vállalkanak különböző házimunkákban való rendszeres közreműködést.

Időkeret: egy hónap – javasolt hónap: *március* (tavaszi nagytakarítás ideje)

Felépítés: *VII. Tevékenységtáblázat* (8.4. Melléklet)

RÁHANGOLÓDÁS szakasz:

Időpontja: adott hónap első hetének egyik napja

Időkeret: 1x40-45 perc

Eszközök: *Teendők rengetege térkép* (8.2. Melléklet); *Teendők rengetege füzet*; A/3-as lapok vagy csomagolópapírok – annyi db, ahány csoportot szeretnénk létrehozni; íróeszközök; képek rendetlen, káoszos lakásbelsőkről (8.8. Melléklet: VII/1. *Segédanyag*); laptop, projektor; hurkapálcára felragasztott zöld-sárga-piros papírkorongok – mindegyikből annyi, ahány diákból áll az adott tanulóközösség; *Vállaláskártyák* – tanulónként 3-3 db kinyomtatva (8.8. Melléklet: VII/2. *Segédanyag*); ragasztó; A/4-es sima lap – tanulónként 1-1 db; színes ceruzák; *VII. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *VII. Kompetenciakártyák* (VII/1.; VII/2.; VII/3.; VII/4.) (8.6. Melléklet); *VII. Erősségem! kártyák* (VII/1.; VII/2.; VII/3.; VII/4.)/tanuló (8.7. Melléklet); Tájékoztató füzetek

Munkaformák és módszerek: csoportmunka – kooperatív technika; frontális munka; egyéni munka

Lépései:

A *Teendők rengetege térkép*en a tanító a diákokkal közösen keresse meg Káoszkapitány tanyáját. A térképet a tanító vetítse ki, a tanulók pedig nyissák ki a megfelelő helyen a *Teendők rengetege füzet*üket. Beszélje meg velük, hogy honnan kaphatta a nevét a kapi-

tány, mit jelent a „káosz” szó. Majd meséljen nekik arról, hogy Káoszkapitány szeretné megnövelni a birodalmát, ezért megpróbál befurakodni az otthonokba is. Rendetlen, káoszos lakásbelsőkről készült képek kivetítésével szemléltesse, hogy milyen felfordulást tud okozni a kapitány. A tanító ne csak a gyerekszobára fókuszáljon, hanem a lakás többi helyiségére is. Kérdezze meg, hogy kik szeretnének szembe szállni Káoszkapitánnyal. Próbáljon meg minél több diákot bevonni ebbe.

Ablak-módszer (Nagy & Zágon, 2008) használatával (lásd I. helyszínnél) a tanító kérjen ötleteket a feladatra vállalkozó tanulóktól ahhoz, hogy hogyan tudnák kivédeni Káoszkapitány támadását, hogyan tudnák elejét venni a rendetlenség eluralkodásának.

A/3-as lap közepére előre meg lehet rajzolni egy téglalapot, majd a helyszínen a tanító annyi cikkelyre ossza a körülötte lévő részt, ahány fős csoportokat szeretne létrehozni (javasolt a 3-5 fős csoport véletlenszerű csoportalakítással).

Javasoljuk, hogy a tanító táblai rajz segítségével magyarázza el az „Ablak” kitöltésének módját.

Ezt követően a diákok üljen körbe a lapot, ha szükséges, ehhez a tanító velük közösen rendezze át gyorsan a padokat. Mindenki válasszon egy cikkelyt és annak aljára először írja fel a monogramját. Majd egyéni munka keretében minden tanuló a saját részére írja össze azokat a védekezési módokat meghatározott időkereten (csoport életkorához igazítva) belül, amelyekkel a rendetlenség kivédhető, pl. ruhák, játékok, könyvek elpakolása; szemét összegyűjtése és kidobása; beágyazás; piszkos poharak, tányérok elmosogatása stb.

Miután mindenki leírta az ötleteit a támadás visszaszorításához, a középső téglalapba konszenzussal azokat a házimunkákat írják be a tanulók, amelyek elvégzését szívesen bevállalnák és meg is tudnák csinálni saját otthonukban, annak érdekében, hogy náluk ne uralkodhasson Káoszkapitány. A tanító ösztönözze a tanulókat arra, hogy próbálják meggyőzni a társaikat, hogy az általuk írt teendők bekerüljenek a közös listába.

A következő lépésben a csoportjavaslatok megosztására kerüljön sor a **Csoportszóforgó módszerével** (Nagy & Zágon, 2008), melynek lényege, hogy az óramutató járásával egyező irányban haladva ismertesse minden csoportból egy-egy, a csoport által kijelölt Szóvivő az „Ablak” közepébe került házimunkákat (csak azokat sorolja fel, amelyeket másik Szóvivő még nem mondott). Közben a tanító a táblára rögzítse az elhangzottakat. Az ötletek összegyűjtése után először beszélje meg a tanulókkal, hogy a Káoszkapitány terjeszkedésének visszaszorításában akkor lehetnek igazán sikeresek, ha egyedül is

szembe tudnak szállni vele. Majd a tárcsák kiosztásában kérje a diákok segítségét. Ezt követően kérje meg őket arra, hogy ezek felmutatásával jelezzék, hogy erre mennyire érzik magukat alkalmasnak:

- egyedül is jól tudnám elvégezni az adott házimunkát;
- az adott házimunkának csak egy részét tudnám egyedül elvégezni;
- az adott házimunka elvégzéséhez végig felnőtt segítségére lenne szükségem.

A tanító a táblára írja fel a szavazás eredményét (8. Táblázat). Majd jelölje be azokat a házimunkákat, amelyeknél a zöld szavazatok száma a legtöbb.

8. Táblázat: Tábla képe

Házimunka	zöld	sárga	piros

A tanító ossza ki a tanulóknak a *Vállaláskártyákat*; mindenkinek, aki kér, hármat (annak is biztosítson lehetőséget a csatlakozásra, aki eddig nem vett részt a feladatban). Ezt követően a táblán bejelölt házimunkákból (amit a többség önállóan elvégezhetőnek ítélt) minden tanuló, aki szeretne ebben a témakörben részt venni, három teendőt kell, hogy válasszon és ezeket külön-külön a *Vállaláskártyákon* rögzítse is. (A határidőt most még nem kell beírni.) Majd a kártyákat ragassza be a *Teendők rengetege füzetébe*. A tanító itt jelezzze, hogy a vállalat igazolásához a kártyákra felírt házimunkákat legalább egyszer otthon mindenkinek egyedül meg is kell csinálnia, de előtte lehetőséget kap arra, hogy ezeket az iskolában begyakorolhassa. Javasoljuk, hogy a Tájékoztató füzetben keresztül a tanító informálja a szülőket a feladról és kérje meg őket gyermekük támogatásában. Amíg a tanulók a *Vállaláskártyákat* töltik ki, addig a tanító szedje össze az „Ablak”-okat és ezek alapján a VII. *Értékelőlap*on (10. oszlop) rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét.

Értékelés:

A Ráhangolódás szakaszhoz tartozó foglalkozás végén a tanító kerítsen sort az első részértékelésre. Ehhez szedje össze a *Teendők rengetege füzeteket*, és ezek, valamint az „Ablak”-ok és a táblára felírt szavazás eredménye alapján töltsse ki a VII. *Értékelőlap* ide vonatkozó részeit (1. oszlop: 3 saját ötlet a rendrakáshoz; 2. oszlop: csoport által elfo-

gadott 2 saját ötlet; 3. oszlop: egyedül kivitelezhető házimunkára tett javaslat; 4. oszlop: 3 különböző házimunka vállalása). Amíg ezt végzi, a tanulókat megkérheti arra, hogy A/4-es lapon próbálják meg lerajzolni Káoszkapitányt színes ceruzával. Az elkészült alkotások a téma végéig kinn maradhatnak a faliújságon. Utána a diákok beragaszthatják a *Teendők rengetege* füzetükbe.

Értékelendő kompetenciák: VII/1.; VII/2.; VII/3.; VII/4. (*VII. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (VII/1.; VII/2.; VII/3.; VII/4.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *VII. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulóknak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

JELENTÉSTEREMTÉS szakasz:

Időpontja: adott hónap első-második hete

Időkeret: egy-egy alkalommal 40-45 perc, legalább három alkalom szükséges hozzá

Eszközök:

- *első foglalkozáshoz:* *Teendők rengetege füzet*; üres *Vállaláskártyák* – amennyi megmaradt az előző szakaszban; ragasztó; A/5-ös vonalas füzetlap/tanuló; íróeszközök; kinyomtatott *Kelléktáblázatok* – annyi db, ahány csoport hozható létre a vállalt házimunkák alapján (8.8. Melléklet: VII/3. *Segédanyag*); laptop; projektor; gyurmáragasztó; *Támogatókártyák* – tanulónként 3-3 db kinyomtatva alapján (8.8. Melléklet: VII/4. *Segédanyag*); *VII. Értékelőlap* (8.5. Melléklet);
- *második foglalkozáshoz:* laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; hangszóró; olyan anyagok, eszközök, melyek az akadálypálya egyes állomásaihoz szükségesek; *VII. Értékelőlap* (8.5. Melléklet);
- *harmadik foglalkozáshoz:* olyan anyagok, eszközök, melyek az akadálypálya egyes állomásaihoz szükségesek; *VII. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *Teendők rengetege füzet*; íróeszközök; *Vállaláskártyák* – amennyi megmaradt az előző szakaszban; *Támogatókártyák* – amennyi megmaradt az előző foglalkozáson; ragasztó; *VII. Kompetenciakártyák* VII/5., VII/6. VII/8.) (8.6. Melléklet); *VII. Erősségem! kártyák* (VII/5., VII/6. VII/8.)/tanuló (8.7. Melléklet); színes ceruzák

Munkaformák és módszerek: csoportmunka – kooperatív technika; frontális munka; egyéni munka, játékos akadályverseny

Lépései:

Első foglalkozás:

Javasoljuk, hogy a tanító először adjon lehetőséget a témához kapcsolódásra azoknak a diákoknak, akik az előző alkalommal nem voltak jelen, vagy csak mostanra gondolták meg magukat. Ha vannak új vállalkozók Káoszkapitány legyőzésére/házimunka végzésére, kapjanak üres *Vállaláskártyákat*, amiket tanítói segítséggel töltsenek ki, és ragaszszanak be a *Teendők rengetege füzetükbe*.

A tanító beszéljen a tanulóknak arról, hogy a Káoszkapitány legyőzéséhez speciális fegyverekre van szükség. A **Gondolkozz! Beszéld meg! módszer** (Kagan, 2004) alkalmazásával először arra kérjen minden vállalkozó diákot, hogy nyissa ki a füzetét a *Vállaláskártyáknál* és egy kiosztott vonalas füzetlapra, amire a tanító előre felírta a nevét, egyénileg írja össze, hogy az általa vállalt házimunkák teljesítéséhez milyen fegyverekre: anyagokra pl. mosogatószer és eszközökre pl. mosogatószivacs lenne szüksége. Javasoljuk, hogy a feladat megértéséhez mondjon példát a tanító olyan házimunkákhoz, amelyekkel nem fognak foglalkozni.

Ezt követően minden diák – a tanító irányításával – keresse meg azokat a társait, akik ugyanazokat a házimunkákat vállalták, mint ő és alkosson velük egy csoportot. Javasoljuk, hogy a tanító előre írja össze a tanulói vállalásokat a *Teendők rengetege füzetek* segítségével, hogy láthassa, hányféle és hány db csoport alakítására lesz szükség. 6 főnél több ne kerüljön egy csoportba. Mivel egy diák több csoport tagja is lehet, ezért ütemezni kell, hogy mikor melyik csoportok dolgozzanak. Ha előfordulna az az eset, hogy egy időben nem mindenkit lehet besorolni valamelyik csoportba, akkor a kimaradottaknak felajánlható a Támogató szerep: bármelyik házimunkához csatlakozhatnak és segíthetnek a csoporttagoknak.

A csoportoknak az lesz a feladata, hogy a *Kelléktáblázatokat* kitöltsék közös konszenzus alapján. Ezeket a tanító előre nyomtassa ki annyi példányban, ahány csoport hozható létre a vállalt házimunkák alapján és a fejlécekbe írja be a konkrét házimunkát. A *Kelléktáblázatok* aljára kerüljön fel a kitöltő tanulók monogramja. Egy mintatáblázatot érdemes kivetíteni vagy a táblára felrajzolni a tanulóknak, és annak segítségével megbeszélni a kitöltés módját. (Például: a mosogatáshoz kell mosogatószer, ez van otthon, nincs szükség segítségre; kell hozzá továbbá gyermekkötényt, ezt varrattani kell, nagymama megkérhető erre.)

Amíg a tanulók a Kelléktáblázatokat töltik ki, addig a tanító a VII. *Értékelőlap*on (10. oszlop) rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét; mindannyiszor, ahányszor ez megtörténik.

Az elkészült táblázatokat gyurmaragasztó segítségével a tanító tegye fel a táblára vagy a terem falára, és **Képtárlátogatás módszerével** (Kagan, 2004) adjon lehetőséget arra, hogy azok a diákok, akik nem vettek részt valamelyik csoport munkájában, kiegészíthessék a listát. Ha szükséges, a végén a tanító pontosítsa a listákat.

A tanító ossza ki a tanulóknak az előre kinyomtatott *Támogató kártyákat*, mindenkinek hármat-hármat, aki rendelkezik *Vállaláskártyákkal*. A kiegészített *Kelléktáblázatok* alapján a tanuló mindegyik vállalásához külön *Támogató kártyát* töltsön ki azokhoz az anyagokhoz, eszközökhöz, amik otthon nem állnak rendelkezésre. Közben, ha szükséges, odamehet a kifüggesztett táblázatokhoz, újra megnézni azokat segítségül. A kártyákat ragassza be a *Teendők rengetege füzetébe*. Házi feladatként ezeket a kártyákat alá kell íratatnia azokkal a személyekkel, akinek a segítségét szeretné kéri az anyag-, illetve eszközbeszerzésben/biztosításban.

Amíg a tanulók kitöltik a *Támogató kártyáikat*, a tanító szedje össze az egyénileg írt kelléklisztákat és ezek alapján töltsse ki a VII. *Értékelőlap* ide vonatkozó részét (5. oszlop).

Második foglalkozás:

Javasoljuk, hogy ezek a foglalkozásokon a tanító rövid videófelvevételekkel³⁰ először szemléltesse az egyes házimunkákat. Beszéljék meg közösen az ezzel kapcsolatos teendőket. Majd tegye lehetővé, hogy a tanulók ki is próbálhassák az ezzel járó feladatok végrehajtását, például akadálypályán való végig haladással, ahol zoknikat kell párosítani, poharakat eltörölgetni, pólókat összehajtogatni stb. (Annyi állomás legyen, ahányféle házimunkát vállaltak összesen a tanulók. Javasoljuk, hogy ezeket bontsa ketté a tanító és a másik felére a következő foglalkozáson kerüljön sor.) A tanító törekedjen arra, hogy ebbe a részbe azok a tanulók is bekapcsolódjanak, akik nem vállalkoztak az adott házimunkára. A tanító menet közben a VII. *Értékelőlap*on (6. oszlop) jelölje az akadályversenyben résztvevőket.

30 Motivációs takarítás#7 <https://www.youtube.com/watch?v=5ltx0cvmkx4>

Reggeli rutin/Gyors rendrakás a házban. <https://www.youtube.com/watch?v=oCzJ5ISCreg>

Takarítós mese macival- hétvégi nagytakarítás magyarul – játékmese. <https://www.youtube.com/watch?v=RmQz40CEyLw>

Peppa malac S01E48 A takarítás. <https://www.youtube.com/watch?v=njfWSUJuPgw>

Harmadik foglalkozás:

Folytatódjon az akadálypálya újabb állomásokkal a fentiekkel azonos módon. A tanító menet közben a *VII. Értékelőlap*on (6. oszlop) jelölje az akadályversenyben résztvevőket.

Majd a tanító adja feladatul azoknak a tanulóknak, akik rendelkeznek *Vállaláskártyák*kal, hogy a *Teendők rengetege* füzetükbe a kártyákra írják rá vállalásaik teljesítésének saját időütemezését. A végső határidőt maga a tanító adja meg. Ennél a pontnál utoljára kaphasson lehetőséget az a diák, aki eddig még nem jelezte részvételi szándékát a Káoszkapitány kiűzésében, hogy megtehesse. Ehhez tanítói segítséggel először *Vállaláskártyákat* és *Támogató kártyákat* kell kitöltenie, majd beragasztania a *Teendők rengetege* füzetébe.

A tanító a *Teendők rengetege* füzetek ellenőrzésével töltse ki a *VII. Értékelőlap* megfelelő oszlopát (7. oszlop: vállalt házimunkák időütemezése).

Értékelés:

A Jelentésteremtés szakaszhoz tartozó utolsó foglalkozás végén a tanító kerítsen sort a második részértékelésre. Ehhez a *VII. Értékelőlap* – korábban kitöltött – ide vonatkozó részeit (5-7. oszlop) vegye alapul.

Értékelendő kompetenciák: VII/5.; VII/6.; VII/8. (*VII. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (VII/5.; VII/6.; VII/8.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *VII. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege* füzetébe beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulóknak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

REFLEKTÁLÁS szakasz:

Időpontja: adott hónap utolsó hete

Időkeret: 1x20-25 perc

Eszközök: *Teendők rengetege* füzet; ragasztó; színes ceruzák; *VII. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *VII. Kompetenciakártyák* (VII/7.; VII/9.; VII/10.) (8.6. Melléklet); *VII. Erősségem! kártyák* (VII/7.; VII/9.; VII/10.)/tanuló (8.7. Melléklet)

Munkaformák és módszerek: frontális munka; egyéni munka

Lépései:

Először a tanító beszélje meg közösen a tanulókkal, hogy mennyire sikerült felkészülniük a Káoszkapitány otthonukba való beférkőzésének kivédésére. Kérdezze meg néhány diáktól:

- Örülsz-e annak, hogy vállalkoztál különböző házimunkák elvégzésére?
- Melyiket élvezted a leginkább?
- Melyik volt a legnehezebb, legmegegytetőbb a számodra?
- Miben érzed úgy, hogy fejlődöttél a feladatok révén?
- Mit csinálnál a legközelebb másképpen?
- Vállalnál-e hasonló házimunkákat otthon máskor is?

Majd kérje meg a többieket, hogy mondják el, milyennek látták a társaik részvételét a házimunka-témakörben:

- Voltak-e a társaitoknak hasznos ötletei, javaslatai?
- Mennyire tudtatok velük együttműködni a közös feladatok megoldásakor?
- Meg tudtátok-e vele beszélni, hogy ők hogyan teljesítették otthon a vállalt házimunkákat? Adtak-e nektek ehhez kapcsolódóan tanácsot?

Értékelés:

A tanító értékelje a tanulók egyéni teljesítményét. Javasoljuk, hogy ehhez előző nap szedje össze a *Teendők rengetege füzeteket* és ezek alapján töltsse ki a *VII. Értékelőlap* még hiányzó részeit (9. oszlop: 3 igazolt *Vállaláskártya*; 10. oszlop: legalább kétszeri részvétel csoportmunkában).

Értékelendő kompetenciák: VII/7.; VII/9.; VII/10. (*VII. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (VII/5.; VII/6.; VII/8.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *VII. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

VIII. Helyszín: Tündérkert

Mottó: „Szeretjük a növényeket. – Vállaljunk kertészkedést a *Tündérkertben!*”

Célkitűzés:

- Ismeret: A tanulók ismerjék a különböző növényfajokat és azok életfeltételeit.
- Készség: Legyenek képesek növények gondoskodásával kapcsolatos teendők ellátására.
- Attitűd: Tudjanak felelősséget vállalni a rájuk bízott növényekért.

Időkeret: egy hónap – javasolt hónap: *április* (Virágvasárnap)

Felépítés: *VIII. Tevékenységtáblázat* (8.4. Melléklet)

RÁHANGOLÓDÁS szakasz:

Időpontja: adott hónap első hetének egyik napja

Időkeret: 15 perc és 1x45 perc, továbbá 1x45 perc

Eszközök:

- *első foglalkozáshoz:* laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; hangszóró; *Teendők rengetege térkép* (8.2. Melléklet); *Teendők rengetege füzet*;
- *második foglalkozáshoz:* A/5-ös méretű, fa alakú (gyökér, törzs, koronaágak) TTM-ábra/csoport; színes ceruzák és filctollak; 5 db puzzle képek minikertekről (egyenként egyenlő 12 szeletre vagy négyzetre vágva borítékokban, hátoldalukon a munkafázisok leírásával (8.8. Melléklet: VIII/1. *Segédanyag*); 5 db A/4-es rajzlap; ragasztó; A/5-ös írólap/csoport; A/4-es rajzlap/tanuló; zsírkréta; pasztellkréta; *VIII. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *VIII. Kompetenciakártyák* (VIII/1.; VIII/4.; VIII/5.; VIII/8.) (8.6. Melléklet); *VIII. Erősségem! kártyák* (VIII/1.; VIII/4.; VIII/5.; VIII/8.)/tanuló (8.7. Melléklet); *Teendők rengetege füzet*

Munkaformák és módszerek: frontális munka, csoportmunka – kooperatív technikák

Lépései:

Első foglalkozás:

Javasoljuk, hogy a tanító a foglalkozást egy kertészkedésről szóló gyermekdal tanításával kezdje³¹. Majd a *Teendők rengetege térképen* a diákokkal közösen keresse meg **Tündérkert**et. A térképet a tanító vetítse ki, a tanulók pedig nyissák ki a megfelelő helyen a *Teendők rengetege füzetüket*. Beszélje meg velük, hogy honnan kaphatta a nevét a kert, mivel foglalkozhatnak az ott élő tündérek. Jelezze, hogy ebben a hónapban a növények gondozásával kapcsolatos feladatokba lehet bekapcsolódni. Próbáljon meg minél több diákot bevonni ebbe a témába.

Nézzék meg közösen a *Csingiling* című mesefilmet³² vagy *A titkos kert* című film (1993)³³ azon részletét, amikor a főszereplő rátalál a rég elhagyott kertre és gondozza azt, hogy újra pompás legyen vagy látogassanak el egy, a lakóhelyükön elérhető kertészetbe, pálmaházba, botanikus kertbe.

Második foglalkozás:

A foglalkozás elején a tanító kérdezze meg a diákokat, hogy kinek van már tapasztalata kertészkedésben, növénygondozásban kint a szabadban vagy a lakásban. *TTM-ábra* (Tudom – Tudni szeretném – Megtapasztaltam) kitöltésére kérje a tanulókat. Ehhez 4-5 fős csoportokba rendeződjenek a tanulók és a tanító egy-egy **TTM-ábrát** (Pethőné Nagy, 2015 nyomán) adjon a csoportoknak. A csoportok tagjai **Kerekasztal módszerrel** (Nagy & Zágón, 2008) írják fel a gyökérzet részre a már meglévő ismereteiket (minden csoporttag más-más színt használjon és monogramját azzal a színnel írja a lap jobb alsó sarkára, így a tanító ellenőrizni tudja majd, ki-ki mit írt fel). Azt követően a tanító jelezzze, hogy ebben a hónapban az osztályteremben lesz lehetősége mindenkinek, aki szeretne, egy-egy minikertet (Tündérkertet) kialakítania és folyamatosan gondoznia, így sok mindent megtudhatnak majd a résztvevők a növények életéről és gondozásáról. A tanító kérje, hogy a TTM-ábra törzsére **Kerekasztal módszerrel** (Nagy & Zágón, 2008) ki-ki írja fel az előzetes elvárásait, ki, mit szeretne megtudni a növények életéről és mit szeretne megtapasztalni a kertészkedésről, azaz növénygondozásról. Közben biztassa a csoporttagokat, hogy mindenki legalább 3 vágyott tapasztalatot írjon fel, és tudatosítsa, hogy az osztályteremben minikertek kialakítására lesz majd lehetőség, ezért kéri, hogy

31 Különböző előadók – Én kiskertet kerteltem. <https://www.youtube.com/watch?v=6hRQJffuWgc>

32 *Csingiling* (2008) <https://bit.ly/31APSCR>

33 *A titkos kert* (részlet). <https://gloria.tv/video/EDSxRhJTUKt22zPdByytQ9M9>

ezt vegyék figyelembe az előzetes elvárások megfogalmazásánál a tanulók. Abban az esetben, ha valaki ugyanazt szeretné megtudni és megtapasztalni, mint amit egy másik csoporttag már felírt, elegendő, ha saját színével tesz a felírt gondolat után egy pöttyöt. Végezetül a csoportok szóvivői **Csoportszóforgó módszerrel** (Nagy & Zágon, 2008) ismertessék a gyökérzetre és a törzsre írt gondolatokat a többi csoport tagjaival. Javasoljuk, hogy a csoportok TTM-fa ábrái a téma feldolgozásának végéig a teremben maradjanak látható helyen, mert azokkal a későbbiekben még újra dolgoznak a tanulók.

A tanító minden csoportnak adjon egy-egy egyforma szeletekből/téglalapokból álló 12 db-ra vágott puzzle-t. Az egyes puzzle-k egyik oldalán egy-egy képet lehet kirakni, ami az alábbi minikert lehetőségek egyikét ábrázolja: mini üvegház zöldnövényekkel; mini gyógynövény- és fűszerkert; minitő vizinövényekkel; mini magaságyás virágzó növényekkel; mini sziklakert pozsgásokkal. Ha a csoport tagjai kirakják a képet, adjanak tündérkerti fantázianevet annak a kertnek, amit ábrázol.

Ebben a fázisban a tanító megkéri a tanulókat, hogy válasszák ki, melyik típusú tündérkert kialakításában szeretnének részt venni a hónap során. Ehhez **Körhinta módszerrel** (Nagy & Zágon, 2008) járák körbe a kirakott puzzle képeket, azután mindenki hozzon döntést arról, melyik kerttípust szeretné megalkotni. Itt újabb lehetőség van arra, hogy akik most szeretnének csatlakozni a kertészkedést vállalókhöz, azok most megtehetik. Feltételezhető, hogy nem egyenlő számú tanuló szeretne majd egy-egy kerttípus alkotásában részt venni. Ez nem hiba, hadd döntsenek a tanulók szabadon arról, milyen kerten szeretnének dolgozni. Javasoljuk, amennyiben 3-nál több tanuló választ egy adott kertet, akkor abból a kerttípusból több is készüljön majd el, amelyik típust pedig senki nem választja, azt nem szükséges megalkotni. Ezt követően a foglalkozás végéig minden egyes tanuló már annál a képnél helyezkedik el, amelyiket meg szeretné építeni.

A kerttípusok kiválasztásával tehát átrendeződhetnek a csoportok. Az újragondolt csoportok tanulóit arra kéri a tanító, hogy fordítsák meg a puzzle elemeket, és ragasszák fel azokat egy-egy rajzlapra a számozásnak megfelelően sorba rendezve. Ezzel az adott kerttípus kialakítására vonatkozó elkészítési útmutató folyamatleírását kapják 12 pontba rendezve, de úgy, hogy 4 munkafázis hiányzik az útmutatóból. A hiányzó munkafázisokat az adott kert építését választó csoporttagoknak kell beírniuk úgy, hogy konszenzusra jutnak arra vonatkozóan. Ehhez **Asztalterítő módszerrel** (Pethőné Nagy, 2008) külön írólapon írják fel az ötleteiket a területükre (a nevük monogramját is írják a területre), majd középre rögzítsék a megvitatott és legjobbként elfogadott ötletet mind

a 4 hiányzó munkafázis vonatkozásában és írják be azokat a hiányos elkészítési mutató folyamatleírás pontokhoz. Fontos, hogy a középre írásnál mindenki a korábban is használt saját színes tollával dolgozzon, hogy a tanító ellenőrizni tudja, mindenki ötletelt-e és a hiányzó pontokban kinek-kinek az ötletét fogadta el a csoport. A tanító szedje össze az elkészítési mutató folyamatleírásait. Következő foglalkozáson azokra újra szükség lesz majd.

A tanító kérje meg a tanulókat, hogy otthoni feladatként egy-egy A/4-es rajzlapon ki-ki készítsen zsírkréta/pasztellkréta/ceruza-fantáziarajzot saját tervezésű kerttípusáról. Képzelete segítségével ábrázolja olyannak a vágyott saját tervezésű tündérkert-típust, hogy az tündérek, manók otthona (pl. van házikó, hinta, híd, kerti szerszám stb. is a képen). Adjon helységnevet is a kertnek, azt írja a lap tetejére. Az elkészült alkotásokat a téma első hetének péntekére hozzák el a diákok az iskolába. A rajzok felkerülhetnek a faliújságra a *TTM-ábrák* alá. A téma befejezése után pedig a tanulók beragaszthatják a *Teendők rengetege* füzetükbe.

Értékelés:

A *Ráhangolás* szakasz végén – miután a részt vevő tanulók tündérkertjeinek rajzai is a faliújságra kerültek – a tanító végezzen részértékelést. Ehhez szedje össze a csoportok *TTM-ábráit* és *Asztalterítőit*, tekintse végig a tanulók alkotásait, majd ezek alapján töltsse ki a *VIII. Értékelőlap* ide vonatkozó részeit (1. oszlop: 3 tapasztalat megszerzésének igénye; 2. oszlop: bekerülés valamelyik kertépítő csoportba; 3. oszlop: 4 javaslat a cselekvési terv munkafázisaira; 4. oszlop: rajz és névadás a vágyott kerthez).

Értékelendő kompetenciák: VIII/1.; VIII/4.; VIII/5.; VIII/8. (*VIII. Kompetenciakártyák*) Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (VIII/1.; VIII/4.; VIII/5.; VIII/8.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *VIII. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege* füzetébe beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

Végül a tanító jelezze, hogy a következő alkalommal kertész szakember jön hozzájuk vendégségbe, ezért házi feladatként, aki szeretne tőle bármit megtudni a minikert-tervezéssel és a növények gondozásával kapcsolatban, a kérdéseit írja be a *Teendők rengetege* füzetébe.

JELENTÉSTEREMTÉS szakasz:

Időpontja: adott hónap második és harmadik hete

Időkeret: egy-egy alkalommal 40-45 perc, legalább három alkalom szükséges hozzá

Eszközök:

- *első foglalkozáshoz:* *Teendők rengetege füzet*; VIII. *Értékelőlap* (8.5. Melléklet); laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; A/4-es fehér lapokra nyomtatott 3 oszlopos táblázat (növények – alapanyagok – eszközök fejlécekkel)/csoport (8.8. Melléklet: VIII/2. *Segédanyag*); *Segítségkérő tündérkártyák* – annyiszor 3-3 db, várhatóan ahány 3 fős csoport alakul ki (8.8. Melléklet: VIII/3. *Segédanyag*); írószerek; gyurmaragasztó; gémkapcsok;
- *második-harmadik foglalkozáshoz:* színes filctollak; *Teendők rengetege füzet*; íróeszközök; A/5 méretű lapok előre felrajzolt *Asztalterítő*kkal/csoport; VIII. *Értékelőlap* (8.5. Melléklet); VIII. *Kompetenciakártyák* (VIII/3; VIII/6.; VIII/7.; VIII/9.; VIII/10.) (8.6. Melléklet); VIII. *Erősségem! kártyák* (VIII/3; VIII/6.; VIII/7.; VIII/9.; VIII/10.)/tanuló (8.7. Melléklet); színes ceruzák; ragasztó; aprókavics; virágföld; kis műanyag cserepek; öntözőkannák; mulcs vagy dekorációs kavics; igény szerint kellékek (pl. kicsi létra, papírforgók, apró játékok stb.); növény-palánták a *Zöld Lovag országából*; megfelelő tárolóedények/kaspók (ezeket a tanulók hozzák vagy PET palackokból készítik); nejlonzacskók; plusz foglalkozás beiktatása esetén a hypertufa-kaspó készítéséhez szükséges alapanyagok: homok, tőzeg vagy komposztált fakéreg, cement

Munkaformák és módszerek: frontális munka, csoportmunka – kooperatív technikák; egyéni munka

Lépései:

Első foglalkozás:

Ezt megelőzően a tanító szedje össze a *Teendők rengetege füzeteket*, és nézze át, ki és milyen kérdéseket írt a kertész szakemberhez. A VIII. *Értékelőlap*on jelölje a kérdezés tényét a tanulók nevével (5. oszlop). A tanító a Jelentésteremtés szakasz első foglalkozására hívjon meg egy kertészetben/pálmaházban stb. dolgozó kertész foglalkozású személyt, akinek a tanulók feltehetik az otthon összeírt, vagy a menet közben megfogalmazódott kérdéseiket. A tanító a VIII. *Értékelőlap*on jelölje a kérdezés tényét azoknál a tanulóknál is, akik előzetesen nem írták le, hogy mire szeretnének választ kapni (5. oszlop).

Amikor a vendég minden kérdésre válaszolt, a tanító jelezze, hogy továbbra is velük marad és lesz még lehetőség segítséget kérni tőle.

Ezt követően azok a diákok, akik ugyanazt a kerttípust vállalták létrehozni, rendeződjenek 3-3 fős csoportokba az előző heti csoportbeosztások szerint. Ezen a ponton a tanító adjon lehetőséget csatlakozásra azoknak is, akik múlt alkalommal nem voltak jelen, vagy még nem éreztek elég kedvet a témához.

Javasoljuk, hogy a tanító projektoron mutasson képeket különböző típusú minikertekről, majd adja oda a csoportoknak az előző foglalkozáson készített elkészítési mutató folyamatleírást. Minden csoport egy-egy Szóvivője mondja el a saját csoportja tagjainak a vállalt típusú minikert építésének 12 lépését.

Ezt követően a csoportok a tanítótól kapjanak egy-egy lapot, amin 3 oszlopos táblázat szerepel. A tanulók **Kerekasztal körforgó módszerrel** (Pethőné Nagy, 2008) készítsenek listát csoportonként arról, hogy az általuk választott kerttípus megépítéséhez milyen növényekre (pl. gyógynövény: levendula); milyen alapanyagokra (pl. kavics; mulcs stb.) és eszközökre (pl. öntözőkanna, befőttesüveg stb.) van szükségük. A módszer arra készíti a csoport tagjait, hogy mindenki aktívan és egyenlő mértékben járuljon hozzá a növény-, anyag- és eszközlista kidolgozásához, mert mindenki egy-egy dolgot írhat vagy rajzolhat (!) minden oszlopba, majd az óramutató járásával megegyező szomszédjának kell átadnia a lapot. Ő is felír vagy felrajzol egy-egy szükséges dolgot. A lap körbeér, a csoporttagok összesítik a felírtakat és véglegesre kiegészítik a listát. A tanító hívja fel a figyelmet arra, hogy mindenki egyformán vegyen részt a lista készítésében. A feladat végzése közben adja meg a lehetőséget minden csoportnak az alábbi három segítséggel való élésre:

1. odahívhatják a vendéget 2 percre, akitől bármit kérdezhetnek a növényekről, alapanyagokról (az időt a vendég figyelje);
2. használhatják az Internet keresőprogramját 10 percig (az időt a tanító figyelje);
3. egyik társuk odamehet egy másik csoporthoz, és feltehet nekik egy eldöntendő kérdést.

Ehhez a csoportok előre kinyomtatott 3 db *Segítségkérő tündérkártyát* kapnak, melyek hátuljára a tanító a kiosztáskor ráírja a csoporttagok monogramját. A tündérkártyákat a segítség felhasználása esetén oda kell adni a tanítónak.

A tanító a *VIII. Értékelő* lapon menet közben jelezze a segítségkérés tényét a tanulók nevével (7. oszlop).

A következő lépésben a listák bemutatására kerüljön sor a **Csoportszóforgó módszerrel** (Nagy & Zágon, 2008), melynek lényege, hogy az azonos kerttípus-építést választott csoportokból az óramutató járásával egyező irányban haladva egy-egy, a csoport által kijelölt Szóvivő ismerteti a kertépítéshez választott növényeket, szükséges alapanyagokat és eszközöket. A tanító a soron következő listát gyurma- vagy gipszszalaggal rögzítse a táblán. Kérje meg a vendéget, ha szükséges, pontosítsa a listákat.

A tanító kérje meg az egyes csoportok tagjait, hogy döntsék el egymás között, ki vállalja, hogy otthonról hoz a következő foglalkozásra:

- a mini üvegházhoz egy széles szájú befőttesüveget;
- a fűszer- és gyógynövénykerthez egy régi már használaton kívüli vesszőkosarat/zsombort;
- a virágoskerthez egy bármilyen alapanyagból készült téglatest alakú virágládát;
- a minitóhoz egy használaton kívüli kerámiakaspót;
- a mini sziklakerthez egy használaton kívüli kerámiakaspót.

(Javasoljuk, hogy amennyiben a tanító úgy ítéli meg, hogy a fenti kérés a családok számára nagy megterhelést jelentene, iktasson be egy plusz foglalkozást, amikor a részt vevő tanulókkal közösen készít minden csoport hypertufa-kaspót a saját elkészítendő tündérkertjéhez.)

A foglalkozás végén a tanító a táblára került listák alapján a VIII. Értékelőlap (6. oszlop) rögzítse, hogy a diákok írtak/rajzoltak-e valamilyen növénynevet és alapanyagot és eszközt a kertjük építéséhez. Ezt követően gémkapoccsal csatolja az egyes csoportok anyaglistáját az adott csoport elkészítési útmutató folyamatleírásához.

Második-harmadik foglalkozás:

A tanító hozza be az osztályba a szükséges alapanyagokat, eszközöket, és készítse elő a **Zöld lovag országából** ültetőládákban érkező növénypalántákat.

A részt vevő tanulók rendeződjenek csoportokba és minden csoport készítse elő az otthonról hozott ültetőedényt vagy a plusz foglalkozáson készített hypertufa ültetőedényt. A tanító ossza ki az elkészítési útmutató folyamatleírásokat és anyaglistákat minden csoportnak. A tanító adjon lehetőséget azoknak a tanulóknak is bekapcsolódni a kertészkedésbe, akik eddig nem tették.

A csoportok tagjai **Tollak középen, avagy letettem a garast módszerrel** (Pethőné Nagy, 2008) elmondják, hogy ki, melyik munkafázist szeretné végezni a kert létrehozásában.

Mindenki választ egy színes filctollat, és azzal egyszerre csak egy fázist megjelölve leteszi a garast a mellett, hogy azt a munkafázist ő fogja végezni a kert megalkotásában. Ha mindhárman letették a garast, újabb kör következik mindaddig, amíg mind a 12 munkafázis el nem fogy. Ha megtették a vállalásaikat, jelzik a tanítónak, hogy felkészültek a munkára. A tanító ellenőrzi a vállalások megtételét és feljegyzí annak tényét a *VIII. Értékelőlap* megfelelő oszlopában (8. oszlop).

A csoportok munkához látnak, és elkészítik a választott típusú tündéerkertjeiket a megállapodott munkamegosztás alapján, betartva az elkészítési útmutató egyes munkafázisait. A tanító csak a legszükségesebb mértékben segítse a tanulókat, különösen akkor vegyen részt a munkában, ha a tanulók azt kimondottan kérik. Ugyanakkor folyamatosan biztassa a tanulókat arra, hogy az esetleges sikertelen lépéseket ismételjék meg, törekedjenek a lehető legjobb, számukra tetsző (szerintük szép) és a beültetett növények életfeltételeit biztosító eredmény elérésére. Javasoljuk, hogy a minitő-tündéerkertet a végleges helyén készítse el az azt választó csoport, mert később a vízzel teli edényt már nagyon nehéz lesz mozgatni.

Vándorkiállítás módszerrel (Pethőné Nagy, 2008) az egyes csoportok tagjai megtekinthetik egymás alkotásait, minden alkotásról feljegyeznek saját *Teendők rengetege* füzetükbe egy-két reflexiót és ötletet arra vonatkozóan, hogy az adott tündéerkertet hogyan lehetne tovább szépíteni, a tündérek számára alkalmas lakhellyé tenni.

A tanító minden csoportnak egy-egy A/5 méretű lapot ad, és kéri a csoportok tagjait, hogy hozzanak konszenzusos döntést arról, hol szeretnék elhelyezni a teremben a mini növénykertjüket. Ehhez **Asztalterítő módszerrel** (Pethőné Nagy, 2008) írák fel az ötleteiket a területükre (a nevük monogramját is írák a területre), majd középre rögzítsék a megvitatott és legjobbként elfogadott ötletet. Fontos, hogy a középre írásnál mindenki a korábban is használt saját színes tollával dolgozzon, hogy a tanító ellenőrizni tudja, mindenki ötletelt-e és a minikert elhelyezésénél kinek az ötletét fogadta el a csoport.

Javasoljuk, hogy a tanító rajzolja fel az ún. *Asztalterítőt* előzőleg a lapokra; hívja fel a csoportok figyelmét arra, hogy döntésük előtt mérlegeljék, mit tudtak meg az előző foglalkozáson a beültetett növényeik fényigényéről és esztétikai érvényesüléséről, majd ezeket figyelembe véve keressenek helyet mini kertjüknek a teremben. Javasoljuk, hogy a végső döntést az elhelyezésről a tanítóval egyeztetve hozzák meg a diákok.

A döntés meghozatala után a tanító a *VIII. Értékelőlap* megfelelő helyén rögzítse a tanuló döntésben való részvételét (5. oszlop).

Értékelés:

A Jelentésteremtés szakaszhoz tartozó utolsó foglalkozás végén a tanító kerítsen sort a második részértékelésre. Ehhez a *VIII. Értékelőlap* – korábban kitöltött – ide vonatkozó részeit (5-9. oszlop) vegye alapul.

Értékelendő kompetenciák: VIII/3; VIII/6.; VIII/7.; VIII/9.; VIII/10. (*VIII. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (VIII/3; VIII/6.; VIII/7.; VIII/9.; VIII/10.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *VIII. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

REFLEKTÁLÁS szakasz:

Időpontja: a mini tündérkertek elkészítése utáni napok egyike

Időkeret: 1x 30-45 perc

Eszközök: levél alakú lapok – annyi, ahány tanuló részt vett a Tündérkert projektben; *TTM-ábrák* csoportonként; gyurmaragasztó; *Teendők rengetege füzet*; *VIII. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *VIII. Kompetenciakártyák* (VIII/2.) (8.6. Melléklet); *VIII. Erősségem! kártyák* (VIII/2.)/tanuló (8.7. Melléklet); színes ceruzák; ragasztó

Munkaformák és módszerek: frontális munka, egyéni munka

Lépései:

A mini tündérkertek helyükre kerülése után a tanító beszélje meg a tanulókkal, hogy hogyan érezték magukat; mi volt a legjobb; mit csinálnának másképp legközelebb; milyen tapasztalatokat gyűjtöttek a kertészkedés során a növényekről, kertépítésről.

A tanító adjon minden tanulónak egy-egy falevél alakú lapot, és kérje meg a tanulókat, hogy mindenki írja fel maximum 5 szóval a kertépítés során szerzett legfontosabb új tapasztalatát. Kérje meg a tanulókat, hogy a levelüket gyurmaragasztóval helyezték fel a faliújságon lévő saját csoportjuk *TTM-ábrájára*.

A *Teendők rengetege füzetükbe* írt feljegyzéseik alapján mondják el egymásnak, ki-nek-kinek mi tetszett a másik csoportok tündérkertjeiben, szerintük minden mini tündérkertben jól fogják-e érezni magukat a beültetett növények, vajon tudnak-e abban a közegben fejlődni; milyen javaslataik vannak az egyes tündérkertek tündérek számára otthonosabbá tételére vonatkozóan. A tanító szedje össze a *Teendők rengetege füzeteket*,

és olvassa el a tanulók beírt reflexióit, javaslatait, majd a *VIII. Értékelőlap* megfelelő helyén (10. oszlop) rögzítse a megvalósított ötletek értékelésének tényét tanulónként.

Értékelés:

Értékelendő kompetencia: VIII/2. (*VIII. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokolja az adott részkompetenciát (VIII/2.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelményt: *VIII. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege* füzetébe beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

IX. Helyszín: Boldog herceg szigete

Mottó: „Legyen e nap csupa móka! – Készüljünk az ünneplésre *Boldog herceg szigetén!*”

Célkitűzés:

- Ismeret: A tanulók ismerjék a partiszervezés lépéseit.
- Készség: Legyenek képesek a partiszervezéssel kapcsolatos teendők ellátására.
- Attitűd: Akarjanak másokat felvidítani, örömteli élményeket biztosítani.

Időkeret: egy hónap – javasolt hónap: *március* (03.20. Boldogság Nemzetközi Napja); vagy *május* (május utolsó vasárnapja: Gyermeknap)

Felépítés: *IX. Tevékenységtáblázat* (8.4. Melléklet)

RÁHANGOLÓDÁS szakasz:

Időpontja: adott hónap első hetének egyik napja

Időkeret: 1x40-45 perc

Eszközök: laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; hangszóró; *Teendők rengetege térkép* (8.2. Melléklet); *Teendők rengetege füzet*, Disney hercegeket ábrázoló színes képek – csoportok létszámának megfelelő darabra vágva (8.8. Melléklet: IX/1. *Segédanyag*); csomagolópapírok az előre felírt határidőkkel és különböző teendők egyenként külön papírcsíkokon – csoportok számának megfelelő mennyiségben + egy-egy tanári példányban (8.8. Melléklet: IX/2. *Segédanyag*); írószerek; gyurmaragasztó; ragasztó; gombostűk vagy rajzszerek; zöld-sárga-piros papírkorongok hurkapálcákra ragasztva – mindegyikből annyi, ahány diákból áll az adott tanulóközösség; tanulóközösség névsorát tartalmazó lap; Tájékoztató füzetek; A/4-es sima lapok – annyi db, ahány tanuló van; színesceruzák; *IX. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *IX. Kompetenciakártyák* (IX/2.; IX/5; IX/8.) (8.6. Melléklet); *IX. Erősségem! kártyák* (IX/2.; IX/5; IX/8.)/tanuló (8.7. Melléklet)

Munkaformák és módszerek: frontális munka, csoportmunka – kooperatív technikák; egyéni munka

Lépései:

Javasoljuk, hogy a tanító a foglalkozást egy, a boldogságról szóló dal meghallgatásával kezdje³⁴. Ezt később énekóra keretében meg is lehet tanítani. Majd a diákokkal közösen keresse meg a *Teendők rengetege térképen* a **Boldog herceg szigetét**. A térképet a tanító vetítse ki, a tanulók pedig nyissák ki a megfelelő helyen a *Teendők rengetege füzetüket*. Beszélje meg velük, hogy kik élhetnek a szigeten, miért lehet boldog a herceg, mivel telhetnek a napjai. Kerüljenek szóba az udvari bálok. A tanító jelezze, hogy ebben a hónapban a partiszervezéssel kapcsolatos feladatokba lehet bekapcsolódni. Próbáljon meg minél több tanulót bevonni ebbe a témába.

Azok a diákok, akik szeretnének részt venni a szervezésben, alkossanak csoportokat **Mozaik módszerrel** (Orbán, 2011). A tanító a helyszínen vágjon szét Disney hercegeket ábrázoló képeket összesen annyi darabra, ahányan jelentkeznek a feladatra, és segítségül az ugyanahhoz a herceghez tartozó darabok hátuljára írjon azonos számot. (Javasolt a 4-5 fős csoport.) Minden résztvevő húzzon egy-egy képrészletet és az összetartozó darabok tulajdonosai keressék meg egymást. Üljenek körbe két összetolt padot. Ott rakják össze a képet és próbálják meg kitalálni, melyik meséből melyik herceg szerepel rajta. Ha szükséges, segíthet a többi csoport vagy a tanító.

Ezt követően a tanító beszéljen a diákoknak arról, ahhoz, hogy egy parti jól sikerüljön, mindenki jól érezze magát, felszabadult és vidám legyen, jól átgondolt előkészítő munkára van szükség. Kérje meg őket arra, hogy legyenek ebben a Boldog herceg segítői. Majd ossza ki a csomagolópapírokat és húzasson minden csoporttaggal legalább 3 db szervezési teendőt tartalmazó papírcsíkot úgy, hogy a végén valamennyi elosztásra kerüljön. A papírcsíkok jobb alsó sarkába a tanulók írják fel a monogramjukat. A feladat a teendők határidőkhöz rendelése, **Strukturált rendezés módszerével** (Zágon és Nagy, é.n.). A tanulók tegyék az adott határidő mellé az aktuálisnak vélt teendőket. A tanító segítségképpen jelezheti, hogy mindegyik határidőhöz három teendő tartozik. Ösztönözze a diákokat arra, hogy a náluk lévő papírcsíkokat maguk próbálják a megfelelő helyre tenni. A **Kóborlás a teremben módszer** (Orbán, 2011) alapján a – csoportonként a saját részével először végző – diáknak megengedheti, hogy odamenjen másik csoportokhoz megnézni az ő megoldásukat, ezzel segítve csoporttársait. Amikor a diákok úgy érzik, végeztek a feladattal, a papírcsíkokat ragasszák fel a csomagolópapírjukra. A feladat közben a tanító a IX. *Értékelő* lapon rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét (10. oszlop).

³⁴ Bagdi Bella: *Ma rám talál a boldogság.* – Erkel – Pápa. https://www.youtube.com/watch?v=d-SPDBS_HuA
Bertók László – Szélkiáltó együttes – Boldogság-dal. <https://bit.ly/2WL27xT>

A végeredmény megbeszélése során a tanító teendőnként külön kérdezzen meg minden csoportot, hogy milyen határidőhöz rendelték azt. Kérje, hogy a döntésüket indokolják is. Ha szükség van korrekcióra, magyarázza el, hogy miért célszerűbb a korábbi/későbbi időbesorolás. A helyes megoldásokat (8.8. Melléklet: IX/2. Segédanyagon látható) egymás után ragassza fel a saját, táblára gyurmaragasztóval rögzített csomagolópapírára. Ha minden teendőt besoroltak, az Ütemterv a tábláról kerüljön át a téma végéig a faliújságra, hogy a diákok láthassák a soron következő feladatokat. Javasoljuk, hogy az aktuális hétre eső teendőket másolják mindig be a *Teendők rengetege* füzetükbe, hogy a listát később, más programok szervezésénél is használni tudják.

Ezen a foglalkozáson a négy héttel korábbi feladatok végrehajtására kerüljön sor. A tanító először állapodjon meg a diákokkal a parti témájában. Feltételként szabja, hogy olyan programnak kell lenni, aminek fővédnöke lehet a Boldog herceg. (Javasoljuk, hogy a tanító magyarázza el, mit jelent a „fővédnök” kifejezés.) Olyan partiban gondolkodjanak a diákok, ami az iskolában megvalósítható és vendégeket is lehet rá hívni. Ha a tanító szükségesnek ítéli, néhány példát mondhat segítségül³⁵. A **Gondolkozz, beszélj meg! – Kupaktanács – Ötletelő módszer** (BacsKay et al., 2008)) az előző feladatban összeállt csoportokban alkalmazhatja. Először mindenki egyénileg gondolkodjon el a parti témáján. Majd beszéljék meg ketten-hárman az elképzelésüket, végül közösen hozzanak döntést. Minden csoport legfeljebb két témában egyezhet meg. A feladat közben a tanító a IX. *Értékelő* lapon rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét (10. oszlop). A következő lépésben a csoportjavaslatok megosztására kerüljön sor a **Csoportszóforgó módszerével** (Nagy & Zágón, 2008), melynek lényege, hogy minden csoportból egy-egy, a csoport által kijelölt Szóvivő ismertesse az általuk választott parti témá(ka)t. Közben a tanító a táblára rögzítse az elhangzottakat. Az ötletek összegyűjtése után szavaztassa meg azokat a tanulókkal. A szavazásban azok is részt vehetnek, akik a csoportmunkába nem kapcsolódtak be. A tárcsák kiosztásában kérje a diákok segítségét. Ezt követően kérje meg őket arra, hogy ezek felmutatásával jelezzék, hogy szerintük a Boldog herceg és a partin résztvevők tetszését mennyire nyerheti el az adott ötlet:

- szerintem sokaknak tetszene ez a parti-téma;
- nem tudom eldönteni, biztosan van olyan, akinek tetszene, meg olyan is, akinek nem tetszene ez a parti-téma;
- szerintem sokaknak nem tetszene ez a parti-téma.

³⁵ Tematikus gyermekzsúr témák találhatók pl. ezen az oldalon: <http://christalkids.hu/tematikus-szulinapok-2/>

A tanító figyelmeztesse a tanulókat, hogy a saját csoport által javasolt témá(k)ra zölddel szavazzanak, mivel az(oka)t már elfogadták egyszer.

A tanító a táblára írja fel a szavazás eredményét (9. Táblázat) és közben egy névsort tartalmazó külön papíron rögzítse, hogy melyik témánál ki nem szavazott. (Azért javasoljuk jelen esetben ezt a jelölést, mert valószínűleg kevesebben lesznek, aki nem véleményezik a témákat és így gyorsabb a rögzítés.) A tanító beszélje meg a diákokkal, hogy azt a témát fogják választani a megszervezendő partihoz, amelyik a legkevesebb piros szavazatot kapta; szavazategyezőség esetén pedig a több zöld szavazatot kapottat.

9. Táblázat: Tábla képe

Parti téma	zöld	sárga	piros

A következő lépésben a tanító a parti témájához igazított meghívottak körét egyeztesse a diákokkal. Javasoljuk, hogy ehhez nézzék meg közösen azt a részletet a Csipkerózsika filmből³⁶, amikor a király megbeszéli az udvarmesterrel, kiket hívjon meg a keresztelőre. Térjenek ki arra, mi történik akkor, ha valakit kifelejtene a vendéglistából. Ezt követően az **Állj fel, ha van ötleted! módszer** (Orbán, 2011) alkalmazva a tanító kérje meg a diákokat, hogy álljanak fel azok, akiknek van javaslata arra, ki(ke)t kellene meghívni. Majd kérjen meg – tetszőlegesen kiválasztva – egy tanulót, hogy ossza meg az ötletét a többiekkel. Ezt követően ő leülhet azokkal a társaival együtt, akik ugyanarra/ugyanazokra a személy(ek)re gondoltak. A tanító addig szólítson fel új és újabb tanulókat, amíg vannak állva maradottak. A javaslatokat menet közben célszerű felírni a táblára. A tanító ne feledkezzen meg a IX. *Értékelőlap* megfelelő részének kitöltéséről sem (3. oszlop); jelölje, kik álltak fel. Javasoljuk, hogy a végleges vendéglistában a tanító döntsön, döntését indokolva a diákoknak.

Ezt követően célszerű, ha a tanító maga jelöl ki egy olyan időpontot, ami téma utolsó hetére esik és olyan helyszínt, ami illeszkedik a témához. Ezeket a vendéglistával együtt a tanulókkal íratassa be a *Teendők rengetege füzetbe*. Javasoljuk, hogy a Tájékoztató füzetben keresztül értesítse a szülőket a szervezendő partiról.

³⁶ Grimm. Csipkerózsika. <https://www.youtube.com/watch?v=Ooe1YNPY-po> 8.33-10.05 perc közötti rész

Értékelés:

A Ráhangolódás szakaszhoz tartozó foglalkozás végén a tanító kerítsen sort az első rész-értékelésre. Ehhez töltsse ki a IX. *Értékelőlap* ide vonatkozó, még hiányzó részét az elkészült időütemezések ellenőrzésével (1. oszlop), továbbá a témáról való szavazás menynységének figyelembevételével (2. oszlop). Amíg ezt végzi, a tanulókat megkérheti arra, hogy egy A/4-es lapon próbálják meg lerajzolni a Boldog herceget. Az elkészült alkotások a téma végéig kinn maradhatnak a faliújságon. Utána a diákok beragaszthatják a *Teendők rengetege füzetükbe*.

Értékelendő kompetenciák IX/2.; IX/5.; IX/8. (IX. *Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (IX/2.; IX/5.; IX/8.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: IX. *Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

JELENTÉSTEREMTÉS szakasz:

Időpontja: adott hónap első-harmadik hete

Időkeret: 1x40-45 perc, 1x25 perc; 1x40-45 perc, legalább három alkalom szükséges hozzá

Eszközök:

- *első foglalkozáshoz:* Ütemterv a faliújságon; *Teendők rengetege füzet*; íróeszközök; 4 db A/5-ös vonalas füzetlap; színes ceruzák; IX. *Értékelőlap* (8.5. Melléklet); fénymásoló, laptop, projektor; 6 db A/4-es rajzlap és 6 db A/4-es sima lap; filctollak; vonalzó; ollók;
- *második foglalkozáshoz:* Ütemterv a faliújságon; *Teendők rengetege füzet*; íróeszközök; beszélőkorongok – tanulónként 3-3 db, mindegyiken szerepeljen a diák monogramja; tárolódoboz a korongoknak; csomagolópapír a *Kelléklistának*; gyurmamagasztó; ragasztó; kinyomtatott *Támogató kártyák* – tanulóközösség létszámának háromszoros mennyiségben (8.8. Melléklet: IX/3. *Segédanyag*); IX. *Értékelőlap* (8.5. Melléklet);
- *harmadik foglalkozáshoz:* Ütemterv a faliújságon; *Teendők rengetege füzet*; íróeszközök; A/3-as lapok vagy csomagolópapírok – annyi példányban, ahány 4-5 fős csoport kialakítására van lehetőség; színes ceruzák; a dekoráció elkészítéséhez szükséges anyagok, eszközök; IX. *Értékelőlap* (8.5. Melléklet); IX. *Kompetenciakártyák*

(IX/1.; IX/3.; IX/6.; IX/7.) (7.6. Melléklet); *IX. Erősségem! kártyák* (IX/1.; IX/3.; IX/6.; IX/7.)/tanuló (8.7. Melléklet)

Munkaformák és módszerek: frontális munka, csoportmunka – kooperatív technikák; egyéni munka

Lépései:

Első foglalkozás:

A tanító kérje meg a tanulókat arra, hogy először közösen nézzék meg a faliújságon kifüggesztett Ütemterven, melyek a soron következő feladatok (a parti előtt három héttel). Javasoljuk, hogy ezeket írják is be a *Teendők rengetege* füzetükbe. A tanító beszéljen arról, ahhoz, hogy a Boldog herceg elégedett legyen a szervezésben nyújtott segítségükkel, olyannak kell lenni a partinak, ahol minden csupa móka, kacagás. A vendégeket jókedvre deríteni, arcukra mosolyt csalni úgy tudunk, ha már a partiról szóló tájékoztató nyomtatványok is vidámságot sugallanak. Ezt követően a tanító kérdezze meg, hogy kik szeretnének ezeknek a nyomtatványoknak a tervezésében és kivitelezésében részt venni. Majd közülük jelöljön ki négy csapatkapitányt, akik először egymás között osszák el az alábbi feladatokat: (1) közösen játszható játékok kiválasztása; (2) zenék kiválasztása; (3) ennivalók összeírása; italok listájának elkészítése; (4) meghívóra kerülő információk összegyűjtése.

Majd felváltva válasszanak maguknak olyan csoporttagokat az *Építkezés a csoportvezető köré módszerrel* (Orbán, 2011), akikkel hatékonyan tudnak együtt dolgozni az adott területen. A tanító figyeljen arra, hogy minden diák, akinek kedve van csatlakozni, bekerüljön valamelyik csoportba.

Minden csoporttag válasszon magának egy – feketétől eltérő – színt, amit a feladatmegoldás során használ. A kiosztott A/-5-ös vonalas füzetlapokra, melyekre a tanító előzetesen felírta a feladatokat, először a tagok monogramja kerüljön a jobb alsó sarokba. A csoportok kezdetben a választott témájukon dolgozzanak úgy, hogy akinek ötlete van, az a saját színével írja fel a lapra. Majd a *Kerekasztal-körforgó módszerét* (Orbán, 2011) alkalmazva az óramutató járásával megegyező irányban adják át a lapjukat egy másik csoportnak, akik – fekete színt használva – smiley-jelek írásával véleményezhetik a lista egyes tételeit és ki is egészíthetik azokat. A lapok mindaddig járjanak körbe, amíg vissza nem jutnak a kiinduló csoporthoz. Végül a *Csoportszóforgó módszerével* (Nagy & Zágón, 2008), egy-egy, a csoport által kijelölt Szóvivő ismertesse a végeredményt, és a

tanítóval közösen egyezzenek meg abban, hogy mit tartsanak meg a listából. Ha kell, a tanító egészítse ki vagy módosítsa a listát indoklással.

A feladat közben a tanító a IX. *Értékelő* lapon rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét (10. oszlop).

A foglalkozás második részében három különböző nyomtatványt: (1) programplakátot, (2) menükártyát, (3) meghívót tervezhetnek a tanulók. Ehhez új csoportok létrehozására van szükség. Javasoljuk, hogy érdeklődés alapján hat csoport szerveződjön, minden nyomtatványhoz kettő-kettő. A tervezéshez a tanító fénymásoljon egy-egy példányt az előző feladat során véglegesített listákból, és így minden csoport tudni fogja a saját témájának megfelelőt használni. A tanító figyelmeztesse a diákokat arra, hogy a parti témájához illeszkedjenek ezek a nyomtatványok, és valamilyen formájában a Boldog herceg is, mint fővédnök jelenjen meg rajtuk. Ösztönözze őket arra, hogy minél színebb, vidámabb és ötletesebb megoldások szülessenek. Jelezze, hogy élénk, vidám színeket használjanak; adjanak érdekes neveket a programoknak, az ételeknek, italoknak; ne legyen szokványos alakja a programlistának, meghívónak stb. Néhány példát mutathat is nekik³⁷. Javasoljuk, hogy a tanulók először egy A/4-es sima lapon készítsenek vázlatot és csak azután kezdjenek hozzá a végleges változathoz. A kivitelezéshez rajzlapot, színes ceruzát, filctollat; vonalzót és ollót használhatnak.

A feladat közben a tanító a IX. *Értékelő* lapon rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét (10. oszlop).

Az elkészült nyomtatvány-prototípusokat a tanító egyesével mutassa fel a tanulóknak, és emelje ki azok pozitívumait. Javasoljuk, hogy az ugyanahhoz a témához készült két nyomtatvány közül ne válasszanak, a továbbiakban mind a kétfélét használják (ne érezze egy diák sem, hogy feleslegesen dolgozott).

A tervezésben való javaslattétel (4. oszlop) és a nyomtatvány kivitelezésében való hatékony részvétel tényét (5. oszlop) a tanító rögzítse a IX. *Értékelő* lapon.

A tanító szükséges példányban sokszorosítsa a meghívókat és a foglalkozást követő másnapon kérje meg a tanulók segítségét azok meghívottakhoz való eljuttatásában.

³⁷ Halloween menülap. <https://bit.ly/2Fava36>

Márton napi programplakát. <https://bit.ly/2WG4wVK>

Meghívó-minták. <https://www.partyspirit.hu/meghivok/>

Második foglalkozás:

A tanító kérje meg a tanulókat arra, hogy először közösen nézzék meg a faliújságon kifüggesztett Ütemterven, melyek a soron következő feladatok (a parti előtt két héttel). Javasoljuk, hogy ezeket írják is be a *Teendők rengetege füzetükbe*.

Először a *Kelléklista* összeállítására kerüljön sor. A tanító beszélje meg a tanulókkal, hogy mindaz, amit múlt alkalommal elterveztek, csak akkor valósulhat meg, akkor élvezhetik a meghívottak a partit és lesz elégedett a Boldog herceg, ha a szükséges anyagokról és eszközökről sem feledkeznek el gondoskodni a szervezők. Ehhez először számba kell venni a kellékeket a dekorációhoz, a játékokhoz, a zenék lejátszásához, a vendéglátáshoz; majd döntést kell hozni abban, hogy ezek mi módon biztosíthatók.

A tanító minden diáknak osszon ki három korongot a monogramjával. Egyesével sorolja azokat parti-elemeket (amiket előre felírhat egy csomagolópapírra), amelyek anyag-, és eszközigényesek. A **Beszélőkorongok módszerét** (Kagan, 2004) alkalmazva kérje a diákokat arra, hogy jelezzék, ha tudják, hogy mi mindenre van szükség az adott dologhoz. Aki maga tud valamilyen kelléket mondani, vagy kézfeltartással csatlakozik a társa által mondott(ak)hoz, egy korongot bele kell, hogy tegyen a tárolódobozba. Ha elfogy mindhárom korongja, addig nem szólhat hozzá, amíg másnak még van lehetősége. A tanító a táblára vagy a falra gyurmaragasztóval rögzített csomagolópapírra írja fel az elhangzott és valóban szükséges anyagokat, eszközöket. A listára a végén kerüljön fel a parti-öltözet is. A tanító ezen a ponton beszélje meg a tanulókkal közösen, hogy milyen ruházat illik az alkalomra.

Ezt követően az elkészült *Kelléklistában* jelölje meg azokat a tételeket, amit az iskola tud biztosítani. Ossza ki a tanulóknak a *Támogató kártyákat*, mindenkinek, aki kér, három-háromat. A *Kelléktáblázat* alapján külön-külön *Támogató kártyát* töltsön ki minden diák olyan anyagokhoz, eszközökhöz, beleértve az ételeket, italokat és a ruházatot is, amiknek beszerzésében/elkészítésében/kölcsönadásában szülei/nagyszülei tudnának segíteni. A tanító figyeljen arra, hogy semelyik kellékből ne legyen több vagy kevesebb vállalás a kellenél. A tanulók a kártyákat ragasszák be a *Teendők rengetege füzetükbe*. Házi feladatként ezeket a kártyákat alá kell íratatniuk és másnap bemutatniuk.

A foglalkozás után a IX. *Értékelő* lapon a Beszélőkorongok átnézésével a tanító rögzítse a hozzászólás, illetve a hozzászólás támogatásának tényét (6. oszlop), valamint másnap a *Teendők rengetege füzet* alapján a támogatók felkérésének megtörténtét (7. oszlop).

Harmadik foglalkozás:

A tanító most is kérje meg a tanulókat arra, hogy először közösen nézzék meg a faliújságon kifüggesztett Ütemterven, melyek a soron következő feladatok (a parti előtt egy héttel). Javasoljuk, hogy ezeket írják is be a *Teendők rengetege* füzetükbe.

A tanító mondja el, ahhoz, hogy jól sikerüljön a parti, mindenki jókedvű és elégedett legyen a végén, a herceg is boldog maradjon, bizonyos viselkedési szabályokat be kell tartani. A csoportmunkához engedje meg, hogy a tanulók **szimpátia alapján alkossanak** 4-5 fős **csoportokat** (Orbán, 2011). Minden csoportnak osszon ki egy A/3-as lapot vagy csomagolópapírt, amire előre egy T-táblázatot rajzol (10. Táblázat).

10. Táblázat: T-táblázat

VISELKEDÉS A PARTIN	
TEHETED	NEM TEHETED

A csoporttagok saját szint használva egymás után írják be, hogy szerintük egy partin mit szabad és mit nem csinálni. **Csoportszóforgó módszerével** (Nagy & Zágon, 2008), melynek lényege, hogy minden csoportokból – az óramutató járásával egyező irányban haladva – két-két, a csoport által kijelölt Szóvivő ismertesse egymás közt elosztva a megengedhető és a nem megengedhető viselkedéseket.

A feladat közben a tanító a IX. *Értékelő* lapon rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét (10. oszlop).

A foglalkozás második részében először a tanító a diákokkal állapodjon meg közösen a parti témájához illeszkedő dekorációban, majd készítsék is el ezeket. Akiknek kedve van ebbe a feladatba bekapcsolódni, dolgozhatnak egyénileg, párban vagy csoportban a dekoráció jellegétől függően. Menet közben a tanító a IX. *Értékelő* lapon rögzítse a kézműves munkában való részvétel tényét (8. oszlop).

Értékelés:

A Jelentésteremtés szakaszhoz tartozó utolsó foglalkozás végén a tanító kerítsen sort a második részértékelésre. Ehhez a IX. *Értékelőlap* – korábban kitöltött – ide vonatkozó részeit (4-7. oszlop) vegye alapul.

Értékelendő kompetenciák IX/1.; IX/3.; IX/6., IX/7. (IX. *Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (IX/1.; IX/3.; IX/6., IX/7.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: IX. *Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

REFLEKTÁLÁS szakasz:

Időpontja: a parti utáni napok egyike

Időkeret: 1x 25-30 perc

Eszközök: *Teendők rengetege füzet*; IX. *Értékelőlap* (8.5. Melléklet); IX. *Kompetenciakártyák* (IX/4.; IX/9.; IX/10.) (8.6. Melléklet); IX. *Erősségem! kártyák* (IX/4.; IX/9.; IX/10.)/tanuló (8.7. Melléklet); színes ceruzák; ragasztó

Munkaformák és módszerek: frontális munka, egyéni munka

Lépései:

A tanító a parti napján a IX. *Értékelőlap*on rögzítse a dekorálásban (8. oszlop) és a helyszín rendbetételében (9. oszlop) való részvétel tényét.

A parti után beszélje meg a tanulókkal, hogy hogyan érezték magukat; mi volt a legjobb; mit csinálnának másképp legközelebb; szerintük boldog maradt-e a herceg.

Majd értékelje a tanulók partiszervezés témakörben nyújtott egyéni teljesítményét.

Értékelendő kompetenciák IX/4.; IX/9.; IX/10. (IX. *Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (IX/4.; IX/9.; IX/10.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: IX. *Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

X. Helyszín: *Idővándor messzelátójánál*

Mottó: „Mennyi dolgunk van még! Mit hoz a jövő? – Készítsünk időkapszulát *Idővándor messzelátójánál!*”

Célkitűzés:

- Ismeret: A tanulók ismerjék az időkapszula fogalmát, annak rendeltetését.
- Készség: Legyenek képesek beszélni, rajzolni jövőbeli terveikről.
- Attitűd: Legyenek jövőbeli céljaik. Pozitív elképzeléseik legyenek a jövőjükkel kapcsolatosan.

Időkeret: egy hónap – javasolt hónap: *június* (tanév vége, nyári szünet kezdete)

Felépítés: *X. Tevékenységtáblázat* (8.4. Melléklet)

RÁHANGOLÓDÁS szakasz:

Időpontja: az adott hónap első napjainak egyike

Időkeret: 1x45 perc

Eszközök: laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; hangszóró; *Teendők rengetege térkép*, *Teendők rengetege füzet*, csomagolópapírok a tárgyak összegyűjtéséhez; írószerek; gyurmaragasztó; zöld-sárga-piros papírkorongok hurkapálcákra ragasztva – mind-egyikből annyi, ahány diákból áll az adott tanulóközösség; tanulóközösség névsorát tartalmazó lap; Tájékoztató füzetek; A/4-es sima lapok – annyi db, ahány tanuló van; 18 darab „Sarkok” helyszíneinek a megnevezései; színes ceruzák; az „Ablak” módszerhez annyi lap, amennyi csoport van; *Vállaláskártyák*, amennyi tanuló van (8.8. Melléklet: *X/1. Segédanyag*); *X. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *X. Kompetenciakártyák* (X/1.; X/2.; X/3.; X/4) (8.6. Melléklet); *X. Erősségem! kártyák* (X/1.; X/2.; X/3.; X/4.)/tanuló (8.7. Melléklet)

Munkaformák és módszerek: frontális munka, csoportmunka – kooperatív technikák; egyéni munka

Lépései:

Tanácsoljuk, hogy a tanító a foglalkozást egy rajzfilm segítségével ismertesse meg a tanulókkal: Peppa malac: Az időkapszula³⁸. A rajzfilmből csak az első 48 másodpercet mutassuk meg először. A tanító beszélje meg a tanulókkal, hogy az időkapszulával üzenhetnek a jövőben élő embereknek. A teljes rajzfilmet a foglalkozás végén vetítse csak le. Ezután a diákokkal közösen keresse meg a *Teendők rengetege térképen az Idővándor messzelátójánál* helyszínt. A térképet a tanító vetítse ki, a tanulók pedig nyissák ki a megfelelő helyen a *Teendők rengetege füzetüket*. Beszélje meg velük, hogy miket láthatnak az Idővándor lakhelyén, miért lehet itt a messzelátó. Kerüljön szóba, hogy az ott lakó Idővándor a távcsövével nem a messzi tájakat, a távoli csillagokat kémleli, hanem a jövő történeteit látja. Minden ember szeretné tudni, hogy milyen jövő vár rá, de ezt senki sem ismerheti. A tanító jelezze, hogy a tanév végén, ebben a hónapban, amikor – vagy csak a nyár idejére vagy véglegesen – elválnak útjaik, mi fog velük történni a közeli és a távoli jövőben. Gondolkodjanak együtt a jövőről, próbálják meg elképzelni, hogy nyáron, néhány év múlva vagy akár 10-20 év elmúltával mi fog velük történni. Igyekezzen minél több tanulót bevonni a témához kapcsolódó teendőkbe.

A **Sarkok módszer** (Kagan, 2004) segítségével elsősorban az osztályközösségben önmagunk és mások elfogadását támogatja, de ebben a témakörben jól felhasználható a jövőbeli történésekre vonatkozó tanulói választások feltárására is. A terem sarkait kinevezzük különböző választási lehetőségeknek. A helyszínek nevét szókártyákkal is nyilvánvalóvá tesszük. A diákok a teremnek abba a sarkába állnak, amely a saját választásaikat jeleníti meg. Az egy sarokba álló diákok párokban, majd csoportosan egymással megbeszélik, hogy miért éppen ezt választották. Végül minden így kialakult csoport megindokolja választását.

Témák az Idővándor „Sarkok” feladatához:

1. Milyen autód lesz 20 év múlva: 1./ Jeep, 2./ Mercedes, 3./Toyota, 4./ Cadillac
2. Milyen házban élsz 20 év múlva: 1./ kertesi családi ház, 2./ kisebb társasházi lakás, 3./ vidéki birtokon egy kiskastélyban, 4./ egy felhőkarcoló magasban lévő lakosztályában
3. Milyen családban szeretnél élni 20 év múlva? 1./ egyedül élek, 2./ a párommal élek, 3./ a párommal és egy gyermekemmel élek, 4./ a párommal és több gyermekemmel élek
4. Milyen foglalkozást végzel majd 20 év múlva? 1./ orvos, 2./ tanár, 3./ ügyvéd, 4./ jó szakmunkás foglalkozás, 5./ programozó, 6./ mérnök

³⁸ Peppa Malac S02E13 Az időkapszula. <https://www.youtube.com/watch?v=FKwAPMEI4> első 48 másodperc, utána a teljes film

A sarkok megnevezése után a tanító adjon egy kis időt a gondolkodásra. Minden tanuló egy papírra írja le a kiválasztott sarok sorszámát, hogy a helyek elfoglalásakor ne a többséggel tartson, hanem a tényleges, saját döntését kövesse, s csak ezek után kérje a tanító a tanulókat, hogy foglalják el a választásuknak megfelelő helyszínt.

Peppa malacék is egy idő kapszula összeállítására készültek. A tanító kérje a tanulókat, hogy segítsenek Peppának és társainak, hogy mi kerüljön a kapszulába. Ehhez az **Ab-lak-módszer** (Nagy & Zágón, 2008) használatával kérjen ötleteket a feladatra vállalkozó tanulóktól ahhoz, hogy hogyan tudnának a jövő gyermekeinek idő kapszulával üzeni. A/3-as lap közepére előre meg lehet rajzolni egy téglalapot, majd a helyszínen a tanító annyi cikkelyre ossza a körülötte lévő részt, ahány fős csoportokat szeretne létrehozni (javasolt a 4-5 fős csoport véletlenszerű csoportalakítással).

Javasoljuk, hogy a tanító táblai rajz segítségével magyarázza el az Ablak kitöltésének módját.

Ezt követően a diákok ülnek körbe a lapot, mindenki válasszon egy cikkelyt és annak aljára először írja fel a monogramját. Majd egyéni munka keretében minden tanuló a saját részére írja össze azokat a tárgyakat, amelyekkel a jövő emberének megmutathatja a mostani életet.

Miután mindenki leírta az ötleteit az elhelyezendő tárgyakról, a középső téglalapba konszenzussal azokat a dolgokat írják be a tanulók, amelyek okvetlenül szükségesek, hogy Idővándor elhelyezze azokat az idő kapszulába. A tanító ösztönözzé a tanulókat arra, hogy próbálják meggyőzni a társaikat, hogy az általuk írt objektumok bekerüljenek a közös listába.

A következő lépésben a csoportjavaslatok megosztására kerüljön sor a **Csoportszóforgó módszerével** (Nagy & Zágón, 2008), melynek lényege, hogy az óramutató járásával egyező irányban haladva ismertesse minden csoportból egy-egy, a csoport által kijelölt Szóvivő az „Ablak” közepébe került tárgyakat (csak azokat sorolja fel, amelyeket másik Szóvivő még nem mondott). Közben a tanító a táblára rögzítse az elhangzottakat. Majd a tárcsák kiosztásában kérje a diákok segítségét. Ezt követően kérje meg őket arra, hogy ezek felmutatásával jelezzék, hogy mennyire érzik az adott tárgyat fontosnak, hogy az bekerüljön a kapszula belsejébe:

- kihagyhatatlan a tárgy;
- kevésbé fontos a tárgy;
- ez nem való a kapszulába.

A tanító a táblára írja fel a szavazás eredményét (11. Táblázat). Majd jelölje be azokat a tárgyakat, amelyeknél a zöld szavazatok száma a legtöbb.

11. Táblázat: Tábla képe

Kapszulába tehető tárgyak	zöld	sárga	piros

A tanító ossza ki a – feladatba bekapcsolódni kívánó – tanulóknak a *Vállaláskártyá*-kat, mindenkinek, aki kér, hármat (annak is biztosítson lehetőséget a csatlakozásra, aki eddig nem vett részt a feladatban). Ezt követően a táblán bejelölt tárgyakból (amit a többség kihagyhatatlannak ítélt) minden tanuló, aki szeretne ebben a témakörben részt venni, három tárgynak a beszerzését kell, hogy vállalja és ezeket külön-külön a *Vállaláskártyák*on rögzítse is. (A határidőt most még nem kell beírni.) Majd a kártyákat ragassza be a *Teendők rengetege füzeté*be. A tanító itt jelezze, hogy a vállalat igazolásához a kártyákra felírt tárgyak beszerzésére kérjék meg a szüleiket. Javasoljuk, hogy a Tájékoztató füzetén keresztül a tanító informálja a szülőket a feladatról és kérje meg őket gyermekük támogatásában.

Amíg a tanulók a *Vállaláskártyá*kat töltik ki, addig a tanító szedje össze a „Sarkok” feladat tanulói választásokat tartalmazó papírokat, az „Ablak”-okat és ezek alapján a *X. Értékelőlap*on rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét (10. oszlop).

Értékelés:

A Ráhangolódás szakaszhoz tartozó foglalkozás végén a tanító kerítsen sort az első részértékelésre. Ehhez szedje össze a *Teendők rengetege füzeteket*, és ezek, valamint a „Sarkok”, az „Ablak”-ok és a táblára felírt szavazás eredménye alapján töltsse ki az *X. Értékelőlap* ide vonatkozó részeit (1. oszlop: „Sarkok” feladatban 4 saját válasz és annak indoklása; 2. oszlop: csoport által elfogadott saját ötlet, 3. oszlop: kihagyhatatlan tárgyra vonatkozó saját ötlet; 4. oszlop: 1 tárgy beszerzésének vállalása). Ameddig ezt végzi, a tanulók megtekinthetik a rajzfilm végét is.

Értékelendő kompetenciák: X/1.; X/2.; X/3.; X/4. (*X. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (X/1.; X/2.; X/3.; X/4.), tehát teljesíti az

ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *X. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

JELENTÉSTEREMTÉS szakasz:

Időpontja: adott hónap első-második hete

Időkeret: egy-egy alkalommal 40-45 perc, legalább három alkalom szükséges hozzá

Eszközök:

- *első foglalkozáshoz:* *Teendők rengetege füzet*; üres *Vállaláskártyák*; ragasztó; A/5-ös vonalas füzetlapok – csoportok számának megfelelő mennyiségben; íróeszközök; rajzlap; színes ceruzák, zsírkréták, festékek; *X. Értékelőlap* (8.5. Melléklet);
- *második foglalkozáshoz:* laptop Internet-hozzáféréssel; projektor; hangszóró; csomagolópapír; újabb *Vállaláskártyák* az osztálylétszámnak megfelelő számban; *X. Értékelőlap* (8.5. Melléklet);
- *harmadik foglalkozáshoz:* *X. Értékelőlap* (8.5. Melléklet); *Teendők rengetege füzet*; *Vállaláskártyák* – amennyi megmaradt az előző szakaszban; *Támogató kártyák*; ragasztó; *X. Kompetenciakártyák* (X/5., X/6.; X/7.; X/8.) (8.6. Melléklet); *X. Erősségem! kártyák* (X/5., X/6.; X/7.; X/8.)/tanuló (8.7. Melléklet); színes ceruzák;

Munkaformák és módszerek: csoportmunka – kooperatív technika; frontális munka; egyéni munka

Lépései:

Első foglalkozás:

Javasoljuk, hogy a tanító először adjon lehetőséget a témához kapcsolódásra azoknak a diákoknak, akik az előző alkalommal nem voltak jelen, vagy csak mostanra gondolták meg magukat. Ha vannak új vállalkozók, akik Idővándor segítségével üzeni akarnak a jövőben élő tanulóknak, akkor ők kapjanak üres *Vállaláskártyákat*, amiket tanítói segítséggel töltsenek ki, és ragasszanak be a *Teendők rengetege füzetükbe*.

A tanító beszéljen a tanulóknak arról, hogy Idővándor nem csak személytelen tárgyakat szeretne tenni a kapszulába, hanem szép, saját alkotásokat is el kell helyezni az idő vasfogának is ellenálló téglában. A **Gondolkozz! Beszéld meg! módszer** (Kagan, 2004) alkalmazásával, hogy ebbe a speciális hírvivő eszközbe milyen rajzot készítsenek, beszéljék meg az alkotások tematikáját (Jövőbeli foglalkozásom.; A jövőbeli családom.; A jövőbeli

autóm, házam.; Ilyen iskolában tanulnak a jövőben a gyermekeim.). Közben a tanító a X. *Értékelőlap*on (10. oszlop) rögzítse a csoportmunkában való részvétel tényét.

Ezt követően minden diák – a tanító irányításával – keresse meg azokat a társait, akik ugyanazzal a technikával szeretnék az alkotásukat elkészíteni, mint ő és egy munkahelyre üljenek le. A munkahelyeken egyénileg készítsék el a megválasztott technikával a rajzokat. A tanító menet közben a X. *Értékelőlap*on jelölje, hogy kik készítettek rajzot (6. oszlop) és az alkotómunkában résztvevők megfelelő technikát választottak-e az alkotásukhoz (5. oszlop).

A foglalkozás további részében a *Vállaláskártyák*on rögzített tényekre kérdezzen rá a tanító, hogy a szülők tudnak-e a tárgyak beszerzésében segíteni. A tárgyak behozatalának határideje a következő foglalkozás lesz.

Második foglalkozás:

Javasoljuk, hogy ezen a foglalkozásokon a tanító mutasson be az interaktív táblán kivételve híreket, hogy hol, mikor, milyen tárgyakkal feltöltött időkapszulákat találtak a közelmúltban³⁹. Rövid híradórészletet, videófelvételt is mutasson be⁴⁰. Beszéljék meg közösen a kapszulával kapcsolatos teendőket: milyen kapszulát, milyen anyagból, mekkora méretben kell beszerezni, kell-e ehhez segítséget kérni, az osztálypénzből beszerezhető-e, hol helyezhető el az iskola területén, intézményvezető engedélyének megszerzése. Az összegyűjtött teendők listáját a tanító írja fel egy nagy csomagolópapírra, amit a foglalkozás után függeszzen ki a faliújságon. Ezután hozzanak közös döntést az időkapszula beszerzésének tekintetében.

A következő feladatokat lehet vállalni:

1. Engedély kérése az intézményvezetőtől a kapszula elhelyezésére, meghívása a kapszula elhelyezésének mini ünnepségére.
2. A kapszula ünnepélyes elhelyezésére meghívni vendégeket.
3. Helyszínek megvizsgálása, felderítése.
4. Osztálynévsor megírása, hogy ez is elhelyezhető legyen.

³⁹ Időkapszulákról szóló néhány hír:

InfoRádió (2019). Kinyílt az időkapszula: ezeket tartották fontosnak 1969-ben. <https://bit.ly/2KomsTj>

Kozma Gábor (2012). Időkapszula a református haranglábban.

<https://www.vaol.hu/hirek/ido-kapszula-a-reformatus-haranglabban-1205623/>

MTI. Egy 220 éves időkapszulát nyitottak fel Amerikában. <https://bit.ly/2KqIxQO>

Pető István (2013). Időkapszula 1913-ból. <https://bit.ly/2MXGrTQ>

Tímár Krisztina (2019). Üttörők köszöntőjét rejtette az időkapszula. <https://bit.ly/2ITAoS1>

Tóth A. Péter (2019). Felnitították az 50 éves időkapszulát a szegedi általános iskolában. <https://bit.ly/2RrKfJl>

⁴⁰ Időkapszula a székesfehérvári bazilika keresztjében. <https://www.youtube.com/watch?v=TBxQ8Puc8uk>

5. Az iskola pedagógusai, munkatársai névsorának a megírása.
6. Az iskola épületének lerajzolása.
7. A jövő tanulóinak üzenet/ek megfogalmazása.
8. A kapszula elhelyezésének fényképezése.
9. A kapszula elhelyezéséről videófelvétel készítése.
10. Ünnepi beszéd írása és annak elmondása.

A tanító ossza ki a tanulóknak a *Vállaláskártyákat* (ahány főből áll a tanulóközösség), mindenkinek, aki kér (annak is biztosítson lehetőséget a csatlakozásra, aki eddig nem vett részt a feladatban). Ezt követően a táblán összegyűjtött feladatokból választhatnak a tanulók. Minden diák, aki szeretne ebben a témakörben részt venni, egy részfeladatnak az elvégzését kell, hogy vállalja és ezeket *Vállaláskártyán* rögzítse is. A vállalt feladat teljesítéséhez a tanuló társától segítséget kérhet. A határidő a következő foglalkozás. A tanulók a *Vállaláskártyát* ragasszák be a *Teendők rengetege* füzetükbe.

Harmadik foglalkozás:

A tanulók tanítói segédlettel az összegyűjtött tárgyakat, alkotásokat elhelyezik az idő-kapszulában. Elhelyezik azon a helyen, ahová az engedély szerint tehető a kapszula. A mini ünnepségen sor kerül a beszéd megtartására. Utána beszélgessenek, ismét gondoljanak a nyárra, a közeli jövőre, hogy ki, mit fog csinálni, hol fog nyaralni, milyen élményeket szeretne szerezni. Kívánnanak egymásnak szép és nemes célokat, kihívásokat.

Az eseményről készítsenek fényképeket, videófelvételt.

A tanító a *Teendők rengetege* füzetek ellenőrzésével töltse ki a X. *Értékelőlap* megfelelő oszlopait (7. oszlop: vállalat megfelelő időütemezése; 8. oszlop: vállalat teljesítéséhez társnak segítségnyújtás).

Értékelés:

A Jelentésteremtés szakaszhoz tartozó utolsó foglalkozás végén a tanító kerítsen sort a második részértékelésre. Ehhez a X. *Értékelőlap* – korábban kitöltött – ide vonatkozó részeit (5-8. oszlop) vegye alapul.

Értékelendő kompetenciák: X/5.; X/6.; X/7.; X/8. (X. *Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (X/5.; X/6.; X/7.; X/8.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: X *Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege* füzetébe beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

REFLEKTÁLÁS szakasz:

Időpontja: adott hónap utolsó hete

Időkeret: 1x 20-25 perc

Eszközök: *Teendők rengetege füzet*; ragasztó; színes ceruzák; *X. Értékelőlap*; (8.5. Melléklet); *X. Kompetenciakártyák* (X/9.; X/10.) (8.6. Melléklet); *X. Erősségem! kártyák* (X/9.; X/10.)/tanuló (8.7. Melléklet)

Munkaformák és módszerek: frontális munka; egyéni munka

Lépései:

Először a tanító beszélje meg közösen a tanulókkal, hogy mennyire sikerült átgondolniuk, hogy milyen jövőt képzelnek el maguknak. Kérdezze meg néhány diáktól:

- Örölsz-e annak, hogy vállalkoztál különböző feladatok elvégzésére?
- Melyik feladatot kedvelted leginkább?
- Melyik volt nehéz számodra?
- Miben érzed úgy, hogy fejlődöttél a feladatok révén?
- Mit csinálnál a legközelebb másképpen?

Majd kérje meg a többieket, hogy mondják el, milyennek látták a társaik részvételét a közös munkában a Jövővándor témakörben:

- Voltak-e a társaitoknak hasznos ötletei, javaslatai?
- Mennyire tudtatok velük együttműködni a közös feladatmegoldásokban?

Értékelés:

A tanító értékelje a tanulók egyéni teljesítményét. Javasoljuk, hogy ehhez előző nap szedje össze a *Teendők rengetege füzeteket* és ezek alapján töltsse ki a *X. Értékelőlap* még hiányzó részét (9. oszlop: egy igazolt vállalás; 10. oszlop: legalább egyszeri részvétel csoportmunkában).

Értékelendő kompetenciák: X/9.; X/10. (*X. Kompetenciakártyák*)

Ha a tanuló birtokol egy-egy részkompetenciát (X/9.; X/10.), tehát teljesíti az ehhez meghatározott követelmények valamelyikét: *X. Erősségem! kártyát* kap, amit a *Teendők rengetege füzetébe* beragaszthat. Majd a tanító adjon lehetőséget a tanulónak a teljesítés alapján a *Ganésa-színező* színezésére.

4.2. Mi minden történt velünk a Teendők rengetegében?

Éppen indulni készülünk Idővándor messzelátójától. Javaslom, másszunk fel szép óvatosan a messzelátóhoz vezető létrán, és kukkantsunk bele abba a teleszkópba most ne a jövőnket inkább a rengeteg erdőt pásztázva körbe. Lássuk, hol jártunk, mi mindent csináltunk ebben az évben!?

Hol van már a múlt szeptember?! Amikor elindultunk vándorútra a *Teendők rengetegében Keletre a Naptól, nyugatra a Holdtól!* Nem tévedtünk el soha a rengetegben, mert már akkor szeptemberben megtapasztaltuk, meg is jegyeztük, hogyan tudunk tájékozódni a térben.

Elszántan indultunk vándorútra, és októberre el is értünk *Bajusztanyára*. Ez a hely nagyon-nagyon kedves volt nekünk. Sok kisállat él ott, néglábúak, kétlábúak (talán még lábatlanok is ☺), de egy biztos, sokat tehettünk értük. Vállalkozhattunk például arra, hogy etetjük, sétáltatjuk, fésülgetjük, simogatjuk és tisztán tartjuk kis kedvenceinket. Nem könnyű a gondozásuk és igazi felelősség!

Mikor hűvösebbre fordult az időjárás, és beköszöntött a november, búcsút intettünk a kisállatoknak, és tovább vándoroltunk. Egyszerre csak azt hallottuk: „Jótett helyébe jót várj! Jótett helyébe jót várj!” *Jótét manók erdejének* fái susogták ezt felénk. Amint betértünk a kedves kis manókhoz, mesével fogadtak. Mi kitártuk a szívünket, erősen elhatároztuk, hogy sok jócselekedetet szeretnénk tenni egymásért. Egész hónapban kitaratóan segítettük egymást. Megtapasztaltuk, hogy ha szükségünk van támogatásra, nem maradunk majd egyedül.

Aztán eszünkbe jutott, hogy közeledik a karácsony. Decemberben bekopogtattunk a *Kicsi kincsek műhelyébe*, ahol egymással együttműködve, ügyes és kitartó munkával sikerült is sok kedves és szép ajándékot készítenünk. Vágtunk, fabrikáltunk, ragasztottunk, mert tudtuk: „Örül, aki kapja, boldog, aki adja!”

Sajnos sokszor megesik, hogy valami, ami nekünk nagyon kedves, nagyon hasznos és jó szolgálatot tesz, elromlik, eltörik vagy éppen elszakad. Januárban *Szorgos kezek városában* megfigyelhettük, majd kipróbálhattuk, hogyan lehet megjavítani ezeket a tárgyakat. Nem is volt olyan ördögös dolog, csak kreatív ötletek, kitartó munka és néha egy kis segítség kellett hozzá! Jó érzés volt, mikor sikerült!

Ha a messzelátót még tovább kitoljuk, egy igencsak furcsa helyet pillantunk meg. Gondoljunk csak vissza, februárban jártunk ott! *Zöld lovag országa* az! Minden csupa zöld:

zöld tető, zöld házak, zöld növények sokasága, még egyik-másik hulladéktároló is zöld! (Melyik is? ... A színes üvegek tárolója!) Itt aztán volt feladatunk bőven annak érdekében, hogy csökkentsük az ökológiai lábnyomunkat.

Aztán, mikor beköszöntött a tavasz márciusban, odaértünk *Káosz kapitány tanyájára*. Soha nem láttunk még ilyen lustaságot! Nyomában rendetlenség járt. De hála nekünk, minden szépen a helyére került, ragyogóan tiszta lett. Mindenki, aki vállalta a takarítást és rendrakást, nagyon büszke lehet magára!

Ezek után a növények gondozása már szinte játéknak tűnt! Egy *Tündérkertben* áprilisban vállaltuk mini üvegház, kicsi tavacska, gyógynövény-kert, virágágyás létrehozását. Szerencsére voltak itt is segítők, Zöld lovag országából pedig sok kis növénypalánta érkezett hozzánk. Sokat tervezgettünk, ástunk, ültettünk és öntöztünk, ezért aztán április hónaptól magunk készítette tündérszép kis növényvilágok díszítik a termünket.

Májusban pedig olyan erővel tört fel belőlünk a vidámság, hogy elhatároztunk, kihajózunk *Boldog herceg szigetére*, és ott csapunk egy nagy bulit. Álmodoztunk, tervezgettünk, kreatív ötleteket latolgattunk ételekről és italokról, közös játékokról. Igyekezünk, hogy minden olyant meg tudjunk tervezni, ami egy vidám partihoz kell. Aztán már készültek is a meghívók a barátoknak, kellékek a díszítéshez és sok minden más. Remélem, úgy emlékeztek, hogy a parti jól sikerült!

Most pedig itt állunk *Idővándor messzelátójánál*. A tanév a végéhez közeledik. El kell búcsúznunk a *Teendők rengetegétől*. Azt gondolom, megálltuk a helyünket, mert bátran vállalkoztunk a nehezebb feladatokra is, gondosan elterveztük, mit hogyan kell tennünk, és ki is tartottunk a terveink megvalósításai mellett még akkor is, ha voltak sikertelen próbálkozásaink vagy néha megesett, hogy újra kellett kezdeni valamit.

- Ti miben érzitek úgy, hogy változtatok, fejlődtek a sok-sok teendő megtétele során?
- Örültök annak, hogy vállalkoztunk belépni a *Teendők rengetegébe*, és minden helyszínt meglátogattunk?
- Aki szeretné, mondja el, melyik témát kedvelte leginkább!
- Volt olyan feladat, ami nagy próbatételt jelentett vagy nagyon nehéz volt?
- Ha máskor lenne alkalom visszatérni ide, mit csinálnátok legközelebb másképpen?
- Mondjátok el, milyennek láttátok egymás részvételét a közös munkában: kiknek voltak nagyon kreatív és hasznos ötletei; kik voltak a legelszántabbak; kikkel tudtál legjobban együttműködni a közös feladatmegoldásokban?
- „Tedd meg, amit megtehetsz!” – Milyen feladatokban szeretnétek még megtanulni helytállni?

Mi tagadás, júniusban várjuk már nagyon a nyári szünidőt. Idővándor is sok kérdést tett fel. Mivel töltitek majd a nyári szünetet? Milyen terveitek vannak? Mit hoz vajon a jövő? Idővándor közelében kedvet éreztünk ahhoz, hogy időkapszulát tervezzünk. Hogy mit tettünk bele? Az maradjon a mi titkunk!

Javasoljuk, hogy a tanító ne csak a csoporton belül összegezze az elmúlt 10 hónap történéseit, hanem keresse meg annak a lehetőségét is, hogy a tanulók másoknak is megmutathassák, mi mindent tanultak meg a 10 helyszínen:

- kiállítást lehet rendezni az iskolában a tanulók munkáiból;
- workshop keretében a tanulók egy-egy állomáson megoszthatják tapasztalataikat más iskolatársaikkal;
- készülhetnek a szülőknek olyan színdarabbal, ahol a Teendők rengetege 10 helyszínt jelenítik meg.

5. A módszer továbbfejlesztésének lehetőségei

.....

A Módszertani útmutatóhoz más témaköröket, más feladatokat is találhatnak ki a pedagógusok, a lényeg az, hogy a foglalkozás témája motiváló és cselekvésekre ösztönző legyen. A foglalkozásokat az RJR modell alapján tervezzék meg, tevékenységközpontú módszereket alkalmazzanak, a fejlesztő értékelést használják. Ezeket szem előtt tartva elérhetjük azt a célt, hogy diákjaik szeretnek tanulni, az iskolával kapcsolatos attitűdjük pozitív lesz, vállalkozó szelleműek, kezdeményezők és együttműködők lesznek, s mindez elősegítheti, hogy minél többen legalább középfokú iskolai végzettséget szerezzenek. A „*Teendők rengetege*” térképre újabb helyszínek kerülhetnek fel:

1. Játékgár. – Készíts játékszert! Játékgári manók a legszebb játékokat készítik, készíts magadnak te is játékokat!
2. Naturland. – Élj, alkoss Naturlandban! Készíts magad számára és családtagjaidnak természetes anyagokból (kosárfűzből, gyékényből, kukoricacsuhéból, nemezből...) használati tárgyakat!
3. Művésznegyed. – Próbálj a Művésznegyedben! A Művésznegyed lakói szeretnek alkotni. Rendezz színdarabot, bábelőadást, irodalmi, táncos, énekes műsorokat, írd mesét, készíts szobrot, képet, legyen kiállításod!

6. A szerzők bemutatása

Simon Katalin

Matematika és rajz szakos tanári diplomával egy évig általános iskolában, majd négy évig középiskolában tanított. Közben pedagógia szakos előadói végzettséget szerzett. Egy év óraadói tevékenység után az akkori Berzsenyi Dániel Főiskola főállású oktatójává nevezték ki. Azóta folyamatosan felsőoktatásban tanít. Jelenleg az ELTE PPK Pedagógiai és Pszichológiai Intézetben egyetemi docens Szombathelyen. Tanító, tanár-, valamint sportszakos hallgatóknak oktat különböző pedagógiai tárgyakat. A fő kutatási területe a tanulási motiváció, a tanulási szokások, stílusok és stratégiák, valamint a pedagógusjelöltek és a gyakorló pedagógusok különböző sajátosságainak vizsgálata.

Koós Ildikó

Az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Intézet, Szombathely egyetemi adjunktusa. 2008-ban szerezte PhD fokozatát a Pécsi Tudományegyetem alkalmazott nyelvészet az anyanyelvi nevelésben doktori programján. Több évtizede oktat a tanító- és tanárképzésben nyelvtudomány, anyanyelvi nevelés valamint szakmódszertan területeken. Kutatásait kiemelten a gyermeki nyelvelsajátítás valamint az intézményes anyanyelvi nevelés óvodai- és alsó tagozatos szakaszainak módszertani megújítása területeken folytatja. Szerzője számos szaktanulmánynak; szerkesztője és társszerzője az "Anyanyelvi nevelés tantárgy-pedagógiája az alsó tagozaton" 2014, 2018-ban megjelent felsőoktatási segédkönyvnek.

Molnár Béla

1988-1997 között szerzett szakmai tapasztalatot az általános iskolai nevelés területén, az alsó tagozaton osztálytanítói feladatokat végzett. 1990-ben a Zsámbéki Tanítóképző Főiskola Gyakorló Általános Iskolájának szakvezető tanójaként vett részt a tanító szakosok gyakorlati képzésében. 1994-ben kapott kinevezést a Csabdi Általános Művelődési Központ vezetésére. 1997-ben kapcsolódott be a tanító szakosok képzésébe a szombathelyi főiskolán. 2008-2013 között intézeti koordinátori megbízása volt a Tanítóképző Intézetben. 2014-ben és 2018-ban kapott intézetigazgatói megbízást a Pedagógiai Intézet, illetve az ELTE PPK Pedagógiai és Pszichológiai Intézet – Szombathely vezetésére.

7. Irodalom

1. A Magyar Geochacing Közhasznú Egyesület hivatalos honlapja. <http://www.geochacing.hu/> (2019.03.12.)
2. Bacskay Bea, Lénárd Sándor, Rapos Nóra & L. Ritók Nóra (2008). *Kooperatív tanulás. Oktatási programcsomag a pedagógusképzés számára*. Készült a Nemzeti Fejlesztési Terv Humán erőforrás-fejlesztési operatív program 2.1. Intézkedés hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének biztosítása az oktatási rendszerben központi program „A” komponense keretében. Budapest: Kiadja az Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság.
3. Baksay Lászlóné, Horváth H. Attila & Schmechl Júlia (2006). *Tevékenység-Központú Pedagógiák*. Pedagógus-Továbbképzési Kézikönyv. Budapest: sulinova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht. <https://bit.ly/31DVxIr> (2019.03.12.)
4. Balla Ágnes (2016). *Kezdeményező- és vállalkozókészség*. <https://bit.ly/2RhhoAw> (2019.02. 08.)
5. Bárdossy Ildikó, Dudás Margit, Pethőné Nagy Csilla & Priskinné Rizner Erika (2002). *A kritikai gondolkodás fejlesztése: Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei. Tanulási segédlet pedagógusok és pedagógusjelöltek számára a saját élményű tanuláshoz*. Pécs – Budapest: Pécsi Tudományegyetem, Lépésről Lépésre a Kritikai Gondolkodásért Egyesület.
6. Büki Rozi (2015). A legcukibb karácsonyfadíszek, amiket a gyerekekkel is elkészíthetsz. <https://bit.ly/2Ks5uDB> (2019.02.24.)
7. Csapó Benő (2004). *Tudás és iskola*. Budapest: Műszaki Könyvkiadó.
8. Debrecenimami (2015). *Kincskeresés a szabadban*. <https://bit.ly/2RdtIBM> (2019.03.12.)
9. Fehérvári Anikó (é.n.). *Végzettség nélküli iskolaelhagyás. Fogalmak, okok, ajánlások, beavatkozások*. <https://bit.ly/2KkDiCx> (2019.03.12.)
10. Fehérvári Anikó (2015). Lemorzsolódás és a korai iskolaelhagyás trendjei. *Neveléstudomány*, 3. pp. 31-47. <https://bit.ly/31ySu4h> (2019.03.12.)
11. Gabnai Katalin (1993). *Drámajátékok*. Budapest: MTMK.
12. Ganésa, az akadályok elhárítója. <http://hinduizmus.hu/hindu-istenek/ganesa> (2019.02.08.)
13. Grimm testvérek (1954). *Mesék*. (fordította: Rónay György). Budapest: Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó.
14. Google Térkép. <https://www.google.com/maps> (2019.03.12.)
15. Hanák Zsuzsa (Ed.) (2007). *A kooperatív módszertan elméleti és gyakorlati alapjai*. http://www.hefop.ektf.hu/anyagok/kooperativ_modszertan.htm (2019.02.24.)

16. H. Molnár Emese (2012). *Kooperatív módszerek a gyakorlatban. Szövegértés – szövegalkotás – anyanyelvi tapasztalatszerzés. (Módszertani kézikönyv tanító szakos hallgatók és gyakorló tanítók számára.)* http://eta.bibl.u-szeged.hu/1502/1/kooperativ_modszerek.pdf (2019.03.12.)
17. InfoRádió (2019). Kinyílt az időkapszula: ezeket tartották fontosnak 1969-ben. <https://bit.ly/2KomsTj> (2019.04.20.)
18. Kagan, Spencer (2004). *Kooperatív tanulás*. Budapest: ÖNKONET. http://ke-meny-eger.sulinet.hu/public/doks/kooperativ_tanulas.pdf (2019.03.16.)
19. Kozma Gábor (2012). *Időkapszula a református haranglábban.* <https://www.vaol.hu/hirek/idokapszula-a-reformatus-haranglabban-1205623/> (2019.05.15.)
20. Lénárd Sándor (é.n.). *A kooperatív csoportok kialakítása.* <http://www.jankayiskola.hu/jankayadatbank/egyeb/csoportalkotas.pdf> (2019.03.16.)
21. Lénárd Sándor & Rapos Nóra (2006). *Magtár: Ötletek tanítóknak a fejlesztő értékeléshez és az adaptív tanulásszervezéshez 3.* Budapest: OKI.
22. MTI. *Egy 220 éves időkapszulát nyitottak fel Amerikában.* <https://bit.ly/2KqIxQO> (2019.04.04.)
23. Nagy Ilona & Zágon Bertalanné (2008). *A kooperatív tanulásszervezés.* In Gábor Anna (Ed.), *Tanári kézikönyv a szociális kompetenciák fejlesztéséhez 1-12. évfolyam.* Budapest: Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság. <https://bit.ly/2KkzzVg> (2019.03.26.)
24. Nahalka István (1997). *Konstruktív pedagógia – egy új paradigma a láthatáron (I., II., III.).* *Iskolakultúra*, 2-4.
25. Oktatás és képzés 2010 munkaprogram végrehajtása. B munkacsoport: Kulcskompetenciák. Európai Tanács, 2004. november. (Implementation of “Education and Training 2010” Work Programme. Working group B “Key Competences”. Entrepreneurship Education and learning. November, 2004.) <http://ofi.hu/tudastar/nemzetkozi-kitekintes/vallalkozoi-keszseg> (2019.03.25.)
26. Orbán Józsefné (2011): *Kooperatív technikák. Az együttműködő tanulás szervezése.* Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar. <https://bit.ly/2IgpqXm> (2019.03.18.)
27. Pethőné Nagy Csilla (2008; 2018): *Módszertani kézikönyv az Irodalomkönyv 9-12. és Az irodalomtankönyv a szakközépiskolák számára 9-12. című tankönyvcsaládhoz.* Eger – Budapest: EKE, OFI.
28. Pető István (2013). *Időkapszula 1913-ból.* <https://bit.ly/2MXGrTQ> (2019.04.04.)

29. Réti Mónika (ford.) (2016). A vállalkozói és kezdeményezőkézség kompetencia fogalmi hivatkozási keretrendszere. In Balla Ágnes. *Kezdeményező- és vállalkozókészség*. <https://bit.ly/2RhhoAw> (2019.02. 08.)
30. Tematikus gyermekzsúrok fiúknak és lányoknak. In Christal Kids – Szülinapi zsúrok. <http://christalkids.hu/tematikus-szulinapok-2/> (2019.03.16.)
31. Tímár Krisztina (2019). *Úttörők köszöntőjét rejtette az időkapszula*. <https://bit.ly/2ITAoSI> (2019.04.04.)
32. Tóth A. Péter (2019). *Felnyitották az 50 éves időkapszulát a szegedi általános iskolában*. <https://bit.ly/2RrKfJJ> (2019.03.25.)
33. Tóth Ibolya & Kádár Erika (2009). *Szárnyalás. Játékgyűjtemény pedagógusoknak*. Budapest: Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány.
34. *Vállalkozói készségek – a fiatalok kezdeményezőkézségének és kreativitásának megerősítése*. <https://bit.ly/2MU0QjI> (2019.03.12.)
35. Zágon Bertalan & Nagy Ilona (é.n.). A kooperatív módszer. In *Részlet a Tanári kézikönyv Szociális kompetencia 1-12. évfolyam a Tanulás irányítása című fejezetből*. <https://docplayer.hu/26559411-A-kooperativ-modszer.html> (2019.03.12.)
36. 35 meseszép kézzel elkészíthető karácsonyi képeslap. <https://www.erdekesseg.hu/diy-karacsonyi-kepeslapok/> (2019.03.16.)

Videók:

1. A boldog herceg. <https://www.youtube.com/watch?v=gN2sNT1BlII> (2019.03.18.)
2. Bakó Krisztina – A Föld dala (Official video). <https://www.youtube.com/watch?v=y-MPpJR1h0eU> (2019.03.18.)
3. A titkos kert (részlet). <https://gloria.tv/video/EDSxRhFTUKt22zPdByytQ9M9> (2019.03.10.)
4. Bagdi Bella. Ma rám talál a boldogság. – Erkel – Pápa. https://www.youtube.com/watch?v=d-SPDBS_HuA_ (2019.03.16.)
5. Bertók László – Szélkiáltó együttes – Boldogság-dal. <https://bit.ly/2WL27xT> (2019.03.16.)
6. Bori barátnőm – 24 – Bori eltéved. <https://www.youtube.com/watch?v=Uui-0LEYY868> (2019.03.18.)
7. Buborék együttes – Közlekedési jelzőtáblák (Hivatalos videóklip) 2017. <https://www.youtube.com/watch?v=Gr58o6mL3Dw> (2019.03.18.)
8. Csingiling (2008). <https://bit.ly/31APSCR> (2019.03.10.)
9. Grimm. Csipkerózsika. <https://www.youtube.com/watch?v=Ooe1YNPY-po> (2019.04.15.)

10. Fekete Vince. Négy nyulak (rajzfilm gyerekeknek – Húsvéti mese). <https://www.youtube.com/watch?v=6JgTKcxi4JA> (2019.03.18.)
11. Folttsztítás – Babafalva.hu. <https://www.youtube.com/watch?V=wvwc2pbqlty> (2019.04.26.)
12. Gomb felvarrása. <https://www.youtube.com/watch?V=u0nfbzzqvam> (2019.04.26.)
13. Gryllus Vilmos – Hallgatag erdő. <https://www.dailymotion.com/video/xunxrz> (2019.05.30.)
14. Időkapszula a székesfehérvári bazilika keresztjében. <https://www.youtube.com/watch?v=TBxQ8Puc8uk>. (2019.05.25.)
15. Így tisztítsd ki Ultra Boost cipőd! https://www.youtube.com/watch?V=oya9ynl_iqy (2019.04.26.)
16. Kerekmes – Kutya dal. <https://kerekmes.hu/videok/kutya-dal/> (2019.03.14.)
17. Kertünk madarai és hangjai 12. <https://www.youtube.com/watch?v=JdKK1b5tUVQ> (2019.01.15.)
18. Kutyát kérek! <https://www.youtube.com/watch?v=xvik7EZfebW> (2019.03.14.)
19. Különböző előadók – Én kiskertet kerteltem. <https://www.youtube.com/watch?v=-6hRQJffuWgc> (2019.03.10.)
20. Lorax online mesefilm. <http://mesekincstar.tv/lorax-online-mesefilm/> (2019.03.18.)
21. Monori kisállatvásár 2012.04.15. https://www.youtube.com/watch?v=Bqs79hB_RBQ (2019.03.14.)
22. Monori Kisállatbörze 2017.09.10. <https://www.youtube.com/watch?v=dWegxaFcOuU> (2019.03.14.)
23. Motivációs takarítás#7 <https://www.youtube.com/watch?v=5ltx0cvmkx4> (2019.03.12.)
24. Peppa malac S01E48 A takarítás. <https://www.youtube.com/watch?v=njfWSUJuPgW> (2019.03.12.)
25. Peppa malac S02E13 Az időkapszula. <https://www.youtube.com/watch?v=FKwAP-MEm-I4> (2019.03.12.)
26. Ragasztás pillanatragasztóval./Eltört kulcstartó ragasztása. <https://www.youtube.com/watch?V=DQN53tNjojK> (2019.04.26.)
27. Reggeli rutin/Gyors rendrakás a házban. <https://www.youtube.com/watch?v=oCzJ5ISCreg> (2019.03.12.) Szelektív dal – Ésszel szelektíven – Fülemüle zenekar 2016 szelektív hulladékgyűjtés – gyerekeknek. <https://bit.ly/2XSr9Yr> (2019.04.05.)
28. Takarítás mese macival – hétvégi nagytakarítás magyarul – játékmesék. <https://www.youtube.com/watch?v=RmQz40CEyLw> (2019.03.12.)
29. Toy Story 1995 teljes film. <https://bit.ly/2FbHXm0> (2019.04.20.)

30. Vasalható matrica sötét és színes anyagra. <https://www.youtube.com/watch?V=vkp-zkdej4s> (2019.04.26.)
31. Wilde, Oscar: A boldog herceg – hangos könyv. <https://www.youtube.com/watch?v=F2mx2Z6DEPc> (2019.03.18.)
32. Zokni stoppolás műsor. <https://www.youtube.com/watch?V=ofagffidatk> (2019.04.26.)

Képek forrása:

1. Árnyékot vető bot. <https://bit.ly/31vKnW9> (2019. 03.18.)
2. Cica lappal. <https://bit.ly/2MPWbPI> (2019.04.05.)
3. Csillagkép. <https://bit.ly/2IMcgR9> (2019.03.18.)
4. Csingiling tündér. <https://bit.ly/2Rmcsu7> (2019.05.30.)
5. Disney hercegek. <https://www.jatekshop.eu/jatekfigurak-249/hun> (2019.03.16.)
6. Fenyőfa sablon. <https://bit.ly/2ZqMxnZ> (2019.04.05.)
7. Föld. https://wiki.startlap.hu/uploads/2014/12/fold_bolygo.jpg (2019.04.30.)
8. Fülbe sugás. <https://stock-clip.com/video-footage/tell+secret/2> (2019.04.05.)
9. Halloween menülap. <https://bit.ly/2Fava36> (2019.03.16.)
10. Hulladékokból készített termékek. <http://diak.hulladekboltermek.hu/> (2019.04.30.)
11. Iránytű. <https://bit.ly/2Kke4nN> (2019.03.18.)
12. Káosz lakásbelső. <https://bit.ly/2MRlXmN> (2019.03.12.)
13. Középfölde térkép. <https://bit.ly/2XeX9ZL> (2019.03.18.)
14. Madarat etető állatgondozó. <https://ng.hu/tag/allatgondozo/> (2019.04.05.)
15. Márton napi programplakát. <https://bit.ly/2WG4wVK> (Letöltés: 2019. március 16.)
16. Meghívó-minták. <https://www.partyspirit.hu/meghivok/> (2019.03.16.)
17. Minikert1. <https://utakerthez.hu/blog/florarium-keszítése-hazilag/> (2019.04.05.)
18. Minikert2. https://bernikert.blog.hu/2015/05/22/mini_vizikertek (2019.04.05.)
19. Minikert3. http://www.szepzold.hu/dobd_fel_a_lakast_vidam_tavaszi_viragokkal (2019.04.05.)
20. Minikert4. <https://ripost.hu/cikk-igy-keszithetsz-gyonyoru-sziklakertet-kert-nelkul> (2019.04.05.)
21. Minikert5. <https://bit.ly/2WLAV2f> (2019.04.05.)
22. Mohás fa. <https://bit.ly/2wZOR9a> (2019.03.18.)
23. Nap és karóra. <https://bit.ly/31yIXbY> (2019.03.18.)
24. Ökológiai lábnyom. <https://kozepsuli.hu/neked-mekkora-az-okologiai-labnyomod/> (2019.04.05.)
25. Piszkos fürdőszoba. <https://bit.ly/2XjLCs6> (2019.03.12.)

26. Rendetlen gyerekszoba. <https://kozepsuli.hu/wp-content/uploads/2019/01/5.jpg> (2019.03.12.)
27. Rendetlen konyha. <https://bit.ly/2x0hqmY> (2019.03.12.)
28. Rozetta tündér. <https://bit.ly/2XUJkNj> (2019.05.30.)
29. Szelektív hulladékgyűjtők 1. <https://bit.ly/2KTk85X> (2019.04.05.)
30. Szelektív hulladékgyűjtők 2. <https://bit.ly/2KmPFh6> (2019.04.05.)
31. Szelektív hulladékgyűjtők 3. <https://bit.ly/2RgILL6> (2019.04.05.)
32. Szelektív hulladékgyűjtők 4. <https://bit.ly/2wWH2B8>; <https://bit.ly/2wZ6xlE> (2019.04.05.)
33. Tájékozódás a Nap segítségével. <https://bit.ly/31y1XbY> (2019.03.12.)
34. Vidia tündér. <https://bit.ly/2XYuZ2a> (2019.05.30.)

Ábra- és képjegyzék

1. Ábra: Módszertani kártya sablon
2. Ábra: Kompetenciakártya sablon
3. Ábra: Erősségem! Kártya sablon
4. Ábra: Ablak-módszer
5. Ábra: Kerekded lapocska
6. Ábra: Tanítói környezetvédelmi ötletek
7. Ábra: Tanítói környezetvédelmi ötletek határidőkkel

1. Kép: Ganésa festmény
2. Kép: Ganésa színezés Paint programmal
3. Kép: Teendők rengetege térkép
4. Kép: Ganésa-színező
5. Kép: Iránytű
6. Kép: Csillagkép
7. Kép: Árnyékot vető bot
8. Kép: Mohás fa
9. Kép: Nap és karóra
10. Kép: Középfölde térkép
11. Kép: Madarat etető állatgondozó
12. Kép: Cica lappal
13. Kép: Fülbe sűgás
14. Kép: Királyfi
15. Kép: Mosolygós fej
16. Kép: Föld

17. Kép: Ökológiai lábnyom
18. Kép: Szelektív hulladékgyűjtők1.
19. Kép: Szelektív hulladékgyűjtők2.
20. Kép: Szelektív hulladékgyűjtők3.
21. Kép: Szelektív hulladékgyűjtők4.
22. Kép: Rendetlen konyha
23. Kép: Piszkos fürdőszoba
24. Kép: Rendetlen gyerekszoba
25. Kép: Káosz lakásbelső
26. Kép: Minikert1.
27. Kép: Minikert2.
28. Kép: Minikert3.
29. Kép: Minikert4.
30. Kép: Minikert5.
31. Kép: Csingiling tündér
32. Kép: Rozetta tündér
33. Kép: Vidia tündér
34. Kép: Ali Ababwa herceg (Aladdin)
35. Kép: Florian herceg (Hófehérke)
36. Kép: Charming herceg (Hamupipőke)
37. Kép: Eric herceg (Ariel)
38. Kép: Flynn Rider herceg (Aranyhaj)
39. Kép: Naveen herceg (Hercegnő és a béka)

8. Mellékletek

8.1. Melléklet: Kompetenciaterületek (Réti, 2016)

a) Terület: Ötletek és lehetőségek

1. Részkompetencia: *Kreativitás*

Leírás:

- Összetett ötletek és lehetőségek (együttes) kifejlesztése, ideértve a fennálló és jövőbeli kihívásokra adott jobb megoldásokat is.
- Innovatív megközelítésmódok kipróbálása.
- A tudás és a források újszerű összehangolása az értékes hatások érdekében.

2. Részkompetencia: *Ötletek értékelése*

Leírás:

- Kritikus ítéletek alkalmazása arról, mi értékes társadalmi, kulturális és gazdasági értelemben.
- Egy-egy ötlet lehetséges értékteremtő potenciáljának felismerése, és a megfelelő kihasználási mód azonosítása.
- A sokféleség értékelése és tisztelete, a vélemények, hitek és értékrendszerek tekintetében.

3. Részkompetencia: *Etikus és fenntartható gondolkodás*

Leírás:

- Az értékteremtő ötletek következményeinek az értékelése, és a vállalkozói tevékenység hatásainak az elemzése a célközönség, a piac, a társadalom és a környezet szempontjaiból.
- A hosszú távú társadalmi, kulturális és gazdasági fenntarthatósági célokról és választott cselekvési módokról való gondolkodás.
- Felelős cselekvés.

b) Terület: Források

4. Részkompetencia: Motiváció

Leírás:

- Eltökélttség az ötletek cselekvésbe fordítására és a fejlődésre.
- Hajlandóság erőfeszítések megtételére akár egyéni, akár másokkal közös célok eléréséért.
- Az akadályok és sikertelenség ellenére is a jövőbeli értékek szem előtt tartása, és a cselekvés folytatása.

5. Részkompetencia: Öntudatosság és énhatékonyság

Leírás:

- Szándékokról és kívánságokról való gondolkodás, rövid, közép-és hosszú távon.
- Az egyéni vagy csoporterősségek és gyengeségek azonosítása és mérlegelése.
- Hit abban, hogy az egyéni vagy csoportteljesítmény képes az események menetét a bizonytalanságok vagy a kezdeti sikertelenség ellenére befolyásolni.

6. Részkompetencia: Források mozgósítása

Leírás:

- Anyagi, nem anyagi és digitális források összegyűjtése az ötletek cselekvésbe fordításáért.
- A korlátozott erőforrásokból is a lehető legtöbbet kihozni.
- Az adott szakaszban szükséges (technikai, jogi, üzleti és digitális) kompetenciák beépítése, partnerségeken, hálózati kapcsolatokon, a munka kiszervezésén, társadalmi mozgósításon (crowdsourcing), vagy bármilyen más együttműködési formán keresztül.

7. Részkompetencia: Mások mozgósítása

Leírás:

- A fontos célcsoportok ösztönzése, elkötelezése és lelkesítése.
- A különböző hozzájárulások célirányos terelése.
- Hatékony kommunikáció, rábeszélés, tárgyalás és vezetői képességek.

c) **Terület:** *Cselekvési szándék*

8. Részkompetencia: *Tervezés és menedzsment*

Leírás:

- Hosszú, közép- és rövidtávú célok kitűzése.
- Prioritások és cselekvési tervek meghatározása.
- Rugalmasság a váratlan környezeti változásokhoz való alkalmazkodásban.

9. Részkompetencia: *Kitartás*

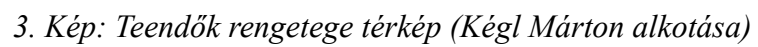
Leírás:

- Felkészülés a kudarcra, és a próbálkozás folytatása a hosszú távú egyéni vagy csoportcélok elérése érdekében.
- Ellenállás nyomás, ellentmondásos vagy időszakos sikertelenség esetén.
- A vállalkozás befejezésének képessége akkor, ha annak folytatása megengedhetlen következményekkel járna.

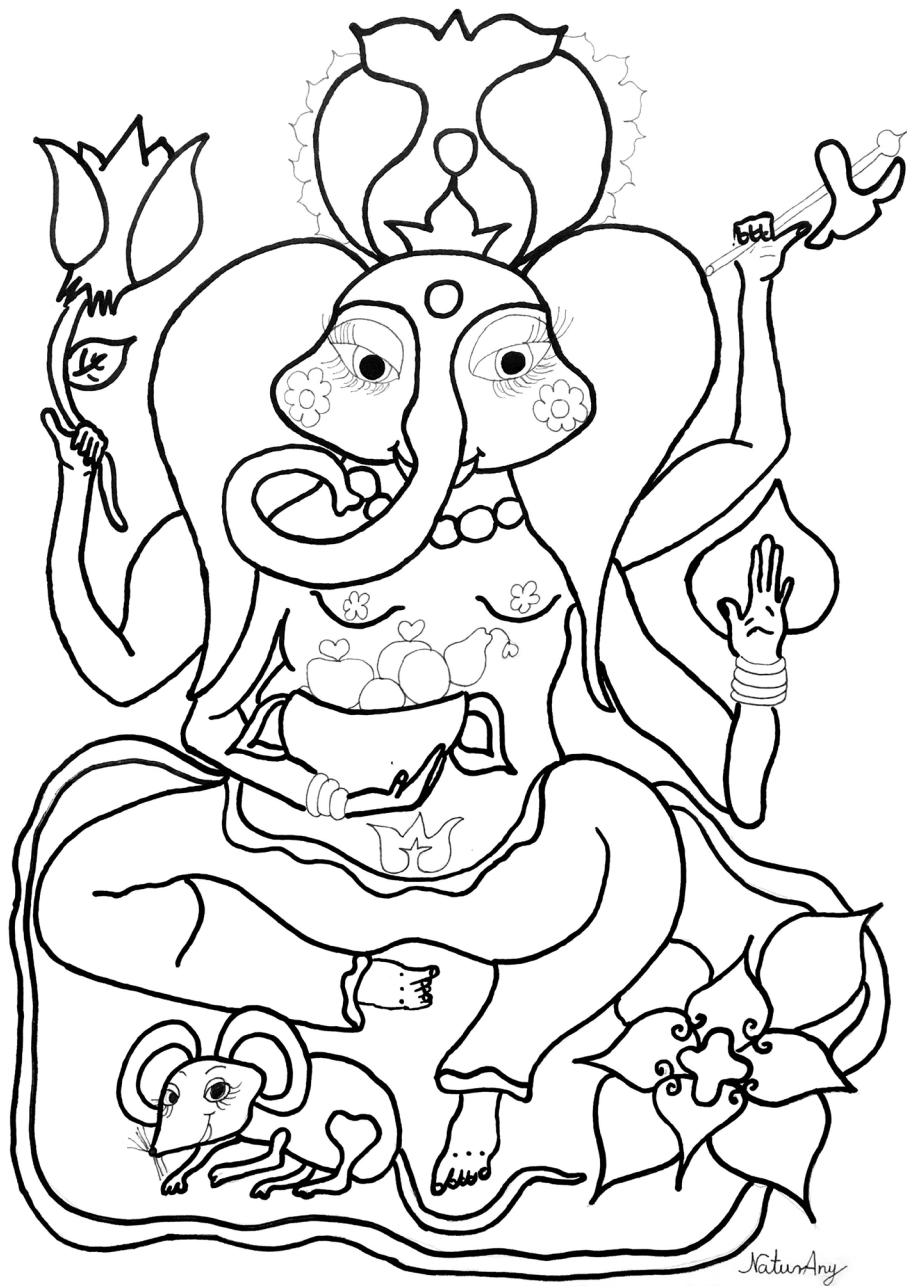
10. Részkompetencia: *Együttműködés*

Leírás:

- Együttműködés másokkal az ötletek kidolgozásában és megvalósításában.
- Hálózatosodás.
- Konfliktusok megoldása és szükség esetén a versengés pozitív megközelítése.

8.3. Melléklet: Ganésa-színező

4. Kép: Ganésa-színező (Kátai Anna alkotása)

8.4. Melléklet: Tevékenységtáblázatok

I. Tevékenységtáblázat: *Keletre a Naptól – Nyugatra a Holdtól*

RJR SZAKASZ	FOGLALKOZÁS SZÁMA	IDŐKERET	TEVÉKENYSÉGEK	KOMPETENCIÁK								
				1. Ötletek, lehetőségek			2. Források				3. Cselekvési szándék	
				Kreativitás	Ötletek értékelése	Étikus, fenntartható gondolkodás	Motiváció	Öntudatosság és érhathatékonyág	Források mozgósítása	Mások mozgósítása	Tervezés és menedzsment	Kitartás
				1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Ráhangelódás	1.	20	Eltévedésről szóló rajzfilm megtekintése									
		5	Égtájak meghatározása									
		10	Iskola-bejárás									
		10	Útvonal-tervezés iskolán belül									
	Hf.		Otthon-iskola közötti útvonal lerajzolása									
Jelentésteremtés	1.	20	Útbaigazítás gyakorlása									
		10	Közlekedésről szóló rajzos videó megtekintése									
		15	Útbaigazító jelek készítése/kihelyezése									
	2.	20	Iskola épülete térkép összevetése a jelen helyzettel									
		5	Valós tereptárgyak mesebeli helyszínekké alakítása									
		20	Kincskereső térkép rajzolása									
	Hf.		Geoláda összeállítás									
Reflek-tálás	1.	45	Kincskeresés térkép segítségével									

RJR SZAKASZ	FOGLALKOZÁS SZÁMA	IDŐKERET	TEVÉKENYSÉGEK	KOMPETENCIÁK									
				1. Ötletek, lehetőségek			2. Források				3. Cselekvési szándék		
				Kreativitás	Ötletek értékelése	Etikus, fenntartható gondolkodás	Motiváció	Öntudatosság és énhatékonyság	Források mozgósítása	Mások mozgósítása	Tervezés és menedzsment	Kitartás	Együttműködés
				1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Ráhangolódás	1.	3	Kisállatról szóló dal meghallgatása										
		12	Kisállatbörzés videó megtekintése										
		5	Kisállat gondozására vállalkozás										
		10	Kisállattartás előnyeinek/ hátrányainak összegyűjtése										
		10	Kisállat tartásáért cserébe tett ígéret megfogalmazása										
		5	Vágyott kisállat lerajzolása										
	Hf.		Szakembernek kérdések összeírása										
Jelentésteremtés	1.	25	Kérdések feltevése egy szakembernek										
		20	Gondozáshoz szükséges anyagok/eszközök összeírása										
			Segítségkérés - kártyák felhasználásával										
	2.	45	Kisállatok megfigyelése										
	3.	30	Kisállat-megfigyelések megbeszélése										
Reflektálás	1.	10	Kisállat-gondozás napirendbe iktatása										
		15	Kisállat lakhelyének megtervezése										
		5	Névadás a kisállatnak										

III. Tevékenységtáblázat: *Jótét manók erdeje*

RJR SZAKASZ	FOGLALKOZÁS SZÁMA	IDŐKERET	TEVÉKENYSÉGEK	KOMPETENCIÁK								
				1. Ötletek, lehetőségek			2. Források				3. Cselekvési szándék	
				Kreativitás	Ötletek értékelése	Etikus, fenntartható gondolkodás	Motiváció	Öntudatosság és éhhatékonyág	Források mozgósítása	Mások mozgósítása	Tervezés és menedzsment	Kitartás
				1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Ráhangelódás	1.	15	"Szigetek" drámajáték									
		15	"Zsák búza" drámajáték									
		15	"Hullámlás" drámajáték									
	2.	30	Meseírás VIP szavakkal									
		10	A Méhkirálynő mese tanítói bemutatása									
		5	Közlmondások párosítása									
Jelentésteremtés	1.	15	"Marionett drámajáték"									
		10	Királyfi séma kitöltése, kihúzása									
		20	TTM-tábla "Tudom róla", "Tenni szeretném érte" oszlopok kitöltése									
	2.	15	TTM-tábla "Megtettem érte" oszlop kitöltése									
		5	Jóleső cselekvések feljegyzése									
		15	"Gombolyagdobálás" drámajáték									
		1	Az első gyöngyszem átadása									
		5	Kívánságok kérése									
		4	TTM-tábla "Tenni szeretném érte" oszlop kitöltése									

RJR SZAKASZ	FOGLALKOZÁS SZÁMA	IDŐKERET	TEVÉKENYSÉGEK	KOMPETENCIÁK									
				1. Ötletek, lehetőségek			2. Források			3. Cselekvési szándék			
				Kreativitás	Ötletek értékelése	Étikuss, fenntartható gondolkodás	Motiváció	Öntudatosság és énhatékonyság	Források mozgósítása	Mások mozgósítása	Tervezés és menedzsment	Kitartás	Együttműködés
				1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Jelentésteremtés	3.	4	TTM-tábla "Megtettem érte" oszlop kitöltése										
		5	Jóleső cselekvések feljegyzése										
		10	"Gombolyagdobálós" drámajték										
		1	A második gyöngyszem átadása										
		10	TTM-tábla "Tudom róla", "Tenni szeretném érte" oszlopok kitöltése										
		5	"Együtt vinni" drámajáték										
		10	"Háttal vezetés" drámajáték										
Reflektálás	1.	15	TTM-tábla „Megtettem érte” oszlop kitöltése										
		Hf.	A harmadik gyöngyszem átadása										
		15	"Liftezés" drámajáték										
		15	"Jókivánságok" drámajáték										

IV. Tevékenységtáblázat: *Kicsi kincsek műhelye*

RJR SZAKASZ	FOGLALKOZÁS SZÁMA	IDŐKERET	TEVÉKENYSÉGEK	KOMPETENCIÁK									
				1. Ötletek, lehetőségek			2. Források				3. Cselekvési szándék		
				Kreativitás	Ötletek értékelése	Etikus, fenntartható gondolkodás	Motiváció	Öntudatosság és énhatékonyság	Források mozgósítása	Mások mozgósítása	Tervezés és menedzsment	Kitartás	Együttműködés
				1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Ráhangolódás	1	5	Wilde A boldog herceg meghallgatása										
		10	Állásfoglalás az ajándékozásról										
		15	Kapcsolaterősítés, csoportalkotás. Teendők ütemezése										
		10	Karácsonyi műsor témájának eldöntése										
		5	Meghívottak körének meghatározása										
Jelentésteremtés	1	45	Tervezési feladatok négy témában										
		5	Meghívóhoz szükséges kellékek megszavazása										
	2	10	Meghívó-készítés lépéseinek ütemezése										
		30	Meghívók készítése kézműves munkával										
	3	45	Forgatókönyv ötletekről; műsorterv elfogadás										
	4	25	Ajándékok készítése kézműves technikákkal										
		10	Dekorációs ötletek										
		10	Támogatók keresése										
Reflek-tálás	1	20	Dekorálás és helyszín-rendezés										
		10	Reflexiók, önreflexiók										

RJR SZAKASZ	FOGLALKOZÁS SZÁMA	IDŐKERET	TEVÉKENYSÉGEK	KOMPETENCIÁK									
				1. Ötletek, lehetőségek			2. Források				3. Cselekvési szándék		
				Kreativitás	Ötletek értékelése	Étikus, fenntartható gondolkodás	Motiváció	Öntudatosság és énhatékonyság	Források mozgósítása	Mások mozgósítása	Tervezés és menedzsment	Kitartás	Együttműködés
				1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Ráhangolódás	1	10	Javítási munkák ötletei										
		20	A munka nehézségeinek meghatározása										
		15	Vállalások tétele										
Jelentésteremtés	1	15	Milyen kellékek szükségesek?										
		20	Támogatók keresése										
	2	45	Javítások végzése I.										
		30	Javítások végzése II.										
	3	15	Saját vállalások időütemezése										
Reflex-tálás	1	30	Reflexiók, önreflexiók										

RJR SZAKASZ	FOGLALKOZÁS SZÁMA	IDŐKERET	TEVÉKENYSÉGEK	KOMPETENCIÁK									
				1. Ötletek, lehetőségek			2. Források				3. Cselekvési szándék		
				Kreativitás	Ötletek értékelése	Etikus, fenntartható gondolkodás	Motiváció	Öntudatosság és énhatékonyság	Források mozgósítása	Mások mozgósítása	Tervezés és menedzsment	Kitartás	Együttműködés
				1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Ráhangolódás	0.	90	Lorax mesefilm megtekintése										
	1.	10	Bakó Krisztina: A Föld dala meghallgatása										
		5	Lyukas mondatok kiegészítése										
		10	Ökológiai lábnyom készítése										
		20	Környezetvédelmi gondolatok										
	2.	15	Környezetvédelmi ötlet rangsor										
		30	Vállalástétel, vállaláskártyák csoportosítása										
Jelentésteremtés	1.	10	Vállaláskártyák csoportosítása										
		5	Fülemüle: Szelektív dal meghallgatása										
		20	Hulladékok csoportosítása										
		10	Hulladék-szókártyák csoportosítása										
	2.	3	Motiváció altémánként										

RJR SZAKASZ	FOGLALKOZÁS SZÁMA	IDŐKERET	TEVÉKENYSÉGEK	KOMPETENCIÁK									
				1. Ötletek, lehetőségek			2. Források			3. Cselekvési szándék			
				Kreativitás	Ötletek értékelése	Etikus, fenntartható gondolkodás	Motiváció	Öntudatosság és énhatékonyság	Források mozgósítása	Mások mozgósítása	Tervezés és menedzsment	Kitartás	Együtműködés
				1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Jelentésteremtés	2-4.	5	Munkafolyamatok megismerése, kiválasztása										
		5	Eszközlista készítése										
		30	Munkadarab készítése										
	5/a.	30	Levéltervezés Fagocitátum technikával										
		15	Levélírás és elküldés										
	5/b.	5	Pókhálóábra energiatakarékosságról										
		20	Feliratok tervezése										
		15	Végleges feliratok elkészítése										
		5	Feliratok helyének tervezése										
	2-4.	2	Jóslás										
Reflek-tálás	1.	45	Az ökológiai lábnyom korrekciója										

VII. Tevékenységtáblázat: *Káoszkapitány tanyája*

RJR SZAKASZ	FOGLALKOZÁS SZÁMA	IDŐKERET	TEVÉKENYSÉGEK	KOMPETENCIÁK								
				1. Ötletek, lehetőségek			2. Források				3. Cselekvési szándék	
				Kreativitás	Ötletek értékelése	Etikus, fenntartható gondolkodás	Motiváció	Öntudatosság és énhatékonyság	Források mozgósítása	Mások mozgósítása	Tervezés és menedzsment	Kitartás
				1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Ráhangolódás	1.	10	Saját ötletek a rendetlenség kivédésére									
		10	Egymás ötleteinek értékelése									
		15	Szavazás a házimunkák vállalhatóságáról									
		5	3 Vállaláskártya kitöltése									
		5	Káoszkapitány ábrázolása									
Jelentésteremtés	1.	5	3 Vállaláskártya kitöltése									
		35	Házimunkához szükséges anyagok/eszközök összegyűjtése									
	Hf.	5	Támogatókártyák kitöltése és aláíratatása									
		15	Takarítós videó megnézése									
	2.	30	Akadálypályán végighaladás									
		30	Akadálypályán végighaladás									
	3.	5	Vállaláskártyák és Támogatókártyák kitöltése									
		5	Vállalások időütemezése									
		Hf.	Vállalások teljesítésének igazolása									
Reflek-tálás	1.	20	Ön-és társértékelés									

VIII. Tevékenységtáblázat: **Tündérkert**

RJR SZAKASZ	FOGLALKOZÁS SZÁMA	IDŐKERET	TEVÉKENYSÉGEK	KOMPETENCIÁK									
				1. Ötletek, lehetőségek			2. Források				3. Cselekvési szándék		
				Kreativitás	Ötletek értékelése	Etikus, fenntartható gondolkodás	Motiváció	Öntudatosság és énhatékonyság	Források mozgósítása	Mások mozgósítása	Tervezés és menedzsment	Kitartás	Együttműködés
				1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Ráhangolódás	1.	15	Daltanulás a kertészkedésről										
		45	Filmvetítés/Séta a kertészetben										
	2.	20	TTM "Tudom", "Tudni szeretném" oszlopainak kitöltése										
		10	Puzzle kirakása kerttípusokról										
		15	Hiányos elkészítési útmutató kiegészítése										
		Hf.	Rajz egy tündérkertről										
			Kérdések feltétele egy szakembernek										
Jelentésteremtés	1.	15	Kérdések feltétele egy szakembernek										
		30	Anyag- és eszközlista összeállítása										
	2.	20	Vállalások tétele munkafázisokra										
	2-3.	15	Segítségkérés tündérkártyákkal										
		60	Tündérkert elkészítése										
		10	Javaslat a kert elhelyezésére										
Reflek-tálás	1.	15	TTM "Megtanultam" oszlopának kitöltése										
		20	Reflexiók, javaslatok										

IX. Tevékenységtáblázat: **Boldog herceg szigete**

RJR SZAKASZ	FOGLALKOZÁS SZÁMA	IDŐKERET	TEVÉKENYSÉGEK	KOMPETENCIÁK								
				1. Ötletek, lehetőségek			2. Források				3. Cselekvési szándék	
				Kreativitás	Ötletek értékelése	Etikus, fenntartható gondolkodás	Motiváció	Öntudatosság és énhatékonyság	Források mozgósítása	Mások mozgósítása	Tervezés és menedzsment	Kitartás
				1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Ráhangolódás	1.	4	Boldogságról szóló dal meghallgatása									
		4	Herceget ábrázoló mozaik összerakása									
		10	Szervezési teendők határidőkhöz rendelése									
		10	Parti témára javaslattétel									
		5	Szavazás a parti témájára									
		2	Csipkerózsika filmből részlet megtekintése									
		5	Javaslattétel vendéglistára									
		5	Boldog herceg ábrázolása									
Jelentésteremtés	1.	15	Közösen játszható játékok kiválasztása									
			Zenék kiválasztása									
			Enni- és innivalók összeírása									
			Meghívóra kerülő információk összegyűjtése									
		30	Programplakát tervezése									
			Menükártya tervezése									
			Meghívó tervezése									

RJR SZAKASZ	FOGLALKOZÁS SZÁMA	IDŐKERET	TEVÉKENYSÉGEK	KOMPETENCIÁK									
				1. Ötletek, lehetőségek			2. Források			3. Cselekvési szándék			
				Kreativitás	Ötletek értékelése	Etikus, fenntartható gondolkodás	Motiváció	Öntudatosság és énhatékonyság	Források mozgósítása	Mások mozgósítása	Tervezés és menedzsment	Kitartás	Együttműködés
				1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Jelentésteremtés	2.	15	Kelléklista összeállítása										
		10	Támogatókártyák kitöltése										
		Hf.	Támogatókártyák aláíratatása										
	3.	10	Viselkedési szabályok összeírása										
		30	Dekoráció elkészítése										
Reflektálás	1.	15	Dekorálásban való részvétel										
			Partin való részvétel										
		15	Helyszín rendbetételében való részvétel										

X. Tevékenységtáblázat: *Idővándor messzelátójánál* 📄

RJR SZAKASZ	FOGLALKOZÁS SZÁMA	IDŐKERET	TEVÉKENYSÉGEK	KOMPETENCIÁK								
				1. Ötletek, lehetőségek			2. Források				3. Cselekvési szándék	
				Kreativitás	Ötletek értékelése	Etikus, fenntartható gondolkodás	Motiváció	Öntudatosság és énhatékonyság	Források mozgósítása	Mások mozgósítása	Tervezés és menedzsment	Kitartás
				1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Ráhangolódás	1	1	Peppa malac Az időkapszula rajzfilm (részlet) megtekintése									
		10	Jövőbeli választások									
		20	Mi kerüljön a kapszulába? Ötletek és konszenzus									
		10	Vállalástétel tárgyak beszerzésére									
			Peppa malac az időkapszula rajzfilm megtekintése									
Jelentésteremtés	1	45	Rajzok csoportonként más-más technikával									
		5	Hírek megtalált időkapszulákról									
	2	30	Teendők listájának készítése. Feladatok									
		10	Vállalástétel									
	3	20	Az időkapszula megalkotása									
		15	Miniünnepség, fényképezés									
		10	Nyári tervek									
Reflek-tálás	1	25	Reflexiók, önreflexiók									

8.5. Melléklet: Értékelőlapok

I. Értékelőlap: KELETRE A NAPTÓL - NYUGATRA A HOLDTÓL										
szakasz	ráhangolódás			jelentésteremtés				reflektálás		
oszlop	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
részkompetencia	I/6.	I/2.	I/4.	I/5.	I/3.	I/1.	I/8.	I/7.	I/9.	I/10.
tanulók monogramja	1 saját ötlet égtáj meghatározásához	annyi tereptárgy/ tereppont az ábrán, ahány fős csoport készítette	<i>Teendők rengetege</i> füzetben otthon-iskola útvonalról készített rajz	elmagyarázza egy társának, hogyan lehet elmenni hozzájuk	részt vesz tájékoztató jelzések készítésében/ kihelyezésében	részt vesz valós tereptárgyak mesebeli helyszínekké alakításában	részt vesz kincs-kereső térkép tervezésében	másik csoport az ő csoportja térképe alapján próbál kincset keresni	a csoport megtalálja a másik csoport geoládáját és az általuk eldugott sajtót is	csoportmunkában való részvétel 3x

II. Értékelőlap: BAJUSZTANYA										
szakasz	ráhangolódás			jelentésteremtés					reflektálás	
oszlop	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
részkompetencia	II/5.	II/2.	II/4.	II/3.	II/7.	II/6.	II/9.	II/10.	II/8.	II/1.
tanulók monogramja	elköteleződés kisállat vállalása mellett	1 érv és 1 ellenérv a kisállat vállalásához	3 hozzászólás/ társ hozzászólásának támogatása	1 kérdés feltevése írásban és/vagy szóban a szakembernek	legalább kétféle segítségkérés	1 anyag vagy 1 eszköz felírása/ lerajzolása a plakáton	csoport lét-számának megfelelő állat megfigyelése	csoportmunkában való részvétel 2x	3 gondozási teendő napirendbe iktatása	kreatív ötlet a névadásra és a lakhelyre

III. Értékelőlap: JÓTÉT MANÓK ERDEJE										
szakasz	ráhangolódás	jelentésteremtés						reflektálás		
oszlop	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
részkompetenciák	III/6.	III/4.	III/1.	III/8.	III/7.	III/3.	III/2.	III/5.	III/9.	III/10.
tanulók monogramja	korlátos minőségű nyelvi forrás (VIP szavak) használata mesealkotásra	királyfi séma (rajta egy társ nevével) beragasztása a <i>Teendők rengetege</i> füzetbe	legalább egy "Tudom róla" és egy "Tenni szeretném érte" rovatóban színes ceruzával +1 teendő vállalása olvasható	a TTM-tábla "Tenni szeretném érte" rovatóban színes ceruzával +1 teendő vállalása olvasható	2 kérés, kívánság megfogalmazása írólapon a „jótét manó” felé	<i>mosolygós fej ábrán</i> legalább 5 olyan jótett olvasható, amit a „kis királyfi” örömmel elfogadott és értékesnek minősített	a TTM-táblába felírt legalább 3 tervezett jótettet egyik családtagja felé	TTM-táblában "Megtettem érte" alatt legalább 4 szívesen tett és/vagy nehézséget jelentő jótett található	TTM-táblában "Megtettem érte" <i>súlyemelő jel</i> alatt legalább 1 nehézséget jelentő, kitartással tett jótett található	részvétel egyik drámajátékban

IV. Értékelőlap: KICSI KINCSEK MŰHELYE										
szakasz	ráhangolódás				jelentésteremtés				reflektálás	
oszlop	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
részkompetencia	IV/10.	IV/8.	IV/2.	IV/5.	IV/3.	IV/1.	IV/6.	IV/7.	IV/4.	IV/9.
tanulók monogramja	csoportmunkában való részvétel legalább 3x	a kapott teendő megfelelő idő-ütemezése	legalább 3x szavazás a karácsonyi műsor témájára	legalább 1 javaslat a meghívandókra	legalább 1-1 ötlet a meghívó és az ajándéktárgy elkészítésének folyamat-tervére és a műsor-tervre	a csoportban kivitelezett meghívó, ajándéktárgy tartalmaz kreatív elemet	3 db hozzá- szólás/ társ hozzá- szólásának támogatása	2 db aláírt Támogató kártya a <i>Teendők rengetege</i> füzetben	dekorálásban való részvétel	az ünnepség helyszínének rendbe-tételében való részvétel

[illegible]

VI. Értékelőlap: ZÖLD LOVAG ORSZÁGA										
szakasz	ráhangolódás				jelentésteremtés				reflektálás	
oszlop	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
részkompetencia	VI/1.	VI/2.	VI/5.	VI/8.	VI/4.	VI/6.	VI/7.	VI/10.	VI/3.	VI/9.
tanulók monogramja	legalább 3 önálló és 2 tanítói ötlet feljegyzése/ötlet feljegyzése az energia- vagy víztakarékosághoz	a megvalósítandó ötletek fontossági sorrendjének felállítása	legalább 3 és legfeljebb 5 ötlet megvalósítási szándékának nyílt vállalása	saját időütemezés dátumok felírása a Vállalás-kártyákra	a szelektív hulladékgyűjtés szabályainak gyakorlása 5 hulladék-kártya osztályzásával	korlátos minőségű anyagi/nyelvi forrás használata, legalább 3 szükséges eszköz felírásával/jó minőségű szövegalkotással	jóslat megfogalmazása a tárgy felhasználhatóságára nézve a célcsoport felé/levél átadása az igazgató részére/feliratok kitétele	a munkaformát végzésére 1 vállalat tétele és teljesítése/levél vagy felirat készítése együtt a csoporttársakkal	legalább 3, legfeljebb 5 vállalat teljesített; ezért ökológiai lábnyom ábrája kisebb lett; társa ezt elfogadta és értékesnek minősítette	Vállalás-kártyáin szülő aláírása és/vagy tanítói zöld levél ábrák igazolják vállalásai kitartó munkával történt teljesítését

VII. Értékelőlap: KÁOSZKAPITÁNY TANYÁJA										
szakasz	ráhangolódás				jelentésteremtés			reflektálás		
oszlop	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
részkompetencia	VII/1.	VII/2.	VII/3.	VII/4.	VII/6.	VII/5.	VII/8.	VII/7.	VII/9.	VII/10.
tanulók monogramja	3 saját ötlet	csoport által elfogadott 2 saját ötlet	zöld szavazatot kapott 1 saját ötlet	3-féle házimunka vállalása	eszköz-, anyag-javaslat mindhárom vállaláshoz 1-1	mindkét akadály-pályán való 1x-i végig-haladás	mind-három vállalás idő-ütemezése	3 aláírt Támogató kártya	3 igazolt Vállalás-kártya	csoport-munkában való részvétel 2x

VIII. Értékelőlap: TÜNDÉRKERT										
szakasz	ráhangolódás				jelentésteremtés					reflektálás
oszlop	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
részkompetencia	VIII/5.	VIII/4.	VIII/8.	VIII/1.	VIII/3.	VIII/6.	VIII/7.	VIII/10.	VIII/9.	VIII/2.
tanulók monogramja	3 tapasztalat megszerzésének igénye	bekerülés valamely kertépítő csoportba	4 javaslat megadása a cselekvési terv munkafázisaira	rajz készítése a vágyott kertről és névadás	legalább egy kérdés feltétele a kertésznek és egy javaslat a minikert helyére	anyaglista készítése; kaspó hozása vagy részvétel kaspó alkotásban	a csoport legalább 2 kártyát felhasznált segítséget kérve	vállalás legalább 4 munkarész végzésére	aktív munka, a nehézség leküzdése a kert készítéskor	társakat értékelő bejegyzés a füzetben, valamint javaslat egy minikert szépítésére

IX. Értékelőlap: BOLDOG HERCEG SZIGETE										
szakasz	ráhangolódás			jelentésteremtés				reflektálás		
oszlop	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
részkompetencia	IX/8.	IX/2.	IX/5.	IX/3.	IX/1.	IX/6.	IX/7.	IX/4.	IX/9.	IX/10.
tanulók monogramja	2 teendő megfelelő idő-ütemezése	legalább 3x szavazás a parti témájára	legalább 1 javaslat a meghívandókra	legalább 1-1 ötlet az adott nyomtatványhoz és a viselkedési szabályhoz	a csoportban kivitelezett nyomtatvány tartalmaz kreatív elemet	3 hozzá- szólás/ társ hozzá- szólásának támogatása	2 aláírt Támogató kártya a <i>Teendők rengete</i> füzetben	dekoráció elkészítésében és felrakásában való részvétel	helyszín rendbe-tételében való részvétel	csoport-munkában való részvétel 3x

X. Értékelőlap: IDŐVÁNDOR MESSZELÁTÓJÁNÁL										
szakasz	ráhangolódás				jelentésteremtés				reflektálás	
oszlop	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
részkompetencia	X/1.	X/2.	X/3.	X/4.	X/6.	X/5.	X/8.	X/7.	X/9.	X/10.
tanulók monogramja	4 saját válasz és annak indoklása a "Sarkok" feladatban	az "Ablak" módszerben csoport által elfogadott 1-2 saját ötlet	zöld szavazatot kapott 1 saját ötlet	1 vállalat	megfelelő technika kiválasztása	legalább egy alkotás készítése	vállalatok idő-ütemezése jó	társnak segítséget nyújt	legalább egy igazolt Vállalás-kártya	csoportmunkában való részvétel legalább egyszer

8.6. Melléklet: Kompetenciakártyák

I. Kompetenciakártyák: KELETRE A NAPTÓL – NYUGATRA A HOLDTÓL

I/1. kreativitás részkompetencia – A tanuló képes meglévő ismereteire építve és a fantáziáját is használva valós helyszínt mesebeli helyszínné varázsolni.

→ A kincskereséshez készült térképen található tereptárgy-megjelenítések/megnevezések igazolhatják a tanuló kreativitását – a teljesítéshez egy mesebeli helyszínt ábrázoló térkép rajzolását várjuk el csoportszinten (*I. Értékelőlap* – 6. oszlop).

I/2. ötletek értékelése részkompetencia – A tanuló képes kritikus ítéleteket alkotni azzal kapcsolatban, mely tereptárgyak segíthetik a tájékozódást.

→ A célponthoz vezető útvonal-ábrákon szereplő monogramok alapján eldönthető, hogy a tanuló közreműködött-e tájékozódást segítő tereptárgyak kiválasztásában – a teljesítéshez azt várjuk el, hogy legalább annyi tereptárgy/tereppont szerepeljen az ábrán, ahány fős csoport készítette azt (*I. Értékelőlap* – 2. oszlop).

I/3. etikus és fenntartható gondolkodás részkompetencia – A tanuló képes a korrekt útbaigazítás fontosságának belátására.

→ Az útbaigazító jelek készítésével/kihelyezésével kapcsolatos feladatban való részvétel igazolja, hogy a tanuló felelős cselekvésre képes – a teljesítéshez annyit várunk el, hogy részt vegyen ebben a munkában (*I. Értékelőlap* – 5. oszlop).

I/4. motiváció részkompetencia – A tanuló hajlandó erőfeszítéseket tenni annak érdekében, hogy megtanuljon egyedül is tájékozódni.

→ Az otthon-iskola közötti útvonalról készített rajz igazolja, hogy a diák megértette, a tájékozódáshoz támpontokra van szükség – a teljesítéshez várjuk el, hogy a rajz benne legyen a *Teendők rengetege füzetben* (*I. Értékelőlap* – 3. oszlop).

I/5. az öntudatosság és énhatékonyság részkompetencia – A tanuló képes az események menetét befolyásolni azáltal, hogy megkönnyíti a tájékozódást másoknak.

→ A társnak nyújtott segítség jelzi, a tanuló belátja, ahhoz, hogy valakivel egy általa választott helyen találkozni tudjon, pontos információkkal kell szolgálnia – a teljesítéshez követhető útbaigazítást kell adni a másoknak (*I. Értékelőlap* – 4. oszlop).

I/6. források mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes az égtájak irányának meghatározásához szükséges kellékek megnevezésére.

→ Az „Ablak”-okon a monogram segítségével ellenőrizhető, tudja-e a tanuló, vagy van-e ötlete arra vonatkozóan, hogy milyen módokon lehet égtájak irányát meghatározni – a teljesítéshez várjuk el, hogy legalább egy saját ötlete legyen (*I. Értékelőlap* – 1. oszlop).

I/7. mások mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes ösztönözni másokat arra, hogy próbáljanak meg eligazodni a csoportja által készített térképen.

→ A kincskeresés közbeni tanítói megfigyeléssel igazolható, hogy az adott csoport által készített térképet használja-e a másik csoport – ha ez így történik, az adott csoport minden tagjának teljesítettnek tekinthetjük ezt a részt (*I. Értékelőlap* – 8. oszlop).

I/8. tervezés és menedzsment részkompetencia – A tanuló képes megtervezni egy kincskereső térképet.

→ Az elkészült kincskereső térkép hátulján lévő monogramok alapján ellenőrizhető, hogy kik vettek részt a térkép megtervezésében – a teljesítéshez csoportszinten kész térképet várunk el (*I. Értékelőlap* – 7. oszlop).

I/9. kitartás részkompetencia – A tanuló képes erőfeszítéseket tenni annak érdekében, hogy megfelelj az elrejtett kincset és visszaszerezze a saját dobozát.

→ A geoláda tartalmának megszerzése érdekében tett erőfeszítések annak megtalálásával igazolhatók – a teljesítéshez azt várjuk el, hogy a csoport ne adja fel a keresést és ráleljen mindkét dobozra (*I. Értékelőlap* – 9. oszlop).

I/10. együttműködés részkompetencia – A tanuló képes a társaival együttműködni a térbeli tájékozódás problematikájának körüljárásában.

→ A társakkal való együttműködés értékelése jelen esetben több részfeladat együttes figyelembevételével történhet az *I. Értékelőlap* alapján. Ezek az alábbiak:

- égtáj meghatározásának módja;
- teremből adott helyhez/helyiséghez való eljutás;
- útbaigazító jelek készítése/kihelyezése;
- térképrajzolás;
- a kincs elrejtésében és megtalálásában való részvétel;

ennek teljesítéséhez várjuk el, hogy a tanuló legalább háromszor részt vegyen csoportmunkában (*I. Értékelőlap* – 10. oszlop).

II/1. kreativitás részkompetencia – A tanuló képes meglévő ismereteire építve és a fantáziáját is használva megtervezni egy kisállat lakhelyét, és kitalálni egy, a kisállatra illő nevet.

→ A kisállat lakhelyéről készült rajzok igazolhatják a tanuló kreativitását – a teljesítéshez a lakhely ábrázolása mellett a kisállat nevére tett javaslatot is várjuk el (*II. Értékelőlap* – 10. oszlop).

II/2. ötletek értékelése részkompetencia – A tanuló képes kisállattartással kapcsolatban kritikus ítéleteket alkotni.

→ Az előnyök és hátrányok listájából ellenőrizhető, hogy a diák át tudja-e gondolni saját kisállat tartása iránti vágya teljesülésének következményeit – a teljesítéshez egy pozitív és egy negatív érv írását várjuk el, ez a saját színhasználat alapján egyértelműen ellenőrizhető (*II. Értékelőlap* – 2. oszlop).

II/3. etikus és fenntartható gondolkodás részkompetencia – A tanuló képes felelősen gondolkodni a kisállat tartásának következményeiről.

→ A *Teendők rengetege* füzetbe írt, illetve a helyszínen feltett kérdések bizonyítják, hogy a tanuló komolyan veszi a kisállattartást – a teljesítéshez elég, ha a füzetbe írt egy kérdést, vagy utólag szóban kérdezett a szakembertől (*II. Értékelőlap* – 4. oszlop).

II/4. motiváció részkompetencia – A tanuló hajlandó erőfeszítéseket tenni annak érdekében, hogy szülei beleegyezését elnyerje a kisállat tartásához.

→ A Beszélőkorongok alapján tudja a tanító megállapítani, hogy egy-egy diák mennyire elkötelezett a kisállattartás mellett – a teljesítéshez mind a három korongot fel kell használni (*II. Értékelőlap* – 3. oszlop).

II/5. az öntudatosság és énhatékonyság részkompetencia – A tanuló képes szándékairól és kívánságairól gondolkodni, vágyait kifejezni.

→ Bármilyen új vagy újabb kisállat gondozásának vállalása jelzi, hogy a tanuló szeretné magát új helyzetekben is kipróbálni; ezt igazolja, hogy csatlakozik valamelyik csoporthoz – a teljesítéshez választania kell egy olyan kisállatot, ami nem található meg náluk otthon (*II. Értékelőlap* – 1. oszlop).

II/6. források mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes kisállattartáshoz szükséges anyagok és eszközök megnevezésére.

→ A plakáton az egyéni színhasználattal ellenőrizhető, hogy tisztában van-e a tanuló azzal, hogy mi mindent szükséges beszerezni, biztosítani egy kisállat otthoni tartásához – a teljesítéshez várjuk el, hogy egy anyagot vagy egy eszközt ő írjon fel, vagy rajzoljon le a plakátra (II. Értékelőlap – 6. oszlop).

II/7. mások mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes segítségeket igénybe venni a feladat teljesíthetősége érdekében.

→ A feladat végzése közbeni tanítói megfigyeléssel, illetve a *Segítségkérő kártyákkal* igazolható, hogy a tanuló ki tudja-e használni a felajánlott segítségeket a feladat megoldásához – ha a csoport legalább két segítségkérés lehetőségével él, minden tagjának teljesítettnek tekinthetjük ezt a részt (II. Értékelőlap – 5. oszlop).

II/8. tervezés és menedzsment részkompetencia – A tanuló képes hosszú távú célokat kitűzni.

→ A kisállat gondozása időütemezésének megtörténtét a *Teendők rengetege füzetek* alapján lehet ellenőrizni – a teljesítéshez legalább három feladat napirendbe iktatása szükséges (II. Értékelőlap – 9. oszlop).

II/9. kitartás részkompetencia – A tanuló képes további erőfeszítéseket tenni annak érdekében, hogy minél több ismerettel rendelkezzen a kisállattartáshoz.

→ A kisállattartás érdekében tett további erőfeszítések az élő állatokkal való találkozás során elvégzett tanulói megfigyelésekkel mérhetők le a *Megfigyelési lapok* alapján – a teljesítéshez azt várjuk el, hogy ahány fős volt a csoport, annyi állatot jellemezzenek; ha ennek a követelménynek eleget tettek, a csoport minden tagjának teljesítettnek tekinthetjük ezt a részt (II. Értékelőlap – 7. oszlop).

II/10. együttműködés részkompetencia – A tanuló képes a társaival együttműködni a kisállattartás problematikájának körüljárásában.

→ A társakkal való együttműködés értékelése jelen esetben több részfeladat együttes figyelembevételével történhet a II. Értékelőlap alapján. Ezek az alábbiak:

- kisállattartás előnyeinek és hátrányainak csoportos mérlegelése;
- csoportos plakátkészítés;
- csoportos állatmegfigyelés;

ennek teljesítéséhez várjuk el, hogy a tanuló legalább kétszer részt vegyen csoportmunkában (II. Értékelőlap – 8. oszlop).

III. Kompetenciakártyák: JÓTÉT MANÓK ERDEJE

III/1. kreativitás részkompetencia – A tanuló képes a társáról korábban tapasztalt meglévő ismereteire építve és a fantáziáját is használva ötleteket gyűjteni arra nézve, mi mindent tehet ő maga társa segítése/támogatása érdekében.

→ A TTM-táblázat „*Tudom róla*” és „*Tenni szeretném érte*” oszlopaiban olvasható megjegyzések bizonyítják, hogy a tanuló képes ötleteket, vállalásokat megfogalmazni arra vonatkozóan, milyen módokon tudna társa számára jótetteket adni. Ha a tanuló oszloponként legalább egy-egy bejegyzést tett, a tanító tanulónként rögzítse a kreativitás tényét (III. *Értékelőlap* – 3. oszlop).

III/2. ötletek értékelése részkompetencia – A tanuló képes ítéletet hozni arról, hogy egy jócselekedet-ötlet saját megvalósítását mennyire tartja elfogadhatónak és fontosnak mások segítése szempontjából.

→ Az a tanuló, aki a „*Tudom róla*” oszlopba beírta egyik családtagja nevét, valamint a „*Tenni szeretném érte*” oszlopba – az eddigi jótetteinek következményeit/hatásait figyelembe véve, szerzett tapasztalatait mérlegelve – írt legalább 3 tervezett jótettet, amit a megjelölt családtagja felé szeretne megtenni a következő héten, bizonyította, hogy kritikusán tud tekinteni saját tapasztalataira, fel tudja ismerni, hogy ő miben erős, melyik kipróbált jótéteménye lesz a továbbiakban is hasznos másoknak (III. *Értékelőlap* – 7. oszlop).

III/3. etikus és fenntartható gondolkodás részkompetencia – A tanuló képes felelősen gondolkodni a jótettei következményeiről, képes aktívan tenni olyan jócselekedeteket másért, amivel a másiknak örömet szerez, jóleső segítséget nyújt.

→ Abban az esetben, ha egy tanuló neve szerepel valakinek a *mosolygós fej ábráján*, és a neve fölött az ábrában legalább 5 olyan jócselekedetet felsorolt az ábra kitöltője, ami neki kedves volt, valóban segítségére volt, jókor jöttek attól, akitől azokat kapta, az a tanuló, akinek a neve az ábrán szerepel, bizonyította, hogy etikus, fenntartható gondolkodással tudott jótettet tenni társáért. Jótetteivel társának örömet szerzett, neki értékes élményt, tettet, segítséget adott (III. *Értékelőlap* – 6. oszlop).

III/4. motiváció részkompetencia – A tanuló eltökélt a cselekvésre; hajlandó erőfeszítéseket tenni annak érdekében, hogy társa számára jótetteket hajtson végre.

→ A tanító ellenőrizze, hogy a tanuló ragasztott-e be királyfi sémát. Amennyiben igen, azzal bizonyította, hogy motivált, eltökélt a cselekvésre, szeretne jótetteivel segíteni társának. Ennek alapján a tanító tanulónként rögzítse a motiváció tényét (III. *Értékelőlap* – 2. oszlop).

III/5. az öntudatosság és énhatékonyság részkompetencia – A tanuló erősségeit és gyengeségeit mérlegelve képes szándékairól gondolkodni és döntéseket hozni társa segítségével kapcsolatban; hisz abban, hogy vállalásai teljesítésével jótettet adhat másnak, és így a csoporton belül sikerül hozzájárulnia valamelyik társa boldogságához, megelégedettségéhez.

→ Ha a tanuló a TTM-ábra „Megtettem érte” oszlop a *szív jele*, valamint *súlyemelő jele* alá írt társa érdekében szívesen, örömmel, jó érzésekkel, valamint több akaratot igénylő, nehezebben megtett legalább négy jócselekedetet, akkor a tanuló bizonyította, hogy mások érdekében képes saját erősségeit – gyengeségeit mérlegelve erőfeszítéseket tenni (III. *Értékelőlap* – 8. oszlop).

III/6. források mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes kulcsszavakból – mint korlátozott forrásból – a lehető legjobb, neki tetsző mesét alkotni.

→ A „VIP szavakból alkoss mesét!” feladat megoldásával a tanuló bizonyította, hogy képes korlátozott források mellett is előállítani a lehető legjobb minőségű szöveget annak érdekében, hogy a kitűzött célja teljesüljön (III. *Értékelőlap* – 1. oszlop).

III/7. mások mozgósítása részkompetencia – A tanuló ismeri a saját szükségleteit, erősségeit és gyengeségeit, és ezek tudatában képes másoktól segítséget kérni, másokat mozgósítani, meggyőzni annak érdekében, hogy cselekvésével célt érjen.

→ Amennyiben a tanuló meg tudott fogalmazni írólapon a saját segítője számára a jövőre nézve további két kérést, jócselekedetet, és a kéréseit indokolni is tudta, akkor bizonyította, hogy képes másoktól segítséget kérni, másokat mozgósítani saját céljai elérésére (III. *Értékelőlap* – 5. oszlop).

III/8. tervezés és menedzsment részkompetencia – A tanuló képes rugalmasan alkalmazkodni a környezetében tapasztalt változásokhoz azzal, hogy nemcsak a saját ötleteit akarja megvalósítani, hanem a középtávon kitűzött cél megfogalmazásakor társa igényeit is figyelembe veszi.

→ Ha a tanuló a TTM-ábra „Tenni szeretném érte” oszlopa alá színes ceruzával írt egy további, szükségesnek gondolt, ezért megvalósítandó jócselekedetet, azzal bizonyította, hogy képes olyan célt tűzni maga elé, ami rugalmasan alkalmazkodik a környezet, azaz mások aktuális igényeihez (III. *Értékelőlap* – 4. oszlop).

III/9. kitartás részkompetencia – A tanuló több héten át folyamatosan jótetteket hajtott végre azért, hogy egy társát segítse, örömet szerezzen neki; kitartó munkával törekedett vállalása végig vitelére abban az esetben is, ha esetleg nehézségei merültek fel.

→ Ha a tanuló a TTM-ábra „*Megtettem érte*” oszlop *súlyemelő jele* alá írt legalább egy, a társa érdekében megtett olyan jócselekedetet, ami tőle több akaratot, nagy erőfeszítést vagy erős kitartást igényelt, akkor a tanuló bizonyította, hogy más ember érdekében képes saját gyengeségeit is túllépni, túrni a nehézségeket és az esetleges kudarcot is (*III. Értékelőlap* – 9. oszlop).

III/10. együttműködés részkompetencia – A tanuló képes társaival együttműködni annak érdekében, hogy a játszott közös játék megvalósulhasson, abban mindenki jól érezhesse magát és élményekkel gazdagodjon.

→ Minden tanuló, aki a hónap foglalkozásai során játszott 11 drámajáték közül legalább egyben részt vett, bizonyította, hogy társaival tud együttműködni egy cél megvalósítása érdekében (*III. Értékelőlap* – 10. oszlop).

IV/1. kreativitás részkompetencia – A tanuló képes meglévő ismereteire építve és a fantáziáját is használva társaival közösen megtervezni a meghívót és az ajándéktárgyat.

→ Az elkészített meghívó és az ajándék igazolhatják a tanuló kreativitását – a mintától eltérően a teljesítéshez legalább egy kreatív elemet (pl. meghívó, ajándéktárgy formája, sajátos betűtípus, nem sablonos elrendezés, egyedi elrendezés, újabb elem megjelenítése stb.) várjunk el (*IV. Értékelőlap* – 6. oszlop).

IV/2. ötletek értékelése részkompetencia – A tanuló képes attitűdjei kinyilvánításával jelezni, hogy egy ötletet mennyire tart mások által elfogadhatónak.

→ A szavazás nyomon követésével ellenőrizhető, hogy kik nyilvánítottak véleményt a témajavaslatokkal kapcsolatban – a teljesítéshez várjuk el, hogy a tanuló legalább három témajavaslatra szavazzon (*IV. Értékelőlap* – 3. oszlop).

IV/3. etikus és fenntartható gondolkodás részkompetencia – A tanuló képes felelősen gondolkodni egy karácsonyra kiválasztott ajándéktárgy, műsor következményeiről.

→ A tanulók véleményei bizonyítják, hogy a tanuló képes ötleteit olyan szempontból mérlegelni, hogy azok milyen mértékben befolyásolhatják a karácsonyi műsoron résztvevők, a megajándékozottak élményeit, hangulatát (*IV. Értékelőlap* – 5. oszlop).

IV/4. motiváció részkompetencia – A tanuló hajlandó erőfeszítéseket tenni annak érdekében, hogy a karácsonyi műsor és ajándékozás örömteli legyen, annak hangulatához illő dekoráció készüljön.

→ A műsor készítésében, előadásában, az ajándék, a dekoráció elkészítésében és felrakásában való részvétel alapján tudja a tanító megállapítani, hogy egy-egy diák mennyire elkötelezett a karácsonyi ajándékműsor és ajándékok kedvező fogadtatásáért tenni – a teljesítéshez aktív közreműködést várunk el (*IV. Értékelőlap* – 9. oszlop).

IV/5. az öntudatosság és énhatékonyság részkompetencia – A tanuló képes eldönteni, hogy kik azok a személyek, akiket illik meghívni a karácsonyi ünnepi műsorra.

→ A tanuló javaslatot tud tenni a karácsonyi ünnepi műsor meghívottjainak körére – a teljesítéshez azt várjuk el, hogy legyen legalább egy ötlete a meghívottakra, ez a *IV. Értékelőlapon* rögzítettek alapján ellenőrizhető (*IV. Értékelőlap* – 4. oszlop).

IV/6. források mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes különböző karácsonyi ajándékokhoz szükséges anyagok és eszközök, karácsonyi műsorszámok megnevezésére.

→ A felhasznált Beszélőkorongok segítségével megfigyelhető, hogy a tanuló tisztában van-e azzal, hogy mi mindent szükséges beszerezni a karácsonyi ajándékozáshoz, műsorkészítéshez – a teljesítéshez várjuk el, hogy mindhárom korongját felhasználva vagy maga mondjon valamilyen anyagot, eszközt, éneket, verset, s ez utóbiakkal kapcsolatosan legyen javaslata a sorrendjükre vagy értsen egyet a társa által mondottal (*IV. Értékelőlap – 7. oszlop*).

IV/7. mások mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes segítségeket kérni a karácsonyi műsor és ajándékozás megvalósíthatósága érdekében.

→ A Támogató kártyák segítségével értékelhető, hogy a tanuló mennyire tud meggyőzni másokat arról, segítsék, támogassák a szükséges dekorációs kellékek biztosításában a karácsonyi ünneplés sikeressége érdekében – a teljesítéshez legalább két aláírt Támogatókártyának kell lennie a *Teendők rengetege füzetben* (*IV. Értékelőlap – 8. oszlop*).

IV/8. tervezés és menedzsment részkompetencia – A tanuló képes hosszabb időintervallumban gondolkodva a teendők optimális sorrendjének meghatározására.

→ A karácsonyi ünneplés előkészítő feladataihoz kapcsolódó időütemezés megtörténtét a papírcsíkokra felírt monogramok segítségével lehet ellenőrizni – a teljesítéshez várjuk el, hogy a tanuló a kihúzott tevékenységet tartalmazó papírcsíkot megfelelő határidőhöz helyezze el a hiányos adatokat tartalmazó táblázatban (*IV. Értékelőlap – 2. oszlop*).

IV/9. kitartás részkompetencia – A tanuló képes nem csak élvezni az ajándékozást és a műsorban a szereplést, hanem az azzal járó kevésbé kellemes feladatokban is hajlandó részt venni.

→ A tanuló kitartását igazolja, hogy a műsor után vállalja, hogy addig marad, ameddig a helyszínt rendbe nem tették, vállalja a rendbetételben való közreműködést – a teljesítéshez aktív részvételt várunk el (*IV. Értékelőlap – 10. oszlop*).

IV/10. együttműködés részkompetencia – A tanuló képes a társaival együttműködni annak érdekében, hogy a karácsonyi ünnep örömteli legyen, mindenki elégedetten és boldogan távozzon.

→ A társakkal való együttműködés értékelése több részfeladat együttes figyelembevételével történhet a *IV. Értékelőlap* alapján. Ezek az alábbiak:

- „Találj valakit!” feladatban sikerül neki hasonlóan gondolkodó társra találni;
- ütemterv összeállítása;
- karácsonyi ünneplésre, annak programjára tett javaslat;
- meghívó, ajándék tervezése, elkészítése;

– a teljesítéséhez várjuk el, hogy a tanuló legalább háromszor részt vegyen csoportmunkában (*IV. Értékelőlap* – 1. oszlop).

V/1. kreativitás részkompetencia – A tanuló képes egy fennálló probléma: egy tárgy megjavíthatóságának a felismerésére és ennek megfelelő megoldási javaslatok megfogalmazására.

→ Az „Ablak” saját cikkelye alapján ellenőrizhető, hogy az adott diáknak voltak-e saját ötletei a tárgyak megjavítására – a teljesítéshez legalább három saját javaslatot várjunk el egy-egy diáktól (*V. Értékelőlap* – 1. oszlop).

V/2. ötletek értékelése részkompetencia – A tanuló képes meggyőzni a társait arról, hogy a saját ötlete mennyire értékes az adott probléma: a kedvenc tárgy megjavítása szempontjából.

→ Az „Ablak” középső része segítségével ellenőrizhető, hogy az egyéni ötletekből hányat fogadott el a csoport – a teljesítéshez megelégedhetünk két elfogadott javaslattal (*V. Értékelőlap* – 2. oszlop).

V/3. etikus és fenntartható gondolkodás részkompetencia – A tanuló képes számolni ötletei következményeivel, átgondolni azt, hogy azok kivitelezése ütközhet-e nehézségekbe.

→ A szavazás eredményét az „Ablak”-ba írtakkal összevetve ellenőrizhető, hogy az(oka)t a javítómunká(ka)t, ami(ke)t egy-egy diák saját maga javasolt és a csoportja is elfogadott, többségében önállóan is elvégezhetőnek értékelték-e a tanulók – a teljesítéshez megelégedhetünk e kritériumnak megfelelő egyetlen elfogadott javaslattal is (*V. Értékelőlap* – 3. oszlop).

V/4. motiváció részkompetencia – A tanuló hajlandó erőfeszítéseket tenni annak érdekében, hogy szülei beleegyezését elnyerje a javítási munka elvégzéséhez.

→ A három kitöltött Vállaláskártyával bizonyíthatja a tanuló a feladat iránti elkötelezettségét (*V. Értékelőlap* – 4. oszlop).

V/5. az öntudatosság és énhatékonyság részkompetencia – A tanuló képes erősségeinek és gyengeségeinek azonosítására, saját fejlődése érdekében gyakorlásban való részvételre.

→ Az egyes javítómunkák kipróbálásában való részvétel jelzi, hogy a tanuló akar-e ezen a téren jó teljesítményt nyújtani – a teljesítéshez azt várjuk el, hogy legalább egyszer végig menjen mindkét forgószínpadon (*V. Értékelőlap* – 6. oszlop).

V/6. források mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes javítómunkákhoz szükséges anyagok és eszközök megnevezésére.

→ Az egyénileg összeírt kellékek listája segítségével ellenőrizhető, hogy a tanuló tud-e az ötletek kivitelezéséhez szükséges anyagokat, eszközöket felsorolni – a teljesítéshez mindhárom vállalt javítómunkához legalább egy-egy anyag, eszköz megnevezését várjuk el (*V. Értékelőlap* – 5. oszlop).

V/7. mások mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes másokat mozgósítani, bevonni a vállalt feladat teljesíthetősége érdekében.

→ A *Támogató kártyák* segítségével értékelhető, hogy a tanuló mennyire tud meggyőzni másokat arról, hogy segítsék, támogassák abban, hogy egy vállalt feladatot el tudjon végezni – a teljesítéshez három aláírt Támogatókártyának kell lennie a *Teendők rengetege füzetben* (*V. Értékelőlap* – 8. oszlop).

V/8. tervezés és menedzsment részkompetencia – A tanuló képes rövid távú célokat kitűzni.

→ A vállalt javítómunkák időütemezésének megtörténtét a *Teendők rengetege füzetek* alapján lehet ellenőrizni – a teljesítéshez mindhárom vállalkozáshoz meg kell jelölnie határidőt a diáknak (*V. Értékelőlap* – 7. oszlop).

V/9. kitartás részkompetencia – A tanuló képes elköteleződni egy feladat mellett és képes a vállalását véghez is vinni.

→ A Vállaláskártyákkal tudja igazolni a tanuló, hogy a vállalt javítómunkákat valóban elvégezte otthon – a teljesítéshez mindhárom házimunkát igazolni kell valamelyik szülőnek a *Teendők rengetege füzetbe* ragasztott Vállaláskártyákon (*V. Értékelőlap* – 9. oszlop).

V/10. együttműködés részkompetencia – A tanuló képes a társaival együttműködni, közös döntéseket hozni.

→ A társakkal való együttműködés értékelése jelen esetben több részfeladat együttes figyelembevételével történhet az *V. Értékelőlap* alapján. Ezek az alábbiak:

- lehetséges javítómunkák csoportos mérlegelése;
- kelléktáblázatok csoportos kitöltése;

ennek teljesítéséhez várjuk el, hogy a tanuló kétszer részt vegyen csoportmunkában (*V. Értékelőlap* – 10. oszlop).

VI. Kompetenciakártyák: ZÖLD LOVAG ORSZÁGA

VI/1. kreativitás részkompetencia – A tanuló képes meglévő ismereteire építve és a fantáziáját is használva ötleteket gyűjteni arra nézve, mit tehet ő a környezet védelme érdekében.

→ A tanuló írt legalább 3, az adott környezetszennyezés visszaszorítására vonatkozó, értékelhető saját környezetvédelmi ötletet; és megtalált legalább 2, az adott környezetszennyezés visszaszorítására vonatkozó tanítói környezetvédelmi javaslatot. Ezek mutatják a tanuló téma iránti kreativitását, innovatív és jobbító megoldások keresésének igényét (VI. Értékelőlap – 1. oszlop).

VI/2. ötletek értékelése részkompetencia – A tanuló képes ítéletet hozni arról, hogy egy ötlet saját megvalósítását mennyire tartja elfogadhatónak és fontosnak a környezetvédelem szempontjából, értéknek a társadalom és a maga számára.

→ A tanuló a saját ötleteit fontossági sorrendbe tudta rendezni a számára legfontosabbtól kezdődően. Kritikus ítéletet tudott hozni arról, hogy miket szeretne megvalósítani céljai elérése érdekében, gazdasági vagy társadalmi értelemben (VI. Értékelőlap – 2. oszlop).

VI/3. etikus és fenntartható gondolkodás részkompetencia – A tanuló képes felelősen gondolkodni a környezetszennyezés következményeiről, képes aktívan tenni a környezet megóvása érdekében.

→ A tanítónak a tanuló reflexióiról és társ-értékeléséről készített jegyzetei, valamint a Vállalkáskártyák közül legalább 3 sikeres (aláírt) teljesítése, a saját ökológiai lábnyom ábra kisebbre vágása együttesen bizonyítja, hogy a tanuló etikus és fenntartható gondolkodással közelített a környezetvédelem témakörhöz, társai szerint – kivitelezett vállalásaival – értékeket teremtett a Föld védelme szempontjából (VI. Értékelőlap – 9. oszlop).

VI/4. motiváció részkompetencia – A tanuló eltökélt a cselekvésre; hajlandó erőfeszítéseket tenni társaival közösen annak érdekében, hogy a vágyott célt elérje.

→ A tanuló a foglalkozáson végig aktívan vett részt a szelektív hulladékgyűjtés szabályainak begyakorlásában. A csoportfeladatokban törekedett legalább 5 db hulladékkártya megfelelő tárolóba helyezésére. Ezek bizonyítják, hogy motivált egy jövőbeli, társaival közösen elérhető cél érdekében, eltökélt a cselekvésre (a hulladékok osztályon belüli szelektív gyűjtésére) (VI. Értékelőlap – 5. oszlop).

VI/5. az öntudatosság és énhatékonyság részkompetencia – A tanuló erősségeit és gyengeségeit mérlegelve képes szándékairól gondolkodni és döntéseket hozni a környezetvédelemmel kapcsolatban; hisz abban, hogy vállalásai teljesítésével csökken az ökológiai-lábnyma és így a csoporton belül is sikerül hozzájárulnia a földi élő és épített környezetünk védelméhez.

→ A tanulónak erős az elhatározása legalább 3 és legfeljebb 5 környezetvédelmi ötlet megvalósítására a témával kapcsolatban, ezeket vállalta társai előtt is; felragasztotta a vállalt ötleteket a tanítótól kapott Vállaláskártyákra a saját neve alá (VI. *Értékelőlap* – 3. oszlop).

VI/6. források mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes a választott hasznos tárgy elkészítéséhez szükséges anyagok és eszközök megnevezésére és képes kizárólag a tanító által biztosított, azaz korlátozott forrásokból a lehető leghasznosabbat készíteni; vagy a tanuló képes a levélíráshoz/felirat készítéshez rendelkezésére álló korlátozott nyelvi forrásokból a lehető legjobb nyelvi minőségű levelet/feliratot készíteni.

→ A hulladékból új és hasznos tárgy, a madáreleség/ rovarszállás/ bio-tisztítószer és bio-növényvédőszer/ vetemény/ levélírás/ környezetvédelmi felirat készítésében részt vevő tanulók bizonyították, hogy képesek korlátozott források mellett is anyagi javakat előállítani annak érdekében, hogy a kitűzött céljuk teljesüljön (VI. *Értékelőlap* – 6. oszlop).

VI/7. mások mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes mások mozgósítására, meggyőzésére annak érdekében, hogy cselekvésével célt érjen, azaz a használt alapanyagból általa készített tárgy valóban használatba kerüljön, vagy majdan a maga veteményezte palánták/ maga készítette bio-tisztítószer és bio-növényvédőszer valóban hasznosuljon, vagy a feleslegessé vált tárgyak gazdát cserélhessenek és így újra hasznosak lehessenek; illetve elkerülhető legyen a víz- és energiapazarlás az iskolában.

→ A *Jóslás* válaszai alapján; az iskola igazgatójához eljuttatott kezdeményező levél alapján; az *Asztalterítőn* tanulónként olvasható 3-3 iskolai helyszín megnevezése, valamint legalább 3-3 víz- és energiatakarékoskodásra felhívó felirat iskolai kiragasztása alapján a tanulók mindannyian bizonyították, hogy vannak elképzeléseik és ötleteik mások ösztönzésére és lelkesítésére azért, hogy újrahasznosított alapanyagokból készült tárgyakat; maguk termesztette növényeket és ne készen vett palántákat; a háztartáshoz maguk készítettette környezetbarát szereket használjanak; ne pazarolják az energiát és a vizet. Ilyen tettekkel környezetünket védjük, ezért a megfelelő alkalommal célszerű ezt választanunk (VI. *Értékelőlap* – 7. oszlop).

VI/8. tervezés és menedzsment részkompetencia – A tanuló képes rugalmasan alkalmazkodni a környezetében tapasztalt változásokhoz azzal, hogy nemcsak a saját ötleteit akarja megvalósítani, hanem a tanító javaslatai közül is választott. Valamint a maga elé kitűzött vállalásaihoz tudott cselekvési tervet készíteni, ennek folyamatában képes volt közép- és hosszabb távú célokat kitűzni maga elé.

→ A tanuló választott a tanítói javaslatok közül is a vállalásai közé. Valamint felírta az időütemezést a saját Vállaláskártyáira (VI. *Értékelőlap* – 4. oszlop).

VI/9. kitartás részkompetencia – A tanuló egész hónapban részt vett a szelektív hulladékgyűjtésben; társaival közösen létrehozott a környezetvédelem szempontjából értékes terméket/megvalósított egyéni, kitartó munkával a környezetvédelem szempontjából értékes cselekedetet. Mindezek közben törekedett vállalása végigvitelére abban az esetben is, ha esetleg nehézségei merültek fel.

→ A tanuló a Vállaláskártyáin szereplő csoportos és egyéni vállalásait kitartó munkával, az esetleges sikertelenségek korrigálásával teljesítette; egész hónapban kitartóan vett részt a szelektív hulladékgyűjtésben, azt szülője/tanítója a megadott módon igazolta (VI. *Értékelőlap* – 10. oszlop).

VI/10. együttműködés részkompetencia – A tanuló képes társaival együttműködni annak érdekében, hogy a vállalt, élő- és épített környezetünk védelme szempontjából hasznos tárgy vagy levél/felirat megvalósulhasson. Képes mérlegelni a társakkal való versengés előnyeit és hátrányait a közös cél elérése érdekében.

→ Ellenőrizhető, hogy a tanuló képes társaival együttműködni a környezetet védő új tárgy vagy termék létrehozása érdekében, vállalásokat tesz a részfeladatokra úgy, hogy közben mérlegelni is képes a társakkal való versengés előnyeit és hátrányait a közös cél elérése érdekében. A csoport minden tagjának teljesítettnek tekintjük ezt a részt, ha (2.hét/2.) (3. hét/1.) (3.hét/2.) a munkafázisok mindegyikére érkezett vállalás a csoporttagoktól, és minden csoporttag monogramja legalább egy munkafázis mellett szerepel ☺ jelöléssel; ha (4.hét/1.) a csoporttagok a Szóforgó módszer szabályait betartva készítették a *Fagocitátumot* és több kéz írása tisztázott levél, illetve *Szóforgó módszerrel* készítették a tisztázott feliratokat (VI. *Értékelőlap* – 8. oszlop).

VII. Kompetenciakártyák: KÁOSZKAPITÁNY TANYÁJA

VII/1. kreativitás részkompetencia – A tanuló képes egy fennálló probléma: a rendetlenség kiváltó okának felismerésére és ennek megfelelő megoldási javaslatok megfogalmazására.

→ Az „Ablak” saját cikkelye alapján ellenőrizhető, hogy az adott diáknak voltak-e saját ötletei a káosz megszüntetésére – a teljesítéshez legalább három saját javaslatot várjuk el egy-egy diáktól (*VII. Értékelőlap* – 1. oszlop).

VII/2. ötletek értékelése részkompetencia – A tanuló képes meggyőzni a társait arról, hogy a saját ötlete mennyire értékes az adott probléma: a káosz megszüntetése szempontjából.

→ Az „Ablak” középső része segítségével ellenőrizhető, hogy az egyéni ötletekből hányat fogadott el a csoport – a teljesítéshez megelégedhetünk két elfogadott javaslattal (*VII. Értékelőlap* – 2. oszlop).

VII/3. etikus és fenntartható gondolkodás részkompetencia – A tanuló képes számolni ötletei következményeivel, átgondolni azt, hogy azok kivitelezése ütközhet-e nehézségekbe.

→ A szavazás eredményét az „Ablak”-ba írtakkal összevetve ellenőrizhető, hogy az(oka)t a házimunká(ka)t, ami(ke)t egy-egy diák saját maga javasolt és a csoportja is elfogadott, többségében önállóan is elvégezhetőnek értékelték-e a tanulók – a teljesítéshez megelégedhetünk e kritériumnak megfelelő egyetlen elfogadott javaslattal is (*VII. Értékelőlap* – 3. oszlop).

VII/4. motiváció részkompetencia – A tanuló motivált arra, hogy az ötletek közül többet saját maga is megpróbáljon véghez vinni.

→ A három kitöltött *Vállalaskártyá*val bizonyíthatja a tanuló a feladat iránti elkötelezettségét (*VII. Értékelőlap* – 4. oszlop).

VII/5. az öntudatosság és énhatékonyság részkompetencia – A tanuló képes erősségeinek és gyengeségeinek azonosítására, saját fejlődése érdekében gyakorlásban való részvételre.

→ Az egyes házimunkák kipróbálásában való részvétel jelzi, hogy a tanuló akar-e ezen a téren jó teljesítményt nyújtani – a teljesítéshez azt várjuk el, hogy legalább egyszer végig menjen mindkét akadálypályán (*VII. Értékelőlap* – 6. oszlop).

VII/6. források mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes takarításhoz, rendrakáshoz szükséges anyagok és eszközök megnevezésére.

→ Az egyénileg összeírt kellékek listája segítségével ellenőrizhető, hogy a tanuló tud-e az ötletek kivitelezéséhez szükséges anyagokat, eszközöket felsorolni – a teljesítéshez mindhárom vállalt házimunkához legalább egy-egy anyag, eszköz megnevezését várjuk el (VII. Értékelőlap – 5. oszlop).

VII/7. mások mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes másokat mozgósítani, bevonni a vállalt feladat teljesíthetősége érdekében.

→ A Támogató kártyák segítségével értékelhető, hogy a tanuló mennyire tud meggyőzni másokat arról, hogy segítsék, támogassák abban, hogy egy vállalt feladatot el tudjon végezni – a teljesítéshez három aláírt Támogató kártyának kell lennie a *Teendők rengetege füzetben* (VII. Értékelőlap – 8. oszlop).

VII/8. tervezés és menedzsment részkompetencia – A tanuló képes rövid távú célokat kitűzni.

→ A vállalt házimunkák időütemezésének megtörténtét a *Teendők rengetege füzetek* alapján lehet ellenőrizni – a teljesítéshez mindhárom vállalkáshoz meg kell jelölnie határidőt a diáknak (VII. Értékelőlap – 7. oszlop).

VII/9. kitartás részkompetencia – A tanuló képes elköteleződni egy feladat mellett és képes a vállalkását véghez is vinni.

→ A Vállalkáskártyákkal tudja igazolni a tanuló, hogy a vállalt házimunkákat valóban elvégezte otthon – a teljesítéshez mindhárom házimunkát igazolni kell valamelyik szülőnek a *Teendők rengetege füzetbe* ragasztott Vállalkáskártyákon (VII. Értékelőlap – 9. oszlop).

VII/10. együttműködés részkompetencia – A tanuló képes a társaival együttműködni, közös döntéseket hozni.

→ A társakkal való együttműködés értékelése jelen esetben több részfeladat együttes figyelembevételével történhet a VII. Értékelőlap alapján. Ezek az alábbiak:

- lehetséges házimunkák csoportos mérlegelése;
- kelléktáblázatok csoportos kitöltése;

ennek teljesítéséhez várjuk el, hogy a tanuló kétszer részt vegyen csoportmunkában (VII. Értékelőlap – 10. oszlop).

VIII. Kompetenciakártyák: TÜNDÉRKERT

VIII/1. kreativitás részkompetencia – A tanuló képes meglévő ismereteire építve és a fantáziáját is használva megtervezni egy kerttípust, és kitalálni egy arra illő nevet.

→ A vágyott saját tervezésű tündérkert-típus rajz elkészítése és egy helységnév megadása igazolhatja a tanuló kreativitását (*VIII. Értékelőlap* – 4. oszlop).

VIII/2. ötletek értékelése részkompetencia – A tanuló képes attitűdjei kinyilvánításával jelezni, hogy egy ötlet megvalósulását mennyire tartja elfogadhatónak, értéknek mások és a maga számára.

→ A *Teendők rengetege* füzetekbe írt reflexiók, a társértékelések, valamint a tündérkertek további szépítésére tett javaslatok alapján tudja a tanító megállapítani, hogy egy-egy diák mennyire tiszteli a sokféleséget a minikertek létrehozása során; hisz-e abban, hogy a kertészkedés értékteremtő, hasznos és esztétikus tevékenység mindannyiunk örömére (*VIII. Értékelőlap* – 10. oszlop).

VIII/3. etikus és fenntartható gondolkodás részkompetencia – A tanuló képes felelősen gondolkodni a kertészkedés következményeiről.

→ A *Teendők rengetege* füzetbe írt, illetve a helyszínen feltett kérdések, valamint a növények elhelyezésére az Asztalterítő módszerrel felírt javasolt helyszínek együttesen bizonyítják, hogy a tanuló komolyan veszi a kertészkedést – a teljesítéshez elég, ha a füzetébe írt egy kérdést, vagy utólag szóban kérdezett a szakembertől, valamint a növénytársulás elhelyezését vitató Asztalterítőre írt legalább egy javasolt helyszínt (*VIII. Értékelőlap* – 5. oszlop).

VIII/4. motiváció részkompetencia – A tanuló eltökélt a cselekvésre; hajlandó erőfeszítéseket tenni társaival közösen annak érdekében, hogy a vágyott célt elérje.

→ A tanuló által bármilyen típusú minikert kialakításának és gondozásának vállalása jelzi, hogy a tanuló szeretné magát új helyzetekben is kipróbálni; ezt igazolja, hogy csatlakozik valamelyik csoporthoz – a teljesítéshez választania kellett egy olyan kerttípust, amit maximum 2 társával közösen szeretne létrehozni (*VIII. Értékelőlap* – 2. oszlop).

VIII/5. az öntudatosság és énhatékonyság részkompetencia – A tanuló előismereteire alapozva képes szándékairól és kívánságairól gondolkodni az adott témával kapcsolatban, és hisz abban, hogy a foglalkozásokon ezekre választ kap.

→ A tanuló legalább 3 tapasztalatot, ismeretet szeretne szerezni a témával kapcsolatban, ezeket a TTM-ábra törzsére felírta, vállalta társai előtt is (*VIII. Értékelőlap* – 1. oszlop).

VIII/6. források mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes a választott minikert (Tündérkert) elkészítéséhez szükséges növények, anyagok és eszközök megnevezésére. Plusz lehetőség: a tanuló képes egy alapanyagot beszerezni vagy elkészíteni is.

- A Kerekasztal körforgó és a Csoportszóforgó módszerekkel kivitelezett listák meglétével ellenőrizhető, hogy tisztában van-e a tanuló azzal, hogy mi mindent szükséges beszerezni, biztosítani a választott mini kerttípus készítéséhez. Mivel a Kerekasztal körforgó módszerben minden csoportagnak meg kellett nyilatkoznia, ezért, ha a lista elkészült, az egyben garantálja annak tényét, hogy minden csoporttag birtokolja ezt a részkompetenciát.
- Az otthonról hozott alapanyag bizonyítja, hogy a tanuló képes az ötlet kivitelezéséhez szükséges anyagi forrás (használaton kívüli ültetőedény beszerzése) mozgósítására; vagy
- a hypertufa kaspó készítésével az abban részt vevő tanulók bizonyították, hogy képesek korlátozott források mellett is anyagi javakat előállítani annak érdekében, hogy a kitűzött céljuk teljesüljön (VIII. Értékelőlap – 6. oszlop).

VIII/7. mások mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes segítségeket igénybe venni a vállalt feladat teljesítése érdekében.

- A Segítségkérő tündérkártyák felhasználásával igazolható, hogy a tanuló ki tudja használni a felajánlott szakértőtől, Internetről és társaktól érkező segítségeket a feladat megoldásához – ha a csoport legalább két segítségkérés lehetőséggel él, minden tagjának teljesítettnek tekinthetjük ezt a részt (VIII. Értékelőlap – 7. oszlop).

VIII/8. tervezés és menedzsment részkompetencia – A tanuló képes a közösen kitűzött cél érdekében cselekvési tervet készíteni, ennek folyamatában képes rugalmasan alkalmazkodni a majdan vele együtt dolgozó társai elképzeléseihez.

- Az Asztalterítő ábrákra írt munkafázis lépések javaslatai minden tanuló esetén mutatják, hogy a tanuló a választott kerttípus kialakításának cselekvési tervét önállóan is végiggondolta, a hiányzó munkafázisokra megfogalmazott saját javaslatokat. A kitűzött cél elérése érdekében rugalmasan alkalmazkodott a vele együtt dolgozó csoporttagok elképzeléseihez, mert konszenzus jött létre a munkafázisok terén. Ezt az Asztalterítő-ábra közepére írták (VIII. Értékelőlap – 3. oszlop).

VIII/9. kitarítás részkompetencia – A tanuló létrehozott társaival közösen egy, az adott növények életfeltételeit is figyelembe vevő, elfogadható minőségű mini növénykertet; közben törekedett vállalása végigvitelére abban az esetben is, ha esetleg nehézségei merültek fel.

→ A tanulók a vállalt mini kerteket elkészítik közös munkával az előzőleg megtett vállalásaikat betartva. Ha szükséges, közben korrigálják a munkájukat, újra és újra próbálkoznak, javítják a hibákat mindaddig, amíg a vágyott eredményt elérik. – Amennyiben sikerül egy esztétikus, valamint az adott növények életfeltételeit is figyelembe vevő, elfogadható minőségű mini növénytársulást beültetniük, létrehozniuk, a feladatot teljesítettnek tekintjük, és a részkompetencia feltételei minden csoporttag számára teljesültek (*VIII. Értékelőlap* – 9. oszlop).

VIII/10. együttműködés részkompetencia – A tanuló képes társaival együttműködni annak érdekében, hogy a vállalt mini növénykert megvalósulhasson; képes mérlegelni a társakkal való versengés előnyeit és hátrányait a közös cél elérése érdekében.

→ A Tollak közepén, avagy letettem a voksot! módszer eredményéből ellenőrizhető, hogy a tanuló képes társaival együttműködni a választott minikert létrehozása érdekében, vállaltakat tesz a részfeladatokra úgy, hogy közben mérlegelni is képes a társakkal való versengés előnyeit és hátrányait a közös cél elérése érdekében. Ha a 12 munkafázis mindegyikének elvégzésére érkezett vállalás a csoporttagoktól, a csoport minden tagjának teljesítettnek tekintjük ezt a részt (*VIII. Értékelőlap* – 8. oszlop).

IX/1. kreativitás részkompetencia – A tanuló képes meglévő ismereteire építve és a fantáziáját is használva társaival közösen megtervezni egy parti-nyomatványt.

→ A csoportban kivitelezett nyomatvány-prototípusok igazolhatják a tanuló kreativitását – a teljesítéshez legalább egy kreatív elemet (pl. nyomatvány formája, valaminek nem szokványos megnevezése, sajátos betűtípus, nem sablonos elrendezés stb.) várjunk el (IX. *Értékelőlap* – 5. oszlop).

IX/2. ötletek értékelése részkompetencia – A tanuló képes attitűdjei kinyilvánításával jelezni, hogy egy ötletet mennyire tart mások által elfogadhatónak.

→ A szavazás nyomon követésével ellenőrizhető, hogy kik nyilvánítottak véleményt a témajavaslatokkal kapcsolatban – a teljesítéshez várjuk el, hogy a tanuló legalább három témajavaslatra szavazzon (IX. *Értékelőlap* – 2. oszlop).

IX/3. etikus és fenntartható gondolkodás részkompetencia – A tanuló képes felelősen gondolkodni egy partira kiválasztott játékok, ételek, italok, zenék, továbbá az ott tanúsított viselkedés következményeiről.

→ A saját színnel írt – nyomatványelemre, illetve a viselkedési szabályokra tett – javaslatok bizonyítják, hogy a tanuló képes ötleteit olyan szempontból mérlegelni, hogy azok milyen mértékben befolyásolhatják a partin résztvevők hangulatát – a teljesítéshez várjuk el, hogy mindkét területhez legalább egy-egy saját javaslatot írjon (IX. *Értékelőlap* – 4. oszlop).

IX/4. motiváció részkompetencia – A tanuló hajlandó erőfeszítéseket tenni annak érdekében, hogy a parti sikerességéhez annak témájához illeszkedő dekoráció készüljön.

→ A dekoráció elkészítésében és felrakásában való részvétel alapján tudja a tanító megállapítani, hogy egy-egy diák mennyire elkötelezett a parti sikeressége mellett – a teljesítéshez aktív közreműködést várunk el (IX. *Értékelőlap* – 8. oszlop).

IX/5. az öntudatosság és énhatékonyság részkompetencia – A tanuló képes eldönteni, hogy kik azok a személyek, akiket illik meghívni és akikkel jól is érezné magát egy partin.

→ A tanuló javaslatot tud tenni a partin résztvevők körére – a teljesítéshez azt várjuk el, hogy legyen legalább egy ötlete a meghívottakra, ez a IX. *Értékelőlap*on rögzítettek alapján ellenőrizhető (IX. *Értékelőlap* – 3. oszlop).

IX/6. források mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes különböző parti-feladatokhoz szükséges anyagok és eszközök megnevezésére.

→ A felhasznált Beszélőkorongok ellenőrzésével megállapítható, hogy a tanuló tisztában van-e azzal, hogy mi mindent szükséges beszerezni egy parti lebonyolításához – a teljesítéshez várjuk el, hogy mindhárom korongját felhasználva vagy maga mondjon valamilyen anyagot, eszközt vagy értsen egyet a társa által mondottal (*IX. Értékelőlap – 6. oszlop*).

IX/7. mások mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes segítségeket kérni a parti megvalósíthatósága érdekében.

→ A Támogató kártyák segítségével értékelhető, hogy a tanuló mennyire tud meggyőzni másokat arról, segítsék, támogassák a szükséges kellékek biztosításában a parti sikeressége érdekében – a teljesítéshez legalább két aláírt Támogató kártyának kell lennie a *Teendők rengetege* füzetben (*IX. Értékelőlap – 7. oszlop*).

IX/8. tervezés és menedzsment részkompetencia – A tanuló képes hosszabb időintervallumban gondolkodva a teendők optimális sorrendjének meghatározására.

→ A partiszervezési feladatok időütemezésének megtörténtét a papírcsíkokra felírt monogramok segítségével lehet ellenőrizni – a teljesítéshez várjuk el, hogy a három kihúzottból legalább két teendő megfelelő határidőhöz legyen rendelve (*IX. Értékelőlap – 1. oszlop*).

IX/9. kitartás részkompetencia – A tanuló képes nem csak élvezni a partit, hanem az azzal járó kevésbé kellemes feladatokban is hajlandó részt venni.

→ A tanuló kitartását igazolja, hogy a parti után hajlandó ottmaradni és a helyszín rendbetételében közreműködni – a teljesítéshez aktív részvételt várjunk el (*IX. Értékelőlap – 9. oszlop*).

IX/10. együttműködés részkompetencia – A tanuló képes a társaival együttműködni annak érdekében, hogy a parti jól sikerüljön, mindenki elégedetten és boldogan távozzon.

→ A társakkal való együttműködés értékelése jelen esetben több részfeladat együttes figyelembevételével történhet a *IX. Értékelőlap* alapján. Ezek az alábbiak:

- ütemterv összeállítása;
- parti témájára tett javaslat;
- nyomtatvány tartalmának tervezése;
- nyomtatvány kivitelezése;
- viselkedési szabályok meghatározása;

– ennek teljesítéséhez várjuk el, hogy a tanuló legalább háromszor részt vegyen csoportmunkában (*IX. Értékelőlap – 10. oszlop*).

X/1. kreativitás részkompetencia – A tanuló képes kreatívan indokolni, hogy a jövőben milyen életet kíván élni.

→ A tanuló képes volt megfelelő választ adni a jövőjével kapcsolatos kérdésekre és kreatív módon tudta választását indokolni (*X. Értékelőlap* – 1. oszlop).

X/2. ötletek értékelése részkompetencia – A tanuló képes meggyőzni a társait arról, hogy a saját ötlete mennyire értékes: az általa javasolt tárgy nagyon fontos az időkapuszulában.

→ Az „Ablak” középső része segítségével ellenőrizhető, hogy az egyéni ötletekből hányat fogadott el a csoport – a teljesítéshez megelégedhetünk egy-két elfogadott javaslattal (*X. Értékelőlap* – 2. oszlop).

X/3. etikus és fenntartható gondolkodás részkompetencia – A tanuló képes számolni ötletei következményeivel, átgondolni azt, hogy azok kivitelezése ütközhet-e nehézségekbe.

→ A szavazás eredményét az „Ablak”-ba írtakkal összevetve ellenőrizhető, hogy azt a tárgyat, amit egy-egy diák saját maga javasolt és a csoportja is elfogadott, az osztályban a többiek többségében elfogadták ugyanannak az objektumnak a fontosságát (*X. Értékelőlap* – 3. oszlop).

X/4. motiváció részkompetencia – A tanuló hajlandó erőfeszítéseket tenni annak érdekében, hogy megfelelő tárgyak kerüljenek az időkapuszulába.

→ Az egy kitöltött Vállalaskártyával bizonyíthatja a tanuló a feladat iránti elkötelezettségét (*X. Értékelőlap* – 4. oszlop).

X/5. az öntudatosság és énhatékonyság részkompetencia – A tanuló képes erősségeinek és gyengeségeinek azonosítására, saját fejlődése érdekében gyakorlásban való részvételre.

→ A tanuló képes értékes produktumot alkotni (*X. Értékelőlap* – 6. oszlop).

X/6. források mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes az időkapszulába szükséges alkotások megfelelő technikával történő előállítására.

→ Az időkapszulában elhelyezésre kerülő vizuális alkotásokat a tanuló képes a megfelelő technikai megoldás segítségével megteremteni (X. *Értékelőlap* – 5. oszlop).

X/7. mások mozgósítása részkompetencia – A tanuló képes másokat mozgósítani, bevonni a vállalt feladat teljesíthetősége érdekében.

→ A különböző feladatok teljesítésében segítséget nyújt másoknak (X. *Értékelőlap* – 8. oszlop).

X/8. tervezés és menedzsment részkompetencia – A tanuló képes rövid távú célokat kitűzni.

→ A vállalt feladatokat időre elvégzi, a vállaláshoz meg kell jelölnie határidőt a diáknak, amit neki be kell tartania (X. *Értékelőlap* – 7. oszlop).

X/9. kitartás részkompetencia – A tanuló képes elköteleződni egy feladat mellett és képes a vállalását véghez is vinni.

→ A Vállaláskártyákkal tudja igazolni a tanuló, hogy a vállalt feladatokat valóban elvégezte (X. *Értékelőlap* – 9. oszlop).

X/10. együttműködés részkompetencia – A tanuló képes a társaival együttműködni, közös döntéseket hozni.

→ A társakkal való együttműködés értékelése az *Értékelőlap* alapján történik:

- lehetséges időkapszulába helyezhető tárgyak csoportos mérlegelése; ennek teljesítéséhez várjuk el, hogy a tanuló legalább egyszer részt vegyen csoportmunkában (X. *Értékelőlap* – 10. oszlop).

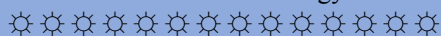
8.7. Melléklet: Erősségem! kártyák

I. Erősségem! kártyák: **KELETRE A NAPTÓL - NYUGATRA A HOLDTÓL**

I/1. Erősségem! kártya: ***Légy kreatív!***

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy képes vagy valós helyszínt mesebelivé varázsolni.

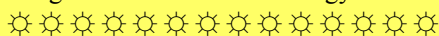
Kék színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

I/4. Erősségem! kártya: ***Akarj önállóan közlekedni!***

Gratulálok! Bebizonyítottad, hajlandó vagy erőfeszítéseket tenni annak érdekében, hogy idővel egyedül is el tudj jönni az iskolába és/vagy haza tudjál menni onnan, anélkül, hogy eltévednél.

Sárga színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

I/2. Erősségem! kártya: ***Kritikusan értékeld a tájékozódásra vonatkozó ötleteket!***

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy átgondolni, hogy mely tereptárgyak/ tereppontok kiválasztásával lehet megkönnyíteni az iskolában való eligazodást magad és társaid számára.

Lila színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

I/5. Erősségem! kártya: ***Ha valakit szeretnél magatokhoz meghívni, ne felejtsd el az odavezető utat ismertetni!***

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy tenni az ellen, valakivel csak azért ne tudjál találkozni, mert nem tudja, hol keresse a megadott címet.

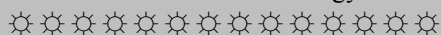
Narancssárga színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

I/3. Erősségem! kártya: ***Felelősen segíts tájékozódni másoknak!***

Gratulálok! Bebizonyítottad, fontos számodra, hogy pontos útbaigazítást adj másoknak.

Szürke színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

I/6. Erősségem! kártya: ***Vedd számba, milyen módokon lehet tájékozódni ismeretlen helyen!***

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy nem vagy elveszett a világban. Tudod, hogy milyen kellék(ek) segítségével lehet az északi irányt meghatározni.

Piros színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

I/7. Erősségem! kártya:
***Ösztönözz másokat is arra, hogy
tanuljanak meg tájékozódni!***

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
– társaiddal együttműködve –
olyan térképet készíteni, ami arra
ösztönöz másokat, hogy próbáljanak
meg ennek segítségével tájékozódni,
ha hozzá szeretnének jutni
az eldugott kincshez.

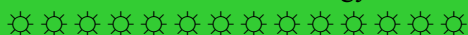
Bordó színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

I/9. Erősségem! kártya:
Ne add fel!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
a térkép útmutatásait követve
kitartóan keresni az elrejtett kincset.

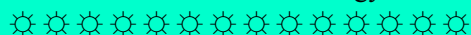
Zöld színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

I/8. Erősségem! kártya:
Tanulj meg megtervezni egy útvonalat!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
– társaiddal együttműködve –
Kincskereső térképet tervezni.

Türkiz színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

I/10. Erősségem! kártya:
Alkoss csapatot, dolgozz másokkal!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
együttműködni társaiddal
annak érdekében, hogy
egymást segítsétek
a térbeli tájékozódás elsajátításában.

Barna színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

II/1. Erősségem! kártya:
Légy kreatív!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
nevet adni egy kisállatnak
és megtervezni a lakhelyét.

Kék színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

II/4. Erősségem! kártya:
Légy eltökélt

célod megvalósítása érdekében!

Gratulálok! Bebizonyítottad,
hajlandó vagy erőfeszítéseket tenni
annak érdekében, hogy
szüleid beleegyezzenek
egy kisállat tartásába.

Sárga színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

II/2. Erősségem! kártya:
Kritikusan értékeld
saját kívánságaidat!

Gratulálok! Bebizonyítottad,
képes vagy átgondolni
a saját kisállat tartása következményeit
magadra és másokra nézve.

Lila színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

II/5. Erősségem! kártya:
Higgy abban, hogy sikerülhet,
amit szeretnél elérni!

Gratulálok! Bebizonyítottad,
képes vagy elgondolkodni azon,
és másoknak kifejezni,
milyen saját kisállatot szeretnél,
és hiszel abban, hogy vágyad teljesülhet.

Narancssárga színnel kiszínezhetsz
egy mezőt!

II/3. Erősségem! kártya:
Gondolkodj hosszú távban!

Gratulálok! Bebizonyítottad,
hogy felelősséget vállalhass
egy kisállatért,
minél többet szeretnél megtudni
a tartásáról.

Szürke színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

II/6. Erősségem! kártya:
Vedd számba,
mi mindenre van szükség
egy vállalat teljesítéséhez!

Gratulálok! Bebizonyítottad,
képes vagy számba venni
egy kisállat tartásához
szükséges anyagokat és eszközöket.

Piros színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

II/7. Erősségem! kártya:
Kommunikálj másokkal!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy segítséget is igénybe venni ahhoz, hogy ne feledkezz meg semmilyen szükséges dologról, ami a kisállattartáshoz kelleni fog.

Bordó színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

II/9. Erősségem! kártya:
Ne add fel!

Gratulálok! Bebizonyítottad, minél jobban meg akarod ismerni a kisállatokat azért, hogy felelős gazdi lehessél.

Zöld színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

II/8. Erősségem! kártya:
Szakíts időt arra, ami fontos neked!

Gratulálok! Bebizonyítottad, a kisállatot magadnak akarok, ezért képes vagy rendszeresen időt szakítani a vele való foglalkozásra.

Türkiz színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

II/10. Erősségem! kártya:
Alkoss csapatot, dolgozz másokkal!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy együttműködni azokkal a társaiddal, akik ugyanolyan kisállatot szeretnének, mint te, annak érdekében, hogy egymást segítsétek ebben.

Barna színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

III/1. Erősségem! kártya:
Légy kreatív!

Gratulálok! Bebizonyítottad,
képes vagy kreatívan
és fantáziádat használva kigondolni,
mi mindent tehetsz te magad azért, hogy
társadnak jól cselekedj.

Kék színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

III/4. Erősségem! kártya:
***Tegyél meg mindent a sikerességhez,
amit megtehetsz!***

Gratulálok! Bebizonyítottad,
hajlandó vagy erőfeszítéseket tenni
annak érdekében, hogy
segíthess a társadnak.

Sárga színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

III/2. Erősségem! kártya:
Kritikusan értékelj saját ötleteidet!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
átgondolni saját ötleteidet;
felismered, mik azok
a jó tulajdonságaid,
amikkel segíteni tudsz másoknak.

Lila színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

III/5. Erősségem! kártya:
***Higgy abban, hogy képes vagy
jótetteket véghez vinni
a társadért, a családtagodért!***

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
jótetteket cselekedni
mások boldogulása kedvéért.

Narancssárga színnel kiszínezhetsz
egy mezőt!

III/3. Erősségem! kártya:
Gondolkodj felelősen!

Gratulálok! Bebizonyítottad,
felelősen tudsz gondolkodni arról,
hogyan segíthetsz másoknak.
Társadnak örömet szerezteél,
éppen akkor segítettél neki,
amikor valóban szüksége is volt rá.

Szürke színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

III/6. Erősségem! kártya:
***Vedd számba,
milyen mesét tudsz kitalálni
5-6 szóból!***

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
egy izgalmas mesét kitalálni
néhány szó segítségével.

Piros színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

III/7. Erősségem! kártya:

Győzz meg másokat, hogy segítsenek neked abban, amit egyedül még nem tudsz megoldani!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy a társadtól segítséget kérni akkor, amikor arra valóban szükséged van.

Bordó színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

III/9. Erősségem! kártya:

Ne csak a kellemes dolgokat vállald, hanem a kevésbé kellemeseket is!

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy nagyon kitartó vagy a jótettek végrehajtásában. Nem adtad fel még akkor sem, ha esetleg nehezedre esett megtenni egy-egy jócselekedetet.

Zöld színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

III/8. Erősségem! kártya:

Mindig gondold át, kinek milyen segítségre, jótettre van igazán szüksége!

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy jól ismered a társadat, tudod, mi az, amivel a leginkább segítheted őt.

Ezzel biztosítod, hogy igazán örömet szeretnél szerezni neki.

Türkiz színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

III/10. Erősségem! kártya:

Többen többre mentek!

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy tudsz együtt dolgozni másokkal.

Biztos vagyok abban, hogy együtt sok izgalmas kalandban, boldog élményben lesz részetek.

Barna színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IV/1. Erősségem! kártya:
Légy kreatív!

Gratulálok! Bebizonyítottad,
képes vagy kreatív elemekkel olyan
karácsonyi meghívót és ajándékot
tervezni, ami elnyerte
a Kicsi kincsek műhelyében
ajándékokat készítő manók tetszését is.

Biztosan nagyon örül,
aki ezeket megkapja.

Kék színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IV/4. Erősségem! kártya:
*Tegyél meg mindent a sikerességhez,
amit megtehetsz!*

Gratulálok! Bebizonyítottad,
hajlandó vagy erőfeszítéseket tenni
azért, hogy a karácsonyi műsoron
ünnepi hangulatot árasztó
dekoráció legyen.

Sárga színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IV/2. Erősségem! kártya:
*Kritikusan értékeld
saját és társaid ötleteit!*

Gratulálok! Bebizonyítottad,
képes vagy átgondolni, hogy
egy karácsonyi műsorbán
milyen ünnepi műsorszámok,
milyen ajándékok legyenek.

Lila színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IV/5. Erősségem! kártya:
*Higgy abban, hogy képes vagy
befolyásolni az események hangulatát!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
átgondolni és kifejezni,
kiknek a meghívásáról
nem szabad megfélemedezni.

Narancssárga színnel kiszínezhetsz
egy mezőt!

IV/3. Erősségem! kártya:
Gondolkodj felelősen!

Gratulálok! Bebizonyítottad,
felelősen tudsz gondolkodni arról, hogy
milyen módon lehet örömet okozni
a szeretteinknek, másoknak.

Szürke színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IV/6. Erősségem! kártya:
*Vedd számba,
mi mindenre van szükség
a karácsony megünnepléséhez!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
a karácsony megünnepléséhez
sorra venni a szükséges anyagokat
és eszközöket annak érdekében, hogy
mindenki boldog legyen az ünnep alatt.

Piros színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IV/7. Erősségem! kártya:

*Győzz meg másokat, hogy
segítsenek neked abban,
amit egyedül
még nem tudsz megoldani!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
a környezetet rávenni arra, hogy
segítsenek, támogassanak
a szükséges kellékek biztosításában.

Bordó színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IV/9. Erősségem! kártya:

*Ne csak a kellemes dolgokat vállald,
hanem a kevésbé kellemeseket is!*

Gratulálok! Bebizonyítottad,
hogy nem feledkeztél meg
az ünnepség utáni takarításról.

Zöld színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IV/8. Erősségem! kártya:

*Mindig gondold át, hogy
a feladatokat milyen sorrendben
célszerű végrehajtani!*

Gratulálok! Bebizonyítottad,
a karácsony megünnepléséhez
képes vagy az ezzel járó feladatokat
ésszerűen ütemezni.

Türkiz színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IV/10. Erősségem! kártya:

Többen többre mentek!

Gratulálok! Bebizonyítottad,
nem kell minden
ünnepi előkészülettel járó feladatot
egyedül megoldanod.

Barna színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

V/1. Erősségem! kártya:
Légy kreatív!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
ötletet/vállalást megfogalmazni,
tárgyaidat megjavítod,
így otthon kevesebb szemetet
fogtok kidobni.

Kék színnel kiszínezhetsz egy mezőt!
❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌

V/4. Erősségem! kártya:
Ne vedd el a lelkesedésedet!

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy
szívesen vállalkozol
különböző javítómunkák elvégzésére,
aminek eredményeképpen
a kedvelt, régi tárgyaidat
nem kell a szemétkosárba dobni.

Sárga színnel kiszínezhetsz egy mezőt!
❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌

V/2. Erősségem! kártya:
***Kritikusan értékeld
saját és mások ötleteit!***

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
meggyőzni a társaidat arról, hogy
az általad javasolt javítómunkákkal
sokat tudtok tenni környezetünkért.
Képes vagy elfogadni mások ötleteit,
ha azokat kivitelezhetőnek tartod.

Lila színnel kiszínezhetsz egy mezőt!
❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌

V/5. Erősségem! kártya:
***Higgy magadban és
fejlődj folyamatosan!***

Gratulálok! Bebizonyítottad,
eltökélt vagy, hogy
a környezeted megóvásáért vállalt
javítómunkákat jól tudd teljesíteni,
ezért részt veszel azok begyakorlásában.

Narancssárga színnel kiszínezhetsz
egy mezőt!
❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌

V/3. Erősségem! kártya:
***Mérlegeld ötleted
következményeit és hatásait!***

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy
olyan ötletet tudsz mondani,
amivel egyedül is képes vagy
segíteni a családtagjaidnak
és örömet tudsz szerezni nekik.

Szürke színnel kiszínezhetsz egy mezőt!
❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌

V/6. Erősségem! kártya:
***Gyűjtsd össze a szükséges forrásokat
és gazdálkodj velük!***

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
számba venni az általad vállalt
javítómunkák elvégzéséhez szükséges
anyagokat és eszközöket.

Piros színnel kiszínezhetsz egy mezőt!
❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌ ❌

V/7. Erősségem! kártya:
Ösztönözz és kötelezz el másokat!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy másokat is meggyőzni, hogy legyenek a segítségedre, elsősorban a szükséges anyagok és eszközök beszerzését illetően.

Bordó színnel kiszínezhetsz egy mezőt!
✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂

V/9. Erősségem! kártya:
Ne add fel!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy arra, hogy azokat a javítómunkákat, amiket elvállaltál, határidőre teljesíteni is tudtad az esetleges nehézségek ellenére is.

Zöld színnel kiszínezhetsz egy mezőt!
✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂

V/8. Erősségem! kártya:
Állíts fontossági sorrendet, szervezd meg a tevékenységet és kövesd a tervedet!

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy nem csak képes vagy célok kitűzésére, hanem meg tudod tervezni és szervezni a javítómunkák menetét.

Türkiz színnel kiszínezhetsz egy mezőt!
✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂

V/10. Erősségem! kártya:
Alkoss csapatot, dolgozz másokkal!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy másokkal együttműködni, hogy a javítómunkákat elvégezhesétek. Együtt sokat tudtok tenni, hogy környezetünket kevesebb hulladékkal terheljük.

Barna színnel kiszínezhetsz egy mezőt!
✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂ ✂

VI/1. Erősségem! kártya:
Légy kreatív!

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy
sok nagyszerű ötleted van
a Föld védelmével kapcsolatban!
Felismered mások ötletei
között is azokat, amik
segíthetnek vigyázni a bolygónkra.

Kék színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VI/4. Erősségem! kártya:
*Tegyél meg mindent a sikerességhez,
amit megtehetsz!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy
meg akarod tanulni,
hogyan kell szelektíven
hulladékokat gyűjteni.

Sárga színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VI/2. Erősségem! kártya:
*Kritikusan értékeld
saját és mások ötleteit!*

Gratulálok! Bebizonyítottad,
képes vagy átgondolni,
és fontossági sorrendbe tenni, hogy
te mi mindent tudsz tenni
a környezetünk védelme érdekében!

Lila színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VI/5. Erősségem! kártya:
*Higgy abban, hogy képes vagy
tapasztalatokat gyűjteni
a környezet védelme érdekében!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
saját erődöt felmérni
és annak alapján dönteni arról,
milyen cselekedeteiddel tudod
te segíteni környezetünk védelmét.
Narancssárga színnel kiszínezhetsz
egy mezőt!

VI/3. Erősségem! kártya:
Gondolkodj felelősen!

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy
felelősen tudsz gondolkodni
a környezetvédelemről.
Amiket vállaltál, azokat teljesítetted is.
Ez óriási tett, amivel bizonyítottad,
tudsz tenni is azért,
hogy Földünk élhető és szép maradjon.

Szürke színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VI/6. Erősségem! kártya:
*Gondold végig, mi mindenre van
szükséged környezeted védelméhez!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
a környezetünket védő cselekedetek
véghezviteléhez szükséges anyagokat
és eszközöket összegyűjteni
annak érdekében, hogy
a Föld védelméhez hozzájárulhass.

Piros színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VI/7. Erősségem! kártya:

***Győzz meg másokat,
segítsenek neked abban, amit egyedül
még nem tudsz megoldani!***

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
más embereket is arra biztatni
és lelkesíteni, hogy segítsenek,
támogassanak környezetvédelmi céljaid
megvalósításában.

Bordó színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VI/9. Erősségem! kártya:

***Ne csak a kellemes dolgokat vállald,
hanem a kevésbé kellemeseket is!***

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy
nagyon kitartó vagy,
tudsz akár heteken keresztül is
egy fontos célért küzdeni.
Nem adtad fel, ezért sikerült
sok jócselekedetet megtenned
Földünk védelme érdekében.

Zöld színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VI/8. Erősségem! kártya:

***Mindig gondold át, hogy a feladatokat
milyen sorrendben
célszerű végrehajtani!***

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy
tudod ütemezni a feladatokat.
Ezzel biztosítod, hogy minden
környezetvédelemmel kapcsolatos
vállalt célodat elérhesd.

Türkiz színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VI/10. Erősségem! kártya:

Többen többre mentek!

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy
együtt tudsz dolgozni másokkal.
Biztos vagyok abban, hogy
együtt, a környezetünk számára
nagyon hasznos dolgot
tudtok létrehozni!

Barna színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VII/1. Erősségem! kártya:
Légy kreatív!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
ötletet/vállalást megfogalmazni
az otthonotokba betolakodó
Káoszkapitány
legyőzéséhez kapcsolódóan.

Kék színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VII/4. Erősségem! kártya:
Ne veszítsd el a lelkesedésedet!

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy
szívesen vállalkozol
különböző házimunkák elvégzésére
az otthonotokba betolakodó
Káoszkapitány legyőzése érdekében.

Sárga színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VII/2. Erősségem! kártya:
*Kritikusan értékeld
saját és mások ötleteit!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
meggyőzni a társaidat arról, hogy
az általad javasolt házimunkákkal
ők is szembe tudnának szállni
Káoszkapitánnyal.

Képes vagy elfogadni mások ötleteit,
ha azokat kivitelezhetőnek tartod.

Lila színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VII/5. Erősségem! kártya:
*Higgy magadban és
fejlődj folyamatosan!*

Gratulálok! Bebizonyítottad,
eltökélt vagy, hogy
a Káoszkapitány kiűzése érdekében
vállalt házimunkákat jól tudd teljesíteni,
ezért részt veszel azok begyakorlásában.

Narancssárga színnel kiszínezhetsz
egy mezőt!

VII/3. Erősségem! kártya:
*Mérlegeld ötleted
következményeit és hatásait!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy
olyan ötletet tudsz mondani
az otthoni káosz megszüntetésére,
amivel egyedül is képes vagy felvenni
a harcot a Káoszkapitánnyal
és ezzel segíthetsz a családtagjaidnak
és örömet tudsz szerezni nekik.

Szürke színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VII/6. Erősségem! kártya:
*Gyűjtsd össze a szükséges forrásokat
és gazdálkodj velük!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
számba venni az általad vállalt
házimunkák elvégzéséhez szükséges
anyagokat és eszközöket, hogy
hatásosan tudj fellépni
a betolakodó Káoszkapitány ellen.

Piros színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VII/7. Erősségem! kártya:
Ösztönözz és kötelezz el másokat!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy másokat is meggyőzni a Káoszkapitány kiűzéséről és rávenni őket arra, hogy legyenek a segítségedre ebben, elsősorban a szükséges anyagok és eszközök beszerzését illetően.

Bordó színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VII/9. Erősségem! kártya:
Ne add fel!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy a Káoszkapitány terjeszkedésének megállítására azáltal, hogy azokat a házimunkákat, amiket elvállaltál, határidőre teljesíteni is tudtad az esetleges nehézségek ellenére is.

Zöld színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VII/8. Erősségem! kártya:
Állíts fontossági sorrendet, szervezd meg a tevékenységet és kövesd a tervedet!

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy nemcsak képes vagy célok kitűzésére a Káoszkapitány legyőzéséhez, hanem meg tudod tervezni és szervezni a rendrakás menetét.

Türkiz színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VII/10. Erősségem! kártya:
Alkoss csapatot, dolgozz másokkal!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy másokkal együttműködni a Káoszkapitány otthonotokból való kiűzése módjának kidolgozásában és megvalósíthatóságában.

Barna színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VIII/1. Erősségem! kártya:
Légy kreatív!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
kreatívan és fantáziádat használva
tündérkertet rajzolni és
nevet adni ennek
a varázslatosan szép helynek.

Kék színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VIII/4. Erősségem! kártya:
*Tegyél meg mindent a sikerességhez,
amit megtehetsz!*

Gratulálok! Bebizonyítottad,
hajlandó vagy erőfeszítéseket tenni
annak érdekében, hogy
az osztályodban legyen
mini növénykert.

Sárga színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VIII/2. Erősségem! kártya:
*Kritikusan értékeld
saját és társaid ötleteit!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
átgondolni, hogy
a társaid által készített
mini tündérkerteket
milyen szépítő ötletekkel lehet
még csodálatosabb
tündérlakhellyé tenni.

Lila színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VIII/5. Erősségem! kártya:
*Higgy abban, hogy képes vagy
tapasztalatokat gyűjteni
a kerti munka során!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
elgondolkodni azon,
milyen tapasztalatokkal gazdagodhatsz,
ha bekapcsolódsz
egy mini tündérkert építésébe.
Narancssárga színnel kiszínezhetsz
egy mezőt!

VIII/3. Erősségem! kártya:
Gondolkodj felelősen!

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy
felelősen tudsz gondolkodni arról,
hogyan kell gondozni növényeket,
milyen helyen szeretnek élni,
és tudnak jól fejlődni
mindannyiunk örömére.

Szürke színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VIII/6. Erősségem! kártya:
*Vedd számba,
mi mindenre van szükség
a növények ültetéséhez!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
egy mini növénykert készítéséhez
kigondolni a szükséges növényeket,
anyagokat és eszközöket
annak érdekében, hogy a növényeid
jó helyre kerüljenek.

Piros színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VIII/7. Erősségem! kártya:

*Győzz meg másokat, hogy
segítsenek neked abban,
amit egyedül még nem tudsz
megoldani!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
a környezetedet rávenni arra, hogy
segítsenek, támogassanak
a szükséges teendők biztosításában a
mini tündérkerted kialakítása érdekében.
Bordó színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VIII/9. Erősségem! kártya:

*Ne csak a kellemes dolgokat vállald,
hanem a kevésbé kellemeseket is!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy
nagyon kitartó vagy a kerti munkában.
Nem adtad fel, ezért sikerült
egy gyönyörű kertecskét készítened
társaidal közös munkában.

Zöld színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VIII/8. Erősségem! kártya:

*Mindig gondold át, hogy
a feladatokat milyen sorrendben
célszerű végrehajtani!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy
a növényültetés lépéseit jól ismered,
tudod ütemezni a feladatokat.
Ezzel biztosítod, hogy növényeid
jól fejlődnek majd.

Türkiz színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

VIII/10. Erősségem! kártya:

Többen többre mentek!

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy
tudsz együtt dolgozni másokkal.
Biztos vagyok abban, hogy
együtt csodálatos mini tündérkertet
hoztok létre.

Barna színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IX/1. Erősségem! kártya:

Légy kreatív!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy kreatív elemekkel olyan parti-nyomtatványt tervezni, ami tükrözi Boldog herceg hitvallását és aki azt kezébe veszi, elolvassa, egyből jókedvre derül.

Kék színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IX/4. Erősségem! kártya:

Tegyél meg mindent a sikerességhez, amit megtehetsz!

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy hajlandó vagy erőfeszítéseket tenni annak érdekében, hogy a Boldog herceg hangulatát idéző partin megfelelő dekoráció legyen.

Sárga színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IX/2. Erősségem! kártya:

Kritikusan értékeld saját és társaid ötleteit!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy átgondolni, hogy egy parti milyen témakörben lehet vonzó a meghívottak számára, aminek a fővédnökségét a Boldog herceg is örömmel vállalja.

Lila színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IX/5. Erősségem! kártya:

Higgy abban, hogy képes vagy befolyásolni az események hangulatát!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy átgondolni és kifejezni, kiknek a meghívásáról nem szabad megfeledkezni; a Boldog herceg hogyan tudja a jó hangulatot, vidámságot garantálni a partin. Narancssárga színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IX/3. Erősségem! kártya:

Gondolkodj felelősen!

Gratulálok! Bebizonyítottad, felelősen tudsz gondolkodni arról, hogy mi hozza meg a jókedvet s mi ronthatja el egy partin. Az utóbbit Boldog herceg se akarná.

Szürke színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IX/6. Erősségem! kártya:

Vedd számba, mi mindenre van szükség egy partihoz!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy egy parti lebonyolításához számba venni a szükséges anyagokat és eszközöket annak érdekében, hogy a Boldog herceghez hasonlóan mindenki jókedvű és vidám legyen.

Piros színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IX/7. Erősségem! kártya:

*Győzz meg másokat, hogy
segítsenek neked abban, amit egyedül
még nem tudsz megoldani!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
a környezetet rávenni arra, hogy
segítsenek, támogassanak
a szükséges kellékek biztosításában
a Boldog herceg elégedettsége
és a parti sikeressége érdekében.

Bordó színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IX/9. Erősségem! kártya:

*Ne csak a kellemes dolgokat vállald,
hanem a kevésbé kellemeseket is!*

Gratulálok! Bebizonyítottad,
a parti jó hangulatában sem
feledkezel meg arról,
utána takarítani is kell, hogy
másnap jókedvvel lehessen
újra birtokba venni a helyszínt.
Boldog herceg büszke rád ezért.

Zöld színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

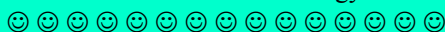

IX/8. Erősségem! kártya:

*Mindig gondold át, hogy
a feladatokat milyen sorrendben
célszerű végrehajtani!*

Gratulálok! Bebizonyítottad,
egy parti sikerességéhez képes vagy
az ezzel járó feladatokat
ésszerűen ütemezni, ezzel
a Boldog herceg munkáját segíteni.

Türkiz színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

IX/10. Erősségem! kártya:

Többen többre mentek!

Gratulálok! Bebizonyítottad,
nem kell minden,
partiszervezéssel járó feladatot
egyedül megoldani, ezt
a Boldog herceg se várja el senkitől.

Barna színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

X/1. Erősségem! kártya:
Légy kreatív!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
kreatív alkotásokat teremteni.
A jövő gyermekei csodálják
majd meg művedet.

Kék színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

X/4. Erősségem! kártya:
Ne vedd el a lelkesedéset!

Gratulálok! Bebizonyítottad,
szívesen vállalkozol
különböző feladatok elvégzésére, hogy
Idővándor sok értékes tárgyat
vihessen el a jövő tanulóinak.

Sárga színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

X/2. Erősségem! kártya:
*Kritikusan értékeld
saját és mások ötleteit!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
meggyőzni a társaidat arról, hogy
az általad javasolt ötleteid helyesek.
Képes vagy elfogadni mások javaslatait,
ha azokat jónak tartod.

Lila színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

X/5. Erősségem! kártya:
*Higgy magadban és
fejlődj folyamatosan!*

Gratulálok! Bebizonyítottad,
eltökélt vagy, kitartottál, ezért
a következő feladatokat
egyre jobban tudod teljesíteni.

Narancssárga színnel kiszínezhetsz
egy mezőt!

X/3. Erősségem! kártya:
*Mérlegeld ötleted
következményeit és hatásait!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy
olyan ötletet tudsz mondani,
amivel Idővándor eljut a tárgyakkal
a távoli jövő diákjához,
akiknek így nagy örömet
tudsz szerezni.

Szürke színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

X/6. Erősségem! kártya:
*Gyűjtsd össze a szükséges forrásokat
és gazdálkodj velük!*

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy
anyagokat, eszközöket, szerszámokat
összegyűjteni, hogy tárgyakat alkothass.
Így Idővándor csoportodtól
időkapcsolatot kaphat.

Piros színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

X/7. Erősségem! kártya:
Ösztönözz és kötelezz el másokat!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy másokat is meggyőzni, hogy legyenek ők is Idővándor segítői, ebbe társaidat sikeresen be tudtad vonni.

Bordó színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

X/9. Erősségem! kártya:
Ne add fel!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy a jövőbe üzenetet küldeni, határidőre teljesíteni tudtad feladataidat. Idővándornak sokat segítettél, aki így nem késett le a jövőbe utazásáról.

Zöld színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

X/8. Erősségem! kártya:
Állíts fontossági sorrendet, szervezd meg a tevékenységet és kövesd a tervedet!

Gratulálok! Bebizonyítottad, hogy nem csak képes vagy célok kitűzésére, az idő múlásának legyőzésére, hanem meg tudod tervezni és szervezni, hogy a jövőnek üzenj.

Türkiz színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

X/10. Erősségem! kártya:
Alkoss csapatot, dolgozz másokkal!

Gratulálok! Bebizonyítottad, képes vagy másokkal együttműködni, így Idővándor biztosan kézbesíti a jövő gyermekeinek az üzenetedet.

Barna színnel kiszínezhetsz egy mezőt!

8.8. Melléklet: Segédanyagok

I. Téma segédanyagai

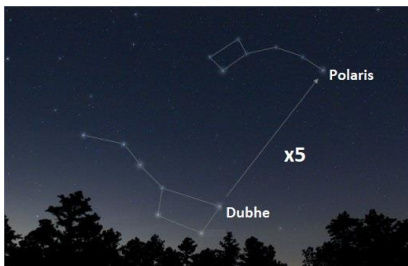
I/1. Segédanyag: Tájékozódást segítő eszközök képei

5. Kép: Iránytű⁴¹

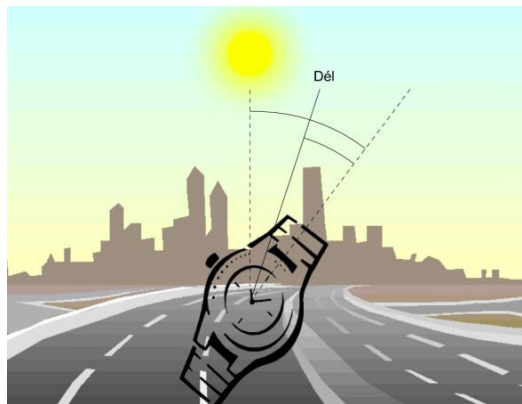
8. Kép: Mohás fa⁴⁴

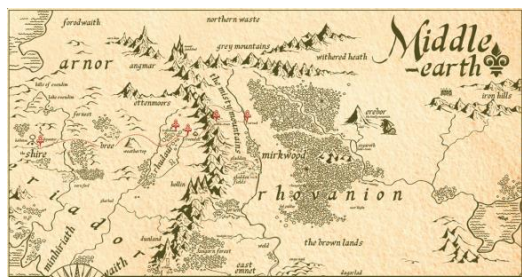
6. Kép: Csillagkép⁴²

7. Kép: Árnyékot vető bot⁴³

9. Kép: Nap és karóra⁴⁵

10. Kép: Középfölde térkép⁴⁶

41 Iránytű. <https://bit.ly/2Kke4nN>

42 Csillagkép. <https://bit.ly/2IMcgR9>

43 Árnyékot vető bot. <https://bit.ly/31vKnW9>

44 Mohás fa. <https://bit.ly/2wZOR9a>

45 Nap és karóra. <https://bit.ly/31y1XbY>

46 Középfölde térkép. <https://bit.ly/2XeX9ZL>

II. Téma segédanyagai

II.1. Segédanyag: Segítségkérő kártyák 📄 ✂

11. Kép: Madarat etető állatgondozó⁴⁷

12. Kép: Cica lappal⁴⁸

13. Kép: Fülbesúgás⁴⁹

⁴⁷ Madarat etető állatgondozó. <https://ng.hu/tag/allatgondozo/>

⁴⁸ Cica lappal. <https://bit.ly/2MPWbPI>

⁴⁹ Fülbesúgás. <https://stock-clip.com/video-footage/tell+secret/2>

II.2. Segédanyag: Megfigyelési lap

Tanulók monogramja:						
						
Melyik állatot figyeltétek meg?	Milyen az élőhelye?	Milyen hangot ad ki?	Mivel táplálkozik?	Hogyan viselkedik?	Milyen jellegzetes külső tulajdonsága van?	Milyen jellegzetes belső tulajdonsága van?

III. Téma segédanyagai

III/1. Segédanyag: Felezett közmondások ✂

Ajándék lónak	ne nézd a fogát!
Sok lúd	disznót győz.
Aki másnak vermet ás,	maga esik bele.
Ki a kicsit nem becsüli,	az a nagyot nem érdemli.
Jobb ma egy veréb,	mint holnap egy túzok.
Többet ésszel,	mint erővel.
Sokat akar a szarka,	de nem bírja a farka.
Jótett helyébe	jót várj!
Ki korán kel,	aranyat lel.
Amit ma megtehetsz,	ne halaszd holnapra!
Addig jár a korsó a kútra,	míg el nem törik.
Nem mind arany,	ami fénylik.
Madarat tolláról,	embert barátjáról lehet megismerni.

*14. Kép: Királyfi
(Kátai Anna alkotása)*

III/3. Segédanyag: TTM-tábla [illegible]

*15. Kép: Mosolygós fej
(Kátai Anna alkotása)*

IV. Téma segédanyagai

IV/1. Segédanyag: „Találj valakit”-módszer

TÉMA 	SAJÁT VÉLEMÉNY 	EGYETÉRTŐK ALÁÍRÁSA

KARÁCSONYI KÉSZÜLŐDÉS TEENDŐINEK ÜTEMEZÉSE	
Három héttel korábban	Versek kiválasztásának elindítása
	Énekek kiválasztásának elindítása
	Meghívók tervezése, anyagszükséglete
	Ajándékok tervezése, anyagszükséglete
Két héttel korábban	Összegyűjtött versek válogatása
	Összegyűjtött énekek válogatása
	Meghívók elkészítése és a szülők meghívása
Egy héttel korábban	Verstanulás
	Énektanulás
	Ajándékok elkészítése
A karácsonyi műsor hetében	Műsor gyakorlása
A karácsonyi műsor napján	Terem berendezése és dekorálása
	Terem rendbetétele

IV/3. Segédanyag: Támogató kártyák

 TÁMOGATÓ KÁRTYÁM

Név:
.....

Kért segítség:
.....
.....

Támogatás vállalása:
.....

 TÁMOGATÓ KÁRTYÁM

Név:
.....

Kért segítség:
.....
.....

Támogatás vállalása:
.....

 TÁMOGATÓ KÁRTYÁM

Név:
.....

Kért segítség:
.....
.....

Támogatás vállalása:
.....

 TÁMOGATÓ KÁRTYÁM

Név:
.....

Kért segítség:
.....
.....

Támogatás vállalása:
.....

V. Téma segédanyagai

V/1. Segédanyag: Vállaláskártya

VÁLLALÁSKÁRTYÁM

Név:

Vállalt javítómunka:

Határidő:

Teljesítés igazolása:

VÁLLALÁSKÁRTYÁM

Név:

Vállalt javítómunka:

Határidő:

Teljesítés igazolása:

VÁLLALÁSKÁRTYÁM

Név:

Vállalt javítómunka:

Határidő:

Teljesítés igazolása:

VÁLLALÁSKÁRTYÁM

Név:

Vállalt javítómunka:

Határidő:

Teljesítés igazolása:

VÁLLALT JAVÍTÓMUNKA:		
✂ szükséges anyag, eszköz: ✂		
felsorolása	van otthon/venni kell/ kölcsön lehet kérni/ lehet csináltatni	biztosításában kinek a segítsége kérhető
Tanulók monogramja:		

TÁMOGATÓ KÁRTYÁM

Név:

.....

Kért segítség:

.....

.....

Támogatás vállalása:

.....

TÁMOGATÓ KÁRTYÁM

Név:

.....

Kért segítség:

.....

.....

Támogatás vállalása:

.....

TÁMOGATÓ KÁRTYÁM

Név:

.....

Kért segítség:

.....

.....

Támogatás vállalása:

.....

TÁMOGATÓ KÁRTYÁM

Név:

.....

Kért segítség:

.....

.....

Támogatás vállalása:

.....

VI. Téma segédanyagai

VI/1. Segédanyag: Föld

16. Kép: Föld⁵⁰

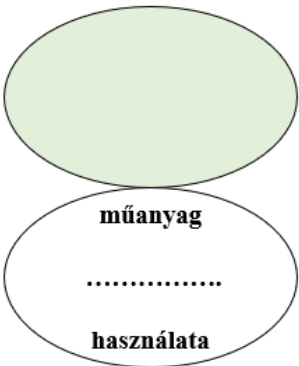
⁵⁰ Föld. https://wiki.startlap.hu/uploads/2014/12/fold_bolygo.jpg

17. Kép: Ökológiai lábnyom⁵¹

⁵¹ Ökológiai lábnyom. <https://kozepsuli.hu/neked-mekkora-az-okologiai-labnyomod/>

Sablon a 15 db kerekded lapocskához, fehér oldalán lyukas szószerkezetekkel a környezetszennyezésről. Másik oldala halványzöld.

5. Ábra: Kerekded lapocska

A fehér oldal lyukas szószerkezetei:

üvegek; műanyag..... használata;papírlap eldobása; permetezés és tisztítás; növényzet; különböző anyagú.....összekeverése; csöpögőés égve hagyott; meguntkidobása; üzletekbenkérése csomagoláshoz, minden közlekedésre; állatok és élőhelyük; feleslegesen sok.....vásárlása

Szódoboz = a lyukas szószerkezeteket kiegészítő szavak:

eldobálása	italpalackok	üres	vegyszerekkel	irtása
hulladékok	vízcsap	világítás	játékok és ruhák	nejlontáska
autóhasználat	tárgy	pusztítása		

VI/4. Segédanyag: Tanítói környezetvédelmi ötletek □

6. Ábra: Tanítói környezetvédelmi ötletek

VI/5. Segédanyag: Tanítói környezetvédelmi ötletek határidőkkel ☐

7. Ábra: Tanítói környezetvédelmi ötletek határidőkkel

Név:

Vállalt környezetvédelmi teendő:

Határidő:

Teljesítés igazolása:

Név:

Vállalt környezetvédelmi teendő:

Határidő:

Teljesítés igazolása:

Név:

Vállalt környezetvédelmi teendő:

Határidő:

Teljesítés igazolása:

Név:

Vállalt környezetvédelmi teendő:

Határidő:

Teljesítés igazolása:

újságlap	kartondoboz	nejlonzacskó	konzervdoboz	befőttesüveg
törött pohár	joghurtos doboz	halkonzerves doboz	papírsebkendő	papírzacskó
szalvéta	almacsutka	banánhéj	mandarinhéj	tejesdoboz
kefíres doboz	ásványvizes palack	törött virágcserep	mosószeres flakon	WC papír henger
narancslé doboz	burgonyahéj	tojáshéj	használt elem	üdítős üveg
tusfürdős flakon	fogkrémes tubus	elszáradt virág	szalvéta	

VI/8. Segédanyag: Szelektív hulladéktárolók ✂

18. Kép: Szelektív hulladékgyűjtők 1.⁵²

20. Kép: Szelektív hulladékgyűjtők 3.⁵⁴

19. Kép: Szelektív hulladékgyűjtők 2.⁵³

21. Kép: Szelektív hulladékgyűjtők 4.⁵⁵

⁵² Szelektív hulladékgyűjtők1. <https://bit.ly/2Kt85X>

⁵³ Szelektív hulladékgyűjtők2. <https://bit.ly/2KmpFh6>

⁵⁴ Szelektív hulladékgyűjtők3. <https://bit.ly/2RgILL6>

⁵⁵ Szelektív hulladékgyűjtők4. <https://bit.ly/2wWH2B8>;
<https://bit.ly/2wZ6xlE>

név	Készítsünk új papírt használtakból! (2. hét/2.)
	1) Vágd a használt újságpapírokat csíkokra! Tépd fel apró darabokra a csíkokat!
	2) Egy 1 l-es befőttesüvegbe nyomd bele jó erősen a papírdarabkákat szépen rétegelve!
	3) Vízfőralóban forralj vizet! A forró vizet tanítód segítségével öntsd a befőttesüvegbe úgy, hogy a víz majdnem ellepje a papírt!
	4) Hagyd ázni a papírt 4 órán át a vízben! Közben fakanállal nyomkodd meg (de ne keverd át!) több alkalommal!
	5) 3-4 kanál/üveg kukoricalisztet keverj el meleg vízben! Öntsd a pípírpéphez és keverd össze!
	6) Vágj 20x30cm-es darabokra alufóliát! Szurkálj rá sűrűn lyukakat, hogy olyan szitát kapj, amiből a nedvesség kicsöpöghet!
	7) Simítsd az alufóliára a papírmasszát a lehető legvékonyabban! Vigyázz arra, hogy ne legyen lyuk a kisimított masszán, mert különben lyukas lesz a papírlap, ami készül!
	8) Tedd rajztáblára a papírlapokat, és hagyd, hogy megszáradjanak! 5-6 nap múlva óvatosan emeld le a lapokat a fóliáról! Elkészült az új papírlap!

név	Készítsünk madáretetőt műanyag palackból! (2. hét/2.)
	1) A palack közepét szúrd át egymással szemben lévő oldalon! A lyukon nyomj át egy fakanalat vagy egy erősebb botot! A bot olyan hosszan lógjon ki a palackból mindkét oldalon, hogy egy madár kényelmesen rászállhasson.
	2) A bot felett mindkettő oldalon mérj ki felfelé 3cm-t és jelöld meg filctollal! Rajzolj a jelölés fölé mindkettő oldalra egy 5cm széles, 8 cm magas téglalap formát!
	3) A berajzolt téglalap forma alsó felét vágd be ollóval!
	4) A vágás közepénél nyomd be a téglalap ábrát úgy, hogy befelé horpadjon a palack! Ekkor egy kis ék keletkezik a palack belseje felé azért, hogy ezen keresztül kicsipegethessék a madarak a palackban lévő finomságot.
	5) A palack nyaka alatt mindkettő oldalt fűrd át! A lyukakon húzz át nagyon vastag zsinórt vagy drótot, majd köss rá csomót! (Ezzel tudjátok majd felakasztani a madáretetőt.)
	6) Elkészült a madáretető! Töltsd meg madáreleséggel, és csavard rá a kupakot!

név	Készítsünk irattartót műanyag palackból! (2. hét/2.)
	1) Mérd ki vonalzóval a palack aljától felfelé 8 cm-t, és húzz körben ott egy vonalat! ezt a műveletet annyi palackkal csináld meg, amennyi irattartót szeretnétek készíteni!
	2) Vágd le a műanyag palackok alját a megjelölt vonalon! A levágott alsó részeket add oda azoknak a társaidnak, akik a mai foglalkozáson nem dolgoznak egy csoportban sem!
	3) Színes/mintás ruhaanyagokból vágj le 6 cm széles és 30 cm hosszú csíkokat! Annyi csíkot vágj, amennyi irattartót készítetek. (Ehhez kérd tanítód vagy társaid segítségét, mert az anyagot kézzel kifeszítve könnyebb elvágni!)
	4) Egy-egy ruhacsíkot ragassz minden palack levágott szélére úgy, hogy 3 cm anyag belülre és 3 cm széles anyag kívülre kerüljön!
	5) Egy nagy papírdobozt fordíts el nyílásával oldalra! Vegyél magad elé annyi palackot, amennyi elfér a doboz alsó sorában, és tekerd rá mindre a zárókupakot! Az első palack kupakját kend be ragasztóval! Fogd a palackot, és helyezd el a doboz bal alsó sarkában kupakjával befelé, levágott végével feléd fordítva! A palackot nyomd a doboz hátsó falára legalább 30 másodpercig! Ismételd a műveletet addig, amíg az alsó sor be nem telik palackokkal!
	6) Vegyél magad elé annyi palackot, amennyi a doboz alsó sorában is van, és tekerd rá mindre a zárókupakot! Az első palack kupakját kend be ragasztóval! Fogd a palackot, és helyezd el a bal szélső beragasztott palack fölé kupakjával befelé, levágott végével feléd fordítva! A palackot nyomd a doboz hátsó falára legalább 30 másodpercig! Ismételd a műveletet addig, amíg a sor be nem telik palackokkal!
	7) Elkészült az irattartó! Állítsd a dobozt a teremben oda, ahol a végleges helye lesz. Ebben kérd tanítód segítségét! Az irattartóban tarthattok pl. írólapokat, rajzokat, fénymásolatokat.

név	Készítsünk rovarhotelt! (3. hét/1.)
	1) Kötözz össze madzaggal 3 maréknyi szénát vagy szalmát vagy rafiát!
	2) Rendezz egymáshoz 6-8 db faágat! Kötözd össze egymással ezeket madzaggal!
	3) Rendezz egymáshoz 3-4 db üreges náddarabot vagy bambuszdarabot! Kötözd össze egymással ezeket madzaggal! 2 ilyen csomót készíts!
	4) Rendezz egymáshoz 3-4 db fenyőtobozt! Kötözd össze egymással ezeket madzaggal! 2 ilyen csomót készíts!
	5) Az elkészített összes csomót tedd 2-3 sorban egymás fölé, és tekerd át az egészet dróttal!
	6) Tedd az elkészült nagy köteget egy nyitott részével oldalra fordított fadobozkába/erős kartondobozba/használaton kívüli fonott kosárba!
	7) Vágj le egy 5x15 cm hosszú papírcsíkot! Írd rá a rovarszállítás nevét és címét (például: Rovar Hotel 3/A.)! Ragaszd a címet a doboz tetejére és ragassz rá átlátszó fóliát, hogy védve legyen az esőtől a lakcím!

név	Készítsünk madárkalácsot! (3. hét/1.)
	1) Apríts fel óvatosan késsel 2-2 maréknyi napraforgómagot és diót vágódeszkán!
	2) Apríts fel óvatosan késsel 2-2 maréknyi mogorót és kölest vágódeszkán!
	3) A zsírt vagy faggyút felezd el és melegítsd mikróhullámú sütőben vagy tűzhelyen, amíg teljesen felolvad! Az olvadt zsiradékkal tölts meg 2 konzervdobozt vagy szilikonos muffin sütőformát félig. Ehhez kérd tanítód segítségét!
	4) A 2 konzervdobozba vagy szilikonos muffin sütőformába tegyél minden fajta magból egy-egy marékkal! Keverd össze a magokat a zsiradékkal egy fakanál vagy bot segítségével! (Vigyázz, mert a zsiradék meleg. Ne érh hozzá!)
	5) Vágj 2 db, egyenként 20 cm hosszú madzagot, és félbehajtva süllyeszd a magkeverékbe úgy, hogy a madzag fele kilógjon!
	6) Tedd hűtőbe a két elkészült madárcsemegét! Ha megdermedtek, önts ki a formából azokat!

név	Vessünk növénymagokat! (4. hét/1.)
	A magokat lehetőség szerint azokba az edénykébe ültessétek, amiket a társaitok az előző hetek egyik foglalkozásán készítettek műanyag palackok aljából. Ha ilyen nem készült, 5-6 műanyag palackra lesz szükségetek.
	1) Hozz 8 edénykét vagy 8 műanyag palackot az asztalra, és fúrj mindegyik aljára 3-4 lyukat azért, hogy a felesleges öntözővíz alul kifolyhasson! (Minden műanyag palackok aljából vágj le 8 cm magas részt, és azzal dolgozz!)
	2) A virágföldet önts egy nejlonra, és morzsold minél finomabbra, apróbbra a göröngyöket!
	3) Az edénykéket egyenként töltsd meg $\frac{3}{4}$ részig az apróra morzsolt virágfölddel! Kissé nyomkodd le a földet, de ne túl erősen! A földbe húzz az ujjaddal két barázdát egymás mellé, egymástól 4-5 cm távolságra! A barázdák csupán 2-3 cm mélyek legyenek 6 edényben, és csak 1 cm mélyek legyenek 2 edényben.
	4) Válaszd ki a kamilla magokat! Tedd magad elé azt a két edénykét, amiben 1cm mély barázdák vannak! Önts a markodba kamillamagot, és a másik kezeddal óvatosan felcsippentgetve szórd azt az 1cm mély barázdákba (mintha söt szórónál)! Óvatos mozdulatokkal szórj földet a magokra, de csak annyit, hogy éppen eltakarja a föld a magokat! Filctollal írd az edénykékre a KAMILLA szót!
	5) Válaszd ki a körömvirág magokat! Tegyél magad elé két edénykét! Önts a markodba körömvirág magot, és a másik kezeddal óvatosan felcsippentgetve szórd azt a 2-3 cm mély barázdákba (mintha söt szórónál)! Óvatos mozdulatokkal szórj földet a magokra, de csak annyit, hogy éppen eltakarja a föld a magokat! Filctollal írd az edénykékre a KÖRÖMVIRÁG szót!
	6) Válaszd ki a petrezselyem magokat! Tegyél magad elé két edénykét! Önts a markodba a petrezselyem magot, és a másik kezeddal óvatosan felcsippentgetve szórd azt a 2-3 cm mély barázdákba (mintha söt szórónál)! Óvatos mozdulatokkal szórj földet a magokra, de csak annyit, hogy éppen eltakarja a föld a magokat! Filctollal írd az edénykékre a PETREZSELYEM szót!
	7) Válaszd ki a bazsalikom magokat! Tegyél magad elé két edénykét! Önts a markodba a bazsalikom magot, és a másik kezeddal óvatosan felcsippentgetve szórd azt a 2-3 cm mély barázdákba (mintha söt szórónál)! Óvatos mozdulatokkal szórj földet a magokra, de csak annyit, hogy éppen eltakarja a föld a magokat! Filctollal írd az edénykékre a BAZSALIKOM szót!
	8) Finoman permetezve a vizet, öntözd meg a veteményt! Ismételd ezt minden második napon! Tedd a veteményt a végleges helyére, oda, ahol jól éri a napfény!
	(+ Javaslat: Ha nejlonsátor vagy üvegbúra alá teszitek a veteményt, a palánták gyorsabban fejlődnek majd. Ebben az esetben naponta 1-2 órán át szellőztetni kell a veteményt! Amikor a magok kicsíráznak, és már legalább 2-3 levélke lesz a növényen, ritkítani kell a veteményt. Ebben kérjétek tanítótok segítségét!)

név	Készítsünk bio-tisztítószer, növényvédőszert! (4. hét/1.)
	1) Tegyd 1 literes befőttesüvegbe 8-10 gyógynövénytea-filtert! Ha van rá lehetőség, tegd az üvegbe egy maréknyi friss mentát vagy citromfűvet vagy rozmaringot!
	2) 15%-os ecettel színig öntsd fel az üveget és csavard rá a tetőt!
	3) Hagyd állni 2-3 napig! A következő foglalkozáson töltsd át a keveréket egy teaszűrőn átszűrve egy másik befőttesüvegbe! Utána egy tölcser segítségével töltsd szórófejes üres flakonba a keveréket!
	4) Írd rá a nevét filctollal: GYÓGYNÖVÉNYES-ECETES TISZTÍTÓSZER Bármilyen felületet tisztíthatsz vele (kivéve a márványt).
	5) Tegyd 1 literes befőttesüvegbe 10 dkg szárított körömvirágot! Öntsd fel az üveget esővízzel vagy felforralt és visszahűtött csapvízzel!
	6) Hagyd állni a következő foglalkozásig! A következő foglalkozáson töltsd át a keveréket egy teaszűrőn átszűrve egy másik befőttesüvegbe! Utána egy tölcser segítségével töltsd szórófejes flakonba a keveréket!
	7) Írd rá a nevét filctollal: KÖRÖMVIRÁGOS NÖVÉNYERŐSÍTŐ! Finoman permetezd a szerrel kéthetente egyszer az osztályteremben lévő veteményt! Serkenti a fiatal növénykének növekedését.

Feladó: tanulók
Címzett: Igazgató
Tárgy: Cserebere

Tisztelt Igazgató!

Azért írunk, mert szeretnénk, ha az iskolában lenne Cserebere délután.

Kérjük, legyen kedves ezt a programot meghirdetni ebben a tanévben.

Nagyon köszönjük a segítségét!
Üdvözlettel:

február

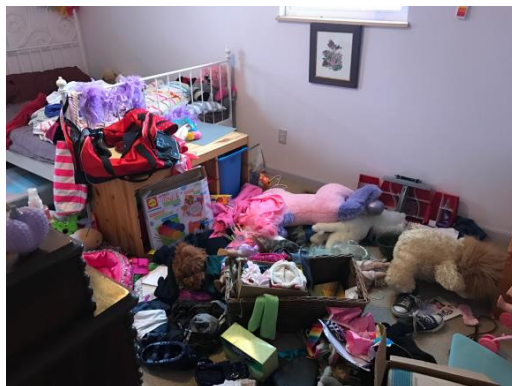
a csoport

VII. Téma segédanyagai

VII/1. Segédanyag: Káosz lakásbelsők ☐

22. Kép: Rendetlen konyha⁵⁶

24. Kép: Rendetlen gyermekszoba⁵⁸

23. Kép: Piszkos fürdőszoba⁵⁷

25. Kép: Káosz lakásbelső⁵⁹

⁵⁶ Rendetlen konyha. <https://bit.ly/2x0hqmY>

⁵⁷ Piszkos fürdőszoba. <https://bit.ly/2XjLCs6>

⁵⁸ Rendetlen gyermekszoba. <https://kozepsuli.hu/wp-content/uploads/2019/01/5.jpg>

⁵⁹ Káosz lakásbelső. <https://bit.ly/2MRlXmN>

VÁLLALÁSKÁRTYÁM

Név:

.....

Vállalt házimunka:

.....

Határidő:

Teljesítésigazolása:

.....

VÁLLALÁSKÁRTYÁM

Név:

.....

Vállalt házimunka:

.....

Határidő:

Teljesítés igazolása:

.....

VÁLLALÁSKÁRTYÁM

Név:

.....

Vállalt házimunka:

.....

Határidő:

Teljesítés igazolása:

.....

VÁLLALÁSKÁRTYÁM

Név:

.....

Vállalt házimunka:

.....

Határidő:

Teljesítés igazolása:

.....

VÁLLALT HÁZIMUNKA:		
 szükséges anyag, eszköz: 		
felsorolása	van otthon/venni kell/ kölsön lehet kérni/ lehet csináltatni	biztosításában kinek a segítsége kérhető

 TÁMOGATÓ KÁRTYÁM

Név:

.....

Kért segítség:

.....

.....

Támogatás vállalása:

.....

 TÁMOGATÓ KÁRTYÁM

Név:

.....

Kért segítség:

.....

.....

Támogatás vállalása:

.....

 TÁMOGATÓ KÁRTYÁM

Név:

.....

Kért segítség:

.....

.....

Támogatás vállalása:

.....

 TÁMOGATÓ KÁRTYÁM

Név:

.....

Kért segítség:

.....

.....

Támogatás vállalása:

.....

VIII. Téma segédanyagai

VIII/1. Segédanyag: Képek minikertekről 📖 ✂

26. Kép: Minikert1.⁶⁰

27. Kép: Minikert2.⁶¹

28. Kép: Minikert3.⁶²

29. Kép: Minikert4.⁶³

30. Kép: Minikert5.⁶⁴

⁶⁰ Minikert1. <https://utakerthez.hu/blog/florarium-keszítése-hazilag/>

⁶¹ Minikert2. https://bernikert.blog.hu/2015/05/22/mini_vizikertek

⁶² Minikert3. http://www.szepzold.hu/dobd_fel_a_lakast_vidam_tavaszi_viragokkal

⁶³ Minikert4. <https://ripost.hu/cikk-igy-keszithetsz-gyonyoru-sziklakertet-kert-nelkul>

⁶⁴ Minikert5. <https://bit.ly/2WLA2f>

VIII/2. Segédanyag: Útmutatók folyamatleírásai

I. mini üvegház puzzle elkészítési útmutató folyamatleírása

I.	2.	3.	4.
1. Válassz egy lehetőleg széles szájú befőttesüveget üvegháznak!	Fordítsd el az üveget úgy, hogy a szája oldalra kerüljön!	Tegyél az üvegházad aljára apró kavicsréteget kb. 2 ujjnyi vastagon!	
5.	6.	7.	8.
Válassz ki 2-3 apró termesztő hagymás növényt, fűféléket és emeld ki azokat a jelenlegi helyükről! (Ehhez kérd tanítód segítségét!)	Tervezd meg, hol legyen a növénykének helye az üvegben!		Tedd a mélyedésekbe a növénykéket gyökérzetükkel lefelé!
9.	10.	11.	12.
Temesd be földdel addig a növényeket, hogy stabilan álljanak! Ujjaidal nyomkodd is meg a száruk melletti részt lefelé!		Tegyél mulcsot vagy dekorációs kavicsot a földre!	

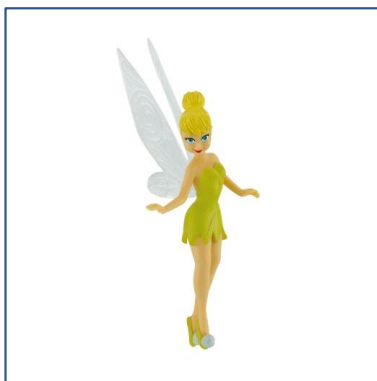
II. mini vízikert puzzle elkészítési útmutató folyamatleírása

II.	2.	3.	4.
1. Vidd a vízikertnek szánt kaspót a végleges helyére az osztályteremben!	Béeld ki a kaspót nejlonnal belülről!	Tegyél a vízikert kaspójának aljára 2 ujjnyi apró kavicsot!	
5.	6.	7.	8.
Tegyél 3-4 ujjnyi tőzeget a kavicsokra!	Tervezd meg, hol legyenek a kiválasztott növények a tóban!	Készíts kis lyukakat a növények számának megfelelő mennyiségben kb. 10 cm távolságra egymástól!	
9.	10.	11.	12.
	Ujjaddal nyomkodd is meg a töveket lefelé!	Rakj aprókavics réteget a növényeket borító tőzeg tetejére!	

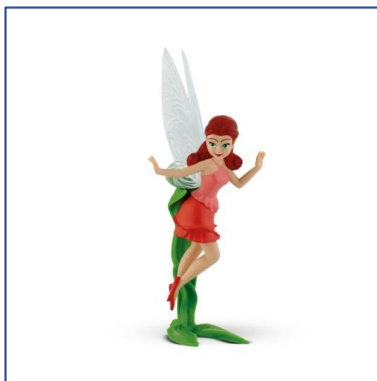
III.	2.	3.	4.
1. Válassz egy lehetőleg széles és mély fonott kosarat!	Béleld ki a kosarat nejlonnal belülről úgy, hogy alul 2-3 helyen kilyukasztod a nejlont!	Tegyél a kosarad aljára apró kavicsréteget kb. 2 ujjnyi vastagon!	
5.	6.	7.	8.
Válassz ki 2-3 fűszer- és gyógy-növényt, növényt, és emeld ki azokat a jelenlegi helyükről! (Ehhez kérd tanítód segítségét!)	Tervezd meg, hol legyen a növények helye a kosárban!		Tedd a mélyedésekbe a növénykéket gyökérzetükkel lefelé!
9.	10.	11.	12.
	Ujjaddal nyomkodd is meg a töveket lefelé!	Tegyél mulcsot a növények földrétegének tetejére!	

IV.	2.	3.	4.
1. Válassz egy lehetőleg széles és lapos agyagedényt!	Béleld ki a kaspót nejlonnal belülről!		Tegyél 3-4 ujjnyi virágföldet a kavicsokra!
5.	6.	7.	8.
	Tervezd meg, hol legyen a 3 növényke helye az edényben!	Készíts kis lyukakat a növények számának megfelelő mennyiségben kb. 10 cm távolságra egymástól!	
9.	10.	11.	12.
Temesd be földdel addig a növényeket, hogy stabilan álljanak!	Ujjaidal nyomkodd is meg a száruk melletti részt lefelé!		Tegyél mulcsot vagy apró kavicsokat a földréteg tetejére!

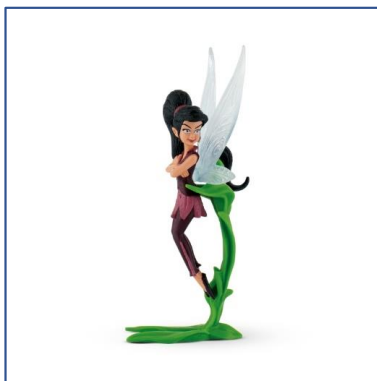
V.	2.	3.	4.
1. Válassz egy lehetőleg széles és mély virágládát!	Béleld ki a ládát nejlonnal belülről úgy, hogy alul 2-3 helyen kilyukasztod a nejlont!	Tegyél a ládád aljára apró kavicsréteget kb. 2 ujjnyi vastagon!	
5.	6.	7.	8.
Válassz ki 3-4 virágzó növényfajtát, és emeld ki azokat a jelenlegi helyükről! (Ehhez kérd tanítód segítségét!)	Tervezd meg, hol legyen a növények helye a ládában!		Tedd a mélyedésekbe a növénykéket gyökérzetükkel lefelé!
9.	10.	11.	12.
	Ujjaddal nyomkodd is meg a töveket lefelé!	Tegyél mulcsot a növények földrétegének tetejére!	

31. Kép: Csingiling tündér⁶⁵

32. Kép: Rozetta tündér⁶⁶

33. Kép: Vidia tündér⁶⁷

⁶⁵ Csingiling tündér. <https://bit.ly/2Rmcsu7>

⁶⁶ Rozetta tündér. <https://bit.ly/2XUJkNj>

⁶⁷ Vidia tündér. <https://bit.ly/2XYuZ2a>

IX. Téma segédanyagai

IX/1. Segédanyag: Disney hercegek⁶⁸ 📄 ✂

34. Kép: Ali Ababwa herceg (Aladdin)

37. Kép: Eric herceg (Ariel)

35. Kép: Florian herceg (Hófehérke)

38. Kép: Flynn Rider herceg (Aranyhaj)

36. Kép: Charming herceg (Hamupipőke)

39. Kép: Naveen herceg (Hercegnő és

⁶⁸ Disney hercegek: <https://www.jatekshop.eu/jatekfigurak-249/hun>

IX/2. Segédanyag: Határidőket és szervezési teendőket tartalmazó papírcsík (a határidőket és a teendőket kis rajzokkal is jelezni lehet) 📅 ✂

ÜTEMTERV	
Négy héttel korábban	Időpont, helyszín kiválasztása
	A parti témájának eldöntése
	Vendéglista meghatározása
Három héttel korábban	Játékok, zenék kiválasztása; programírás
	Étel, ital eldöntése; menükártyák elkészítése
	Meghívók elkészítése és kézbesítése
Két héttel korábban	Kelléklista összeállítása
	Ruha kiválasztása/jelmez készítése
	Külső segítségről gondoskodás
Egy héttel korábban	Kellékek beszerzése
	Dekoráció elkészítése
	Viselkedési szabályok meghatározása
A parti előtt egy nappal/ a parti napján	Sütés, friss ételek és innivalók elkészítése
	Helyszín berendezése és dekorálása
	Helyszín rendbetétele

TÁMOGATÓ KÁRTYÁM

Név:

.....

Kért segítség:

.....

.....

Támogatás vállalása:

.....

TÁMOGATÓ KÁRTYÁM

Név:

.....

Kért segítség:

.....

.....

Támogatás vállalása:

.....

TÁMOGATÓ KÁRTYÁM

Név:

.....

Kért segítség:

.....

.....

Támogatás vállalása:

.....

TÁMOGATÓ KÁRTYÁM

Név:

.....

Kért segítség:

.....

.....

Támogatás vállalása:

.....

X. Téma segédanyagai

X/1. Vállaláskártya

VÁLLALÁSKÁRTYÁM

Név:

Időkapszulába hozott tárgy:

Határidő:

Teljesítés igazolása:

VÁLLALÁSKÁRTYÁM

Név:

Időkapszulába hozott tárgy:

Határidő:

Teljesítés igazolása:

VÁLLALÁSKÁRTYÁM

Név:

Időkapszulába hozott tárgy:

Határidő:

Teljesítés igazolása:

VÁLLALÁSKÁRTYÁM

Név:

Időkapszulába hozott tárgy:

Határidő:

Teljesítés igazolása:

MINDENKI ISKOLÁJA

